

Homiliæ in om=

NES EPISTOLAS FERIALES

Quadragesimæ iuxta literam per F. Ioan=

nem Royardum ordinis F. Minorum

æditæ, ac nunc denuò per eun=

dem recognitæ &

emendatæ.

L V C Æ. XIII.

Nisi pœnitentiam habueritis, omnes

similiter peribitis.

A N T V E R P I Æ,

In ædibus Ioannis Steelfii,

Anno. M. D. XLII.

Men. Ianuar.

Cum Priuilegio Cæsareo.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1009 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

DATE OF ACQUISITION

BY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1009 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

DATE OF ACQUISITION

BY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1009 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

DATE OF ACQUISITION

BY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1009 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

DATE OF ACQUISITION

BY

Eorum quæ sparsim in hoc opere tractantur
Index compendiosus per Alphabetū digestus.

¶ A.

- A** Bigail qualiter iram Dauid placauit 108 L
Abstinendum vnde. 37 F
Abeunt post deos alienos 72 I
Achaz regis Iuda impietas 12 F
Affectio grandis vt in dei laudem prorumpit 96 N
Agnus secundū legem cōmandus Christi typū gessit 131 E
Altare aureum in templo dei, myst. 140 H
Altare nostrum humanitas Christi 68 I
Altaris lapides duodecim non dolati, myst. Ibidem.
Ambitiosi dignitatum 32 F
Ambitiosorum votum & studium 118 F
Amor huius mundi qualiter hominem peruertat 114 C
Anima, spiritus, & corpus, qualiter distinguuntur 37 G
Animæ quid suggerant mundus & diabolus 76 G
Animæ peccatricis typus 63 A
Anima fidelis quid facere inter tentationes debeat 77 I
Apostolorum & prophetarū pręcepta adsimilantur 21 G
Apostolos ante Christi passionem ipsius doctrinam non
plenē intellexisse 133 K
Aquæ Marath vt per lignum dulcoratæ sunt 124 E
Audacia pessimorū cōtra bonos quāta pręsumat 102 C

¶ B.

- B**abylonica captiuitas, myst. 39 D
Babylonij vt Iudæorum contra Christum figuram
prætulerunt 105 I
Benedictio iustorum qualis 59 M
Benedictio hominum mundanorum qualis Ibidem.
Benedictionē paternā quo pacto Iacob obtinuit 57 C D
Benedici cupiens à deo, quid faciat 58 H
Benignitas dei erga peccatores 58 K
Benignitas dei innotescit 5 M
Bonos pessimi persequuntur 102 B Item 116 A B
Bona tēporalia cur hominibus malis deus largitur 5 M
Bona sua opera citra iactantiæ culpam commemorare
contingit 12 E
Bona quæ à deo petimus in ipsius gloriam esse referen-
da 47 G
Bonorum hominum studium & votum 118 F

A 2

Cala

- C**alamitas primæ sedis 40 G
Calumnia prohibetur 108 G
Candelabrum luminis in templo dei, myst. 41 H
Carnalium hominum mos 36 B
Cercum paschalem quis benedicit 141 N
Cerei paschalis mysteria attende. Ibidem & inde.
Christus in mundum veniens imbri comparatur 26 I
Christus ad patrem non vacuus rediit 27 I
Christus non per se sed per Apostolos consilium salutis
 gentibus nuntiavit 60 C
Christus petra bis virga percussus 74 F G
Christus passione percussus quam aqua profudit Ibidem
Christus a morte rediuius per Apostolos gentibus præ
 dicat 100 M
Christus in tribus patriarchis præfiguratus 110 B
Christus cur leo dictus & leona 140 L
Christus vitroneus sese pro nobis obtulit 121 B
Christus quæ indigna propter nos sustinuit Ibidem
Christus in tota ciuitate nec vnius noctis hospitium ha
 buit 121 A
Christus per crucem amplius clarificatus 124 D
Christus agnus paschalis in victimam destinatus 123 B
Christus quare brachium domini vocetur 126 A
Christus radix ascendens de terra sitienti Ibidem C
Christus a seculis desideratus 127 F
Christus vt suos in finem vsq; dilexit 131 C & inde
Christus cur solos discipulorum pedes lauit Ibidem H
Christus quor vestimenta sua posuit, & postea iterum
 sumpsit, quid. 135 Q R
Christus cur & magister est & dominus 135 S
Christus superato forte, quo modo domum eius ingre
 sus, spolia diripuit 138 E
Christus cur ad inferos descendit Ibidem F
Christi typum vt præclare Ioseph gessit 53 H & inde.
Christi de nece Iudæorum techna 55 P
Christi resurrectio cur per feminam primum annu
 tiata 141 N
Christi mira patientia præfigurata 121 B
Christi humanitas ad quid nobis data Ibidem.
Christi primum spoliū quis fuit 140 K
Christi caro cur cæra comparata 141 M

I N D E X.

Christi doctrina per passionem ipsius robur accepit 125 F
Christi doctrinam per crucem destruere molientes frustra. 124 E

Christi in necem duo genera hominum cōsensisse 125 G
Christi exortum iniqui aestimatores Iudæi despiciunt. 125 D

Christi passio ignominiosa, dolorosa, spontanea. Ibidem E. & inde.

Christi semen longæuum, quid. 127 I

Christi transitus ex hoc mundo præfiguratus 130 A

Christi humiliter ministrantis schema 132 G

Christi passionem non omnibus prodesse 134 P

Christi post exhibitum ministerium dispositio veneranda. 135 Q

Christi monumentum frustra clauditur 137 B

Christi caro esca, diuinitas hamus diabolo capiendo. 139 H

Christo quale testimonium perhibet pater 92 A & inde

Christum Iudæi propter duo oderunt 54 N

Christum Iudæi super se regnare noluerunt 55 O

Christum cereus paschalis quomodo significat 140 M

Christum Iudæi quare reprobauerunt 127 D

Christiana vnitas vt discissa 39 E

Cham patrem irridens quorum gessit typum 132 H

Ciuitates propter hæc à deo puniri 71 H

Cogitationum quæ abiiciendæ & quæ nutriendæ 25 F

Cogitationibus in malis culpatur mora. Ibidem

Cogitationes dei à cogitationibus hominum quantum exaltantur. 26 G

Colligationes impietatis quid sint 17 L

Comminatio differt à prædestinatione 99 I

Comminatio facta fuit Niniuitis non diffinitio ultionis. 97 B

Confundi quid sit 113 A

Confusio mala & confusio bona 115 A

Confidere in domino q̃ sit vtile 49 F

Conscientia bona, secunda sit. 121 D

Conscientiæ domus qualiter disponi debeat. 10 C

Conscius sibi bene, non citò turbatur 115 F

Consilia euangelica semitæ sunt compendiosæ 95 L

Conspiratio prauorum aduersus bonos in quatuor consistit. 102 B

I N D E X.

- Conspirandi malorum hominum modus contra nos. Ibidem A
 Contritio duplex 116 I
 Constantino baptizato, sedes Apostolica obtinuit auctoritatem. 101 Q
 Cooperatio ad homicidium multis modis 106 D
 Conuersio ad deum suadet 1 A
 Conuersio vera quæ sit 2 C
 Conuertat se peccator vnde & quò. Ibidem
 Cor hominis quare prauum dicitur 50 I
 Cor hominis soli deo cognitum Ibidem K
 Cor peccatoris quasi lapis bis virga percutiendus 74 H
 Cordis duri incommoda quatuor 82 E
 Cor lapideum quid sit, & quid cor carneum 86 E
 Corda scindi quomodo & quare debent 4 I
 Corrigere peccator quid debeat 70 C
 Coronæ templi, myst. 41 K
 Corporis CHRISTI communione, nos à peccatis mundari 132 I
 Crimina quibus authoribus defendantur 117 D
 Criminatio prohibetur, & quis sit criminator 108 H
 Crux Christi lectus eius 91 F
 Crux Christi per virgam Moyse figurata 73 E
 Crucis ligno cibum sibi parat Ecclesia 43 G
 Cruce fidelem populum congregari 74 E
 Curam esse deo de piis adhuc peregrinantibus 103 E
 Curam esse deo de necessitatibus bonorum 42 B
 Curationis Naaman pretium cur recusauit Helisæus. 61. E

¶ D.

- D**anielis in lacum leonum coniectio, cuius rei typus fuerit. 104 H
 Dauid rex inclytus, Deum orans pauper & humilis. 39 C
 Defendere inualidos quomodo iubemur 86 G
 Defensio iusti contra aduersarios 118 G
 Deus hinc iudicat iustè. 125 F
 Dei erga peccatores mira benignitas & patientia. 69 A
 Deus propositum suum num mutet 99 H
 Deus superbos punire & pios defendere patet exemplo. 118 H

Deum

I N D E X.

Deum plura q̄ petimus elargiri. 13 L
Deum querere & inuocare, quando & qualiter debemus.
24 B. & inde

Deum vt efficaciter exoret peccator 25 E
Diabolus qualiter propriis captus insidiis 45 C
Diabolus quod possederat, nunc CHRISTO & ecclesiæ
cessit. 46 D.

Diabolus contra animam hinc stimulatur inuidia. 76 G
Diabolus optimo cuiq; maxime infestus 77 H
Diabolus vt illusus est. 139 G. & inde.
Diaboli draconis rictus septem vt CHRISTVM de-
uoraret 139 H

Diabolum quo pacto possumus superare 46 D
Diem hominis desiderare, quid sit. 114 E
Dilectio Christi hoc signo erga suos exprimitur 131 E
Doctrina noui testamenti plana & aperta. 95 K
Domus mundata vacare non debet. 86 E
Domum beatitudinis vt nobis comparemus 11 D
Domi quosdam non libenter consistere. 11 C

¶ E.

Ecclēsia fidelium ciuitas quædam est. 40 F
Ecclesiæ arbor æterniss. ex qua radice prodiit. 127 D
Ecclesiæ hostes qui sint. 3 V

Ecclesiæ typus. 90 C
Ecclesiastica censura contra quos debeat exerceri. 89 E
Ægrotatio ad mortem, mystice 91 E

Ægrotantes nemo debet spe vana lactare 12 H
Eiiciendos esse qui cæteros inficiunt 61 F
Elemosyna qualiter sit facienda 17 M

Elemosyna in pauperes secretè conferatur. 64 C
Elemosynæ erogatione rem crescere. 64 D.
Elemosynæ negatione, etiam dei dona cessare 64 E

Elemosynæ fructus. 64 E F.
Emere absq; vlla commutatione vinū & lac quid sit 14 A
Errores & hæreses quis suggerat 77 H

Error excusabilis quis sit 90 A
Esau & Iacob in vtero matris pugnantes, quid portende-
rint. 57 A.

Esau qualiter primogenita fratri vendidit 57 B
Esau & Iacob duos populos designabant. 57 F G
Exempla sanctorum qui suscitant 21 G

Exempla & præcepta bonorum quasi sepes sunt. 21 H
A 4 Ezg

I N D E X.

- Ezechiel qualibus prophetauit 30 A
 Ezechiae regis ægrotationis causæ. 10 A
 ¶ F.
 F Ames moraliter. 44 L
 F Familia qualiter disponenda 10 B
 F Farina ecclesiæ & oleum 44 K
 F Fasciculi deprimentes 17 L
 F Fœderamur deo quatuor modis 93 E
 F Fœdus quatuor modis initum fuisse. Ibidem C
 F Fera pessima, quid 55 P
 F Fide nos accessum habere ad Christum 68 K
 F Fideles esse Christi hæreditatem 47 F
 F Fiduciam esse necessariam ad impetrandum. 46 E
 F Filij num pro parentibus puniantur, & econuerso. 30 B
 & inde.
 F Fonti indeficientis aquæ vira iusti comparatur 20 F
 F Frumentum, vinum & oleum, myst. 9 Y
 F Furtum prohibetur. 66 C.
 F Furtum quo modo committitur. 66 C
 ¶ G.
 G Iezi minister Helisei gratiam domini sui venalem
 habuit 62 L
 G Gentes Iudæorum literis instituuntur 61 D
 G Gratia lumen qualiter in homine extinguitur 37 E
 G Gratia dei cur aquæ nomine designatur 73 L
 G Gratiam Dei percepturi qualiter primum debent con-
 gregari. 73 D.
 G Gratiarum actionem nos deo debere. 104 F
 G Gratias acturus hæc consideret. Ibidem
 G Grex vsq; dispergitur 87 C
 ¶ H.
 H Aman Iudæorum molitur exterminium 45 A
 & inde.
 H Haman propriis captus insidiis, diaboli typi gessit 45 C
 H Heliam lezabel terruit 27 A
 H Heliam corui pascunt 42 B
 H Helias mortuum suscitatur. 90 B
 H Helia à vidua nutriti figura exponitur 43 G. & inde.
 H Hypocritam quo signo deprehendas. 5 L.
 H Homo iustus virenti ligno comparatur 49 G
 H Hominum malorum ministerio deum nonnunquam pa-
 scere sanctos 45 C

I N D E X.

Hominiſus malis bene uti deum, 48 C
Humanum genus qualiter in Adam mortuum. 88 A,
Humanā miſeriam prouocare miſericordiam dei 47 F

¶ I.

Iacob qua fraude paternā obtinet benedictionem, 37. D

Iactantia vitanda pœnitentibus 4 K

Iactantia duplex. Ibidem

Idolatria prohibetur 72 I.

Ieiunium nobis indictum duplex 3 E

Ieiunium quadrageſimale tria requirit 3 F

Ieiunium quadrageſimale cur verno tempore celebretur
Ibidem.

Ieiunium cur quadragenario numero. Ibidem G

Ieiunij vtilitas multiplex. Ibidem H

Ieiunium ſanctificare quid ſit 7 R

Ieiunium Achab. Ibidem

Ieiunium quorundam reprobatur, quare. 16 H

Ieiunium ſuperſtitioſum. Ibidem.

Ieiunium quale prædicat Iezabel 16 I.

Ieiunium ſceleratum. 17 K

Ieiunium deo acceptum. Ibidem

Ieiunij deo accepti fructus quintuplex 18 N O

Ieiunium quadrageſimale quo exēplo cōmendatur. 19. G

Ieiunaſſe quadrageſimam leguntur. 3 G

Iezabel prophetas perſequitur 27 A

Imber quid conferat terræ, moraliter 26 H

Incarnatio filij Dei efficax ſaluti hominum medicamen-
tum. 89 C

Inconſtantie exemplum. 81 C

Ingratitudo nequiſſimæ gentis 80 A

Inimicus homo qualiter hoc tempore ſuperſeminauit zi-
zania tritico. 40 E

Innocens conſidat in Domino. 73 C

Innocentis oppreſſi diuinitus facta liberatio 103 D

Inuitant ſibi ſimiles quatuor genera hominum 117 C

Iniuriarum retentio prohibetur. 109 M.

Ionas in ceto quid designet 92 E

Ionas tentata fuga à facie dñi, in mare miſſus eſt 97 A

Ionæ in gentibus prædicationis fructificatio 98 C

Ionas ut Chriſti typum geſſit. 99 I. & inde

Iordanis Chriſti paſſionem quare ſignificat. 61 H

Ioseph cur à patre plus cunctis filiis amabatur 50 A

A 5 Ioseph

I N D E X.

- Ioseph somnia qualia 50 B
 Ioseph qualiter à fratribus persecutionem sustinuit 39,
 D. & inde.
 Ioseph qualiter regni moderationem accepit 32 F
 Ira prohibetur. 108 L
 Iræ dei num resistere quis possit 82 F
 Iræ dei obstiterunt. Ibidem
 Ismahel proditor vt diaboli typum gessit. 65 G
 Iudæi gentibus peiores conuincuntur 98 D F
 Iudæi vanè pauentes in concilio, quales 116 I. & inde.
 Iudæi sua consilia Christum ignorare putabant. 123 A
 Iudæorum machinatio præfigurata. 117 C
 Iudæi propositum diuinitatis dum impedire student, pro-
 mouent. 125 E.
 Iudæorum in Christum odium inexsaturabile 56 Q
 Iudæorum duplex & digna punitio 105 M
 Iudæorum fames, mysticè 45 F
 Iudæorum inter gentes calamitas 110 D
 Iudæorum incredulitatem propheta præuidens miratur
 126. A.
 Iudæorum in CHRISTVM etiam mortuum perse-
 cutio. 137 C
 Iudæis per fideles meritò insultatur, & qualiter pers-
 cussi. 124 E
 Iudæis incredulis qui nunc similes 126 B
 Iudicium & iustitia quid 25 F
 Iudicium iniquum contra proximum prohibetur. 106. C
 Iuniperus arbor quid significat 27 B
 Iustitia hominis num aliqua sit 33 C
 Iustitia pristina peccantem non commendat 34 D
 Iustitiæ simulatio arguitur 15 E
 Iustitiæ complementum multa requirit 31 F
 Iustitias suas vniuersas ob vnum peccatum num homo
 amittat. 44 D.
 Iustus semetipsum tantum saluabit. 31 E.
 Iussi & impu duorum fratrum typo signantur. 58 H
 Iudices iniqui arguuntur 102 G

¶ L.

- L** Auacrum animæ duplex. 85 G
L Lauare inuicem pedes, moraliter 139 T
 Lepre curatio notabilis 60 B
 Lepre morbo peccatum significari. 61 F

Leuia

I N D E X.

Leviathan hamo captus, quid. 139 G
 Lex Moyſi baculus cædens. 88 B
 Lex quare cum terrore data. 67 E
 Lex conferre ſalutem non potuit. 88 B
 Legalium obſervatio Euangelio publicato. 79 EF
 Lætitia & laudis cauſa. 96 O
 Liberum eſſe hominis arbitrium. 87 I.
 Lignum in panem mittere quid ſit. 124 C. & inde
 Linguam mentiri poſſe non affectum. 78 C
 Locum propter gentem prophanari. 70 D E
 Locus terræ ſanctæ quare nunc contaminatus. 71 F
 Loco ſacro non eſſe nimis ſidendum. Ibidem
 Lotus, non indiget niſi vt pedes lauet. 134 N
 Lotio Naaman ſeptena in Iordane, quid. 61, D & 62 I.
 Lotio pedum diſcipulorum, quid designet. 133 L M
 ¶ M.

M Agnus deus Danielis. 104 F
 Maledicentia prohibetur. 108 H
 Mali quomodo & cur bonos perſequuntur. 102 B
 Malis hominibus bonos ſemper eſſe exoſos. 102 A
 & 116 A
 Mali dum impedire moliuntur dei diſpoſitionem, pro-
 mouent. 52 F.
 Malitia propria facit de alio malignè ſuſpicari. 35 G
 Malorum hominum contra bonos ſcintilla. 103 D
 Mendacium ſpem ſuam ponentes arguuntur. 47 B
 Mendaces aduerſus deum. 30 A
 Mendacium prohibetur. 107 E
 Mendacium ob officioſum, an obſtetrices Egyptiæ re-
 muneratæ. 107 F
 Mentiri propter officium num liceat. 107 B
 Menſa propoſitionis panum in templo, myſt. 41 I
 Menſa aurea, mortariola, quid. Ibidem
 Mercenarius non paſtor, quis ſit. 81 C
 Michæas vir dei cur regi impio exoſus. 116 A
 Miniſtrorum eccleſiæ cupiditas. 62 L
 Miſericordia dei ſe manifeſtat. 5 M
 Miſericordia & iuſtitia de peſcatore altercantur. 80 G
 Moyſi pro populo potens oratio. 82 G
 Moyſes ſe deo pro populo obicit. 83 I.
 Moyſes populi crimen vlcificitur. 84 K
 Moyſes legatus fidelis. 84 L

Moyſi

I N D E X.

Moyſi orationis conditiones imitandæ 23 H I

Moyſi deprecantis mira fiducia 23 I

Mors ſpiritualis & optanda 28 C

¶ N.

N Naaman leproſus qualiter ab Helifæo curatur. 60 A B.

Naaman leproſus quid allegoricè designet. 60 C

Naaman leproſus quid ſignificet moraliter. 61 F.

Naaman mundationis pretium cur propheta recuſauit. Ibidem E.

Naaman remedium ꝓ eſſet facile contempſit. 62 K

Niniue cur mundum ſignificet 100 M

Niniue, id eſt, mundus ſubuertetur, nota. Ibidem N

Notorios peccatores à communitate eiciendos. 61 F

Niniuitarum pœnitentia 101 O

Niniuitarum cōparatione claret malitia Iudæoſū 99 G ¶ O.

O dium prohibetur & qualiter differt ab ira 108 K

Offerendum quid pro peccatis. 111 G

Oleum viduæ auctum per Helifæum, myſt. 63 B

Opera hominis bona deo placere 99 G

Operariorum merces detineri prohibetur. 106 B

Orare inter veſtibulum & altare, quid ſit 8 S

Orandum cum profunda ſui humilitate. 39 C

Orandum pro quibus. Ibidem D

Orans quid cōmemoret, & quid confiteatur. 38 A B.

Orantes cur non exaudiantur 85 B

Oraturi, cur prius audire verbum dñi iubentur. 60 B

Oratione, prolongationem vitæ obtineri 13 K

Oreb, myſt. 29 H

Ornamentum aureum ante faciem templi. 41 L

Oves ſuas ſe deꝓ promittit viſitaturū & requiſiturū. 21 A

Oves confractæ & infirmæ quæ ſint. 23 D

Ouium Chriſti congregatio. Ibidem C

Ouium Chriſti paſcua vberriſſima. 24 E

¶ P.

Patientiam erga omnes eſſe ſeruandam 36 B

Patientia dei innoteſcit. 5 N

Pacificatio mentis qualiter habetur. 20 D

Parentibus ſuis filij tria debent. 66 B

Paries ad quem nos ſientes conuertamus. 12 G

Paſſeri cur vani homines comparantur 49 E

Paſſio.

INDEX.

- Passio Christi qualis 128 G H
 Paschæ nomen unde 130 A
 Pascha mysticè celebrare. Ibidem.
 Paschæ tempus 130 B
 Patres quare puniuntur in filiis 119 L
 Pauli apostoli præcepta virtutem iustitiæ concernentia
 35 A
 Pauperibus non tantum affectum, sed & effectum esse ex-
 hibendum 19 B
 Peccare contingit in hominem tribus modis 66 B
 Peccata sua peccatori cathenâ faciunt qua vincitur. 19. A
 Peccata non semper puniri in hac vita 9 X
 Peccatum includit duo 47 A B
 Peccator cur myricæ comparatur 48 C
 Peccator clementia melius quàm seueritate corrigitur.
 89 E
 Peccatoris humilis confessio 59 L
 Peccatores nihil proficere 48 D
 Pœnam æternam remitti posse non remissa pœna tempo-
 rali 33 B
 Pœna temporalis per quæ remittitur. Ibidem.
 Pœnitentia vera quæ requirit 33 A
 Pœnitentia inter spem & timorem consistit 98 D
 Pœnitentiam promittere non esse satis 99 H
 Pœnitentiam agere cur plerique fastidiunt 73 B
 Pœnitentiæ contemptores arguuntur 1. A
 Pœnitens quo pasci debeat 44 L
 Pœnitere nolentium auersio à deo 1 B
 Pœnitentes per quæ satisfacere iubentur 2 D
 Pignus cui reddendum 32 G
 Pluuiam propter peccata Iezabel & Achab defecisse
 42 A
 Populus Israel in deserto quorum gessit typum. 72. A
 populi Christiani promissa multiplicatio 96 M
 populi Israel leuitas & idolatria 80 A B
 præcepta secundæ tabulæ explicantur 65 A & inde
 prædicatio cur voci tubæ comparetur 14 C
 prædicator speculatoris vices gerit 14 B
 prædicator assentationem vitet 15 C
 prædicatores adulantes arguuntur 15 D
 prædicatores sancti quasi nubes sunt 43 F
 prædicandum oportune importune 69 A

INDEX.

Prælati ecclesiæ quid de se existimare debeant 136 E
 Prælatorum quidam atroces. Ibidem.
 Præscientia dei duobus modis aliquid comprehendit. 13. I
 Periculum multis modis committitur 107 G
 Petri pedes cur primo lauentur à Christo 133 K
 Petri obedientia 133 M
 Primogenituræ ius in quo consistebat 57 B
 Prophetarum mortes significantur 141 M
 Proximi deceptio prohibetur 106 A
 Proximi oppressio. Ibidem. B
 Pseudoprophetæ qualiter populum lætabant. 70. D
 Puer per Heliam suscitatus mysticè 92 D
 Pueri in fornace illæsi 109 A

¶ Q.

Quærere dominum qualiter debemus 24 B
 Quemque pro suo peccato puniri 31 E
 Quærere iudicium quomodo debeamus 86 G

¶ R.

Raphaëlis archangeli consilium 100 C
 Raptores per Helix coruum significari 48 C
 Rectoris absentia damnosa 81 B
 Rectores hinc sibi exemplum capiant 84 L
 Religiones sacræ euangelicis consiliis nituntur 95 L
 Remissio culpæ quibus promittitur 87 H
 Rex Ninive, Romanum imperium 102 P
 Romanæ reipublicæ principes crediderunt. Ibidem. Q
 Romæ urbis afflictio 71 F

¶ S.

Sabbatum spirituale quomodo seruari iubetur 21 I
 Sabbatum duplex à duplici opere dei 136 A
 Sabbatum paschale cur sanctum vocetur 142 Q
 Sacerdotes debent esse ministri domini 8 T
 Sacerdotes pro populo quid precentur. Ibidem.
 Sacerdotum munus est orare 8 S
 Sacrificia Iudaica reprobata 84 A
 Sacrificia Iudaica cur deus ad tempus tolerauit. Ibid.
 Sacrificium nostrum quo modo fieri debeat 111 E

& inde

Sanctificatio hominis perfecta 85 C
 Sanctuarium dei viuum & rationale 40 G
 Sanctuarij rationalis prædator quæ inde tollat 70 H
 Sancti

INDEX.

Sancti ab hominibus contempti, amplius à deo glorifican-
cantur 83 C

Salomon postulatam accepit sapientiam 77 A

Salomō impletus sapientia, in ox quæstione meretricum
pulsatur 78 B

Salomonis iudicium de infante viuo, mysticè 79 D
& inde.

Sapientiam hominis per patientiam eius agnosci. 77 A

Sapientiam veram vt consequaris 51 B

Sapientia dei laudanda 104 G

Sapientes huius seculi prædici vocantur 118 E

Scandali subministratio prohibetur 106 C

Scribi in terra quid sit 113 A

Scribuntur in terra reprobi quibus literis. Ibidem B.

Sedechias rex exoculatus & vinctus 19 A

Senes impudici propter tria vituperantur 75 A

Senes impudici conuincuntur 76 D

Serui domino sapientiores vtile dedere consilium. 62 K

Siccitas, terra saluginis, & inhabitabilis moraliter. 48, E

Signa terribilia in datione legis 67 E. & inde.

Somnus sub cruce Christi salubris 28 C

Sperandum esse cum timore 3 N

Spei virtus quo tempore debet exerceri 115 G

Spem nostram quid maximè confirmet 6 O

Spiritus qualis iam ingressus est nonnullos 117 B

Subcineritius panis & vas aquæ mysticè 28 D E

Superbos à deo humiliari, & defendi deuotos 118 H

Susanna à tribus commendatur 75 A

Susannæ mira constantia & pudicitia. Ibidem B

Susannam innocentem morte digni interficere molis-
untur. Ibidem.

Susanna qualiter per Daniele liberatur 76 D

Susanna moraliter quid significat 76 F

Susurratio prohibetur, & quid sit 108 I

¶ T.

Templi spiritualis vasa 40 H

Tempus concessum ad pœnitentiam 100 N

Temporalia bona cur deus malis elargitur 5 M

Tenebræ sicut meridies 19 C

Tentanda prudenter ea quæ bona esse videntur 37 F

Testi diuinæ veritatis tria esse necessaria 115 E

Tabæ clangor cur prædicationem verbi designet. 7 P

Tuba

INDEX.

- Tubarum vsus legitimus ad quinque 7 Q
 Tunica Ioseph missa ad patrem, myst. 55 S
 ¶ V.
 Vasa vacua non pauca oleo implenda 64 C
 Velum templi mysticè 41 K
 Venundatorum sub peccato captiuitas 39 D
 Verbum dei quid in homine operetur 26 H
 Verbum dei audire quàm sit vtile 69 B
 Verba folio comparantur 49 H
 Verba qualia esse debent. Ibidem.
 Vestis Christi mysticè 87 I
 Vestes spirituales ad quid prosunt 4 I
 Via grandis quæ restat 27 F
 Vita libere & instanter esse arguenda 14 A
 Victoriam de suis fratribus filij Israel qualiter luxerunt.
 39 E
 Viduæ Sareptanæ commendatio 43 E
 Vidua Sareptana cuius rei typum gessit Ibidem G
 Viduæ Sareptanæ duo ligna, farina, & oleum, mysticè.
 44 H
 Vidua cuius filium Helias suscitauit mysticè 90 B
 Viæ domini quales 26 G
 Viæ peruersæ à sinistris 70 C
 Vitam tria prolongant 13 L
 Virtutem vnde discamus 86 F
 Virtutem bene operandi à spiritu sancto esse Ibidem.
 Vicio iusta in pessimos 104 G
 Voluptuosorum hominum studium & votum 118 E
 ¶ Z.
 Zelus domini bonus erga terram suam 9 X

¶ Fol. 142. fa. 2. lin. vlt. leg. redimire.

Homiliae in om- NES EPISTOLAS FE-

RIALES QUADRAGESIMAE IUXTA LI-
teram, per fratrem Ioannem Royardum, ordi-
nis fratrum Minorum æditæ, ac nunc
denuò per eundem recogni-
tæ & emendatæ,

IN DIE CINERVM.

ONuertimini ad me in toto
corde vestro. Iohel. 2.

In hac lectione propheticus ser-
mo quatuor nobis consideranda pro-
ponit. Primum est salutaris exhorta-
tio. Secundum est eiusdem exhortationis ratio. Ter-
tium est pro delinquentibus sacerdotalis intercessio.
Quartum, Dei benigna conuersis facta promissio.
Primum ponitur à principio lectionis. Secundum ibi.
Et conuertimini ad Dominum Deum vestrum. Ter-
tium ibi. Inter vestibulum. Quartum ibi. Et respon-
dit Dominus.

Circa primum tria facit. Primo hortatur ad conuer-
sionem. Secundo docet conuersionis modum. Tertio
iubet vitare de conuersione iactantiam & ostenta-
tionem. Secundum ibi in toto corde. Tertium ibi.
Et scindite corda vestra.

Circa primum dicit, Conuertimini ad me, inquit,
à quo utique post vanitates & peccata in regionem dis-
similitudinis abiistis. Conuertimini filij reuertentes,
conuertimini ad me & ego recipiam vos. Non enim
est voluntatis meæ mors impij, sed ut conuertatur
& viuat. Et iterum, Conuertimini, & agite poeniten-

A
Ad poeni-
tentiam deus
inuitat,
Eze. 33.
eiusdem, 18

B tiam

tiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum. Et quare moriemini domus Israel?

Qui habet aures audiendi, audiat patrem benignū vocantem ad gratiā, vt tandem audire non cogatur iudicem, duritiā & impoenitens cor terribiliter exprobrantem, & mittētem in gehennam ignis. Dicturus est enim: Quia vocaui & rennuistis, extendi manum meam, & nō fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meū, & increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subsannabo quum vobis id quod timebatis aduenerit. Quum iruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio & angustia. Tunc inuocabūt me, & ego nō exaudīā, mane consurgent & non inuenient me, eō q̄ exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ suæ, suisq; consilijs saturabuntur.

3 Proinde, auersionem præuaricatorum a Domino
 Auersio & eorūdem ad vanitates exitiosam cōuersionem Do-
 peccato minus detestans, per Hieremiam Prophetam loquitur,
 ris. tur, dicens: Duo mala fecit populus meus. Me dereliqu-
 Iere. 1. querunt, fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cyster-
 nas dissipatas, quæ continere non valent aquas, vnde
 & post pauca subdit, dicens: Arguet te malicia tua &
 auersio tua increpabit te. Scito & vide quia malum
 & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum,
 & nō esse timorem eius apud te dicit Dominus exerci-
 cituum. A sæculo confregisti iugum meum, & rupisti
 Iere. 2. vincula mea, & dixisti: Non seruiam. Et rursus in-
 gratitudinis culpam obijcit, dicens: Ego plantaui te
 vineam electam. Omne semen verum. Quomodo er-
 go conuersa es mihi in prauum vinea aliena? Si laue-
 ris te

ris te nitro & multiplicaueris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram me dicit Dominus. Quomodo dicis, non sum polluta? Vide vias tuas in conualle, & scito quid feceris. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, sic confusi sunt. Vertuntur ad me tergum & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicēt: Surge & libera nos. Vbi sunt Dii tui quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ.

Quin potius conuertimini (inquit) videlicet à vijs vestris prauis, à via lata quæ ducit ad perditionem, à vijs quæ sunt à sinistris, ne tandem in magni iudicii die ad sinistram cum hoedibus collocati, auditionem illam malam, atq; pauendam audiat. Ite maledicti in ignem æternum, ergo nunc dum tempus est miserendi, dum misericordia superexaltat iudiciū, conuertimini ad me utiq; mitem & humilem corde. Nisi enim cōuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Ad paruulum ergo cōuertere necesse est, malicia paruulos effici, & in proprijs oculis paruulos esse. Et quia nihil facilius est volenti q̃ se humiliare, patet q̃ in superbia & abusione sua contumaci voluntate perdurantes, prorsus sunt inexcusabiles. Secundo docet cōuersionis modum dicēs,

In toto corde vestro, in ieiunio & fletu & planctu.

Hæc sola vera est conuersio, primum cor per penitentiam mutare interius. Nam ieiunare, flere, planctum, & hoc habitu foris incedere, corde interius pristinam peccandi intentionem retinente, non est veraciter conuerti. Prius ergo in toto corde vestro cōuertimini ad me, & tunc demum veram animi respicientiam, ieiunio & fletu & planctibus exterijs indicate, vt nunc ieiunantes, postea saturemini, nunc fientes, postea rideatis, nunc plangentes, postea plaudatis & consolemini.

C
Vnde te
cōuertas
& quo.
Mat. 7.
Mat. 23.
Iacob. 2.
Mat. 18.

vera cōuer
sio quæ sit.

D Quoniam verò tria sunt per quæ Deum offendimus, videlicet corpus nostrum, anima seu mens, & substantia rei temporalis, ideo docemur etiã per hæc eadem quod deliquimus emendare. Quod ergo per carnem deliquimus corrigatur ieiunio, quod mentis cõsensu & voluntate absq; exteriori opere peccauimus, humili oratione (quæ per fletum & planctum intelligitur) abstergatur, quod verò per abusum rerum iniquè gessimus, eleëmofynis in Christi pauperes Deū erogatis expietur.

Et vide si non hoc triduo sancta mater Ecclesia ad hæc tria nos exhortetur, siquidem hodie in præsentilectione inducit ad ieiunandum, crastina verò, proposito exemplo Ezechia regis Iudæ impetrantis oratione productionem vitæ, inducit ad orandum, porrò tertio ab hinc die ad faciendam eleëmofynam exhortatur, clamante Esaia (cuius tunc sermo proponitur) & dicente, frange esurienti panem tuum & egenos vagosq; induc in domum tuam. Quum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris.

Cæterum quum peccare contingat vel in semetipsum, vel in Deum, vel in proximum, quod in nos ipsos deliquimus, per ieiunium, quod in Deum, per orationem, quod in hominem, per eleëmofynæ largitionem emendetur.

E Porro ieiunium duplex indictum nobis esse novimus, corporale. s. & spirituale. De spiritali ieiunio (quod omni tempore, & ab omnibus observandum est) ait, S. August. Ieiunium magnum & generale est abstinere ab iniquitatibus & illicitis sæculi voluptatibus, imò verò (vt Ber. ait) ieiunandum longè amplius à vicijs q̃ à cibis. Nam si sola gula peccauit, sola quoq; ieiunet, & sufficit. Si verò peccauerūt & membra cætera, cur non ieiunēt & ipsa? Ieiunet ergo oculus qui deprædatus est animam, ieiunet auris, ieiunet lingua, ieiunet manus, ieiunet etiam anima ipsa. Ieiunet oculus à curiosis aspectibus, & omni petulantia, ieiunet

net auris nequiter pruriens à fabulis & rumoribus
& quæcunq; ociosa sunt & minimè pertinent ad salu
tem, ieiunet lingua à detractiōe & murmuratiōe.
Sed multò magis anima ipsa ieiunet à vicijis, & à pro
pria voluntate. Etenim sine ieiunio hoc, cætera à Do
mino reprobantur. Si enim ieiunijs vestris (inquit) inue
nitur voluntas vestra, non est tale ieiuniū quod elegi.

Esa. 58.

Corporale verò ieiunium quod modo nobis indi
citur, tria requirit. Vnum est qd semel in die tantum,
corpus cibo reficiatur. Alterum, qd hora refectionis
obseruetur, vt videlicet refectione non admittatur, nisi
post officium vespertinum in Ecclesia celebratum.

F
Ieiunium
quadrage
gesimale.

Reliquum vt ciborum delectus habeatur, ita qd esus
carnium nequaquā admittatur, sed nec cibi cuiuslibet
qui à carne originem sementiuam trahit, cuiusmodi
sunt oua, caseus, lac, butyrū & similia. Porro ieiuniū
hoc vernali tempore seruari conuenienter institutum
est, tum vt per illud carnalis concupiscentiæ motus,
qui hoc tempore tam in hominibus q̄ in ceteris ani
mantibus maximè inualescūt, reprimantur. Tum ob
memoriam & imitationem Christi Domini nostri
qui hoc tempore propter nos ieiunare & mori digna
tus est. Siquidem dominus noster Iesus Christus suo
nobis exemplo ieiuniū commēdauit. Sed qualis iam
Christianus est qui id contemnit, quod ei tradidit ip
se Christus? Tanto deuotius imitandum nobis est
Christi ieiunantis exemplum, quāto certius est pro
pter nos eum ieiunasse non propter semetipsum.

Cur vera
nali tem
pore ieiun
emus.

Conuenienter etiam in numero dierum quadrage
nario ieiunium hoc est institutum: vt sic Deo totius
anni quodam modo decimā præstemus, quæ trigin
ta, & sex dies continere dinoscitur, cui non sine myste
rio dies quatuor vt quadragenarius compleatur nu
merus, superadduntur. Nam in figura nostri (qui per
poenitentiam & ieiuniū ad promissam tendimus hæ
reditatem) filij Israel annis quadraginta vagi fuerunt
in deserto, mansionem stabilem non habētes. Rursus

G
Cur nume
ro quadra
genario.

Num. 14.

- Exod. 24.** quadraginta diebus ieiunauit Moyses vt legem Domini mereretur accipere. Quadraginta proinde dies
Ionæ. 3. dati sunt Niniuitis ad poenitentiam agendam. Quadra-
3. Reg. 19. ginta etiam diebus ieiunauit Helias, dum persequutionem fugiens Iesabelis per desertum ambulabat Dominum visurus in monte Oreb. Demum (quod his omnibus præstat) ieiunium nobis (vt iam dictum est)
Mat. 4. commendans baptizatus à Ioanne in Iordane Dominus, vbi etiam à patre filius dilectus recognitus fuit & commendatus, quadraginta diebus & noctibus in deserto solitarius ieiunauit.

- H** Multiplex proinde vtilitas nobis ieiunium commendat. Nam per ieiunium peccator Deo reconciliatur, & euadit comminata sibi mala. Prout patuit exemplo Niniuitarum, qui per ieiunium promeritum & iam denunciatum euaserunt exitium. Rursum exemplo
1. Reg. 12. Dauid qui irato aduersum se Domino, exuto regio cultu in terram prostratus ieiunauit. Obsessi proinde
Iudith. 4. ab Holoferne in Bethulia filij Israël, ieiunantes Dominum non frustra inuocauerunt. Ieiunauit Hester
Hester. 4. regina, vt mortis edictum contra populum suum iam publicatum auerteret. Iosaphat rex Iuda innumerabilem contra se hostium multitudinem venientem expauescens, ieiunium prædicauit, & hostium vires fregit. Denique angelus Tobiam docens, ait: Bona est oratio cum ieiunio.

- Tob. 12.** Secundo per ieiunium spiritui rebellis caro subijcitur. Vnde Apostolus Paulus Christo seruienti in fame & siti in ieiunijs multis, ait: Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. In cuius rei figuram
1. Cor. 9. Helias (sicut iam dictum est) fugiens Iesabelem quæ Domini prophetas interficiebat, ieiunabat. Iesabel fluxus sterquilini interpretatur, & rectè carnem spiritui repugnantem designat, quæ diuinas in mente nostra illustrationes (vtique futurorum præfagas) quasi Domini Prophetas, delicijs suis & voluptatibus necat.

Tertio

Tertio per ieiunium mens, humana in Deum & eleuatur & illuminatur. Vnde & Moyses diuinæ legis scientiam accepturus quadragesimā vnam, & rursum alteram ieiunauit. Danieli proinde & socijs eius abstinentiæ meritō dedit Deus scientiam & disciplinam in omni libro, & sapientiam. Danieli autem intelligentiam omnium visionum & somniorum. Deniq; Apostoli ieiuni spiritum sanctum accipientes, omni sapientia repleti sunt. Circa tertium vbi iubet vitare conuersionis ostentationem dicit,

Et scindite corda vestra & non vestimenta vestra.

Iudaicæ consuetudinis fuit in rebus aduersis & tribus vestimenta scindere: quod & Pontifex ad Dominum Saluatoris insinulatum crimen augendum in Euangelio fecisse memoratur: Paulum quoq; & Barnabam audientes verba blasphemiae itidem fecisse legimus. Scindite (inquit) corda vestra & non vestimenta vestra. Corda inquam, quæ plena sunt peccatorum, quæ instar vtriū nisi scissa fuerint, sponte rumpuntur. Quum hoc feceritis redite ad Dominum Deum vestrum, quem vobis priora peccata fecerant alienum. Sed quum sint quorundam corda lapidea, quo pacto possent illa scindi quæ nec circuncidi quidem possunt: quibus per Christi testem dicitur. Incircuncisi cordibus & auribus, vos semper spiritui sancto restitistis. Debet autem peccatoris cor scindi gladio spiritus quod est verbum Dei, vtiq; verbum viuum & efficax, & penetrabilius omni gladio ancipiti. Alioqui non est conuerti ad Dominum in toto corde, nisi contrito & scisso corde.

Itaq; corda scindamus, quatenus integra proinde vestimenta seruemus. Vestes enim nostræ corā Deo, virtutes sunt. Bona vestis charitas, bona vestis humilitas, bona vestis castitas, bona vestis patientia est. Beatus qui vigilat & custodit hæc vestimenta sua ne nudus

per ieiunium
mens illu
stratur.
Deut. 9.
Dan. 1.

Act. 2.

I
Vestimen
ta scindere
Mat. 26.
Act. 14.

Scindere
corda.

Act. 7.

Ephe. 6.
Heb. 4.

Vestes spi
rituales.

Apoca. 6.

nudus ambulet. Denique beati quorum testata sunt peccata: charitas enim operit multitudinem peccatorum. Itaque vestimentis his saluis & integris, cor nostrum si prauum fuerit, scindatur ad confessionem, si durum ad compassionem. Quid ni scindatur cor, ut visceribus affluat pietatis? Quid ni scindatur vlcus, ut sanies extillet? Vtilis omnino utraque scisso, ut nec clausum lateat peccati virus in corde, nec indigenti proximo viscera misericordiae claudamus, ut & ipsi misericordiam consequamur.

K
Vitanda iactantia peccantibus.
Mat. 6.

Quod autem ad sensum literae attinet dum scindere precipimur non vestimenta sed corda, utique vitare iubemur conuersionis & poenitentiae nostrae iactantiam & ostentationem (ut supra dictum est) iuxta sententiam Domini dicentis: Quum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes. Exterminant enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Tu autem quum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito. Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Vbi August.

Iactantia duplex.

Manifestum est, inquit, his praeceptis omnem nostram intentionem in interiora gaudia dirigi, ne foris quarentes mercedem huic saeculo conformemur, & amittamus promissionem tanto solidioris atque firmiteris, quanto interioris beatitudinis qua nos elegit Deus conformes fieri imaginis filii sui. Vbi maxime aduertendum est, non solum in rerum corporearum nitore atque pompa, sed etiam in ipsis sordibus luctuosis, esse posse iactantiam, & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis Dei decipit. Qui ergo immoderato cultu corporis atque vestitus, vel ceterarum rerum nitore praefulget, facile conuincitur rebus ipsis pomparum saeculi esse sectator, nec quenquam fallit dolosa imagine sanctitatis. Qui autem in professione Christianitatis inuolutato squalore ac sordibus intentos in se hominum oculos facit, quum id voluntate faciat, non necessitate patitur

riatur: ceteris eius operibus potest conijci vtrum hoc
cōtemptu superflui cūctus an ambitione aliqua faciat.

Quia & sub ouina pelle cauendos lupos Dominus
præcepit, sed ex fructibus (inquit) eorum cognosce
ris eos. Quum enim cœperint aliquibus tentationi
bus ea ipsa illis subtrahi vel negari quæ isto velami
ne vel consequuti sunt, vel consequi cupiunt, tunc ne
cesse est vt appareat, vtrū lusus in ouina pelle sit, an
ouis in sua. Non tamē propterea ornatu superfluo de
bet aspectus hominū mulcere Christianus: quia par
cum habitū ac necessariū etiā simulatores sæpius vsur
pant vt incautos decipiāt, quia & illæ oues non debēt
deponere pelles suas, si aliquādo eis lupi se cōtegunt.

Circa secundum principale dicitur.

**Et conuertimini ad Dominum Deum
vestrum, quia benignus & misericors est.**

Hic ponitur dictæ exhortationis ratio. Vbi tria
ponit quæ nos ad cōuersionem inducūt. Primum est
Dei benignitas & misericordia. Secundum est Dei
longānimitas & patientia. Tertium est pia spes de
Dei in nos beneficētia. Secundum ibi, patiens & mul
ta misericordiæ. Tertium ibi, quis scit,

Circa primum dicit: Et conuertimini ad Domi
num Deum vestrum, quoniam benignus & miseri
cors est. Benignus enim nobis est Dominus in eo q
indignis affluēter administrat temporalia bona, qui
bus proculdubio peccator dignus nō est, Deus enim
creaturam mundi huius fecit, non vt impijs & sui cō
temptoribus, sed sibi subditis, deseruiret. Verum bo
nus & benignus est super malos & ingratos, & so
lem suū facit oriri super bonos & malos, & pluit su
per iustos & iniustos. Et hoc quidem, vt ipsos malos
ad suæ bonitatis agnitionem & dilectionem alliciat,
quum & ipsas feras videamus beneficijs mansuetas
effici ac domesticari, tametsi etiam fortassis hæc illis
Deus bona largitur vt pro his quæ hic rectē gesse

L
Mat. 7:
hypocritā
deprehen
dis.

M
Benigni
tas Dei in
notescit,

Luc. 6.
Malorum
prosperi
tas,

rint accipiāt mercedem suam. Siquidē (vt ait Greg.) mali bona quæ hic agunt recipiūt vt ad sola postmodum tormenta pertrahantur. Vnde & ardenti in inferno diuiti dicitur. Recordare fili quia recepisti bona in vita tua. Deniq; & hanc vel præcipuam ob causam, Deus malis bona largitur, vt benefaciendi inimicis nostris in semetipso nobis exemplum ostendat, sicut ipse ait. Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, vt sitis filij patris vestri qui in cœlis est. Porro misericordia eius in eo nobis præcipue innotescit, q̃ peccatores per viam perditionis aberrantes & ad se reuocat dicens, conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos, & iterum, venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos, & redeuntes paterna clementia ad reconciliationis osculum recipiens, misericorditer illorum delictis ignoscit. Quam gratiam pharisæi peccatoribus inuidentes dicebant. Hic peccatores recipit & manducat cū eis.

Luc. 6.

Misericordia Dei.

Zach. 1.

Mat. 11.

Luc. 15.

Circa secundum quod nos ad conuersionem debet inducere, quod est, Dei longanimitas et patientia, consequenter dicitur.

Patiens & multus misericordia, & præstabilis super malitia.

N

Patientia Dei.

Esa. 30.

Sap. 11.

Patiens est (inquit) et multus misericordia qui non humanam imitetur impatientiam, sed longo tempore nostram pœnitentiam præstoletur, sicut Esaias ait. Expectat Dominus vt misereatur. Et vnde per Sapientem ad Dominum dicitur. Misereris omnium Domine, & nihil odisti eorū quæ fecisti, dissimulans peccata hominum propter pœnitentiam. Vnde etiam B. Bern. Magna plane (inquit) patientia Domini in expectatione peccatoris est. Non enim peccantem angelum expectauit, sed præcipitauit e cœlo. Primum hominem peccantem non distulit, sed protinus expulit de paradiso. Sed nunc patiens est & præstabilis super malis

malitia, id est, poenitens, vt si nos egerimus super peccatis poenitentia, vt ipsum quodammodo poeniteat comminationis suae & promerita mala non inferat, nostraeque mutatione sententiae & ipse quodammodo mutetur. Circa tertiū, quod est pia spes de Dei beneficentia consequenter dicitur.

Quis scit si conuertatur, & ignoscat Deus & relinquat post se benedictionem?

Aduerte quemadmodū nos in ipsa poenitentia cautos esse cupit, & securitatem tollens humilitate sancta nos reddit sollicitos, dicens: Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus? Ac si dicat. Ego quidem horror (quod meum est) ad poenitentiam, & Deum inefabiliter noui esse clementem, dicente Dauid: Misere re mei Deus secundū magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationū tuarum dele iniquitatem meam, sed quia profundū diuitiarum sapientiae & scientiae Dei nosse non possumus, sententiam temperet, opto potius quā praesumo, tantum interrim Sacrificium & libamen Domino Deo nostro subaudis offeratur. Sacrificium contriti cordis, & libamen pie confessionis ac boni operis, & quod nescimus videlicet si conuertatur & ignoscat Deus, & relinquat post se benedictionem, in eius arbitrio relinquamus, in spe miserationis suae pendentes. Quod autem Deus ad poenitentiam nostram conuertatur & post se benedictionem relicturus sit, illud nobis exemplo est, quod ipse in Exodo loquitur dicens: Erit autem sanguis vobis in signum in aedibus in quibus eritis, & videbo sanguinem & transibo vos, nec erit in vobis plaga disperdens, quando percussero terram Aegypti. Vtique verbis istis sese ad sanguinis signum conuerti, & videre sanguinem ac transire, atque benedictionem & vitam post se relinquere proficitur.

Sperandū
esse cū timore.

O

Spem confirmat.

Exod. 12.

Secun.

I N D I E

Secundum hanc similitudinem post passionem saluatoris nostri Iesu Christi, sanguine eius postes suos, id est, frontes suas signantes cuncti qui poenitentiam in nomine eius prædicatam susceperunt, spem habent non vanam q̄ conuertatur Deus ad signum istud, & relinquat post se benedictionem, transiens, & Ægyptios, id est, cunctos superbos, atque impoenitentes, æterni iudicii sententiâ percutiens. Hanc poenitentiam & remissionem peccatorum prædicandam in omnes gentes incipi oportebat ab Hierusalem, sicut ipse testatus est postquā resurrexit à mortuis, loquens apostolis suis. Quoniā sic scriptū est inquit, & sic oportebat Christum pati et resurgere à mortuis die tertia, & prædicari in nomine eius poenitentiam & remissionem peccatorū in omnes gentes, incipientibus ab Hierusalem. Proinde per prædicationis tubam conuocari iubet sermo propheticus ecclesiam vniuersam ad poenitentiam & ieiunium, dicens.

Luc. vii.

Canite tuba in Sion : sanctificate ieiunium, vocate coetum, congregate populum, sanctificate ecclesiā, coadunate senes, congregate paruulos & sugentes vbera. Egre diatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo.

P Hoc totum futurū prædixit Propheta in conuersione multitudinis gentiū ad Christi fidem & ad poenitentiam per tubam apostolicæ prædicationis, quæ (vt dictum est) in Sion hoc est in Hierusalem incipiens, progressa & audita est per vniuersum mundum.

Psal. In omnem terram, inquit, exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorū. Et nō solū hæc esse futura Propheta prænūciauit, sed etiā hortatur vt per nos intente & studiose perficiantur. Et quidē bene per tubæ clangorē prædicatio accipitur. Nā sicut in Num.

ris lee

vis legimus, Moyses duas tubas argenteas facere iubetur quas filij Aaron sacerdotes inflarent, vt per illarum clangorem populus (dum esset opus) conuocaretur ad concilium, ad bellum, ad motionem castrorum, ad solenne epulum, & ad festum.

Tubæ duæ argenteæ, pura & sonora prædicatio est scripturæ diuinæ quæ in duobus testamentis continetur, quam seire & populo prædicare sacerdotum est, iuxta illud, Labia sacerdotis custodient scientiã & legẽ requirent ex ore eius. Itaq; per huiusmodi tubæ clangorem conuocandus est populus ad fidei & vnanimi-
tatis atq; poenitentia conciliũ. Cohortandus est nihilominus cõtra antiquum hostem ad bellum contra carnem quæ aduersus spiritum concupiscit, & contra fallaces illecebras huius mundi. Præparandus insuper & monendus ad motionem castrorum, quia non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus.

Inuitandus proinde est credentium populus huiusmodi clangore tubarum ad epulum coelestis verbi, quo animæ fidelis in Christo vita nutritur, ad epulum etiã paschalis agni in venerabili eucharistia sacramento, de quo ipse ait. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nõ habebitis vitam in vobis. Et iterũ. Caro mea (inquit) vere est cibus. Et qui manducat me, ipse viuet propter me.

Deniq; ad coelestis gloriæ festum his tubis inuitamur. Mittit enim Dominus qui dicant inuitatis. Parata sunt omnia, venite ad nuptias. Ait ergo.

Canite tuba in Sion, sanctificate ieiunium. Vbi aduertendũ est, quod plus est sanctificare ieiunium q̃ prædicare ieiuniũ, quia ieiunare & etiam ieiuniũ prædicare impij quoq; possunt, qui nõ remissionem peccatorum, sed tantummodo malorum præsentium ieiunando quærunt remediũ. Quale fuit ieiuniũ Achab qui occidit iustum virũ Naboth, vt vineam eius possideret.

Num. 10.
Tubarum
vſus ad
quinq;

Q

Malac. 2.

Galat. 5.

Heb. 13.

Ioan. 6.

Ibidem.

Mat. 22

R

Sanctifica
re ieiuniũ.

3. Reg. 22.

sideret. Quum enim audisset sermones Helia, scidit vestem suam, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitq; & dormiuit in sacco, & ambulabat demisso capite. Sed quam ob causam? Nunquid vt remissionem peccatorum acciperet, & salutem æternam obtineret? Non utiq; sed ne temporali regno viuens careret. Ergo ieiunauit quidem, sed non sanctificauit ieiunium, & ideo nec mercedem sanctorum recepit, sed mercedem suam, mercedem transitoriã, dicente Domino ad Heliam. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, nō inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij eius inducam malum super domum eius.

Itaq; sanctificate ieiunium, id est, idcirco vt sancti sitis celebrate ieiuniũ, & ad illud vocate cœtum, congregate populum, sanctificate ecclesiam, & in ea coadunate senes, & congregate paruulos, ac suggerentes vbera, vt videlicet senum, id est, sapientum maturitas paruulos quibus adhuc lacte opus est erudiat, & ad solidum vsq; cibum perducatur. Quod deinde subiungit, egrediatur sponsus de cubili suo, idem ei est quod et Apostolus dicit. Hoc itaque dico fratres, tēpus breue est, reliquum est, vt qui habent vxores tanquam non habentes sint. Item. volo vos, inquit, sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est, cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat deo. Mulier innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu. Nimirum secundum huiusmodi prædicationem euangelicam siue apostolicam viuere, hoc est sponsum de cubili & sponsam de thalamo suo exire.

Circa tertium principale dicitur.

Inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes ministri Domini & dicent: Parce Domine parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, vt dominentur tureis

tur eis nationes. Quare dicunt in populis,
vbi est Deus eorum?

Hic designatur sacerdotalis intercessio. Nempe sacerdotū est orare pro populo. Vnde in Leuitico scriptum legimus. Si omnis turba filiorum Israel ignorauerit, et per imperitiam fecerit contra mandatum Domini, rogante pro eis sacerdote, propitius erit eis Dominus. Si peccauerit princeps et fecerit quod lege Domini prohibetur, rogabit pro eo sacerdos et pro peccato eius, et dimittetur ei. Quod si peccauerit anima per ignorantiam de populo terrae vt faciat quicquam de his quae Domini lege prohibentur atque delinquat et cognouerit peccatum suum, rogabit pro ea sacerdos et dimittetur ei. Vnde & hic dicitur. Inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes ministri Domini et dicent: Parce Domine parce populo tuo. Vbi propheticus sermo et locum designat vbi praesentur sacerdotes, et quales esse sacerdotes, et quid postulare debeant pro populo deprecantes.

Porrò locum designans dicit. Inter vestibulum et altare, quo proculdubio assiduitatem significat religionis et continentiae sacerdotū, qui vt parati sint semper ad orationes & hostias Deo iugiter offerendas, in castis locis & domibus circa templum vel ecclesias Deo dicatas decet commorari, quomodo videmus apud viros religiosos obseruari, qui sub regulari disciplina in sacris locis commanentes, ad preces & Dei laudes nocte & interdiu excubantes peruigilant, quemadmodum hic Propheta quum hæc diceret futurum esse præuidebat. Qui eiusmodi sunt & sui non obliuiscuntur propositi, quo proposuerunt esse sacerdotes Domini plorant & orant die ac nocte, crebris nocturnis vigilijs dierumq; ieiunijs pro peccatis populi Christiani.

Quales autem esse debeant sacerdotes satis innuit, dum addidit ministri Domini, vtpote qui se habitu & actu,

S
Leuit. 4.
Sacerdotū
mun⁹ ora
re.

Inter vesti
bulum &
altare.

T
Sacerdo
tes attēdāt.

I N D I E

Ioan. 12.
Mat. 6.

& actu, Domini ministros esse testentur, sicut ipse ait. Qui mihi ministrat me sequatur. Non ergo possunt esse ministri auaritiæ, dicente Domino. Non potestis Deo seruire & mammon. Nō immunditiæ & luxuriam, quia nō nisi qui ingreditur sine macula & operatur iustitiā, stabit in tabernaculo Dei in loco sancto, sicut ipse ait. Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabit. Non arrogantiam vel ambitionis, dicente rursum Domino. Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam.

Quid sacerdotes
precentur.
Exod. 32.

Ezech. 22.

Denique quid sacerdotes ministri Domini precari debeant, ostendit dicens: Parce Domine parce populo tuo, quo modo Moyses orauit pro populo dicens: Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro tuo quem scripsisti. Parceret & nunc populo suo Dominus, si essent qui precibus suis obiectis starent pro populo. Hinc enim per Ezechielem Dominus dicit. Quæsiui de eis virum qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam, & nō inueni. Et effudi super eos indignationem meam, & in igne ire meæ consumpsi eos. Parce (inquit) Domine, parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam, id est, eundem populum tuum, ecclesiam tuam, quæ est hæreditas tua, magno precio per te redempta.

V
Hostis ecclesie.

Hanc ergo hæreditatem tuam ne des in opprobrium, ne super illam gaudeant inimici eius, ne deprædentur, ne dissipent, ne discindant eam extranei, hostes eius, inimici tui, siue dæmones illi sint, siue homines mali, videlicet, vel tyranni auferentes substantiam & humanam pacem, siue hæretici surripientes fidei unitatem, siue falsi fratres sint qui videntur esse domestici, & veri sunt inimici. Precantes ergo sacerdotes ministri Domini dicant parce Domine parce populo tuo. Sequitur.

Vbi est
Deus eorum.

Quare dicunt in populis vbi est Deus eorum? hoc erat insipientium, dicere in populis, vbi est Deus eorum? pro eo quod videbant virgam peccatorum admissam

missam super sortem iustorum, & cædi corpora eorum, diripi substantiam eorum, irrideri simplicitatem eorum, blasphemari pietatem & sanctitatem eorum, negari fidem eorum, suggillari spem eorum, infamari mendacibus calumnijs innocentiam ipsorum, putare illos non habere Deum, aut certe non posse aut non velle eos adiuuare Deum ipsorum. Non ita, sed quid?

Zelatus est Dominus terram suam, & percit populo suo.

Zelatus est Dominus terram suam, hæreditatem suam, ecclesiam suam, id est, fideles suos, zelatus est inquam, zelo bono, zelo paterno, & sicut pater percussit miseretur filiorum suorum, & parcit eis, ita percussit & percutiendo pepercit populo suo tanquam filijs. Ecclesiam quippe suam Dominus his nostris temporibus (sicut etiam sæpe prius) zelatus est, ne sacramenta eius indigne tractaret, & permisit fieri persecutiones ut electi cribrarentur sicut triticum discendente palea, qualis in initio fuit proditor Iudas, oportere indicans hæreses quoque esse, ut qui probati essent fierent manifesti, et inter ipsas tribulationes fierent clariores, signis etiam & virtutibus glorificati. Hanc disciplinam patris ignorantes dicebant & dicunt in populis. Vbi est Deus eorum? Qui autem intus esse videntur, quasi eundem profitendo Deum dicunt. Vbi est sanctitas vel perfectio viarum illorum? Quemadmodum in amicis Iob apparuit, qui ex eo quod percussus erat, opinabantur quod coram oculis Dei extitisset impius, qui coram hominibus iusti famam obtinuerat. Dicebant enim, Vbi est timor tuus, vbi est fortitudo tua & perfectio viarum tuarum? Recordare obsecro te, quis vnquam innocens perijt, aut quando recti deleti sunt? Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem & seminant dolores & metunt eos, flante Deo perisse, & spiritu iræ eius consumptos esse. Subauditur, ut tu nunc consumptus es. Sic longa con-

X
Zelus dei
bonus.

1. Cor. 12.

Iob. 4.

Non semper ob peccata homines affligi. certatione contendebant, vt cogerent eum cedere, ad consentiendū eis q̄ de illius vita nullatenus bene aestimandum sit, quemcumque aduersis opprimi vel flagellis diuinitus cingi contigerit, & quod neminem contingat secundum corpus consumi, nisi pro merito propriæ iniquitatis. At ille plus aliquid sentiebat q̄ quod hic dictum est. Zelatus est Dominus terram suam, & pepercit populo suo, videlicet q̄ neq̄ (vt illi aestimant) semper peccatores aut impij reputandi sint quos Deus afflixerit, neq̄ omnes quos Deus percuti permittit, percuti à Deo zelo corripientis ad purificationem, verum nonnullos ad probationem vt coronæ illis & præmia multiplicentur.

Circa quartum principale dicit.

Et respondit Dominus, & dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumentum & vinum, & oleum, & replebimini in eis, & nō dabo vos vltra opprobrium in gentibus.

Y Hic ponitur benigna Dei promissio. Ecce (inquit) ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum. Si consideremus maiestatem eius qui hæc pro magno promittit, maius aliquid his tribus, scilicet, frumento, vino, & oleo, significatur quàm carnalis quisq̄ & animalis homo, vel etiā Iudæus intelligat, videlicet frumentum illud, et vinum & oleum illud, quo edentes illud & bibentes, et quo delibuti, omnes æternitatem gloriæ consequantur. Et istud quidem frumentū corporale vinumq̄ & oleum dona Dei sunt, et nonnulli quam timentibus Deum pro quadam consolatione dantur, et data sunt. Sed frustra dantur & frustra sumuntur, nisi vtentes istis operemur vel queramus frumentum illud quod est verbū Dei scilicet Christus, qui de semetipso loquens dicit. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multū fructum affert,

Frumentum, vinū,
& oleum
mys.

Ioan. 12.

& vñ

& vinum & oleum illud quod pius Samaritanus
vulneribus eius qui in latrones inciderat, infundit. Luc. 10
Quia nimirum de talibus veraciter dicit maiestas pro-
mittentis, & replebimini in eis. Sola nempe hæc sunt
quibus repleri vsque ad sufficientiam vacuitas nos-
tra possit.

FERIA QUINTA POST

dicem cinerum.

IN diebus illis ægrotavit Ezechias
vsque ad mortem. Esaia. 38.

In hac lectione tria nobis considerata
proponuntur. Primum est Ezechiae regis
letalis ægrotatio. Secundum est ægrotantis
lachrymosa deprecatio. Tertiū lachrymose
deprecantis benigna exauditiō. Primum a principio
lectionis. Secundum ibi. Et conuertit. Tertium ibi.
Et factum est verbum Domini. Circa primum ad A
uertendum est, q̄ sancta mater ecclesia quæ nos he-
sterna die hortata fuit verbis prophetici sermonis ad
ieiunium, hodie proposito nobis Ezechiae regis ex-
emplo productionem vite precibus obtinentis, indu-
cit ad orationem. Hæc enim post ieiunium satisfactio-
nis altera pars est. At ergo. In diebus illis ægrotavit
Ezechias vsq; ad mortem. Vbi tria sunt consideran-
da. Primum est ægrotationis occasio. Secundum est
morituri præmonitio. Tertium est mortis denuntia-
tio. Secundum ibi. Et introiuit ad eum. Tertium ibi,
quia morieris tu & non viues. Circa primū aduer-
te quod hanc Ezechiae dicunt ægrotationis causam
fuisse, quia post incredibilem diuinitus sibi datam vi-
ctoriam de rege Assyriorum, in cuius castris angelus
Domini vna nocte percusserat centū octoginta quin-
que milia virorum, in superbiam elatus est, nec Deo
debitas reddidit gratiarū actiones. Circa secundum
quod est morituri præmonitio, dicitur.

Esa. 37.

C 2

Et in

FERIA QUINTA

Et introiuit ad eum Esaias filius Amos propheta & dixit ei. Hæc dicit Dominus. Dispone domui tuæ.

B Hoc est. Hæredem designa qui tibi morituro succedat. Quum autem & ipsi nos morituros non ignoremus, etiam nobis dictum putemus, Dispone domui tuæ. Itaq; tripharia nobis est domus disponenda. Prima est habitationis terrenæ. Secunda est domus conscientie propriæ. Tertia est domus habitationis æternæ. Domus habitationis terrenæ, in opibus et familia consistit. Igitur de rebus seu opibus dum in tua sunt potestate dispone per æquitatem & iustitiam, cuique quod suum est reddendo si potes, si non potes, saluabit te bona voluntas sine opere, sed cuncta ut nosti priusquam moriaris edicito, ne post te lites derelinquas. Ergo si potes aliena restitue, ne cum importabili sarcina iniquitatis, hinc ad iudicium Dei demigrans, in operibus manuum tuarum peccator comprehendaris, & accepta damnationis sententia cum sarcina iniquitatis demergaris in infernum.

Proinde etiam familiam in filiis & domesticis tuis in vita tua moderando & corrigendo dispone, ne quomodo quondam Heli propter filiorum peccata, quæ corrigere dissimulauit à Deo percussus interiit, & ipse ob simile delictum à Domino reproberis.

C Porro conscientie tuæ domum hoc modo dispone, ut videlicet hanc per veram cordis compunctionem, immundo primum habitatore pulso, mox intro misso per aurium fenestras lumine verbi Dei, confessionum scopis mundatam & operibus pijs redditæ cures ornatam. Pelles autem ex ea habitatorem immundum, si secundum consilium archangeli Raphaelis cordis particulam, id est, sollicitæ meditationis curam, vel super illos cunctis metuendos inextinguibiles gehennæ carbones, vel certe super illius ignis carbo quem Dominus ipse misit in terram & vult

Tob. 6 Consiliū Raphaelis
Luc. 12 les gehennæ carbones, vel certe super illius ignis carbo quem Dominus ipse misit in terram & vult

vel

vehementer accendi, collocaueris. Quid enim sunt aliud sua incarnatio, conuersatio cum hominibus super terram, cœlestis suæ doctrinæ verba, passio denique & preciosa mors ipsius quam incomparabilis argumento dilectionis pro nobis adiit, quid inquam sunt hæc, nisi diuinæ dilectionis indicia, & congesti super caput mentis nostræ carbones ignis & amoris incitamenta? Hinc proculdubio compunctionis fumus ascendens, extricat omne genus dæmoniorum. Exeat autem necesse est ab hac domo, malarum corruptus aer cogitationum, & cœlestis verbi quasi vitalis aures refrigerium, apertis (vt iam dictum est) aurium fenestris, quasi salubris aer introeat. Quo peracto poteris in hac tua domo spe sancta conuiescere, & dicere. Conuertere anima mea in requiem tuam.

Verum vt histriones & illis similes, homines vite leuioris raro proprijs in domibus reperiuntur, sed magis in domibus alienis, iuxta illud. Pes fatui facilis in domum proximi, & illud de muliere indisciplinata. Garrula vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, Nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians, sic nimirum homines vani à semetipsis dissidentes & intra semetipsos nullam habentes requiem ad aliena se conuertunt, vt vel in ipsis exterioribus & fluxis rebus ad tempus utcumque sese solentur. Vno siquidem illo (quod necessarium est & solum sufficit) derelicto, vagi & profugi sunt super terram. Vagi per inordinatam & insatiabilem concupiscentiam, profugi vero per sceleratam conscientiam.

Denique de domo mansionis æternæ dictum est. Et ibit homo in domum æternitatis suæ, videlicet corpus in terram, vbi tamen imperpetuum non manebit, spiritus autem in locum suum quem sibi metipsum sua libera voluntate elegit, et operibus suis quæ gestit in corpore preparauit, siue in supplicijs, siue in delictijs & gaudijs sempiternis, Domum itaque nobis pro-

A sua domo vagi.
Eccle. 21.

Prou. 7.

Luc. 10

Gene. 4.

D
Domus
æternitatis;
Eccle. 11.

FERIA QVINTA

- 1. Cor. 5.** *His si sapimus, dum tempus & facultas datur in cœlo comparemus, vt possimus cum Apostolo dicere. Sci mus quoniam si terrestris domus nostra huius habita tionis dissoluatur, q̄ ædificationē ex Deo habemus, domum non manufactam, sed æternā in cœlis. Nam et in hoc ingemiscimus, habitationē nostram quę de cœlo est superindui cupientes: si tamen vestiti & non nudi inueniamur, videlicet à veste nuptiali. Ad hanc domū suspiramus cum Propheta dicentes: Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: sicut et Aposto*
- 1. Cor. 5.** *lus qui rursus ait. Nam & qui sumus in hoc taberna culo ingemiscimus grauati, quotidianis, scilicet, hosti um incurſionibus. Tabernaculum enim diuersorium militatiū est. Ergo quia nō poteris hic amplius villi care, & velis nolis demigrandum est, illic tibi man sionem per sanctę operationis instantiam parare con tende. Illuc iam mente transcendē, desideriorum san ctorum & precum nuntios præmitte, illic colloca thesaurum tuum, vbi nec erugo nec tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt & furantur, vt & illuc in hora suprema diuulsus à corpore spiritus tuus euo let & ascendat. Vbi enim est thesaurus tuus ibi et cor tuum erit. Circa tertium quod est mortis denuntiatio: dicitur.*
- Mat. 6.**
- Ibidem.**

Quia morieris tu, & non viues.

- E** Hoc dicebat Propheta secundum dispositionem caussarum inferiorum quę sufficiebant ad mortem regi inferendam. Et non viues (inquit) scilicet in futura vita cum Domino. Et ita comminatur ei & corporis & animæ mortē, quia viuens non fecerat quod debebat,

Circa secundum principale dicitur.

Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem & orauit ad Dominum & dixit.

Obſe

Obsecro Domine memento quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno.

Hic ponitur ægrotantis Ezechix lachrymosa deprecatio. Audita nempe sententia suæ mortis, ad precæ & spem se totum conuertit. Conuertit autem faciem suam ad parietem ne vel suus audiretur gemitus vel lachrymæ viderentur. Et orauit ad Dominum et dixit. Obsecro Domine memeto quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate, non in hypocrisis vel simulatione. Nec tamen deputandum est iactantiæ q̃d à se bene gesta commemorauit, sed prudentiæ, vt videlicet in extrema necessitate spem quæ tum maxime erat necessaria confirmaret, iuxta illud. In die malorum non immemor sis bonorum. Sicut autem grauis culpa est sibi arrogare vel quod nō habet, vel quod non est, sic etiam culpa nulla est, si humiliter dicitur de se quod bonū est. Et in corde perfecto (inquit). i. corde integro nō diuiso, vt post idola claudicarem, sicut fecerūt predecessores mei reges multi.

Et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Pater enim ipsius Ahas Dei cultum prorsus abiecerat & vsque adeo aboleuit, vt templum Domini clauderet, ne illuc colendi gratia quisquam ingrederetur. Et de altari Domini, id est, altari holocaustorū, quod aneu erat (vt dicunt) horologiū fecerat: & multiplicauerat sacrilegia & cultū idolorū. Ezechias autē abominatōnes & simulachra quæ reliquerat iste suus pater destruxit, et Dei cultū in statū pristinū restituit. Et fleuit (inquit) Ezechias fletu magno. Et vtiq; fletu magno, quia rei magnæ imō oīm maxime, iacturā desolebat, quia videlicet nō haberet quē post se relinqueret filiū heredē, vnde possit impleri ea quæ ipsi Dauid facta

Citra culpam se cōmendat.

Eccli. ii.

Impietas Ahas.

FERIA QVINTA

fuerat à Deo pollicitatio dicente. De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

G
Paries ad
quē flentes
conuertamur.

Iob. 1.

Ezec. 8.

Sanè ad nostrā quoq; spectat eruditionē quod dictum est conuertisse regem faciem suam ad parietem & fleuisse. Paries enim qui diuidit inter nos & Deum, peccatorum nostrorum congeries est. De quo nobis valde est formidandum, ne cadens opprimat nos, quomodo super filios Iob paries cecidisse legitur, & hos omnes oppressisse. Inclinator enim est ad casum. Parietem hunc in Ezechiele fodere iubemur, vt videamus & cognoscamus abominationes intra parietem hunc magnas, iram Dei prouocantes. Si enim nosmetipsos ad hunc parietem (annos nostros in amaritudine animæ nostræ recogitantes) conuertimus, copiosam proculdubio reperiemus causam plorandi. Potest nihilominus per hunc parietem non incongrue fragilis nostræ carnis mortalitas designari, cuius etiam consideratio inducit ad fletum & humilitatem.

H
Ægrotātes
nō debere
spe vanala
ctari.

Eccli. 29.

Cæterum & illud ociose prætereundum non est, videlicet quod si Ezechias non audisset denunciatam sibi mortis sententiam, nequaquam se flens ad orationem cōuertisset. Vnde patet culpandos esse qui ægrotantem quemlibet fratrem vel proximum, spe longioris vitæ vel recuperandæ sanitatis fallaciter lactantes, studio placendi decipiunt. Hæc enim repromissio nequissima multos perdidit. Debent itaque ægrotantes visentes, præsertim corporum medici vbi verosimiliter de morte timetur, illud suggerere quod hic propheta Domini Ezechia regi denunciauit, dispone domui tuæ quia morieris tu & non viues.

Circa tertium principale dicitur.

Et factum est verbum Domini ad Esaiam dicens. Vade & dic Ezechia. Hæc dicit Dominus Deus David patris tui. Audi

diui

diui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiiciam super dies tuos quindecim annos, & de manu regis Assyriorum eruam te & ciuitatem istam, & protegam eam ait Dominus omnipotens.

Hic ponitur lachrymosæ deprecationis benigna exauditio. Vbi etiam patet quantum potest apud Deum humiliari & compuncti cordis supplicatio. Factum (inquit) est verbum Domini ad Esaïam: videlicet à denunciata regis morte, priusquam mediam atque partem egrederetur. Hæc dicit Dominus Deus David patris tui, cuius & fidem sectaris, & opera, & desideras impleri quæ sunt illi de nascituro ex eius semine Christo promissa. Audiui orationem tuam, vidi lachrymas tuas quibus tibi donari vitam postulas.

Sed nonne falsum dixerat qui denunciauerat morturum? Rursus. Si hoc quod dixerat Propheta viderat in libro diuinæ veritatis, falsum vidisse putetur, & quod consequens est mutata fuisse videtur præscientia Dei. Sed verum Propheta dixerat, nec quicquam falsum aut incertum scriptum est in libro vitæ, in speculo diuinæ veritatis. Nam quasi duobus modis aliquid illic scriptum est, videlicet, vel secundum causas superiores in mente diuina, & sic erat ibi scriptum regem non moriturum, quod utique Dominus Prophetæ non ostendit, vel secundum causas inferiores cuiusmodi sunt morbi, vel casus quilibet mortis discrimina afferentes, & sic erat ibi scriptum Ezechiam moriturum, & hoc ostendit Dominus Esaïæ. Non ergo falsum dixerat Esaïas, nec mutata est præscientia Dei. Deus enim (vt B. Greg. ait) sententiam suam non consilium mutauit. Res tantum mutatae sunt, non consilium Dei, Naturam enim quæ iam in rege decreuerat, sciebat Dominus se reparaturum ad orationem

Num vera fuerit
Esaïæ denuntiatio.

In dei præscientia aliquid duobus modis esse.

FERIA QVINTA

nem & lachrymas deprecātis. Quod autem Prophe-
ta mortem denunciāns mentitus non fuerit vel hoc
declatur exemplo, quo videlicet quispiam de ceco
loquens, diceret: Iste amplius non videbit etiam si
postea per Dei potentiam miraculosē foret visum re-
cepturus, non propter hoc mētītus esse diceretur, qui
dixerat hunc amplius non visurum, nec falsum dixisse
secundum intentionem suam, quæ causis naturalibus
tantum & inferioribus nitebatur.

K
Oratione
vitā pro-
longari.
Ecce (inquit) ego adiciam super dies tuos quin-
decim annos, non ultra illos quos in præsentiā mea
statuerā, sed istos quindecim quibus carere propter
peccata tua merueras, reddam tibi, & erit vita tua, tan-
ta quanta fuerat in præsentiā mea. Huic simile aliquid

1. Reg. 12.
habes in Dauid, qui mox vt ad Prophetam Nathan
se arguentem de crimine, dixerat corde cōtrito & hu-
miliato, peccauit, audire meruit. Dominus quoq; tran-
stulit peccatum tuum non morieris. Et rursus alibi,

2. Reg. 14.
Quum vidisset Dauid angelum percutientem plaga
mortis populum, & dixisset orans & clamās ad Do-
minum. Ego sum qui peccauit, & ego iniquē egi, isti
qui oues sunt quid fecerunt? Vertatur obsecro ma-
nus tua contra me, & contra domum patris mei, sta-
tim post hæc audiuit ad se Prophetā dicentem: Ascen-
de & constitue altare Domino & plaga cessauit. Sic
3. Reg. 21.
regi Achab, sic etiam Niniuitis Dominus pepercit
Ionæ. 3.
quia induti sunt faccis, & ieiunantes clamauerunt ad
Dominum in fortitudine.

L
Prouer. 28.
Vitā pro-
longant.
Exod. 20.
Deci. 22.
Porro vitam hominibus prolongant, tum largi-
tas, sicut per Salomonem dicitur. Qui odit auaritiā
longi fient dies eius, tum erga parētes honor & reue-
rentia, dicēte Domino. Honora patrem tuum & ma-
trem tuam, vt bene sit tibi, & sis longeuus super ter-
ram. Tum erga proximos pietas & misericordia,
dicente rursus Domino per Moysen. Si ambulans
per viam in arbore vel in terra nidum aui inueneris
& matrem pullis vel ouis incubantem, non tenebis
eam

eam cum filijs sed abire patiaris captos tenens filios, vt bene sit tibi, & longo viuas tempore. Sanè quo magis erga homines clementia mouerentur, ipsi etiam brutis animantibus (vt longa vita essent non indigni) hanc iubet impendere misericordiam. Sequitur. Et de manu regis Assyriorum eruam te, vt nouerimus Deum precantibus non modo quæ salubriter postulant, sed etiam ea plerumque quæ non postulant elargiri.

FERIA SEXTA

post Cinerum.

HÆC dicit Dominus Deus.
Clamane cesses, quasi tuba exalta vocè tuâ. Esa. 58

In hac lectione. 4. nobis consideranda proponuntur. Primum est, indicta Prophetæ libera peccantis reprehensio. Secundum est, superuacui & inutilis ieiunii reprobatio. Tertium est, Accepti Deo ieiunii ostentio. Quartum. Accepti Deo ieiunii fructificatio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Quare ieiunauimus. Tertium ibi. Nonne hoc est magis. Quartum ibi. Tunc erumpet quasi mane.

Circa primum. Primo, libera & districta peccantium increpatio Prophetæ diuinitus indicitur. Secundo, vnde redarguendi sunt peccatores, aperitur.

Circa primum dicitur: Hæc dicit Dominus Deus. Ergo timeant & audiant vniuersi, nec vereatur prædicare sacerdos, quod ipse loquutus est Dominus.

Leo rugiet (inquit Amos Propheta) quis non timebit? Dominus Deus loquutus est, quis non prophabit? Sed quid dicat aduerte. Clama (inquit) ne cesses. Verbum hoc Prophetis primum, deinde Apostolis, post Ecclesiæ prædicatoribus, & cuilibet eorū dirigitur. q. d. Dominus. Licet aduersum te ferueat impiorum turba, quasi mare quod quiescere non potest, clama

A

Amos. 5.

Liberè vitia arguenda.

clama

FERIA SEXTA

clama tamen neq[ue] timeas à facie corū. Non enim debet lucerna verbi Dei sub modio humani timoris abscondi. Nam (vt beat. Greg. ait) præconis officiū fuscipit quisquis ad sacerdotiū accedit. Vt antè aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur. Ne cesses (inquit) à prædicationis clamore, sicut & Apostolus ad Timotheum scribens ait: Prædica verbum, in sta oportune, importune.

2. Tim. 4.

B
Prædicator speculator.
Ezech. 3.

Quid enim aliud q̄ speculatoris officium est ministeriū prædicatoris? Speculatoris autem in alto stantis atq[ue] vigilantis est, venientia de procul mala nunciare, sicut ad Ezechielem Dominus ait. Fili hominis speculatorem te dedi domui Israël. Audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me. Si dicēte me ad impiū morte morieris, non annūciaueris ei neq[ue] loquutus fueris vt auertatur à via sua impia & viuat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annūciaueris impio & ille non fuerit conuersus ab impietate sua & à via sua impia, ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuā liberaſti. Et hæc quidem ad vnumquemq[ue] celestis verbi prædicatorum. Ad populum autem quid à Domino dicatur aduerte. Constitui (inquit) super vos speculatores, & dixi. Audite vocem tubæ. Et dixerunt: Non audimus. Ideo audite gentes, & cognoscite congregatio, quanta ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego adduco mala super populum istum, fructum cogitationum eius, quia verba mea non audierunt, & legem meam proiecerunt. Qualiter autem se habeant huius temporis auditores, ad verbi Dei prædicationes dictum fuit super epistolam Dominicæ. 23. post Penthecosten.

Hiere. 6.

C
Vox tubæ

1. Theſſ. 4.

Quasi tuba exalta vocem tuam. Vox tubæ strenuos ad fortiter agendum incitat, ignauos autē & desides terrore dissoluit & in fugam conuertit. Porro sicut per tubam resurgent mortui in die nouissimo, ita & nunc per tubam prædicationis respiscunt & resurgunt.

furgunt prauaricatorū quidam à peccato. Vnde qui in monumentis sunt (inquit Dominus) audient vocem filij Dei, & qui audierint vsuent. Circa secundum vbi Propheta vnde sint arguendi peccatores aperitur, subditur.

Ioan. 5.

Et annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorū. Me etenim de die in diem quærūt & scire vias meas volunt, quasi gens quæ iustitiam fecerit & quæ iudicium Dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitiæ, & appropinquare Deo volunt.

Vbi ostendit peccatores reprehendendos esse de duobus. Primo de manifesta iniquitate. Secundo de iustitiæ mendaci simulatione, ibi. Me etenim. Circa primū dicit: Annuncia populo meo siue illis per hoc placeas, siue displiceas, nec assentatores imiteris, qui per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium, à quibus iubet Apostolus declinare. Annuncia (inquit) populo meo scelera eorum, vt & hæc cognoscant, & super ijs in spiritu humilitatis & in animo cōtrito luctum habentes, accepta remissione Deo reconcilientur.

Prædicatores vitet assentationem. Rom. 16.

Sed vā malitiæ temporū nostrorū, quibus quod Hieremias plangens ait, adimpletur. Prophetæ tui non aperiebant tibi iniquitatem tuam, vt te ad poenitentiam prouocarēt. Quod nimirum hominum peccata merentur, qui non nisi tales habere volunt prædicatores, quibus dicant: Loquimini nobis placentia, videte nobis errores, declinate à me viam, auferite à me semitā, cesset à facie nostra sanctus Israël: sed quid sequatur aduerte. Disperdet (inquit) Dominus ab Israël caput & caudam, Longeuus & honorabilis ipse est caput, & Propheta docens mendaciū ipse est cauda. Et

D
Tren. 2.
In prædicatores aduertentes.

Esa. 30.

FERIA SEXTA

da. Et erunt qui beatificant populum istum seducen-
tes, & qui beatificantur, precipitati. Itaq; annuncia-
(inquit) populo meo scelera eorum, & domui Iacob
peccata eorum. Scelerum vocabulo maiora, peccato-
rum verò nomine, delicta minora accipiuntur. Cleri-
corum seu Sacerdotum sunt scelera, populus quippe
Dei ipsi sunt, & sanctuarij pondus præsripto legis
pondere publico grauius est.

E Secundo ostendit sermo propheticus arguendos
Falsa iusti- esse peccatores de simulatione iustitiæ quum dicit: Me
tiæ simula- etenim de die in diem quærunt, hoc est, quærere se si-
tio. mulant, ad templum scripturas audituri pergunt, &
Dei verbo (vt videtur) intendunt. Et scire vias meas
volunt, hoc est præcepta mea, actiones meas, volun-
tatem meam. Hæc inquam scire volunt, non facere,

Ezech. 33. de quibus ad Ezechielem Dominus loquitur, dicēs:
Fili hominis filij populi tui qui loquuntur de te iuxta
muros, & in ostijs domorum, dicunt vnus ad alterum
vir ad proximum suum loquentes. Venite & audia-
mus quis sit sermo egrediens à Domino. Et veniunt
ad te quasi ingrediatur populus. Et audiunt sermones
tuos & non faciunt eos, quia in canticum oris sui ver-
tunt illos & auaritiam sequitur cor illorum. Et es eis
quasi carmen musicum quod suauiter dulciq; sono cani-
tur. Ait ergo: Scire vias meas volunt quasi gens quæ
iustitiam fecerit, quasi dicat: Non ad suæ prauitatis
correctionem, sed ad simulationem iustitiæ, quasi
gens quæ iustitiam fecerit ad te veniūt Dei verbum
audituri. Et quæ iudicium Dei sui non dereliquerit.
Iudicium est in discussione sui, de quo per Apostolum

1. Cor. 11. dicitur. Si nosmetipsos diiudicemus, non vtiq; iu-
dicemur. Iustitia verò executio iudicij, & delicti
propriij in semetipso punitio est. Vtrumq; necessa-
F rium est. Feci iudicium & iustitiam (ait Propheta)
Iudicium non tradas me calumniantibus me, hoc est. Quum in
& iustitia memetipso peccata mea ultione condigna punierim,
non puniar obsecro rursum (quasi adhuc iniquus)

odicius

odientium me furore. Rogant me iudicia iustitiæ, vt
eos iustè iudicem, quasi sint ipsi iusti. Non autem pe-
tunt iudicia misericordiæ, quasi se iustos, iniustum ve-
rò Deum cōuicturi. Et appropinquare Deo volunt,
hoc est, accedere volunt cum Deo in iudicium, opera
& quasi innocentiam suam defensuri.

Circa secundum principale dicitur.

Quare ieiunauimus & nō aspexisti, humi-
liauimus animas nostras & nescisti? Ecce in
diebus ieiunii vestri inuenitur voluntas ve-
stra, & omnes debitores vestros repetitis.
Ecce ad lites, & contentiones ieiunatis, &
percutitis pugno impiè. Nolite ieiunare si-
cut vsq; ad hanc diem vt audiatur in excelsis
clamor vester.

Hic ponitur inutilis ieiunij reprobatio. Vbi pri-
mo ponitur suam iactantium iustitiā superba aduer-
sus Deum querela. Secundo ieiunij ipsorum reproba-
tionis causa, ibi. Ecce in diebus. Circa primum ex eo-
rum persona loquitur Propheta, dicens: Quare ieu-
nauimus & non aspexisti? Vbi iniquè & imperitè
iniustitiæ arguunt Deum, q̄ eorum bona opera non
aspiciat. Non aspicere dicitur Deus quæ nō acceptat,
nec remunerat, quasi eorū opera pro magno esse de-
beant Deo, & ea mox debeat remunerare. Quam ob-
rem contra Deum tumentes mox parati essent dicere
hypocritæ murmurantes quod in Malachia Prophe-
ta scriptū est. Vanus est qui seruit Deo, & quod emo-
lumentū quia seruauimus præcepta eius & ambulau-
mus tristes? Sanè duobus modis se Domino seruiuis
se iactant, vel potius impropere Deo obijciunt,
sin parcitate victus, quum dicunt: Quare ieiunau-
mus & non aspexisti, & in asperitate vestitus dum di-
cunt; humiliuimus animas nostras & nescisti.

Circa

G

Malach. 3.

FERIA SEXTA

H Quæ ieiunia repro-
bantur, Circa secundum, quod est ieiunij ipso-
rum repro- bationis causa, mox subiunctum est. Ecce in diebus
ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. q. d. Ideo ieiunia vestra non probo, quia non mihi sed vobis ieiunatis, hoc est. Non ad meam sed ad vestram dumtaxat ieiunatis voluntatem.

Sunt enim qui indicta ieiunia contemnentes, ieiunia quædam sibi propria voluntate statuta ieiunant, non ad Dei sed suam ipsorum voluntatem.

Denique quidam auaritiæ, quidam gulæ, cæteri vero superbix & malitiæ suæ ieiunant. Luxui seu gulæ ieiunant, qui ex ieiunio maiorem postintendunt luxum & gulæ voluptatem, quibus dicitur: In diebus ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.

Exod. 22. Auaritiæ ieiunant, qui ne per luxum rem dimi-
nuant impensis parcentes, suos suorumque ventres mor-
dio castigant iniquo, quibus dicitur: Et omnes debi-
tores vestros repetitis. Verum qui repetit non habentem, inopi facit iniuriam imò & violentiam, cui nimis
rum per legem dicitur. Si pignus à proximo tuo acce-
peris vestimentum, antè solis occasum reddes ei, ip-
sum enim solum est operimentum carnis suæ.

I Superbiæ suæ & malitiæ ieiunant, quibus dicitur:
Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percutitis
pugno impiæ. Quibus etiam per. b. Iacobum dicitur.
Iacob. 3. Quod si zelum amarum habetis, & cōtentiones
sunt in cordibus vestris nolite gloriari & mēdaces es-
se aduersus veritatem. Et post pauca subdit. Vbi enim
3. Reg. 21. est zelus & cōtentio, ibi inconstantia & omne opus
ieiunium prædicat prauum. Et quod peius est q̃ verbis cōtendere, etiam
Iesabel. percutitis pugno impiè. Tale ieiunium indixit Iesabel
sanctum Naboth falsis testibus oppressura.

Tale etiam erat ieiunium Scribarum & Phari-
sæorum & Pontificum interficientium Christum, qui
ieiunium prædicat non introierunt in pratorium Pilati vt non contami-
narentur, sed manducarent Pascha. Sic nimirum quos-
dam ieiunare conspiciamus ad scelus & nefas, quales
Ioan. 18. erant

erant illi quadraginta Iudæi qui ieiunantes, dicebant: Act. 13.
 Deuotione deuouimus nos nihil gustaturos donec
 occidamus Paulum. Quosdam denique ob ieiuniorum
 molestiam vsque adeo cerebrofos & impatientes spe-
 ctamus, ut vel ad minimam quamlibet occasionem
 etiam furere putentur. Quibus omnibus frustra ieiun-
 antibus dicitur.

Nolite ieiunare sicut vsque ad hanc diem ut audia- K
 tur in excelso clamor vester. Clamor noster auditur, Gene. 19.
 quando nos ante Deum operum nostrorum peruersi-
 tas accusat, sicut scriptum est. Clamor Zodomorum
 multiplicatus est, & peccatum eorum grauatum est
 nimis. Descendam & videbo utrum clamorem qui
 venit ad me opere compleuerint. Frustra igitur ieiun-
 antis atterimur quandiu de nobis clamor auditur, vnde
 sequitur.

Nunquid tale est ieiunium quod elegi
 per diem affligere hominem animam suam?
 Nunquid contorquere quasi circulum ca-
 put suum & saccum & cinerem sternere?
 Nunquid istud vocavi ieiunium & diem
 acceptabilem Domino?

Deus enim non querit solam afflictionem no-
 stram, nec capitis in modum circuli circumuolutio-
 nem, aut nunc huc, nunc illuc inclinationem, nec vili-
 tatem cilicij & cineris, nec rursus ut quis sacco ve-
 stiatur. Circa tertium principale dicitur.

Nonne hoc est magis ieiunium quod
 elegi? Dissolue colligationes impietatis,
 solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos
 qui confracti sunt liberos, & omne onus
 dirumpe. Frange esurienti panem tuum,

D & age

SABBATO POST

& ægenos vagoſq; induc in domum tuam.
Quum videris nudum operi eū, & carnem
tuam ne deſpexeris.

Ieiunium Hic oſtenditur quale ieiunium Deo ſit acceptum,
Deo acceptum. quia nimirum illud quod pietas vera commendat,
quæ in duobus illis præceptis conſiſtit quæ nobis per
Prophetam commendantur, vbi ait: Declina à malo
& fac bonum.

L Circa primum hic dicitur. Hoc eſt ieiunium quod
Colligationes impietatis. elegi. Diſſolue colligationes impietatis .i. impieta-
tem in te per diuturnam conſuetudinem colligatam,
vel vetuſtum in te peccandi propoſitum. Societates
proinde, & conſilia ad facinus aliquod prauum perſi-
ciendum, colligationes impietatis rectè poſſunt intel-
ligi. Fasciculi deprimentes, iniquitates vniuſcujuſq;
ſunt, quæ ſupergreſſæ caput eiꝯ, ſicut onus graue gra-
Fasciculi deprimentes. uatæ ſunt, vſq; aded, vt quaſi mola aſnaria peccatri-
cem animã demergant in profundum. Poſſunt etiam
horum fasciculorum deprimentium nomine angariæ
iniquæ, & oppreſſiones intelligi, quibus humiles à po-
tentioribus opprimuntur. Dimitte eos qui confracti
ſunt liberos. i. eos qui in te peccauerunt, propter quod
& proprio peccato confracti ſunt, liberos nec libera-
ri videntur niſi offeſam donaueris. Illos proinde qui
tibi debito ſunt aſtricti, ſed inopia, ſenio, morbo, vel
alio quouis modo confracti ſatiſfacere debito nō ſuſi-
ficiunt, hos dimitte propter Deum liberos, & debi-
tum miſericorditer relaxando, omne illorum onus
ſub quo procumbunt antè te, diſrumpe.

M Circa ſecundum dicit: Frange eſurienti panem tuū.
Eleemoſyna qualiter ſit faciēda. Quum dicit, frange, docet cautelam & diſcretionem
in dante, & tollit excuſationem indigentia. Frange,
inquit, panem non de rapina alienum, ſed tuū. Et æge-
nos vagoſq; induc in domum tuam. i. non modo no-
ſtos, ſed etiam peregrinos & exteros à quibus nō ſpe-
res in hac vita conſequi pro impenſis bonis remunera-
ratio

rationem. Et carnem tuam ne despexeris, id est, proximum in necessitate constitutum, tui similem recognosce, exemplo illius qui ait: Si despexi praterireuntem eò q non haberet indumentum. Quum ergo videris inopem (inquit Chrysoft.) & dixeris iuuenis est & sanus, nihil agens vult cibari, hæc dicas ad teipsum, quoniam sanus existens pigritaris & nihil agis eorū quæ iniunxit Deus. Sed tamen nunq dixit tibi, Quia pigritaris, non accendam tibi solem, quia nihil facis, extinguam tibi lunam, constringam tibi ventrem, flumina tibi & fontes prohibebo.

Iob. 31.

Chryst.

Nota.

Circa quartum principale dicitur.

Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciem tuā iustitia tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet, clamabis & dicet: ecce adsum quia misericors sum Dominus Deus tuus.

Hic describitur accepti Deo ieiunij & in hac & in futura vita fructificatio, hæc mixtim propheticus sermo prosequitur, dicēs: Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, hoc est, postquā ieiunium tuum operibus pietatis ornaueris, tunc inquam erumpet quasi mane (i. post multam peccati noctem adlucentibus tibi radijs solis iustitiæ) lumen tuum. Et hæc est vna ieiunij utilitas quia videlicet intellectum illuminat.

Ieiunij fructus quintuplex.

Malach. 4.

Alia proinde utilitas est, quia videlicet rectificat & sanat affectum, vnde sequitur. Et sanitas tua. i. a peccatis & vitijs quasi quibusdam letalibus animæ morbis, citius orietur. Quod innuens Propheta quū dixisset. Vobis timentibus nomen meum, orietur sol iustitiæ, mox securus adiunxit. Et sanitas in pennis eius.

Tertia utilitas hinc proueniens est famæ bonæ & gratiæ antè Deū & homines acquisitio, vnde subditur. Et anteibit faciem tuam iustitia tua, hoc est fa-

D 1 ma

SABBATO POST

- Philip. 2.** ma virtutis præcedet te, & lucebis alijs per exemplum quasi luminare in mundo, continens verbum Dei descriptum in operibus tuis. Præparabit etiam tibi hæc tua pietas viam qua pertingas ad propitium vsq; Deū, sicut per Salomonem dicitur. Donum hominis dilatat viam eius, & ante Principes spacium ei facit. Et vade rursus per alium Sapientem dicitur.
- Prouer. 18.**
- Eccli. 17.** Eleēmosyna viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conseruabit.

Quarta vtilitas est, quia meretur colligi a morte in vitam, de qua ait: Et gloria Domini colliget te. Tum præsertim quum audies iudicem dicentem: Esuriui & dedisti mihi manducare, & cætera quæ sequuntur. Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.

- Quinta vtilitas est, quia in præsentī meretur orationis exauditionem quæ notatur quū dicitur. Tunc inuocabis & Dominus exaudiet. Siquidem beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.
- Mat. 5.**

- Tob. 12.** Bona enim est oratio (ait angelus Domini) cum ieiunio & eleēmosyna. Quomodo enim fieri posset vt non illi adesset Dominus, qui Domino in paupere sedulo studet adesse? Quia (inquit) ego misericors sum, ideo libenter exaudio misericordes.

SABBATO POST diem Cinerum.

Senim Domini loquutum est. Esaia. 58.

In hac lectione describitur fructus veræ cōuersionis ad Deum qui partim in præsentī vita, partim in futura percipitur. Quadruplicem autem describit cōuersionis in præsentī vita fructum. Primus est intellectus illuminatio. Secundus est reconciliatæ Deo mentis pacificatio, Tertius est

est iugis in opere Dei exercitatio. Quartus est in opere & sermone proximi ædificatio. Primus à principio lectionis. Secundus ibi. Et requiem dabit tibi Dominus. Tertius ibi. Et eris quasi hortus irriguus. Quartus ibi. Et ædificabuntur in te deserta sæculorū. Circa primum duo præmittit quæ ad veram cōuersionem sunt necessaria. Primum est vt cesses à malo. Secundum vt facias bonum. Circa primum dicit.

Si abstuleris de medio tui cathenā, & desieris digitum tuū extendere, & loqui quod non prodest.

Cathena hæc damnationis æternæ reatus est, quæ vinctum peccatorem diabolus trahit ad inferos, hæc tot constat circulis seu nodis, quot criminum peccator reus est. Vnde per Salomonem dicitur. Iniquitates suæ capiunt impiū, & funibus peccatorū suorum vnusquisq; constringitur. In cuius rei typum, Nabuchodonosor rex Babylonis, Sedechiā regem Iuda cōprehendit, deinde filios eius occidit coram eo, & post oculos eius effodit, ac tandem vinctum cathenis adduxit in Babylonem, & in carcerem coniecit, Sedechias qui ob culpam perfidiæ & temeratum iurandum comprehensus atq; iudicatus est, peccatoris figuram gerit, qui præuaticata Christianismi professione, in operibus suis comprehensus Dei vindicis effugere iudicium non valet. Huius filij bona opera sua sunt per criminum malitiā mortificata. Cuius etiam intellectus, qui vtiq; oculorū animæ vicem gerit, peccandi assiduitate cæcatur, sicut scriptū est, Ex cæcauit eos malitia eorum. Vinctum proinde cathenis. i. perplexitate & consuetudine peccatorum, diabolus rex Babylonis. i. confusionis, ad carcerem gehennæ pertrahit. Hanc ergo cathenam de medio tui. i. è corde & conscientia tua auferre contende, vt & Babylonis carcerem euadere, & ad Deū verè cōuerti possis. Sequitur, & desieris digitum tuum extendere, hoc est volunta-

A
Peccata cathenam faciunt.
Prouer. 5.
4. Re. ult.

Figura.

SABBATO POST

tem propriā diuinā voluntati præferre, & operibus malis Deum prouocare. Et loqui quod non prodest q.d. Si cor tuū, linguā, & manū prohibueris à delicto.

Circa secundum quod ad perfectionem conuersionis requiritur, quod est facere bonum sequitur.

Quum effuderis esurienti animam tuam, & animam afflictam repleris.

Quod utiq; spectat ad opera pietatis, quæ à quibusdam solummodo voluntate, à quibusdam verò tam opere q̃ voluntate peraguntur. Effundis enim esurienti animam tuā per viscerosam compassionem, animā verò afflictam reples, per exhibitionē operis.

**Affectum
sequitur ef-
fectus.
Iacob. 2.**

Et bene post affectum subdit de effectu, ut nō putet affectum sufficere, vbi facultas suppetit ad effectum. Vnde. b. Iacobus. Si frater, inquit, & soror, nudi sint & indigeant victu quotidiano, non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderint? His igitur ad veram conuersionem necessarijs, prælibatis sequitur de primo fructu conuersionis.

Tunc orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies.

**Philip. 2.
C
Tenebræ
sicut meri-
dies.**

Hoc est, in nocte huius sæculi. In medio nationis prauæ & peruersæ, vita & doctrina sicut luminare à Deo accensum & illuminatum lucebis. Et tenebræ tuæ, i. peccata tua, erunt sicut meridies, ut vbi abundauit delictum superabundet & gratia. Deus enim

**Rom. 5.
2. Cor. 4.**

qui de tenebris dixit lucem splendescere, ex tenebris ignorantie tuæ lumen veræ cognitionis educet. Deniq; tunc in meridiana lucis fulgorem huiusmodi delictorum tenebræ conuertuntur, quādo ex pristinis erroribus quispiam verè conuersus, tanto humilior,

**Meridies
in tene-
bras ver-
gitur.**

feruētior in dilectione, & in opere constantior & circumspectior inuenitur, quo grauioribus antè criminibus fuerat irretitus. E conuerso, malorum meridies tenebra fit, quæ quo fuerat clarior cognitionis lumine

tanto

tanto obscurior efficitur iniquitate, quum videlicet in scientia scripturæ peritiores, moribus & vita tenebrosiores esse conspiciuntur. Vnde per Prophetā dictum est. Occidet sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. Et rursus per Prophetā alium dicitur. Occumbet sol super Prophetas & obtenebrabitur super eos dies.

Amos. 8.

Mich. 3.

Circa secundum dicitur.

Et requiem dabit tibi Dominus Deus tuus semper, & implebit splendoribus animam tuam, & ossa tua liberabit.

Hic ponitur secundus conuersionis fructus qui est reconciliatæ Deo mentis pacificatio. Nimirum post acceptam peccatorū remissionem, mox succedit requies & tranquillitas mentis. Sicut enim ira & indignatio, tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, ita proculdubio, gloria, honor & pax, omni operatī bonum. Rursus quomodo aqua assiduo pecorum transitu cœnosa & turbida limpida rursus efficitur si immota consistere permittatur, sic & hominis mens concupiscentiarum carnis & cæterorum vitiorum incurssione his exclusis, ad pacis & securitatis tranquillitatem reparatur. Vnde bene subiecit. Et implebit inquis splendoribus. i. consolationibus animam tuam, etiam si corpus squaloribus pro Dei causa, atteratur. Et ossa tua. i. fortitudinem tuam liberabit, videlicet ab ariditate & dissolutione acedia & tēdij, sicut per Esaiā dicitur. Ossa tua quasi herba germinabunt. Vnde & Salomon ait. Animus gaudens ætatem floridam facit, spiritus tristis exiccat ossa. Liberantur autem ossa. i. spirituales animæ vires, quando pinguescunt. Vnde & translatio. 70. habet. Et ossa tua pinguescent, quod nimirum fit per pastum verbi Dei, sicut in Ezech. scriptum est. Ossa arida, audite verbum Domini.

D
Mentis pacificatio.
Rom. 2.

Simile.

Esa. vlt.
Prouer. 17.

Ezech. 37.

Circa tertum dicitur.

D 4

Et eris

SABBATO POST

Et eris quasi hortus irriguus & sicut fons
aquarum cuius non deficient aquæ.

E Hic ponitur tertius veræ cōuerſionis fructus, qui
est iugis in opere bono fructificatio. Et eris (inquit)
quasi hortus irriguus. Multum sanè interest inter mō-
tes Gelboe, & hortum irriguum. Super illos enim
nec ros nec pluuia descendit, sed alios in circuitu visi-
tans Dominus istos præterit derelictos. Qui nimis
rum vanos, & superbos sæculi amatores significant.
Alti sunt enim per superbiam & arrogantiam. Lapi-
dosi per cordis duritiam. Aridi, per gratiæ diuinæ ca-
rentiam, steriles per accidiam, vtpotè ab omni opere
bono vacantes.

Hortus autem irriguus sterilis nō est, sed fructum
suum dat in tempore suo, semper vt flores habens,
vel saltem radices viuas atq; fœcundas, vel germen,
vel frondes, vel fructus, vel semina, vt in eo delecte-
tur qui possidet & colit eum. Hortus enim vel flore,
vel fructu, vel odore placet. Viua radix, fides sana,
frondes virore delectabiles, verba rectæ confessio-
nis & sanctæ ædificationis sunt. Flos, voluntas bona.
Opus bonum, fructus est. Odor autem hinc diffusus,
bonæ opinionis est fama. Porro semen ipsum quod
in futurum reponitur, futuri nimirū spes præmij est.
Vnde ipse Dominus ait: Merces vestra copiosa est in
coelis. Et rursus Apostolus, Reposita est mihi (in-
quit) corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in
die illa.

F Eris proinde sicut fons aquarum cuius non defi-
cient aquæ, nequaquā vt cisterna dissipata quæ aquas
cōtinere nō valet, qualis est anima illa quæ spem suā
in his rebus constituit quæ illi prodesse non possunt.
Quomodo verò possent illius fontis aquæ deficere,
quæ illi iugiter ex abyſſo diuinæ bonitatis submini-
strantur? Aquæ profectò illius fideles sunt, de cuius
ventre fluunt aquæ viuæ, doctrinæ videlicet, consolati-
onis

1. Reg. 1.

Mat. 5.

2. Timo. 4.

Iere. 2.

Esa. 33.

Ioan. 7.

tionis & consilij, non modo ad propriam, sed etiam ad irrigationem ceterorū. vt & ipse vocari iure possit fons hortorum, puteus aquarum viuentium quæ fluunt impetu de libano, id est, à celsitudine diuine bonitatis. Sed aduerte q̃ hortus cibum, fons potum ministrat. Iustus enim qui & hortus hic & fons appellatur, alios reficit fructu boni exempli, & potat eos poculo verbi Dei. Circa quartum dicitur.

Cant. 4.

Et ædificabuntur in te deserta sæculorum, fundamenta generationis & generationis suscitabis. Et vocaberis edificator sepium, auertens semitas iniquitatum.

Hic ponitur quartus veræ cōuersionis fructus, qui est, tam in opere, q̃ in sermone proximorum ædificatio. Et ædificabuntur (inquit) in te deserta sæculorum. Fundamenta generationis & generationis suscitabis, hoc est fundamenta Apostolorum & Prophetarum, id est, fidei & morum præcepta ab illis relicta, quæ apud ignauos & viciosos quodammodo deserta iacent, & à multis retroacti temporis annis quasi à sæculis iacuerūt derelicta, & neglecta, quia nec illorum præcepta, nec mores extulerunt, super illa vel sese vel alios ædificantes. Hæc (inquit) in te suscitabis, quia te & alios super fundamentū Apostolorum et Prophetarum, in fide & moribus construendo ædificabis. Suscitabis ergo quæ ad fidei & morum spectant integritatem, quæ à sæculi amatoribus deserta & quodammodo abolita sunt. Hoc modo per beatū Franciscum suscitata & renouata fuerunt exempla vitæ Christi et apostolorum eius. Sic nimirum & vsq; adhuc, virtutis amatores sanctorū patrum suorum exempla, probis moribus suscitare nescuntur.

G
Fundamē
ta derelicta
quæ sunt,

Proinde patriarcharum longanimitatis et spei exempla suscitant in Deo recte & perseveranter sperantes, Exempla charitatis Apostolorū suscitant feruens

Sanctorū
exempla
qui susci
tant.

SABBATO POST

ter Christum & proximum amantes. Exempla prophetarum suscitant in lege Domini meditantes. Exempla martyrum suscitant in tribulatione patientes. Exempla confessorum suscitant iusti & abstinentes. Exempla sanctarum Christi virginum suscitant cœlibem vitam propter Deū sectantes. Et quia per huiusmodi probitatis exempla quasi fundamentorū suscitationem, vicijs libertas præcluditur, & ne liceat animæ peccatrici ea quæ male amat prosequi, quasi

Osee. 2.

Hego sepiam viam tuam spinis, ideo sequitur. Et vocaberis ædificator sepium, auertens semitas iniquitatū. Siquidem honorum exempla atque præcepta, quasi sepes sunt, semitas iniquitatū (vias utiq; inconcessas) auercentes, & inordinate vagantibus eas præcludentes. His sepibus dissipatis animæ possessio diripitur. Sed qui frangit septem, mordebit eum coluber. Ad Eccli. 10, hæc autem requiritur sabbatismus quidā spiritualis, ut ab operibus peruersis (quæ maxime seruilis sunt) penitus abstinetur, non solum in opere, sed etiam in voluntate, ideo subdit.

Eccli. 36.

Eccli. 10,

Si auerteris à sabbato pedem tuum, facere voluntatē tuam in die sancto meo, & vocaueris sabbatum delicatū, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris cum dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua ut loquaris sermonem, tunc delectaberis super Domino.

I

Sabbatū
spirituale.

Hoc est. Si auerteris à violatione interioris pacis animæ tuæ cum Deo, pedem tuum. i. affectum & voluntatem tuam, ut non per illicita desideria vageris, et vocaueris illud (hoc est, illam interioris hominis tui cum Deo pacem) sabbatum delicatum, ita q; nullam malitiæ aut peccati molestiam aut amaritudinem admittat,

mittat, et auerteris facere, id est, vitaueris facere voluntatem tuam in die sancto meo, et hoc modo glorificaueris Deum, dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua vt loquaris sermonem. Vbi vias hominis concupiscentias ipsius appellat, videlicet concupiscentiam carnalium voluptatum, diuitiarum, & huius seculi pomparum. Sequitur. Tunc delectaberis super Domino, dignus vt in Domino, & de Domino per spem sanctam laeteris, & hoc etiam in vita presentis. Porro quoad fructum qui ex vera conuersione ad Deum in futuro promittitur, subdit dicens.

Et sustollam te super altitudinem terræ & cibabo te hæreditate Iacob patris tui os enim Domini loquutum est.

Sustollam te, inquit, super altitudinem terræ, hoc est, de terrenis pressuris & malis sustollā te per spem & contemplationem super omne terrenum, in celestia et æterna, sicut Moyse morituro præcepit vt ascenderet in montem, promissam hæreditatem inde contemplaturus. Et cibabo te, videlicet post hanc mortalem vitam, hæreditate Iacob patris tui. Iacob duodecim filiorum pater, à quibus Dei populus disseminatus est, Christum Dominum aperte figurat, à quo populus electorū & nomen & gratiam habet qui æternam possidebit hæreditatem, quam idem pater tuus Christus sponsus ecclesiæ matris tuæ, pro te certando cum principe tenebrarum sua morte quæsiuit. Et ne tibi super hoc subeat dubitatio, promissionem hanc os Domini loquutum est.

Feria secunda post Inuocauit.

HÆc dicit Dominus Deus. Ecce ego ipse requiram oues meas. Ezech. 34.

In hac lectione promittit Dñs circa oues suas. i. fideles & electos suos se tria facturū, quæ in plenitudine temporis homo factus, per semetipsum

K

Deut. 32.

Iacob
Christi typum
gestit.

Gene. 35.

SABBATO POST

sum fideliter adimpleuit, Primo enim promittit se oues suas congregaturum. Secundo promittit se eas curaturum. Tertio se illas pastu conuenientissimo refecturum. Primum facit à principio lectionis. Secundum ibi. Quod contractū fuerat alligabo. Tertium ibi. In riuīs & in cunctis. Verum vt hic dicendorum ordo seruaretur, non potuit ordo literæ seruari.

A Circa primum aduerte q̄ sicut in Euangelio Io
Ioan. 11. annis scriptum legimus, Iesus moriturus erat pro gen
 te, & vt filios Dei qui erant dispersi congregaret in
Luc. 11. vnum. Vnde & ipse ait. Qui non est mecum contra
Ioan. 10 me est, & qui non colligit mecum dispergit. Et iterū.
 Et alias oues habeo (inquit) quæ non sunt ex hoc ouili,
 & illas oportet me adducere, & vocem meam audient,
 & fiet vnum ouile, & vnus pastor. vnde & in
 præsentī lectione dicit.

Ecce ego ipse requiram oues meas & visitabo eas sicut visitat pastor gregem suū, in die quando fuerit in medio ouium suarū dissipatarum. Sic visitabo oues meas, & liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis & caliginis. Et educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam.

Oues vt requirit. Vbi promittit primum se oues suas requisiturum, quum dicit. Ecce ego ipse requirā oues meas. Nam
Iere. 50. vt per aliū Prophetam ait. Grex perditus factus est populus meus, pastores seduxerunt eos. Et rursus ad pastores. Lac comedebatis (inquit) & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod contractum erat non alligastis, & quod abiectum nō reduxistis, & quod perierat nō quaesistis. Sed cum au
 steris

steritate imperabatis eis & cum potentia. Et dispersæ sunt oves meæ eo q̄ non esset pastor, & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri. Ideo (inquit) ego ipse requiram oves meas. Illud autem requiritur quod vel aberrauerat, vel perierat, quod tamen suo possessori preciosum est. Vnde Propheta. Errauit inquit sicut ouis quæ perijt, quære seruum tuū. Ouiū autem vocabulo electorum hominū in peccatis errantium ignorantiam & insipientiam expressit. Has ergo, inquit, oves meas ipse requirā, eas ad me ab erroribus suis reuocando.

Secundo promittit se eas visitaturum quum dicit. Et visitabo eas sicut visitat pastor gregem suū in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum. Visitat autē eas consolationem à tribulatione, & refrigerium ab afflictione tribuendo. Sic, inquit, visitabo oves meas. Consolando in miseria, dirigendo in via, corrigendo in virga, portando in patientia. Visitatio tua (inquit sanctus) custodiuit spiritum meum. Quod perierat per Dei ignorantiam, vel per hæreticorum persuasionem fraudulentam, requiram, & quod abiectum fuerat à pastoribus per contemptū et quasi iam deploratum, ego ad viam salutis reducam. Et quod contractum erat per peccatorum assiduitatem, hoc alligabo per pœnitentiæ medicinam, ne per insipientiam rursus in peccata prolabatur.

Tertio promittit se eas liberaturum quum dicit. Et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis et caliginis, id est, in tempore idolatriæ & gentilitatis, vel si ad eos qui iam christianismi professi sunt referre malueris, per diem nubis & caliginis, tempus illud accipere potes, quo in peccatis & obcæcatione mentis perditæ viuunt.

Quarto promittit se oves suas educturum dicens. Et educam eas de populis, in erroribus et peccato remanentibus et pereuntibus, quomodo per angelos è Sodoma peritura Loth educens liberauit, Et quidem hæc

B

Oves suas
vt visitat.

Iob. 10.

Oves suas
vt liberat.Oves suas
vt educit.

FERIA SECUNDA

hæc omnia ad ouium suarum congregationem pertinere noscuntur de qua subdit.

Et congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam.

C Congregabo, inquit, eas de terris, hoc est de rerum **Ouium** terrenarum laqueis & illecebris quasi è vinculis & **Christi cō** misera seruitute quam passi sunt in terra hostili. Et in- **gregatio.** ducam eas in terram suam, vt quasi postliminio reuer-
si, fidei gratiam in præsentī, & post regnī gloriā quasi
suæ patriæ terram perenniter beateq; possideāt. Con-
gregat autem Dominus ipse pastor bonus oues suas
in vnam fidem, in vnam ecclesiam, in vnam gratiam,
in vnam spem, in vnam fraternitatem, & tandem in
vnam gloriam.

Circa secundum dicit.

Quod contractū fuerat alligabo & quod infirmum fuerat consolidabo.

D Hic promittit se oues suas curaturum. Fit autem **Oues con-**
curatio contractis & infirmis. De contractis dicit. **fractæ.** Quod contractum fuerat alligabo. Oues contractæ
pusillanimes & desperantes sunt, in quibus animæ for-
titudo, id est, spes ipsa defecit. De infirmis vero dicit. **Oues infir-**
Quod infirmū fuerat consolidabo. Oues infirmæ vi- **ma.**
ciorum morbo laborantes, inualidos & inconstantes
in bono significant. Venit itaq; Dei filius pastor ve-
rus, pastor benignus & bonus, vt afferat ouibus suis
Luc. 10 ægrotis medelam. Alligauit quippe vulnera dispo-
liati, & semiuiui relictī, & impositum iumento (dum
1. Pet. 2. peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum)
introduxit in ecclesiæ suæ stabulum, vbi fideles quasi
animalia mansueta reficiuntur, & curam illius egit, &
Mat. 9. agere non desinit. Medicus si quidem ipse est male ha-
bentibus oportunus.

Circa tertium dicit.

Et pa

Et pascam eas in montibus Israel, in ri-
uis & in cunctis sedibus terræ. In pascuis
vberimis pascā eas. Ibi requiescent in her-
bis virentibus, & in pascuis pinguibus pa-
scentur super montes Israel.

Hic promittit oves suas pastu conuenientissimo se
refecturum. Vbi aduertendum est hanc refectionem
fieri partim in via, partim in patria. In via siquidē hu-
ius vitæ multipliciter reficit Deus & pascit oves suas.
Primo in lachrymis compunctionis & affectionis
piæ, quasi in riuus. Secundo in herbis virentibus. i. in
desiderijs pijs sancto feruore & indefessa charitate,
quasi virore perpetuo vernantibus.

Tertio in pascuis vberimis euangelicæ legis & Pascua
scripturæ diuinæ, & sanctorum ecclesiæ sacramento, vberima.
rum. Quæ utiq; vberima esse pascua recte dicuntur.
Nam sicut legislator Dei filio maior aut melior esse
nullus potest, sic nec melior lex aut sacramenta melio-
ra q̃ ea quæ ipse dedit, esse vllatenus possunt. Quarto
dum se dicit oves suas pasturum super montes Israel,
refectionē illam designat quam illis daturus est in vi-
ta beata. Hæc est cœna illa de qua ipse in parabola lo-
quens ait. Homo quidam fecit cœnam magnā & vo-
cauit multos. Et misit seruum suum hora cœnæ dice-
re inuitatis vt venirēt, quia parata sunt omnia. Et vti
que beatus qui manducabit panem in regno Dei.

Luc. 14.

Ibidem.

Feria tertia post Inuocauit.

IN diebus illis loquutus est Esaias di-
cens. Quærite Dñm dum inueniri
potest, inuocate eū dum prope est.
Esaiæ. 55.

In hac lectione propheta. Primo ponit sanctā ex-
hortationē, Secūdo hui⁹ exhortatiōis rationē. Tertio
eiusdem

FERIA TERTIA

eiusdem rationis per exemplū confirmationem. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Et reuertatur ad Dominū & miserebitur eius. Tertium ibi. Et quomodo descendit imber & nix.

Emere absque vlla commutatione.

Circa primum dicit. Quærite Dominum dum inueniri potest. Præmiserat in principio capituli dicens. Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum properate, emite, & comedite. Venite emite absque argento, & absque vlla commutatione vinum & lac. q. d. Quicumque per sancta desideria salutem sitis, & si honorum operum merita non habetis, gratis è fronte diuinæ pietatis salutem accipite, accipite inquam lac innocentiae per iustificationem à peccato, et vinum lætitiæ spiritualis, propter spem vobis repositam in cœlo. Et post pauca sequitur. Quærite Dominum. Vbi Primo nos monet Dominum quærere. Secundo Dominū inuocare. Tertio modum indicans quo quærendus est Dominus iubet impiū viam suam derelinquere. Secundum ibi. Inuocate eum. Tertium ibi. Derelinquat impius.

B Qualiter quæras.

Circa primū dicit. Quærite Dominū, id est, legē & mandata eius, beneplacitū eius, gratiā et misericordiā eius. Quærite inquā Dñm, quomodo aquas ille quærit in cuius domo grassatur incendium, vt illud extinguat. Nam vt Micheas ait, adhuc ignis in domo impij, quem incendiarius fraudulentus, hostis antiquus, suggestionē suā quasi flatu, excitat in flammās. Scriptum namque est de eo. Alitus eius prunas ardere facit. Itaque (vt ait Amos propheta) quærite Dominum & viuite, ne forte comburatur vt ignis domus Ioseph, id est, conscientia cuiuslibet per virtutem augescere cupientis.

Simile.

Rursus, quærite Dominum, quemadmodum ille panem quærit quem vrget fames, vnde scriptum est.

Tre. i.

Omnis populus eius gemens & quærens panem. Ipse enim est panis viuus qui de cœlo descendit, qui nisi

Iōan. 6.

cor hominis viatoris confirmet, utique deficiet in

via,

viam, quæ illi adhuc multa superest, sicut per angelum ad Heliã dicitur. Surge comede grandis enim tibi restat via.

3. Reg. 19.

Denique querite Dominum, quemadmodum ille vitam querit, qui propinqua morte terretur. Vnde scriptum est. Si quis non quaesierit Dominum Deum Israel moriatur à maximo usque ad minimum, à viro usque ad mulierem. Si is qui reclusus in carcere ad mortem servatur per fenestram licet arctam si quo modo potest se vitamque suam saluare contendit, quid ni respiciant peccatores à diaboli laqueis à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem, & querant Dominum qui est omnium se querentium salus & vita.

C
Simile.
2. Para. 15.

2. Tim. 2.

Sed querite Dominum, inquit, dum inueniri potest, habetis enim iam legem, & prophetas qui vos si doceri vultis doceant qualiter hunc possitis inuenire. Ipse enim ad quosdam ait. Queretis me & non inuenietis. Iuravit angelus (in Apocalip.) per viuentem in secula seculorum, quia tempus amplius non erit, scilicet, aptum ad querendum & inueniendum Dominum. Non enim post iudicium patet precum aut meritorum locus.

Quando
queras.

Ioan. 7.
Apo. 10.

Secundo nos monet Dominum inuocare dicens. Inuocate eum dum prope est. Modo nobis prope imò proximus est. Quis enim videtur tibi fuisse proximus illi qui incidit in latrones? Nonne is qui fecit misericordiam cum illo? Hic est ille benignus Samaritanus qui super nos dispoliatos & vulneratos, & semiviuos relictos misericordia motus, per nostræ carnis susceptionem eadem qua & nos via mortalis vitæ ambulans, mira dignatione nobis appropians alligauit vulnera nostra infundens miserationis oleum, & vinum consolationis. Denique prope est Dominus omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. Quoniam vero per peccatum homo se à Deo elongat, deferens patrem, & abiens in regionem longinquam, ideo ut tibi Deus prope sit, audi quid fa-

D
Inuocare
dum prope
est.
Luc. 10

E cias,

FERIA TERTIA

estas, audi modum quo Dominum quæras quod est
tertium, Sequitur etiam.

**Derelinquat impius viam suam, & vir
iniquus cogitationes suas.**

E Quia præmiserat inuocandum esse Dominum in
auxilium dum prope est. i. paratus misereri, peccator
autem in malitia perseverans exaudiri non meretur,
iuxta quod hic idem Propheta ex persona Domini
loquens ait. Quum extenderitis manus vestras aue-
tam oculos meos a vobis, & quum multiplicaueritis
orationem, nō exaudiam, manus enim vestre sangui-
ne plene sunt. Ideo vt efficax sit oratio, derelinquat im-
pius viam suam. i. opera sua mala quæ sunt via ad per-
ditionem. Et quia non sufficit opera mala relinquere,
superstite mala voluntate, ideo & hanc nos docens
cogitatio-
nes nutri-
enda: corrigere subdit. Et vir iniquus cogitationes suas.

Vbi est aduertendum quorundam cogitationes esse
sanctas & virtuosas, eorum, scilicet, qui proposuerūt
Deum ante conspectum suum de quibus dictum est.
Sap. 5. Cogitatio eorum apud altissimum. Huiuscemodi co-
gitationes derelinquendæ non sunt, sed nutriendæ per
verbum Dei, & studiose conseruandæ.

P Porro cogitationes quas derelinquere iubemur
multiplices sunt. Quædā enim sunt cogitationes ocio-
sæ. Quædam sunt immundæ & luxuriosæ, de quibus
scriptum est. Quid nequius q̄ quod excogitauit caro
cogitatio-
nes abjci-
enda: & sanguis? Quædam sunt fraudulentæ & dolosæ, vt
decipiant pauperem & inopem. Vnde per Psal. dici-
tur. Iniquitatem meditatus est in cubili suo. Quædam
sunt cogitationes malitiosæ, quales sunt quas vel inui-
dia suggerit, vel furens ira ministrat. Quædam sunt
cogitationes diffidentia seu perfidia, videlicet in fide
dubitantium, vel deficientium a spe. Denique quædā
sunt cogitationes blasphemie in Deum, vel in san-
ctos, de quibus omnibus per Psal. Dominus querit

Eccli. 17. tur dicens; Vsq̄quo morabuntur in te cogitationes
noxie.

noxia. Moram accusat, non earum sensum, nam sola mora in culpa est. Non enim in potestate nostra est cogitationes malas non sentire, consentire vero illis vel dissentire, libere voluntatis nostrae est. Quemadmodum (verbi gratia) efficere quidem potes ne aues super domum tuam nidum comportent, ne autem praeteruolent, vel ad horam illic resideant, efficere non potes. Circa secundum dicitur.

Et reuertatur ad Dominum & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae, cogitationes vestrae, neque viae meae, viae vestrae dicit Dominus. Quia sicut exaltantur coeli à terra, sic exaltatae sunt viae meae à viis vestris, & cogitationes meae à cogitationibus vestris.

Hic ponit dictae exhortationis rationem. Ideo enim nunc querere debet peccator & inuocare Dominum, & à peccatis cessare & reuertere ad ipsum, quia ipse miserebitur, peccata dimittendo. Et hoc confirmat quum subiungit. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae. Dominus enim pronus est ad condonandum, homo autem ad vlciscendum, Vnde ipse per Hieremiam loquitur dicens: Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Neque viae meae viae vestrae dicit Dominus. Quales sint viae nostrae, superius dictum est. Porro de viis Domini dicit Prophetata. Vniuersi vias Domini misericordia & veritas. Et alibi. Viae eius viae pulchrae, & omnes semitae illius pacificae. Sed peccatorum vias tenebrae & lubricum, crudelitas, saeuitia, dolus, infidia, fraudes. Sequitur. Quoniam sicut exaltantur coeli à terra, sic exaltatae sunt cogitationes meae à cogitationibus vestris, & viae meae à viis vestris, hoc est, quantum distat coelum à

E 2 terra,

Simile,

G

Iere. 29.

Via Dñi
quales.

Pro. 3.

FERIA TERTIA

terra, tantum interest, imò amplius in immensum, inter cogitationes Dei & cogitationes hominū, etiam etsi forsā hec bonæ sint. Et hæc quidem de se Dominus affirmare dignatur, ne multorum sibi criminum conscius homo modicæ fidei, desperet.

Circa tertium dicit,

Et quomodo descendit imber & nix de cœlo & illuc vltra non reuertitur, sed inebriat terram & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen ferenti, & panem comedenti, sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuum, sed faciet quæcunq; volui, & prosperabitur in his ad quæ misi illud.

Hic ponit per exemplum seu similitudinem, prædictæ rationis confirmationē. Quomodo, inquit, imber & nix desuper in terram cadens hanc inebriat, infundit & germinare facit, sic etiam pollicitatio mea qua pœnitentibus promitto veniam sortietur effectum. Et quia dicit verbum suum ad modum imbrii & niuis humanā irrigare & fecundare mentem, aduertendū est, q̃ verbum Dei animā fidelem inebriat per gratiā, vt temporalium vanitatum obliuiscatur, Infundit insuper eam scientia et dulcedine diuinę consolationis. Et germinare eam facit, voluntate bona et bonorum initus operum. Et dat semen prædicationis ferenti, id est, prædicanti. Et panem, id est, fidei & operum nutrimentum comedenti, quo ipse pascatur.

Verbum
Dei quid
operetur.

Christus
vt imber
venit in
mundum.

Possunt autem hæc & de æterno & patri consubstantiali verbo Dei (quod est ipse Dei filius) dicta intelligi, qui & ipse ad modum cœlestis irrigui in mundum à patre missus, sterilem prius terram (i. homines terrenos) & à bonorum fructibus operum steriles, cœlestis doctrinæ verbis irrigauit, & donis suæ gratiæ infu-

infusus, in sanctitate & iustitia fecit germinare. Nec reuersus est ad patrē vacuus, sed principis huius mundi victor, reconciliata per mortem suam Deo natura generis humani, opimis spolijs victor in altum conscendens, captiuam secum duxit captiuitatem. Fecit proinde quæcunq; voluit pater sicut ipse ait. Qui me misit mecum est, & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei facio semper. Et iterum. Descendi de cælo non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Et prosperabitur, inquit, in his ad quæ misi illud, sicut prædixerat Esa. Si posuerit, inquit, pro peccato animam suam, videbit semen longæuū, et volūtas Domini in manu eius dirigetur.

Dei filius
nō vacuus
rediit.
Ephe. 4.
Ioan. 8.
Ioan. 6.
Esa. 54.

FERIA QVARTA

post Inuocauit.

S Vrge comede grandis enim tibi restat via. 3. Reg. 19.

In hac lectione describitur. Primo a facie Iesabelis Helias in desertum secessio. Secundo in desertum secedentis obdormitio. Tertio dormientis repetita per angelum visitatio. Primum a principio lectionis. Secundum ibi. Proiecitq; se & obdormiuit. Tertium ibi. Et ecce angelus Domini. Circa primum dicitur.

Venit Helias in Bersabeæ Iuda, & dimisit ibi puerum suum, & perrexit in desertum viam vnus diei.

Quum enim interfecisset prophetas Baal & sacerdotes Lucorum qui nutriebantur de mensa Iesabelis, & illa rescisset omnia quæ fecerat, misit nuntium ad eum dicens: Hæc mihi faciāt dñi & hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam vnus ex illis. Timuit ergo Helias, & surgens abiit.

E 3 quo

A
3. Reg. 18.
Heliam Ie
sabel ter
ruit.

FERIA QVARTA

quocunque eum fatebat voluntas, venitq; in Bersabea Iuda. Fugit à facie mulieris qui regē non timens (tamen si sacrilegus esset & impius) hunc liberius increpauerat. Sequitur.

Quumq; venisset & sederet subter vnam iuniperū, petiuit animæ suæ vt moreretur, vitā perosus tot malis obnoxiam. Et ait. Sufficit mihi Domine. s. hæcenus vixisse. Neq; enim melior sum q̃ patres mei, qui mortui sunt. Tolle quæso animam meam.

**Iesabel
moraliter.**

Vbi moraliter per Iesabelem, quæ Dei prophetas persequens occidebat carnis concupiscentiam accipimus. Interpretatur enim Iesabel, fluxus sterquilini. Hæc melioris vitæ propositū & meditationes ac desideria sancta (quasi Dei prophetas ad nos missos) extinguit, & voluptatibus necat. Hanc fugiat Helias. i. fidelis quisq; virtutis ac diuini honoris amator, relictoq; huius sæculi sectatorum contubernio, fugiens eius quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem, interiores curas, quasi desertum quoddam ingredietur, proniciatq; se meditatione sancta subter lignū crucis, quod bene per arborem iuniperum designatur. Si quidem spinosa iuniperus & aspera est, fructum ferens medicatum, cuius etiam folia multo tempore ignem seruare dicuntur.

2. Pet. 2.

**B
Iuniperus
crux Christi
est.**

Esa. 53.

Porro Christi cruce quid penalitate acerbius? quid asperius? quid horridius? Rursus, quid illo fructu quem arbor ista portauit. i. Christo passo & crucifixo egris cōscientiis salubre magis ac medicatius? Ipse enim (vt ait Propheta) vulneratus est propter peccata nostra attritus est propter scelera nostra, cuius liuore sanati sumus. Deniq; quid efficacius seruanda in cordibus credentium diuinæ charitatis igne, q̃ Dei & Domini nostri propter nos crucifixi vel verba quæ loquutus est, vel ea quæ pro nobis in carne gessit operat? Fugiamus itaque hanc Iesabelem vt ad crucis fructum pertingere possimus. Non enim potest conuenientius carnis cōcupiscentia superari, q̃ per fugam.

fugam. Cæteris vitijs resistendum est, & quasi confer-
ta manu repugnandū. Fornicationē vero docet Pau-
lus fugiendā. Fugite inquit fornicationem. Dimisit
Helias puerum suum, & nos insipientiam (quæ quasi
quædam mala pueritia est) & cogitationes pueriles et
leues derelinquamus, sicut fecit Apostolus, qui de se
metipso loquēs ait. Quum essem paruulus loquebar
vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabā vt par-
uulus. Quando autem factus sum vir, euacuaui quæ
erant paruuli. Pergat ergo fidelis Christi seruus qui
concupiscentiarum carnalium imperio subesse dedi-
gnatur, in desertum, fugiat huius sæculi tumultus, &
(vt supra dictum est) sanctam animi solitudinem re-
quirat. Circa secundum dicitur.

Proiecitq; se & obdormiuit in vmbra iu-
niperi.

Hic ponitur Helix in desertum secedentis obdor-
mitio. Proiecit sese Propheta in terram, vitam hanc
perosus (vt dictū est) proiecit se a se in Deum, vitam
mortemq; suam illius arbitrio derelinquens. Sic nimi-
rum & fidelis anima carnis voluptates & sæculi hu-
ius fugiens illecebras, cruci Domini sui substrata, &
illic tota spe sua quasi anchora firmiter hærens, obdor-
miat securo, domum patris sui, id est, sæculum hoc, &
populum suum .i. consortia hominum mundanorum,
crucifixi Domini amore, obliuioni tradēs. Petat pro-
inde sibi mortem desiderabilem & vite carnali pror-
sus anteferendam, qua vitijs moriatur. De qua morte
per Apostolum quibusdā dicitur. Mortui enim estis:
& vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Et
vnde rursus ait. Existimate vos mortuos esse pecca-
to: viuentes autem Deo.

Circa tertium dicitur.

Et ecce angelus Domini tetigit eum,
dixitque illi. Surge comede. Et respexit.

E 4

Et

1. Cor. 6.

1. Cor. 13.

C
Somnus
salubris.

Mors spū
ritualis &
optanda.
Col. 3.

Rom. 6.

FERIA QVARTA

Et ecce ad caput suum subcinericius panis;
& vas aquæ. Comedit ergo & bibit & rursum obdormiuit.

D Hic ponitur Helix dormientis per angelum visitatio. Porro litera plana est. Quod autem hinc ad intellectum moralem attinet, consideremus. Et ecce, inquit, angelus Domini, id est, instinctus diuinus et gratia cœlestis immissa pulsat torpentem, monens ut surgat a torpore mentis & in ea quæ priora sunt extendens sese: de virtute in virtutem progrediatur. Surge comede inquit. Quo nimirum datur intelligi eos qui in vmbra crucis obdormiuit (vt dictum est) ab angelis sanctis visitari: moneri; quatenus poenitentia crucem assumentes sese crucifixo conforment, quæ poenitentia recte per panem subcinericium et aquam significatur. Cinerem, inquit, tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam. Siquidem subcinericius panis memoria mortis est, in qua semetipsum cognoscens homo a superbia liberatur, & contra dissolutionem acediae non mediocriter reffectus, ad bene operandum corroboratur. Incutit enim recordatio mortis timorem, timor sollicitum reddit, sollicitudo autem depellit torporem, sicut ait Apostolus, Solitudine non pigri.

Subcinericius panis mystice.

Rom. 12.
E
Vas aquæ mystice.

Apo. 3.

Porro vas aquæ, vel cōpuncti cordis lachrymas, vel sapientiæ salutaris aquam, id est, doctrinam salutis, vel propositam gratiā Dei, potes accipere. Sequitur. Comedit & bibit et rursus obdormiuit. Sic plerique peccatorum suorum cum amaritudine cordis recordantur, & intuentur cum spe veniē gratiā & misericordiam Dei, qui tamē post in peccata pristina vel in torporem acediae relabuntur. Sed angelus magni cōsiliū rursus suscitāt dormientes. Ait enim. Ego sto ad ostium & pulso. Sequitur.

Reuersusque est angelus Domini secundum do, &c

inis, do, & tetigit eum dixitque illi. Surge co-
 rursus mede grandis enim tibi restat via. Qui quū
 surrexisset comedit & bibit, & ambulavit
 in fortitudine cibi illius quadraginta die-
 bus & quadraginta noctibus vsq; ad mon-
 tem Dei Oreb.

Iterata reuersio monentis angeli, quid aliud signifi-
 cat q̄ cœlestis alloquutionis instinctum ad ulterio-
 rem profectum spiritualem semper adhortantem &
 Grandis enim (inquit) tibi restat via, à terra videli-
 cet ad cœlum quæ & eo tibi maior est, quo pluribus
 peccatis plures retrorsum diætas abieris. Quum ergo
 tam multa cōmiseris scelera, vt ab hac denuò redeas
 retrocessione, grandis profectò tibi restat via, adeò
 vt huic viæ perficiundæ vix sufficiant dies sæculi.
 Quid igitur in hac temporis breuitate & sub tanti
 operis instantia dormitas? Quin (sicut ad Ionam in
 periculo naufragij, dormitantem dictum fuit) surge
 & inuoca Deum tuum. Insensatus enim esse videtur
 quisquis vel in agone supremo decertans, vel in sum-
 mo periculo constitutus, vel sub opere omniū maxi-
 mo, dormitat ignauus. Sanè nemo torpens aut somni-
 culosus regnū Dei (quod violenti rapiunt) assequitur.

Et ambulavit in fortitudine cibi illius quadragin-
 ta diebus, nullum prorsus sub his diebus cibum su-
 mens. Quo profectò nobis quadragesimalis obserua-
 tio ieiunij commendatur, vt qui ad montem cœlestis
 & æterni regni visuri Deum peruenire cupimus, poe-
 nitentiam agentes & ieiunantes, illuc indefesso cona-
 mine proficiscamur.

Exemplum proinde Moyssi quadragesimam simi-
 liter in monte ieiunantis vt Dei legem mereretur ac-
 cipere in alia (quæ etiam Euangelio prælegitur) le-
 ctione nobis hodie simili ratione proponitur, vt per
 hoc aduertamus lucernam cœlestis verbi in hac no-

F

Grādis est
 quæ restat
 via.

Ionæ.

G

Helix qua
 dragesima

Moyssi qua
 dragesimal

Exod. 24.

E

stra

FERIA QVINTA

Diebus &
noctibus
ambulare
quid.

stra peregrinatione & huius seculi nocte, nequaquam nos
nisi ieiunando promereri. Quod autem Helias non
modo diebus quadraginta sed etiam quadraginta no-
ctibus ambulasse perhibetur, illud nobis significat
quatenus toto mortalis vite huius tempore (quod
& in aduersis & in prosperis rebus quasi noctibus
& diebus peragitur) ad celestem (quo vocati sumus)
gloriam indefesso animi studio contendamus.

H Ambulauit, inquit, usque ad montem Dei Oreb. i.
Oreb my. usque ad eternae atque beatificae refectionis mensam, su-
sticē. per quam electi in regno patris sui epulantur. Oreb
enim mensa interpretatur. De qua mensa Dominus

Luc. 22.

noster loquutus est ad discipulos suos dicens: Vos estis
qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego
dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus re-
gnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in re-
gno meo. O vere felices ac ter quaterque immodice ineffa-
biliter beati, qui cum angelis & Apostolis, cum Abra-
ham, Isaac, & Iacob, cum populo pacis & sine que-
rela, recumbent in regno Dei. Sed nihilominus & il-
los spe beatos iure dixerimus, qui fide fortes & stabi-
les perseverantia, assiduo virtutum studio illuc profici-
sci contendunt, eos praesertim, qui per huius quadrage-
narii observationem ieiunij, ut in dominicae resurre-
ctionis solennitate sacrosancta Domini mensa sint non
indigni, se totis viribus student praeparare.

FERIA QVINTA

post Inuocauit.

Ecce omnes animae meae sunt. **Eze. 18**

In hac lectione Dominus per Pro-
phetam loquens duo facit. Primo sala-
sam de suis iudicijs Iudaeorum caluma-
niam reprobatur. Secundo omnium se esse
iudicem iustum confirmat. Primum a
principio lectionis. Secundum ibi.

Ecce omnes animae meae sunt.

Circa primum dicit Propheta,

Factus

Factus est sermo Domini ad me dicens:
 Quid est quod inter vos parabolam verti-
 tis in proverbium istud in terra Israel, dicētes:
 patres nostri comederunt vuam acerbam,
 & dentes filiorum obstupescunt? Viuo ego
 dicit Dominus Deus, si erit vobis ultra pa-
 rabola hæc in proverbium in Israel.

Vbi notandum est q̄ Ezechiel Iudæis à terra sua
 in Babylonem transmigratis prophetauit, quorū pa-
 tres grauissimis peccatis captiuitatem illam merue-
 rant. Et quum essent isti patribus suis in peccato fer-
 me per omnia similes, se iustos & iniustum Deū qui
 eos in captiuitate detineri sineret causabātur, hoc vten-
 tes proverbio. Patres nostri comederunt vuam acer-
 bam, & dentes filiorum obstupescunt. Parabola est,
 & aliud significat q̄ sonat. Per hoc enim innuere vo-
 lebant se propter parentum suorum peccata iniquē
 puniri à Deo, Deum ipsum accusantes, qui innocuos
 propter aliorum delicta percuteret. Sed mentita est
 iniquitas sibi, quia nō est ita. Scriptum est enim. Sicut
 vna acerba dentibus & fumus oculis, sic iniquitas his
 qui vtuntur ea. q. d. Illis nocet sua iniquitas qui ope-
 rantur illam & non alius.

Sed quæstio suboritur. Nam quum in Exodo scri-
 ptum sit q̄ Deus est reddens iniquitatem patrum in
 filios, & super filios filiorum vsq; ad tertiam & quar-
 tam generationem. Et rursus. Ego, inquit, sum Do-
 minus Deus tuus æmulator, qui reddo peccata patrū
 super filios, vsq; ad tertiam & quartā generationem
 his qui oderunt me, & facio misericordiam in millia,
 his qui diligunt me. Et in Genesi scriptum legimus,
 q̄ Cham filio Noë in patrem suum peccante, non
 ipse sed filius eius Chanaan maledictione seruitutis
 ob patris culpam punitus est. Ex quibus videtur
 filios

A

Mendaces
 aduersus
 Deum.

Prouer. 10.

B

Exod. 34.

Quæstio.

Exod. 20.

Gene. 9.

FERIA QVINTA

Solutio,

filios nonnunq̃ portare iniquitatem suorum patrum. Sed filios puniri ob peccata parentū duobus modis potest accidere. Vno, dum filij sunt paternorū scelerum vel imitatores vel approbatores, vel certē re- tentores & possessores earum rerum quas per rapinam, furtum, fraudem, vsurā, vel alio quouis modo contra iusticiam patres acquisierunt. Et in hoc casu non modo patres eorū, sed etiam ipsi suo proprio peccato paterna scelera confirmātes vnam acerbam manducant, digni profectō quorum obstupescant dentes.

C Alio modo cōtingere potest, q̃ filij à paternis delictis immunes, nihilominus tamen propter hæc puniantur. Et de hoc quæstio mota est, cui per distinctionem est respondendum. Nam infantes filios pro sceleribus parentum à Deo puniri, tribus modis potest intelligi. Vno modo q̃ puniantur corporaliter & temporaliter tantum, & sic nonnunq̃ filij puniuntur pro parentibus, quomodo Zodomitarum parvuli propter parentum peccata corporaliter perierunt, & filius David, quem peperit ei ex adulterio Bersabee, diuino decreto in pœnam paterni delicti mortuus est. Siquidem hoc modo puniuntur patres in filiis quasi in re sua, & vt in præcipuis atq̃ carissimis bonis suis. Sic Chanaan filius Cham punitus est ob patris delictum corporali dumtaxat seruitute & temporaliter. Sic etiam visitat Deus parentum peccata in filios vsq̃ ad tertiam & quartā generationem. Sicut enim Deus concessit Patriarchis sanctis vt videntes filios filiorum suorum in tertiam & quartam generationem feliciter & prosperè agentes, magno Dei munere in filiis letarentur, sic etiam in hoc punit impios, vt in suis quos tabescentes perire conspiciunt filijs, ipsi acerbò luctu crucientur.

D Filij vt parentū peccata non portant.

Secundo potest intelligi pro paternis delictis innoxios filios puniri spiritualiter, vt propter peccata parentum, deneget Deus eorum filijs gratiam suam, aut eos deserat. Et sic filius nequaq̃ portam iniquitatem pa-

um: tenz patris, nec hoc modo obstupeſcunt filiorum den-
mo tes quia patres eorum vnam acerbam comederunt.

ſco Tertio modo intelligi poteſt puniri à Deo filios
è ro propter patres æternaliter. Nec hoc modo portabit
api innocuus filius iniquitatem patris. Porro ſi fuerit fi-
odo lius paternorum ſclerum imitator vel approbator
caſu (vt dictum eſt) mirū non eſt ſi à Deo puniatur. Pecca-
pec ta nempe patrum ſuorum per imitationem & mali-
nan tiam effecit ſua. Et ſic iuſtè puniti captiuitate fuerunt
ites illi, qui totā calamitatis ſuæ cauſam patribus ſuis tri-
i de buentes, quum & ipſi prauī eſſent, ſe iuſtos (vt di-
pu ſtum eſt) iniquum verò Deum cauſabantur memo-
ſin rato iactitantes prouerbio. Patres noſtri comederunt
pro vnam acerbam, & dentes filiorum obſtupeſcunt.
po Quorum falſam in Deum & ſacrilegam calumniā
iter ipſe confutans, probat in conſequentibus ſe omnium
iun auctorem, & irreprehenſibilis iuſtitix iudicem eſſe.

Circa ſecundum dicit.

Et omnes animæ meæ ſunt. Vt anima
patris ita & anima filii mea eſt. Anima quæ
peccauerit ipſa morietur.

Ecce, inquit, omnes animæ meæ ſunt. Et hæc eſt E
cauſa quare non punio vnum pro alterius peccato. Pro pecca-
Ex quo, inquit, omnes animæ meæ ſunt, quare hunc to ſuo quæ
pro illo punirem. Non erit ita, imò anima quæ pec- q; puniri.
cauerit, ipſa morietur, hoc eſt à me qui vita ſum ſepa-
rabitur. Vnde & per Hieremiā dicitur. In diebus illis Hiere. 31.
non dicent vltra patres comederunt vnam acerbam
& dentes filiorum obſtupuerunt, ſed vnusquiſq; in
iniquitate ſua morietur. Omnis homo qui comederit
vnam acerbam, obſtupeſcēt dentes eius. Et vnde rur- Deut. 24.
ſum in Deuteronomio ſcriptum eſt. Non occidentur
patres pro filiis, nec filij pro patribus, ſed vnusquiſq;
pro peccato ſuo morietur. Sequitur. Et ſi vir fuerit iu-
ſtus, ſubaudi, ſeipſum liberabit, non autem filium aut
filiam, Vnde per hunc eundem Prophetam Domi-
nus ait;

FERIA QUINTA

Ezech. 24 nus ait: Noë, Daniel, & Iob iustitia sua saluabunt animas suas, filium autem aut filiam non liberabunt. Nec rursus filius malus patri iusto nocebit, neque filius bonus poterit impium liberare patrem. Itaque ratione parabolam prædictam confutans, ostendit eam debere cessare, dicens.

Si vir fuerit iustus, & fecerit iudiciū & iustitiam, in montibus non comederit, & oculos suos non leuauerit ad idōla domus Israel, & uxorem proximi sui non violauerit, & ad mulierem menstruata non accesserit, & hominem non contristauerit, pius erga debitorem suum reddiderit, per vim nihil rapuerit, panem suū esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento, ad usuram non commodauerit, & amplius non acceperit, ab iniquitate auerterit manum suam, iudicium verum fecerit inter virum & virum, & in præceptis meis ambulauerit, & iudicia mea custodierit ut faciat veritatem, hic iustus est, vita viuet & non morietur.

Iustitia ut sit cōpleta. 1. Cor. 11.
Luc. 18. Hic Multa ponuntur requisita ad iustitiæ iusti cōplementum. Si fecerit, inquit, iudicium discussionis, & iustitiam executionis aduersus semetipsum, iuxta quod ait Apostolus. Si nosmetipsos dñi iudicemus, non utiq; iudicemur. In montibus non comederit, id est de bonis operibus suis se non extulerit, sicut ille qui ait: Gratias tibi ago Deus, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, auari, adulteri. Ieiuno bis in Sabbato, decimas do omnium quæ possideo, Proinde in montibus & hi quodammodo comedunt, quæ
Ecclesi.

Ecclēsticis dignitatibus adeptis pomposē pariter
& deliciose viuunt.

Et oculos suos non leuauerit ad idōla domus Is-
raēl, sicut illi faciunt, qui nondum habitas ambiūt di-
gnitates, auida suspēsi mente, non secus ac famelici ca-
nes oculos habent ad mensam dominorū vigiles vt
aliquid accipiāt. Vel forsan idōla vocat praelatos sicut
per Prophetam dicitur. O pastor & idolum derelin-
quens gregem, ad quos isti respiciunt eorum mortem
cum desiderio expectantes vt in eorū loca succedant.

Et vxorem proximi sui non violauerit, crimine
adulterij. Et hominem non cōtristauerit, spontē vide,
licet siue p. derisiones vel alio quouis modo. Pignus
debitori reddiderit, non omni sed ei cuius indubita-
ta paupertas est, quum enim nostra debeamus tali tri-
buere, multo magis debemus suum reddere, vnde in
Deutero. scriptum est. Si pauper est, non pernoctabit
apud te pignus, sed statim reddes ei antē solis occa-
sum, vt dormiens in vestimento suo benedicat tibi,
& habeas iustitiam coram Domino Deo tuo. Sequi-
tur. Per vim nihil rapuerit. Vbi prohibetur manife-
sta violentia, vnde & de raptoribus dicit Apostolus,
cum his nec cibum nos debere sumere.

Panem suum esurienti dederit. Non enim sat est
ad salutem aliena non rapere, sed etiam oportet egen-
ti sua propter Deum elargiri. Panem, inquit, non ob-
iurgationem. Panem deniq; potius q̄ pecuniam, ne
forfan hac malē pauper vtatur. Vnde per Sapientem
dicitur. Animam esurientem ne despexeris, & ne exa-
speres pauperem in inopia sua. Demum panem suū,
inquit, non alienum.

Et nudum operuerit vestimēto, iuxta illud. Quum
videris nudum operi eum. Ad vsuram non com-
dauerit, & amplius non acceperit. Aduerte q̄ inter
grauissima hominum impiorum peccata vsura com-
putatur. Ab iniquitate auerterit manum suam, in fur-
to, fraude, & similibus, Iudicium verum fecerit inter
virum

Ambiētes
dignitates.

Zacha. 11.

G
Pignus cui
reddendū.

Deut. 24.

1. Cor. 5.

Eccli. 4.

Esa. 58.

FERIA SEXTA

virum & virum, si videlicet ipse fuerit iudex constitutus. Et nihilominus subaudiendum est hunc grauius sine peccare, si iniquum iudicium iudicauerit. Et in præceptis meis ambulauerit. Istud præcedentia omnia concludit, & designat quandam perseverantem in iustitia voluntatem. Hic, inquit, iustus est, vita viuet & non morietur, ait Dominus omnipotens.

FERIA SEXTA

post Inuocauit.

H

Æc dicit Dominus Deus,
Anima quæ peccauerit ip
sa morietur. Ezech. 18.

In hac lectione duo facit.
Primo pollicetur qd si impius
egerit poenitentiam de præteri
tis culpis suis, saluabitur. Secundo qd si iustus derelin
querit iustitiam suam damnabitur. Primum a princi
pio lectionis. Secundum ibi. Si autem auerterit se iustus.

A Circa primū quum repetisset breuiter quæ prius
dixerat. s. Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Fil
ius non portabit iniquitatem patris, & pater nō por
tabit iniquitatem filij. Iustitia iusti super eū erit, & im
pietas impij erit super eum, vt cesset prouerbiū di
centium: Patres comederunt vnam acerbam, & den
tens filiorum obstupefcunt, mox deinde subiunxit.

Si autem impius egerit poenitentiam ab
omnibus peccatis suis quæ operatus est, &
fecerit vniuersa præcepta mea, & fecerit iu
diciū, & iustitiam, vita viuet, & non mo
rietur.

Ac si dicat: Qui fieri posset vt puniam filios pro
pter patres, aut patres propter filios, quum vsq; adeo
sim misericors, qd si etiam ipse impius egerit poeniten
tiam

tiam de peccatis preteritis, & hunc saluem. Sed aduer-
te quibus conditionibus impium & peccatorem su-
scipit poenitentem. Si egerit, inquit, poenitentiam, vi-
delicet in effectu, & non tantum verbo promiserit,
vel mente tractauerit. Ab omnibus peccatis suis quæ
operatus est declinando, nullis omnino retentis imò
nec vno, quin omnia detestetur. Et hoc est declinare
à malo.

Et custodierit omnia præcepta mea, quod est face-
re bonum. Ex quo patet possibile esse homini omnia
Dei præcepta seruare. Et fecerit iudicium discussionis
& iustitiam executionis cōtra semetipsum, & nihilo-
minus erga proximum iustè se habuerit, vita viuet
pro prædictis, & non morietur pro operibus iniquis
de quibus poenituit. Sequitur. Omnium iniquitatum
eius quas operatus est, non recordabor, videlicet ad
puniendum supplicio aeterno. Licet hæc puniam in
hoc tempore. Cuius rei exemplum patuit in David,
cuius quum transulisset peccatum Dominus vt non
moreretur propter illud, neq; in aeternum à Domino
reprobaretur, temporales tamē poenas graues & acer-
bas in mortibus filiorum, & sui ad tempus à regno
per filium Absalon depulsione persoluit. Nec etiam
ad temporaliter, inquit, puniendum recordabor, si pec-
cator ipse vti dignum est propriarium recordatus fue-
rit iniquitatum, vt ea in spiritu humiliatis & in ani-
mo contrito deploret, & detestetur. Quum enim sese
homo punit, Deus parcit, quum homo delictorum
suorum dolens meminit, Deus obliuiscitur, quum ho-
mo ea confitens detegit, Deus tegit. Vnde per Hiere-
miam loquitur, dicens: Repentè loquar aduersus gen-
tem & aduersus regnum vt eradicem & destruiam,
& disperdam illud. Si poenitentiam egerit gens illa
à malo suo quod loquutus sum aduersus eam, agam
& ego poenitentiam super malo quod cogitavi vt fa-
cerem ei. Sequitur.

Ad veram
poeniten-
tiam quæ
requiruntur

B
2. Reg. 12.
Culpā dis-
mitti, pœ-
na reserua-
ta.

Hiere. 8.

F In iu-

PERIA SEXTA

In iustitia sua quam operatus est viuet.

Super quo beatus Hieronymus ait: Non tam mea inquit, q̄ sua iustitia viuet, licet iustitiæ meæ sit bona bonis & mala malis reddere.

C
Vtrum ho
minis sit
aliqua ius
stitia.
Ioan. 1.
Prouer. 16.

Sed dicat forsā aliquis. Nihil Deus in nobis præter sua dona coronat, sicut in Euangelio dicitur. Gratiā accepimus pro gratia, ex quo videtur q̄ magis sua q̄ nostra iustitia viuimus. Ad quod dicimus, quia hominis est animum præparare, Domini autem dirigere gressus, cuius etiam est remunerare. Viuit ergo homo & sua iustitia pariter & iustitia Dei. Sed hominis est iustitia per præparationem animi, Dei est per adiuuantis & perficientis collationem gratiæ. Parum est ab homine, à Deo multum, quum & hoc ipsum nostrum bene velle, non à nobis sed ab ipso acceptum habeamus. Sed quia Deus mira sua liberalitate remunerat gratiæ suæ adminiculo hominem bene operantem, & suam liberam voluntatem instinctui gratiæ accommodantem, quasi totū esset profectum ab homine, ideo dicit. In iustitia sua quam operatus est viuet. Hoc audiant hæretici qui dicunt hominem etiam in opere bono peccare. Et subdit ad confirmationem prædictorum. Nunquid voluntatis meæ est mors impij dicit Dominus Deus, & non vt conuertatur à vijs suis, & viuat? Quasi dicat. Volo pereant vitia & peccata, & homo saluetur, iuxta quod Apostolus ad Timoth. scribens ait: Vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Non vult ergo Dominus mortem nostram sed vitam, non perditionem sed salutem, quum sit ipse proprium misereri & parcere, punire verò alienum sit ab eo. Vnde quum per Esaiā dixisset ad viros illusores, qui se percussisse sœdus cum morte iactabant, & posuerant mendacium spem suam nec credebant flagellum inundans super se posse venire, illud tandem adiecit. Ponam in pondere iudicium & iustitiam in mensura, &

Esai. 28.

ra, & post pauca subiunxit de semetipso loquens. Irascetur vt faciat opus suū. Alienum opus eius, vt operetur opus suum peregrinum est opus eius ab eo.

Circa secundum dicit.

Si autem auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, secundum omnes abominationes quas operari solet impius, nunquid viuet?

Ostendit q̃ sicut peccatori pœnitenti non nocent præterita delicta, ita nec iustum à iustitia se auertētem pristina iustitiæ commendant. Vnusquisq̃ enim in quo statu à Domino in die supremo reperitur, in ipso & iudicabitur. Itaq̃ sicut in præcedente articulo elucet misericordia, sic in isto iustitia. Si, inquit, auerterit se iustus à iustitia sua, facienda omittens, & fecerit iniquitatem, quæ facere non licet cōmittens, secundum omnes abominationes quas operari solet impius. Quod quidam vigilanter dictum accipientes dicunt peccātis omnia pristina bona opera coram Deo non oblitū iri, nisi fecerit iniquitatem, non secundum alia, quas, sed secundum omnes abominationes quas operari solet impius. Quod si nō omnes impietates quas impius operari solet peregerit, sed aliquas dumtaxat, etiā nec oēs suas iustitias fore abolendas & est sententia Origenis super Epistolam Apostoli ad Rom.

Vnde & Iosaphat regi Iuda qui amicitias illicitas cum Achab rege Israël utiq̃ sacrilego & idolatra cōtraxerat dictum est per Prophetam. Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominū amicitia iungis, idcirco iram quidem Domini merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te, eō q̃ abstuleris Lucos de terra Iuda, & preparaueris cor tuum, vt requireres Dominū Deum patrū tuorum. Hæc autem opera bona fecerat priusq̃ his qui oderūt Dominum. s. Achab & Iesabeli vxori eius culpata amicitia iungeretur.

F 2

Vnde

D
Pristina iustitia peccatorem non commendat.

Num propter vnum peccatum omnes iustitiæ abolentur.

E
2. Para. 194
Nota.

FERIA SEXTA

Vnde videtur illa opera non fuisse in obliuionem data coram Deo propter superueniens peccatum. Non enim fecerat iniquitatem secundum omnes abominaciones ipsius Achab vel Iesabelis, qui propter cultum Baal Prophetas Domini persequebantur, quod ipse non fecit. Porro si auerterit se iustus à iustitia sua & fecerit iniquitatem secundum omnes abominaciones quas operari solet impius, quid de illo sequenter dicatur aduerte. Nunquid uiuet talis merito prateritarum iustitiarum? Sequitur.

Omnes iustitiæ eius quas fecerat non recordabuntur.

Obiectio. Videlicet ad eius salutem. In prauaricatione qua prauaricatus est, bona quæ facere tenebatur omittendo, & in peccato quod peccauit, mala faciendo, in ipsis. i. pro ipsis, non pro peccatis alienis, morietur.

F Sed dubium occurrit & contrarium fortasse uideri posset per hoc quod Apostolus ad Hebræos scribens, dicit: Non est iniustus Deus ut obliuiscatur operis vestri, ubi dicit glosa. Quia de presenti non habet unde laudet, de spe futurorum eos attollit. Vnde patet quod illi quibus hæc loquebatur eo tempore mali erant, ergo falsum esse videtur quod hic dicitur non recordabuntur omnes iustitiæ eius quas fecerat, iniustus enim Deus esse videtur. Proinde si poeniteant, nonne eorum bona opera pristina per peccatum superueniens reuiuiscunt mortificata?

Solutio. Sed quod hic dicitur omnes iustitiæ eius quas fecerat non recordabuntur, de his accipiendum est peccatoribus qui à iustitia se auercentes denique non respiciunt, quorum præcedentes iustitiæ non recordantur, quo ad euasione[m] poenæ æternæ, vel gloriæ celestis adeptiõem.

G Porro Apostoli verbum quo ait his qui tum se à iustitia auerxisse putantur, non est iniustus Deus ut obliuiscatur operis vestri, intelligendum est, si à peccato

cato resipiscentes poeniteant. Sic enim quæ per su-
perueniens peccatum mortificata fuerant opera bo-
na, denuò reuiuiscunt. Magnam autem Apostolus de
his spem habebat q̄ poeniterent. Simile aliquid ad
Galatas scribens ait: Tanta, inquiens, passi estis sine
causa, si tamen sine causa. Quod addidit quia eorum
reuerſionem sperabat & pristina passionum suarum
pro Christi nomine merita, rursum illis ad gloriæ
præmiũ reputanda. Sequitur.

Galat. 3.

Et dixistis: Non est æqua via Domini. q. d. Quum
ita sit sicut dixi q̄ vnusquisq; moritur ob peccatum
suum non alienum, quare vos me iniustum dictita-
tis imponentes q̄ puniam filios propter patres? Pu-
tatis me iniquum, vt reddam peccata patrum in filios,
& alijs comedentibus vnam acerbam, aliorum den-
tes obtupeſcant. Ecce vnusquisq; in peccato suo mo-
ritur, & in sua iustitia viuificatur. Neutrobicq; puniũ-
tur præterita sed præſentia peccata, quin potius iniqua
est vestra sententia, qui dicitis q̄ aliorum scelera in
alijs à me puniantur. Sequitur.

Audite ergo domus Israel: Nunquid via
mea non est æqua, & non magis viæ vestræ
prauæ ſunt?

Q. d. Ego iustus sum in operibus meis, vos autem
vnus contra alterũ agitis peruerſe, & ideo suspicami
ni & creditis me vestri ad morem peruerſe agere cõ-
tra vos, vt puniam filium pro patre & econuerſo.
Sed non est ita, imò punio vnumquẽq; pro sua ini-
quitate, vnde ſubdit.

Peruerſæ
ſuſpitionis
cauſa.

Quum enim auerterit ſe iuſtus à iuſtitia
ſua & fecerit iniquitatem, morietur in ea.
Et quum auerterit ſe impius ab impietate
ſua quã operatus eſt, & fecerit iudiciũ & iu-
ſtitiam, ipſe animam ſuam viuificabit.

SABBATO POST

Considerans enim se, i. videns se in iniquitatibus suis perire dignū, & auertens se ab iniquitatibus suis quas operatus est, vita viuet & non morietur. quasi dicat,

Vel per hoc me esse iustum agnoscite, quia nec filium bonum pro patre malo punio, sicut calumniamini, quum nec eundem hominem pro suis proprijs peccatis puniam si poenituerit. Et licet dem vnicuique iuxta vias suas, murmurant tamen iniquè contra me & dicunt filij Israël, generatio praua & exasperans. Non est æqua via Domini. Quibus vtiq; verè respondetur vias Domini æquas esse, suas autē prauas atq; peruersas.

SABBATO POST

Inuocauit.

Fratres rogamus vos, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. i. Thess. 5.

In hac lectione docet Apostolus.

Primo qualiter nos habere debemus ad proximos. Secundo qualiter ad Deū. Tertio qualiter ad nosmetipsos. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Semper gaudete. Tertium ibi. Spiritum nolite extinguere.

A
Ordinat
nos ad
proximos.

Circa primum dicit: Fratres rogamus vos, corripite inquietos. Vbi (sicut iam dictum est) ordinat nos rectè cum proximo. Proximorum autem quidam sunt insolentes & inquieti, quidam animo pusilli, quidam infirmiores & imperfecti.

Inquieti
& dissoluti.

De his qui inquieti, & insolentes sunt, dicit: Corripite inquietos. Neq; tamen per licentiam & arrogantiam eos prouocaueritis aut irritaueritis, sed in spiritu lenitatis huiusmodi instruite. Qui enim peruersis imbutus est moribus, pertinacior fit in malo si acerbius forte

forte corripatur. Contra verò ij quieti & bene compositi sunt, qui Dei mandata observant. Deus enim singulis in rebus ordinem præfinit & limites, quos qui transcederit, vagus, dissolutus, & inquietus arguetur. Cuiusmodi sunt hæretici, contentiosi, temulentii, avari, & istiusmodi ceteri, qui constitutas à Deo metas excedunt.

De ijs qui animo pusilli sunt dicit, Consolamini pusillanimes. Pusillo animo sunt qui ferre nil queunt tentationis, qui tamen propter hoc desperandi non sunt, sed subleuandi & consolandi.

Animo pusilli.

Denique de ijs qui infirmiores & imperfecti sunt, dicit: Suscipite infirmos. Hoc est. Validiores reddite, qui fuerint in fide infirmiores, iuxta quod alibi præcipit. Infirmum, inquit, in fide assumite. Docet proinde qualiter se gerere debeant fideles, ad alios qualitercunque dispositos quum subdit.

Infirmi & imperfecti Rom. 14.

Patiētes estote ad omnes, Videte ne quis alicui malum pro malo reddat, sed quod bonum est sectamini in inuicem, & in omnes.

Patientes, inquit, estote ad omnes. i. dissolutos, pusillanimes & infirmos sustinete, vt sic eos etiam vobis molestos & onerosos tollerando ad bonū cōuertatis. Itaque videte. i. prudenter cauete, ne quis malum pro malo reddat, non enim hoc esset patientiā seruare ad omnes. Si ergo mala nobis illata, malis compensanda non sunt, quanto minus pro accepto beneficio sunt mala reddenda, vel ij afficiendi sunt malo qui nobis nil mali fecerunt? Quin potius quod bonum est semper sectamini in inuicem & in omnes. Neque enim facit nil mali pro illatis malis rependere, quin & benefaciendum erit ei qui nocuerit, id enim intendit Apost. quum dicit: Sectemini quod bonum est, hoc est. Enixè nitamini benefacere, & in inuicem. i. erga fideles, & in omnes. i. etiam erga infideles.

B Patiētiā erga omnes præstamus.

Circa secundum dicit.

F 4

Semper

SABBATO POST

Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite.

C Hic docet qualiter debeamus nos habere erga Deum. Et præcipit tria. Primum est in Deo gaudere, dicēs: Semper gaudete, etiam vel in medijs atq; vrgentissimis malis. q. d. Æquo animo pro Christi amore cuncta vobis aduersantia tolerate. Aduerte quem, admodum postquam malum pro malo non esse reddendum dixisset, mox & gaudendum his esse denunciauērit. Qui enim didicit suas non vlscisci iniurias, sed potius & his benefacere qui mala intulerūt, vnde hic talis poterit mœoris aculeos excipere?

Monet orare. Secundum est assidue orare, quum dicit: Sine intermissione orate. Viam aperit ad perpetuam quandam iocunditatem, vt. s. pro bonis potioribus obtinendis assidue Dominum precentur. Sed quia beneficijs vltioribus nemo dignus est nisi gratias agat pro acceptis, idcirco tertio loco præcipit in omnibus gratias agere.

D In omnibus inquit, siue prospera fuerint, siue aduersa, gratias agite. Quod qui facit perspicuum est perpetuam quandam animi dulcedinem hunc esse adeptum, & continens gaudium. Sequitur. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis, vt scilicet vos non ingratos pro acceptis exhibeatis beneficijs. In Christo, id est, in Christi Domini nostri adiutorio. Nam ille nobis in gratijs agendis & alijs prædictis opitulatur, sicut etiam & in multis factis Euāgelij locis edocet. Vel sic potes accipere quod dictum est. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis, quasi dictum sit. Hoc est beneplacitum Deo per Christum Iesum de omnibus vobis, nimirum vt semper gaudentes, atq; orantes, perstetis in gratiarum actione.

Circa tertium dicit,

Spiritus

Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite spernere. Omnia autem probate, & quod bonum est tenete, ab omni specie mala abstinete vos.

Hic docet qualiter se debeat habere vnusquisque erga semetipsum dicens. Spiritum nolite extinguere, id est, gratiæ cœlestis lumen quod in huius sæculi nocte in mente vestra lucet, non velitis delere neq; spiritui sancto in vobis habitanti impedimentū malæ voluntatis præbere.

Extinguitur autem in hominē gratiæ cœlestis lumen, vel per inanem gloriam, quemadmodum extinctæ sunt lampades virginū fatuarum, quæ lampades oleo vacuas. i. foris opera bona sine interioris gaudii conscientiæ ferebant. Vel per carnalem voluptatem. Vnde scriptum est dicente Dominò, Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Hoc modo apud Corinthios adulter ille incæstus lumen spiritus luto carnalis luxuriæ obfudit. Vel per intromissionē rancoris & malitiæ. In maleuolam enim animam nō introibit spiritus sapientiæ, qui & si animam prius inhabitasset, malitia superueniente discedit. Obstruendæ sunt igitur sensuum exteriorum fenestræ, ne per illas ingrediatur quod cœlestem habitatorē offendat, & gratiæ extinguat lumen. Nec puluerem, id est, rerum curas terrenarū inspergas, ne & sic lumen quod in te est contingat obtenebrari.

Sequitur. Prophetias nolite spernere, id est, scripturæ diuinæ interpretationes quæ spiritu sancto docente proferuntur. Omnia probate & examinando diiudicate, quod vero fuerit (iudicio eorum quorum interest iudicare) bonum comprobatum, id teneatur, quod secus, reijciatur. Erant enim nonnulli qui se falso prophetas vel apostolos afferebant, vtique fallaces et subdoli à quibus ne fideles circumuenerentur, dicit.

E
Ordinat
hominem
erga seipsum.

Gratiæ lumen sic extinguitur.
Mat. 25.

Gene. 6.
1. Cor. 5.

Sap. 1.

F

SABBATO POST INV.

Prudenter
esse tentan-
dum.

omnia probate, hoc est, & vera & falsa experimentis
tentando discernite. Nam lupi in vestimentis ouium, i.
seductores ornati folijs scripturæ diuinæ verborum,
vtiq; prophete falsi, à quibus nos iubet Dominus at-
tendere, à fructibus operum suorum cognoscuntur.
Deinde quod bonū est tenete, hoc est. Quas rectas es-
se compertum habebitis doctrinas, ac scripturæ diui-
næ interpretationes, admittite securi.

Vnde ca-
uendum.

Demū ab omni specie mala abstinete vos inquit,
id est, ab omni siue propheta siue doctore quouis fal-
so & commentitio, siue prauis quibusuis facinoribus,
siue his quæ tametsi fortasse de se mala nō sunt, nihilo-
minus tamen speciem mali habere noscuntur, ne cui-
quam præstetis offendiculum. Quoniā autem ad hæc
quæ dicta sunt recte gerenda cœlestis adminiculi sus-
fragium homini necessariū est, ideo hoc optans fideli-
bus Apostolus subdit dicens.

Ipse autem Deus pacis sanctificet vos
per omnia.

Spiritus,
anima, &
corpus dis-
ferunt.

G Itaq; post monita sancta, etiam vota inducit, vt &
ex monitis & apostoli votis & precibus, sint ipsi tu-
tiores. Per omnia, inquit, vt videlicet & corpore &
animo sanctitatem adipiscantur, sicut ex sequentibus
patet. Sic autem, inquit, vos sanctificet, vt integer spi-
ritus vester, & anima, & corpus, sine quærela in ad-
uentu Domini nostri Iesu Christi, seruetur.

Sed quid inter spiritum distet & animam aduerte.
Quum enim sit homo ex omni animarum specie ad-
mixtus, ea, s. quæ plantis inest, quam vegetatiuam ap-
pellant, deinde & anima sensitua, mox & intellectuua
seu rationali quū spiritū dicit Apostolus, profecto in-
tellektiua expressit, cum animam, sensibilitatē ipsam,
cum corpus, vegetatiuā vitā nobis inesse ostēdit, quæ
& plantis inesse dinoscitur. Precatur itaque & optat
vnumquēq; fidelium secundū hæc oīa sine quærela ser-
uari vt in his cunctis obsequiū per eū Deo præstetur.

FERIA

post Reminiscere.

Stende faciem tuam super
sanctuarium tuū quod de-
sertum est. Dan. 9.

Lectio præsens intenta est S.
Danielis prophetę intenta & hu-
milis supplicatio pro populo Iu-

da propter peccata sua in captiuitatem Babylonicam
translato, et pro ciuitate sancta Hierusalem destructa
& in ruinis suis desolata, & nihilominus pro templo
Dei succenso igni atq; deserto, diuinam clementiā im-
plorantis. Ex qua Prophetę precatione tria nobis
pro nostri restauratione supplicantibus sunt imitāda.
Primum est recognitio diuinę bonitatis. Secundum
est confessio proprię iniquitatis. Tertium est cum ma-
gna humilitate inuocatio diuinę pietatis. Primum a
principio lectionis. Secundū ibi. Peccauimus iniqui-
tatem fecimus. Tertiū ibi. Neq; enim in iustificatio-
nibus. Circa primum dicit.

Domine Deus noster qui eduxisti popu-
lum tuum de terra Ægypti in manu forti, &
fecisti tibi nomen secundum diem hanc.

De Ægypto nempe. i. ignorantie & peccatorum
tenebris ac diabolica tyrannide quasi Pharaonis im-
pij durissima seruitute credentiū populum Deus per
filium suum eduxit & liberauit, & in virtute poten-
tię suę atq; iustitię, captiuitatis nostre vincula dirum-
pens, nomen suum in ecclesia populi fidelis notum fe-
cit et magnificauit. Ergo quotiescunq; peccatorum
vinculis nos irretitos sentimus, & pro nostri libera-
tione diuinam misericordiā imploramus, veterū eius
memores beneficiorū pro his gratias agamus, & sic
demum cum fiducia pro obtinendis vltioribus gra-
tię suę donis ac nostri liberatione precemur.

Circa

A
Comme-
morat di-
uinę mi-
sericordię
largi-
tatis,

FERIA SECVNDA

Circa secundum dicit.

Peccauimus, iniquitatem fecimus Domine in omnem iustitiam tuam. Auertatur obsecro ira tua & furor tuus à ciuitate Hierusalem & à monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra & iniquitates patrum nostrorum Hierusalem & populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. Nunc ergo exaudi Deus noster orationem serui tui & preces eius, & ostende faciem tuam super sanctuariū tuum quod desertum est. Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam & audi, aperi oculos tuos, & vide desolationem nostram, & ciuitatem super quam inuocatum est nomen tuum.

B Precaturus Propheta pro ciuitate & populo & templo, Deo primū dans gloriam peccata sua & populi humiliter confitetur, vt veritati suæ confessionis occurrat misericordia Dei. Allegat autem suum & ciuitatis & populi opprobrium & confusionem, quatenus humana miseria Dei misericordiam prouocet, & poena placare valeat iustitiam quæ nimirum omnia etiam nobis orantibus sunt imitanda.

Circa tertium dicit.

Neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Exaudi Domine, placare Domine, attende & fac. Ne

more

morere propter te ipsum Deus, quia nomen tuum inuocatum est super ciuitatem hanc, & super populum tuum.

Magnam precantis humilitatem agnosce quā dicit. Non enim in iustificationibus nostris prosternimus preces, sed in miserationibus tuis multis. Nemo quippe mendicans opes ostentat, sed ut suscitet miserationem, clamat inopiam. Quis enim de suis opibus sese iactantis misereatur? Sed paupertatē suam agnoscat, quisquis precaturus accedit ad Deum. Vnde de Dauid humilis & vir secundum cor Dei, tametsi rex esset inclitus & opulentus, nihilominus tamen in oratione corā Domino constitutus. Pauper sum, inquit, et in laboribus a iuuentute mea. Et rursum. Ego inquit mendicus sum & pauper, Dominus sollicitus est mei. Et iterū. Astitit a dextris pauperis, ut saluam faceret a persequentibus animā meam. Orantes ergo nostram spiritualem miseriam, inopiam, paupertatē, & peccata nostra veraciter et humiliter confiteamur. Iustitiam vero nostrā quā ut pannus menstruatur con-

Cum sui humiliatiōe orandum.

Dauid in oratione qualis.

Esa. 64.

Pro his tribus orandum est.

Cæterum sicut pro his tribus quæ iam dicta sunt, videlicet, pro populo existente in captiuitate, pro dissipata ciuitate, & pro desolata templi sanctitate, Propheta lugens orabat, sic & modo lugendum atque orandum est fidelibus & pijs, ut per diuinam clementiam & misericordiam in populo Christiano tria incomparabilis iacturæ mala restaurentur. Primum est venundatorum in peccato miserrima captiuitas. Secundum est populi christiani dissipata atque discissa vnitas. Tertium est primæ atq; venerandæ sedis miserabilis calamitas.

Quoad primum ut agnoscamus quantum sit deploranda venundatorum in peccato ut faciant mala misere

FERIA SECUNDA

Venunda-
torum in
peccato ca-
ptiuitas.

Captiui
Babylon-
is mora-
litet,

Populi
christiani
discissa
vnitas.

Iud. 21.

miserabilis calamitas, propheta sancti luctum & lamentationes attendamus. Propter peccata nostra, inquit, & iniquitates patrum nostrorum Hierusalem et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. Si hos lugebat quos rex Babylonis a propria terra captiuos in Babylonem victos duxerat & sibi subiectos premebat seruitute, quanto magis lugendi sunt peccatores, qui non terrenam & temporalem, sed coelestem & aeternam perdiderunt hereditatem, qui peccatorum & viciorum suorum funibus et compedibus constricti, venundati proinde ut faciant mala, peccati & diaboli serui omnium deterrima atque extrema seruitute, premuntur? Quos nimirum super flumina Babylonis. i. huius saeculi vana gaudia sedentes flere oportebat, dum recordantur illius coelestis Hierusalem, a qua in longinqua exules, relegati proscriptique detinentur. Quibus si dicatur, hymnum cantate nobis de canticis Sion. i. pias & Deo dignas preces effundite, laetas gratiarum actiones deprecemini, deuotas Deo laudes decantate, quoniam ad haec idonei non sint, nec ad ea quandiu captiui detinentur valeant assurgere, utique respondebunt. Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?

E

Quo ad secundum lugebat Propheta dissipationem Hierosolymorum ciuitatis. Sed multo magis lugenda nobis est christiani populi his nostris temporibus vnitas discissa. Lugeres proculdubio si aliquod tui corporis membrum elegas abscissum perdidisses. Et quidem grandia atque elegantia dudum ecclesiastici corporis membra, ecclesiasticam deseruerunt vnitatem. Et scissio damnosa nimis facta est his diebus. Quum ferme tota tribus Benjamin armis deleta esset ob nefandum ab in tribu perpetratum scelus, reliquarum populi tribuum sceleris quidem ultores & victores, post luctuosam de fratribus suis victoriam lamentari coeperunt & flere dicentes, Quare Domine Deus Israel factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie vna

vna tribus auferretur ex nobis?

Et quidem ablata nobis est etiam & nunc vna tribus de Israel. Inimicus homo hoc fecit, qui hæreseos & errorum zizania in medio tritici dormientibus, his quos opus erat vigilare & malum hoc prohibere, superseminauit. Vere inimicus qui consurrexit aduersus Dominum & aduersus Christum eius, qui quum inter ecclesiastici ordinis prædicatores, quasi in numero Christi discipulorum vnus ageret, intromisso ad intima sua diabolo, calcaneum suum contra Dominum eleuauit, dux eorum & signifer effectus, qui iam conuenerunt aduersus Dominum & aduersus Christum eius.

Super huiusmodi ciuitatis dissipatione lugendum est. Ecclesia nempe fidelium recte ciuitas à suorum vnitate ciuium est dicta, quam vnitatem dum per sectas, hæreses, & schismata dissipari contingit, exinde profecto ciuitas non est. Nam ciuitatem hanc suam amittunt, quicunque catholicam & apostolicam deserunt vnitatem. Sanè hanc vnitatem ædificare summo studio cupiebat Apostolus quum dicebat. Obsecro vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi vt id ipsum dicatis omnes & non sint in vobis schismata. Et rursum. Vnanimis, inquit, vno ore honorificetis Deum & patrem Domini nostri Iesu Christi. Vnde & ipse Dominus pridie quam pro hac ecclesia sua moreretur patrem pro his qui ad fidei vnitatem venturi erant, & nihilominus pro his qui iam tunc in ipsum credebant precatus est dicens. Rogo vt sint vni, sicut & nos vnum sumus. Nam vt quidam è sapientibus huius mundi ait. Concordia parua res crescunt, discordia vero vel maxima dilabuntur.

Quoad tertium. Lugebat Propheta pro desolato templo dicēs. Ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est. Sed hoc tempore multo magis lugenda est illius venerandæ sedis calamitas, flendumque

Mat. 13

F

1. Cor. 6

Rom. 15

Joan. 17

Tulli.

G

Calamitas primæ sedis,

FERIA SECUNDA

atque dicendum. Quare Domine Deus factum est hoc malum? Nec tamen ea quæ huic sedi superuenit calamitas lugenda magis est quàm eorū peccata qui hanc meruerunt, quin multo amplius dolendum est ea esse admissa, quæ mala hæc promeruerunt.

Sanctuari-
um Dei
myf.

2. Mach. 1.

Sed aliud est sanctuarium Dei viuum & rationale quod despoliatum est & desolatum, mens. s. hominis peccatoris. Huius templi prophanator ac depredator diabolus quæ inde tollat ornamenta figurale illud templum per Antiochum regem spoliatum typice declarat. Vnde in historia Machabæorum scriptum est. Intravit in sanctificationem cum superbia (nimirum rex Antiochus) & accepit altare aureum, et candelabrum luminis, & vniuersa vasa eius, & mensam propositionis panum, & mortariola aurea, & velum, & coronas, & ornamentū aureum quod in facie templi erat, & quibusdam interpositis subditur. Secundum gloriam eius, multiplicata est ignominia eius.

H
Diaboli
typus.

Vbi per Antiochum diuinæ legis & sacri cultus hostem & exterminatorem diabolus diuini honoris aduersarius accipitur, qui per peccatū credentis mentem (quæ in sacro baptismi lauacro Deo viuo templum est cōsecratū) ingressu suo cōtaminat. Qui idcirco cum superbia ingredi dicitur, quia in omni peccato Deus in suo mandato ab homine contemnitur, & humana voluntas diuinæ voluntati præfertur, quod utique grandis superbia est.

Altare au-
reum.

Heb. 11.

Et accepit altare aureum. i. fidem charitate formatam. Siquidem hoc vnum altare munera nostra coram Deo commendat. Nam & sine fide impossibile est placere Deo, & sine charitate quicquid facit homo vel patitur, nihil illi prodest. Hoc autē altare vere sacrum & Deo dicatum, spirituale mentis templum diabolus mox quum per peccati cōsensum ingressus fuerit, tollit. Eius enim qui in peccato est & charitas extincta est, & mortua fides.

Secūdo tollit candelabrum luminis, i. Dei verbū,
de quo

de quo Propheta dicit. Lucerna pedibus meis verbum tuum & lumen semitis meis. Facit enim vt peccator Dei verbum exhorreat, quia nil ei prophetat nisi malum, quandiu videlicet pertinace mente in peccato perseverat. Quodd si fortasse nonnunquam sermo Dei viuus & efficax (ignis vtiq; & malleus coterens petras) peccatoris mentem vel terrore concusserit vel emollierit compunctione, audi quid agat hostis antiquus. Venit, inquit, diabolus & tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant. Vasa huius candelabri sunt ea quibus lumen sapientie & intellectus in cordibus credentium nutritur, cuiusmodi sunt, lectio scripturae, auditio verbi Dei, meditatio sancta, oratio, ieiunium & similia.

Tertio tollit mensam propositionis panum, quae & ipsa aurea erat, & significat spiritualis exercitij vel cuiusvis sancte operationis assiduitatem. Hi enim qui esuriunt & sitiunt iustitiam ex hac mensa reficiuntur. Reficiunt nempe mentem iusti opera bona, vt ex illis corroborata ad meliora conualescat. Vnde Dominus in Euangelio. Meus cibus est, inquit, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Aurea mensa, voluntas bona est, charitate Dei & proximi, quasi auri precioso fulgens decore. Hanc post ablutum candelabrum luminis tollere describitur, quia nimirum post verbi Dei contemptum hoc superest, vt et ad Dei & proximi vera dilectione, & ab opere sancto peccator decidat & ocietur.

Quarto tollit mortariola aurea. Erant vasa in quibus aromata contundebantur ad thimiatis consecrationem in odorem suauissimum Domino. Et significant opera poenitentiae sancta ad mortificationem viciorum & carnis castigationem assumpta, cuiusmodi sunt ieiunia, vigiliae, cilicia, solitudines, spontanea ad quibusdam rebus licitis abstinencia propter Deum, quibus caro rebellis cum vicijs & concupiscentijs suis mortificatur in odorem suauitatis ante Deum.

G Nec

Candelabrum luminis.

3. Reg. 21.
Heb. 4.
Iere. 23.

Luc. 8.
Candelabri vasa.

I
Mensa propositionis panum.

Ioan. 4.
Mensa aurea.

Mortariola aurea.

FERIA SECUNDA

Nec mirum est q̄ peccatore cessante ab operibus bonis vicia non mortificata, non prohibita, nō repressa, rursum inualeſcunt.

K Quinto tollit velum, quo nimirum interioris aditi secretiora tegebantur, & non incongrue verecundiam significat. Hi enim qui hanc perdidērunt peccatū suum quasi Sodoma prędicauerunt nec absconderūt. Gaudent enim quum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. Porro quo manifestior, eo & pestilentior peccator est. Vnde per Prophetam huiuscemodi attritę frontis peccatori dicitur. Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluiſti erubescere. Contra vero placita fuit Deo humilis publicani verecūdia, qui nec oculos quidem suos volebat ad cœlum leuare.

Coronę templi. Sexto tollit coronas, per quas non modo cœlestia pręmia significari arbitramur quę post prędicta peccator amittit, sed etiam honoris reuerentiam in hac vita. Nimirū (vt Apostolus ait) gloria & honor omni operanti bonum. Nunquam enim adeo inualeſcet improbitas, quin bonis & probis sua virtus sit honoris. Sed post prędicta omnia rationalis templi ornamenta et vasa sancta amissa, & post ipsam etiam iam perditam verecundiam, demum & ipse honor amittitur. Quis enim hunc censeat honore dignum qui absque villo pudore omnium viciorum dedecore palam sordet?

L Postremo tollit ornamentum aureum quod erat ante faciem templi. i. famam & opinionem bonam, hæc omnium nouissima deserit peccatorem. Ipsa quidem superstes, utique ornamento erat spirituali templo, & quidem ornamento non paruipendendo, quod amississe non mediocris iacturę est. Oportet enim sanctos habere testimonium & ab his qui foris sunt, quod ornamentum si quis obſtante fama mala perdidērīt, rumore sinistro foeret coram omnibus quasi cadauer aliquod abominandum & euitandum. Quin & semel amissa bona fama vix denuo recuperatur.

POST REMINISCERE. 42

tatur. His ita se de spirituali templo habentibus, secundum gloriam eius multiplicatur ignominia eius. Nam sacrosanctum prius atque venerandum Dei templum in teterrimam diaboli speluncam conuersum est. Et quemadmodum spoliati atque prophanati templi purificationem Iudæi cum fletu & luctu & multa sui humiliatione peregerunt, ita etiam necesse est ut per huiusmodi peccatrix anima Deo reconcilietur.

FERIA TERTIA.

post Reminiscere.

Factus est sermo Domini ad Heliam Thesbiten dicens. Surge, & vade in Sarephtâ Sidoniorum. 3. Reg. 17.

Istius lectionis historia tribus modis potest exponi, videlicet primo literaliter. Secundo Allegorice. Tertio Moraliter.

Circa primum exponendi modum videlicet intellectum literalem consideranda sunt ex eadem lectione duo moralia documenta, quæ nobis euidentibus exemplis explicantur. Siquidem primo ostenditur Dei erga suos paterna sollicitudo. Secundo quod sit utilis in pauperes propter Deum facta subsidij temporalis elargitio. Quoad primum nota est historia quemadmodum propter peccata impiissimi Iesabelis & viri eius regis Achab & populi horum sacrilegia atque idolatriam imitantis ad præceptum Heliæ clausum fuit coelum annis tribus & mensibus sex, ut nec rore nec pluuia terra rigaretur. Ex qua sterilitate cum gravissima fames sequeretur quæ tam homines quam iumenta consumebat, memor Dominus serui sui Heliæ curam ipsius egit. Præcepit ergo ei ut absconderet se in spelunca petrae in torrente Carith, ubi & de torrente biberet, & corui ministerio pasceret. Præcepit, inquit, coruis ut pascant te,

G 1

Adse,

FERIA TERTIA

B Adferebat ergo ei coruus per singulos dies ad corpus sui refectiorem mane & vespere, carnes & panem, & bibebat e torrente. Quum autem propter defectum pluuię torrens siccaretur, rursus factus est sermo Domini ad ipsum dicens. Surge & vade in Samariam Sidoniorum, qui locus erat extra terram Israel in terra gentium. Pręcepi enim ibi, inquit, mulieri viduę vt pascat te. Surrexit & abiit quo iubebatur. Ex quibus patet mira Dei de suorum necessitatibus

1. Pet. 5. sollicitudo, vnde B. Petrus. Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quia ipsi cura est de vobis. **Mat. 6.** Tantum nobis cura sit querendi regnum Dei & iustitiam eius, quod si prestamus, hæc omnia quę ad usum vite huius necessaria sunt adiiciuntur nobis. Vbi enim diuites eguerunt & esurierunt, inquirentes Dominum non deficiunt omni bono. Ergo timete Dominum omnes sancti eius, quoniam non est inopiamini mentibus eum, quod utique pręsenti exemplo Helie euidenter apparuit. Et vt miraculum curę cęlestis maius esset, per coruum (auem utique rapacem & edacem) cibum huic bis in die sedulo ministravit, Vnde sanctus versificator cecinit dicens.

Sedulius. Alesque rapinis.
Deditus, atque audio saturans caua guttura rostro,
Tradidit illasam ieiunis morsibus escam.
Nunc bonus Helie qui perfidus antea Noë.
Abluit in terris quicquid deliquit in vndis:

C Possumus autem per coruum rapacem, raptorem & iniustos accipere, qui nonnunquam Dei nutu viros religiosos & pios Dei seruos temporalibus subsidijs fouent, sicut & in David patuit qui Saulis persecutionem fugiens ab Achis rege Geth in terra Philistinorum susceptus & humane exhibitus est. Circa secundum videlicet quod sit utilis in pauperes propter Deum facta subsidij temporalis elargitio. Sequitur consequenter.

Quum

Quumq; venisset ad portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna.

Illam utique mulierem viduam ei apparuit, ad quam pa-
scendus fuerat missus a Domino. Ab ea quum paulu-
lum aquæ ad bibendum Propheta petisset, et illa pe-
geret ut afferret, affer (inquit ille) mihi obsecro et buc-
cellam panis in manu tua. Quæ quum sub attestazione iu-
ramenti diceret sibi nihil panis superesse, sed tantum-
modo paululum farinæ quantum potest pugillus ca-
pere & parum olei in lechito, & diceret, en colligo duo
ligna ut ingrediar & faciam illud mihi & filio meo
ut comedamus & moriamur, ait ad illam Helias. Noli
timere, sed vade & fac sicut dixisti. Veruntamen mihi
primum fac de ipsa farinula subcinericium panem par-
uulum, & affer ad me. Tibi autem & filio tuo facies
postea. Hæc enim dicit Dominus Deus Israel. Hidria
farinæ non deficiet, nec lechitus olei minuetur, usque
in diem qua daturus est Dominus pluuiam super fa-
ciem terræ. Quæ abiit & fecit iuxta verbum Helix.
Et comedit ipse & illa & domus eius tota. Et ex illa
die hidria farinæ non defecit & lechitus olei non est
imminutus iuxta verbum Domini quod loquutus est
in manu Helix.

Vidue huius in primis mira fides commendatur,
quod Helix, viri ignoti & alienæ gentis promissioni si-
ne ullius attestazione miraculi vel opinione sanctita-
tis nil hæsitans fidem dedit. Deinde ipsius largitas, quæ
in tanta necessitate inopiæ de victu sibi & filio suo tam
necessario Helix sit partem elargita, digna profecto
cui mox quod erogasset, cum grandi fœnore a Do-
mino refunderetur. Quoniam ergo de tam modico
quod sibi ad necessarium victum supererat propheti-
cæ credens sponsioni est elargita, Dei nutu & farina
succreuit & oleum, ut verbum Sapientis impletum sit
quo ait. Qui misereatur pauperis fœneratur Domino.
Et iterum. Qui dat pauperi non indigebit. Et rursus

G 3 ipse

D

E

Mira gen-
tis vidue
fides.

Pro. 19.

Pro. 28.

FERIA TERTIA

Luc. 6. ipse Dominus in Euang. Date inquit, & dabitur vobis. Abundauit itaque vidua largitatis et fidei sue merito, alioqui proculdubio fame peritura.

F Secundo possunt hæc quæ dicta sunt exponi allegorice, vt videlicet per sterilitatem & famem in terra Israel Iudaici populi (qui utique est Israel secundum carnem) cæcitas & infidelitas designetur, sicut prædixerat

Amos. 8. Dominus per Amos prophetam dicens. Mittam famem in terram, non famem panis neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini. Ipsi quippe se indignos

Act. 13. hoc panem fecerunt, unde dicunt ei Apostoli. Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nobis præcepit

Esa. 5. Dominus. Hinc etiam per Esaiam hanc illis ariditatem fuerat cõminatus dicens. Nubibus. i. gratiæ meę prædicatoribus, mandabo ne pluant super eam. (s. v. i. neam domus Israel non nisi labruscas proferentem) imbrem. i. verbum Dei, quod ad modum imbris terram fecundantis, credentis mentem abluit, emollit, impinguat, & operum bonorum feracem reddit.

Per Heliam prophetam diuinæ legis ardentissimum zelatorem, legem et prophetas non incongrue accipimus.

G Per viduam autem Sarepthanam, ad quam Helias terram Israel derelinquens Domino iubente perrexit, ecclesia de gentibus collecta significatur. Hęc enim legis & prophetarum doctrinam sibi missam à Deo, fidei suæ hospitio suscepit, remanente (vt dictum est) apud synagogam Iudæorum inopia gratiæ & mentis sterilitate, vbi interim hæc vidua (.i. gentilitas quæ Deum virum non habuerat) se Christo humilians, dum colligit duo ligna in crucem, vt faciat sibi quo viuatur

Ioan. 6. cibum qui non perit, dum videlicet non suæ sed iustitiæ Dei per Christum nobis allatæ fidei, exaltata atque in Deo ditata est, non deficiente quæ apud eam est hidria farina, nec imminuto lechito olei, hoc est, perseue-

rante

rante scientia legis pariter & euangelij gratia. Verbum quippe diuinæ legis panis est quo viuunt homines. Et euangelij gratia non absurde oleum lætitiæ dicitur, condimentum consolationis, nutrimentum spei, incrementum amoris, fomentum luminis fidei, & agnitionis Dei. Vtroque vero iam sterilis & squallens caret synagoga, quia nec legis farinam molitores eius pharisæi molere sciunt, nec oleum euangelij in phylacterijs & magnificis fimbrijs suis ambulantes inuenire queunt.

Tertio possunt ea quæ dicta sunt secundum intellectum tropologicum siue moralem exponi. Secundum quem intellectum per tempus ariditatis & famis (quo clausum est peccatori cælum, & prohibita sunt ei stillicidia pluuiarum) status culpæ mortalis figuratur.

Helias autem qui tunc pascitur per coruum in torrente, peccatorem designat, qui ex recordatione suorum delictorum & mortis atque æterni terrore iudicii (que mors per coruum autem nigram & obscuro suo colore tenebras præferentem, non incongrue posse accipi videntur) profluuium pascitur lachrymarum, quem admodum Helias potum suum habuit à torrente. Sed quia timor iste non manet, sed aduenienti cedit charitati, Ideo fit sermo Domini ad poenitentem quatenus à timore surgat ad fiduciam & amorem, & eo vadat ubi pascatur à vidua, à qua petat aquam & panem.

Quæ vidua colligit duo ligna, & significat sanctam matrem ecclesiam, sui morte sponsi & redemptam et desponsatam. Quod autem hæc duo ligna quæ crucem faciunt colligit, hoc est utique, quod mente memori mater ecclesia crucem sui redemptoris iugiter meditatur, atque ob ipsius crucifixi Domini amorem imitandi studio spontanee mortificationis crucem sibi componit.

Habebat hæc vidua farinam quantum pugillus capere sufficit, & paululum olei in lechiro, quia nimirum sancta mater ecclesia doctrinam habet salutarem, quæ manu mensurari seu comprehendere debet, hoc est, operatione sancta cōplecti, & spem, quasi oleum, quæ lætitiā

H Farina & oleum.

Arida synagoga iudæorum.

I Tempus famis morali-ter.

Coruus et torrens quid.

K Vidua quid,

Farina ecclesie, & oleum quid.

FERIA QVARTA

Ignis dilectionis unde constructur.

affert, & afflictæ mentis lenit amaritudines. Itaq; videri hanc constructo ex collectis duobus crucis Christi lignis deuotionis sue et dilectionis igne, ex his que dicta sunt mysticis farina & oleo. i. doctrina salutari & spe misericordiæ, conficere & parare curat sibi & filio suo. i. omnibus & singulis in Deum recte credentibus cibum vitæ, iuxta consiliū sui redemptoris qui ait. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, vt comedamus, inquit, & moriamur. Hoc est, vt hic (dum datur) in fide viuamus, & post in eadem fide & spe sancta, ligno crucis à tali desperationis frigore defensi, in Domino moriamur.

Ioan. 6.

Pœnitens quo pascatur.

Eccli. 14.

Huic itaq; viduæ se pascendum spiritualiter pœnitens committat, petatq; & accipiat ab ea panem doctrinæ & aquā pœnitentiæ salutaris. Cibabit quippe illum pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum. Viuat proinde in huius viduæ. i. sanctæ ecclesiæ domo, vbi prædicta duo iugiter autore Deo conseruantur & suppetunt. Studeat autem verus pœnitens in doctrinæ verbo proficere per cognitionem veritatis in intellectu, & in affectu per dilectionem Dei & proximorum, quoadusq; tempus cœlestis vbertatis in æterna vita donetur.

FERIA QVARTA

post Reminiscere.

Conuertere luctum nostrum in gaudium vt viuentes laudemus nomen tuum. Hest. 13.

In hac lectione recitatur nobis pia Mardochæi ad Deum deprecatio pro liberatione populi Israel, cui mortis discrimen impendebat. Adscribitur tamen ipsi Hester regine, cui Mardochæus hic propinquus & à consilijs erat, In qua quidem oratione tria facis

facit orantibus imitanda. Primo confitetur & veneratur Dei potentiam. Secundo allegans complorat & proprias & populi sui angustias & miseriam. Tertio optata à se bona in Dei refert gloriam. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Et nunc Domine rex regum. Tertium ibi. Et cōuertē luctum

Circa primum est aduertendum q̄ huius orationis occasio talis erat. Haman secundus à rege in regno Assueri regis Persarum atq; Medorum, impius atq; truculentus, non modo regni appetens fuit, sed etiam ab omnibus affectabat adorari, supra humanum modum inflatus superbia. Quum autem Mardochæus inter cæteros Israëliticæ gentis captiuitatis filios antè regis aulam de more obambulare cæteris impium illum adorantibus, ipse vnus illi genua curuare recusabat. Quod quum felle commoto ferret egerrimè, consilium ei fuit sententiā mortis à rege in totam Israëliticā gentem (quæ tum sub eiusdem regis ditio ne degebat) ob vnius huius odium impetrare. Quam cum fictis criminationibus & fucatis calumnijs obtinisset, mox illam in vrbe regia Susis appensam palam diuulgauit, cuius nihilominus exemplaria per veredarios publicos ad omnes prouincias & ciuitates sub imperio eiusdem regis Assueri constitutas secundum vniuscuiusq; gentis linguam mox deferri fecit & publicari. Porro interfectionis atq; exitij diem, inspiens ipse & futuri nescius à sortibus poposcit. Quibus in vr̄nā missis, exiuit duodecimi mensis dies quartusdecimus. Deo sortes sic temperante vt contra malum imminens per annum fermè totum præmuniti, orationibus & fletu pro sui liberatione diuinam clementiam interpellarent, interim Mardochæo atq; Hester regina suppliciter pro sui & populi liberatione in ieiunio & prece perseverantibus.

Quum ergo dirum atq; fraudulentū mortis procuratorem adorare Mardochæus animo constanti resularet, acrioribus ille furijs agitatus, consilium ha-

G s buit

A
Hama ex
terminū
molitur Iu
dæis.

B
Diem ex
dis à sorti
bus poscit.

Cur Ha
man Mar
docheo cru
cem pa
rauerit.

FERIA QVARTA

buit præuenire communem necis diem iam sortibus lectum, & parare Mardochæo crucem sublimem, in qua dum suspensus interisset, gauderet se inuisum hostem de medio sustulisse. Sed supplicantibus pijs, malignum consilium in suū authorem Deus mira æquitatis dispensatione conuertit, vt incideret impius in foueam quā fecit. Subito nempe ob Mardochæi cōperta in regem merita fidelitatis, rebus præter spem repente mutatis, iussione regia compulsus est impius Haman, vt magnificè honoratū à rege Mardochæū, vestibus indutum preciosis, impositumq; equo regio & diademate fulgentem, ipse stratoris vices gerens per ciuitatem circūduceret, & propriæ præconio vocis clamaret. Sic honorabitur quemcunq; rex voluerit honorare. Ad extremum verò in crucem quam Mardochæo parauerat, ipse actus & suspensus cum filijs & domo tota periit. Quo extincto & nihilominus decreto mortis quod ipse fraudulenter obtinuerat regijs epistolis reuocato, domus eius reginæ Hester & Mardochæo data est.

C

**Diabolit
pum Ha
man gessit.
Sap. 2.**

**Diabolus
proprijs ca
ptus ins
dijs.
Collo. 2.**

Vbi rectè diaboli typum impius iste Haman gessit. Ipse enim non modo regnū, sed etiam Dei cultum sibi cupit exhiberi. Quo nihilominus agente mortis sententia à summo principe Deo in totum genus humanum processit. Siquidem inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Porro Christum Mardochæus expressit, Hester verò figura fuit Ecclesiæ.

Vnde sicut in cruce quam Mardochæo parauerat necis procurator interijt, ita diabolum Christus in cruce expoliatus traduxit confidenter palam triumphans illum in semetipso, delens quod aduersum nos erat chirographū decreti quod erat contrariū nobis, & ipsum tollens de medio affixit illud cruci. Per crucem enim quā (Iudæis agentibus) diabolus Christo parauit, Christus ipse gloria & honore coronatus, hunc vicit & triūphauit, sicut vaticinio prophetico longè antè fuerat prænunciatum, dicēte Dauid, Dicite in na
tionib.

tionibus, quia Dominus regnavit a ligno. Vnde factum est ut ille victus per crucem & confusus, & mundi principatū & mortis imperiū superatus amiserit.

Quod autem domus Haman cecidit Hester reginæ & Mardochæo, quid aliud est, nisi quod illo forti armato, qui prius atrium suum custodierat, a superueniente fortiore, superato, victor illius atrium foret possessurus, & distributurus spolia? Siquidem mundi huius principatus, quem antè sibi diabolus usurpauerat, cecidit Christo victori. Data, inquit, est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Vnde & imminente certamine suæ passionis, de victoria iam securus ait: Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras.

Nobis quoque non aliter diabolus superandus est quam per eiusdem passionis Christi communicationem, sicut duobus Zebedæi filiis regni gloriam poscentibus, responsione sua Dominus insinuavit, prout hodierna sancti Evangelii lectio patefacit. In qua quippe consilium suum Dominus Apostolis secretò revelans dicit: Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotū & scribis & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum. Per passionem enim & mortem domini hostis noster diabolus capiendus erat, spoliandus & iudicandus. Quoniam verò insatiabilis hic homicida quod per vim non potest, dolis & fraude molitur, illius insidias in luce veritatis iam agnoscetes, ad eum confugiamus qui nos potest saluos facere, & dicamus: Convertere luctum nostrum in gaudium. His præmissis ad literam accedamus.

Domine Deus rex omnipotens in ditione tua cuncta sunt posita, & non est qui tuæ possit resistere voluntati. Si decreveris saluare pos, continuo liberabimur. Tu enim Domine

D
Luc. iii.
Victor
Christus
quid acquisivit.
Mat. vlt.

Ioan. 12.

Mat. 20.

FERIA, QVARTA

mine fecisti cœlum & terram, & quicquid
cœli ambitu cōtinetur. Tu es Dominus om
nium, & non est qui resistat maiestati tuæ.

E Hic diuinam Mardocheus agnoscit & veneratur
potentiam. Quis enim auxiliū Dei imploret, nisi qui
ipsius potentiam & credit & confitetur? Non est, in
quit, qui tuæ possit resistere voluntati. Ergo si decreue
ris saluare nos, continuò liberabimur. Nam his maio
ra fecisti. Fecisti enim cœlum & terram, & quicquid
cœli ambitu cōtinetur. Hanc sanè potentiam cognos
cebat, qui ait: Domine si vis potes me mundare.
Et rursus alius qui dicebat: Domine nō sum dignus
vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo,
& sanabitur puer meus. Sed ille dubius fuisse vider
tur qui ait: Si quid potes adiuua nos, misertus nostri.
Deniq; cæcos illos Dominus diuinitatis suæ potenu
tia illuminaturus, interrogabat, dicens: Creditis quia
hoc possum facere vobis? Omnia enim possibilia
sunt credenti. Quisquis autem hæstrauerit, non existit
met q̄ sit aliquid accepturus à Domino. Vnde (vt
Marcus refert) in ciuitate sua Nazareth non poterat
Dominus virtutem vllam facere, nisi q̄ paucos infir
mos impositis manibus curauit. Et mirabatur pro
pter incredulitatem eorum. Non poterat, inquit, quia
non volebat, & hoc non ex impotentia, sed propter
incredulitatem illorum. Circa secundum dicit.

Et nunc Domine rex regum Deus Abra
ham miserere populo tuo, quia volunt nos
inimici nostri perdere, & hereditatem tuam
delere, ne despicias partem tuam quam re
demisti tibi, sed exaudi deprecationem nos
tram, & propitius esto sorti & funiculo hæ
reditatis tuæ.

Hic

diuinā ora
rurus agno
scat poten
tiam.

Mat. 8.

Ibidem.

Mar. 9.

Fides im
petrat.

Mat. 9.

Iaco. 1.

Mar. 5.

Hic allegat & complorat suas & populi sui miseria, vt humana miseria diuinam prouocet misericordiam. Abyssus enim abyssum inuocat. Hoc est, abyssus nostrae miseriae inuocat abyssum coelestis misericordiae. Inuoca me, inquit, in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. Nonnunquam enim nos Dominus angustijs irretiri permittit, vt & miseriam nostram humiliter agnoscamus, & ad Dei misericordiam humiliati compellamur habere refugium. Volunt, inquit, nos inimici nostri perdere, siue daemones tandem hi fuerint siue homines prauis, quorum tamen si voluntas iniqua est (volunt enim nos perdere) non tamen nisi iusta potestas. Nam velle malum, in illorum arbitrio situm est, posse vero in manu Dei.

Volunt, inquit, & haereditatem tuam delere. Crederentes in Christum haereditas ipsius sunt, iuxta quod ad eum loquens pater ait: Postula a me & dabo tibi gentes haereditatem tuam. Et iterum. Pars autem Domini populus eius. Iacob funiculus haereditatis eius. Quia ergo volunt haereditatem tuam delere, ne despicias partem tuam quam redemisti tibi. i. vt tua esset. Itaque ne sinas illam ab eis deleri, hoc enim in tuam vergeret iniuriam, si illi auferrent quod tu redemisti, non commercio vili, non corruptibilibus auro vel argento, sed preciosae mortis & sanguinis tui inestimabili precio. Circa tertium dicit.

Et conuerte luctum nostrum in gaudium, vt viuentes laudemus nomen tuum: & ne claudas ora canentium te.

Optata bona Mardocheus in Dei refert honorem & gloriam, dicēs: Conuerte luctum nostrum in gaudium, vt viuentes laudemus nomen tuum. q. d. Ideo vitam nobis seruari precamur, vt haec nostra vita tuis deseruiat laudibus. Nam si nos deleri & interire permiseris, profecto claudentur ora confitentium & laudantium te, & gloriabuntur inimici tui, se aduer-

F
Humana
miseria di
uinā pro
uocat mise
ricordiam.

Fideles h
reditatem
Christi
esse.

lum

FERIA QUINTA

sum nominis tui confessores præualuisse, quod utique sine tui honoris detrimento fieri non potest. Igitur & si nos vita digni non sumus, dignum tamen est ut nomen maiestatis tue laudetur, & ab omni blasphemia vindicetur.

FERIA QUINTA

post Reminiscere.

DO vnicuique iuxta viam suam. Hier. 17.

Ex hac lectione tria nobis innovescunt. Primum est, quod sit exitiosa in sæculi rebus derelicto Domino confidentia. Secundum, quod sit utilis in Dei pietate fiducia. Tertium, quod sit metuenda diuinæ inspectionis censura. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Benedictus vir qui confidit in Domino. Tertium ibi. Præuum est cor hominis.

Circa primum dicitur.

A Hæc dicit Dominus Deus: Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor eius.

In peccato
duo esse.

Vbi tota peccati ratio comprehensa notatur. Nam quum dicit: Maledictus homo qui confidit in homine & ponit carnem. id est hominem mortalem, aut rem aliam fragilem & perituram, brachium suum. id est fortitudinem suam, spem suam, refugium suum, delicias suas: quum inquam hoc dicit, designat peccatoris detestabilem ad vanitates conuersionem. Quum autem subiungit. Et à Domino recedit cor eius, tangit exitiosam ipsius à Deo auersionem.

B Sed vix filij desertores dicit Dominus, ut faceretis consilium & non ex me: & post pauca. Qui ambulatis ut descendatis in Ægyptum, & os meum non interrogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in umbra Ægypti, Et erit vobis

bis

his fortitudo Pharaonis in confusionem, & fiducia
vmbrae Aegypti in ignominiam. Per Aegyptum my-
sticè saeculum hoc, & per fortitudinem Pharaonis va-
na mortalium opitulatio designatur. Sed vā filijs de-
sertoribus, qui inconsulto atq; neglecto Domino, in
rebus vanis spem suam constituunt.

Vā, inquit, filij desertores. Si miles desertor, vltimo
plectendus supplicio legibus venit, quanto magis ip-
sius imperatoris filij desertores a signis suae militiae ad
hostes deficientes? Qualis autem futurus sit huiusce-
modi desertor Dei, & vanitatum huius mundi secta-
tor insinuatur, quum subiungitur.

Erit enim quasi miricae in deserto, & non
videbit quum venerit bonum, sed habita-
bit in siccitate in deserto in terra falsuginis
& inhabitabili.

Erit, inquit, quasi miricae in deserto. Quid sit mirica
palam est. Est enim copiosa, brevis, sterilis, ad scoparū
materiem tantū, & post ad ignis nutrimentū utilis.
Quae omnia reprobis & in huius saeculi vanitate fi-
dentibus conueniūt. Copiosi sunt enim. Quia vt Salo-
mon ait: Stultorū infinitus est numerus. Steriles pro-
inde sunt, quia dignos poenitentiae fructus non produ-
cunt. Breues sunt, quia in terrenis & carnalibus rebus
semper depressi, per spem & amorem ad caelestia non
assurgunt. Deniq; scopis conficiendis vtilis, quia (vt
f. Aug. ait) nemo putet homines malos in hoc mun-
do esse otiosos, & de illis nihil boni facere Deum.
Omnis malus ideo viuit, aut vt corrigatur, aut vt bo-
nus per eum exerceatur. Quum autem scopa usu per-
trita fuerit, pabulum ignis efficitur. Vnde & de re-
probis electos Dei in hac vita exercitiis, sub no-
mine Assur per Prophetā dicitur: Vt Assur, virga fu-
roris Domini & baculus ipse est. Filio castigato pla-
catus pater abiicit virgam in ignem, Sequitur.

Simile de
militē de-
sertore.

C
Peccator
miricae cō-
paratur.
Eccli. 4.

hominib;
malis vt
Deus vti-
tur.

Esa. 10.

Et non

FERIA QUINTA

- D** Et non videbit quum venerit bonum. Hoc est
Peccato Non intelliget nec agnoscat in se collata diuinæ mun-
res nihil nificentiae dona: nec rursus intelliget cœlestis gratia
proficere. instinctus qui neminem omnino prætereunt sicut
Iob. 35. scriptum est. Super quem non surgit lumen illius:
 Lucet quippe sol, & pluuia descendit etiam super mi-
Eccli. 32. ricas deserti. Non etiam aduertit diuinæ legis allo-
 quium. Nam vt Sapiens ait: Cum dormiente loqui-
 tur, qui narrat stulto sapientiam. Denique non intelligit
 quid in creaturis Dei nutus innuat. Præterea non re-
 nouatur spiritu mentis suæ, non refloret post aridita-
Gene. 19. tem, non reuivret à spiritualis hyemis deformi sterili-
 tate, sed ad modum eius, quæ contra vetitum retro-
 spiciens in lapidem versa est, & hic obduruisse vide-
 tur. Non ergo videbit quum venerit bonum. Vnde
Hiere. 8. & alio loco per eundem dicitur. Transijt messis, fini-
 ta est æstas & nos saluati non sumus. Respiscunt non
 nulli occurrentium per annum sacrarum solennita-
 tum diuinis mysterijs excitari, hic verò non videbit
 quum venerit bonum. Sequitur.
- E** Sed habitabit in siccitate in deserto, in terra falsuginis
 & inhabitabili. Nimirum in siccitate habitabit
Siccitas mysticè. per defectum irrigui gratiæ cœlestis, quæ super eum
Desertum veniens non manet, sed defluit. In deserto habitabit,
Terra falsu- propter defectum operationis bonæ, & culturæ ho-
guginis. minis interioris. In terra falsuginis, per indocilitatem
 & pertinaciam proprii sensus. Nam plus nimio falsus
 ille dicitur qui sapiens apud semetipsum, nec per
Prouer. 26. suaderi nec corrigi potest. Vnde Salomon ait: Vidi sum
 hominem sapientem sibi videri, magis illo spem ha-
Terra in- bebant inspiens. Denique in terra vel loco inhabitabili,
habitabi- subaudi demorabitur, per angustias & tædia internæ
lis. amaritudinis, sicut per Apostolum Petrum ad Simo-
Act. 8. nem Magum dicitur. Non est tibi pars neque fors in
 sermone isto, quoniam in felle amaritudinis & in ob-
 ligatione iniquitatis video te esse.

Circa secundum dicit.

Benedi

Benedictus homo qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, & non timebit quum venerit æstas.

Hic ostenditur quod sit utilis in Dei pietate fiducia. Vnde & per alium Prophetam dicitur. Qui confidunt in Domino sicut mons Sion, non commouebitur in æternum. Qui rursus ait. In Domino confido quomodo dicitis animæ meæ transmigra in montem sicut passer? Superbi & vani homines ut passer, leues, citò à Domino recedentes ad alta demigrant, ambulantes in mirabilibus super se, sed fidelis quisque in Deo confusus tametsi interdum spiritus potestatem habentis super ipsum ascendat, locum tamen suum non dimittit. Porro sola huiusmodi in Deo fiducia potest saluare, vnde cuidam per Hieremiam à Domino dictum est. Erit tibi anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam.

Erit, inquit, quasi lignum quod transplantatur super aquas. Transplantatur enim quasi arboris qui verè confidit in Domino per veram à peccatis suis ad dominum conuersionem, firmiter radicatur per propositi melioris constantiam, floret per vltioris profectus desideria. Fructificat per probos mores & opera sancta, dans fructum suum in tempore suo. Nec mirum, quia transplantatur super aquas. Lignum quippe quod plantatum est secus decursus aquarum dabit fructum suum in tempore suo. Sicut autem superius per siccitatem carentiam gratiæ coelestis accipimus, ita & per has aquas ad quarum humorem vir iustus (quasi lignum) mittit suæ fidei & voluntatis radices, & Dei gratiam intelligimus, quæ nos spiritualiter virere & viuere, & sanctis florere desideriis, & operibus pijs fructificare facit. Sequitur

H

Et non

P
Quam sit
utile confi-
dere in Do-
mino.

Ecclesiæ. 10.

Hiere. 39.

G
Vir iustus
ligno virē-
ti compa-
ratur.

FERIA QUINTA

Et non timebit quum venerit aestus. Per aestum
potes intelligere vel reproborū persecutionem, vel
etiam quācumq; siue a diabolo, siue a carne venientem
tentationem. Sed hunc aestum non timebit qui super
aquas transplantatus est. Vnde vir sanctus de semet-
ipso loquens ait: Radix mea aperta est secus aquas,
& ideo in nidulo meo moriar, inquit. Hinc Salo. ait:
Radix iustorum proficiet. Econtrario verò de impio
scriptum est. Non ditabitur nec perseverabit substan-
tia eius, nec mittet in terram radicem suā. Sequitur.

Et erit folium eius viride, & in tempore
siccitatis non erit sollicitum nec aliquando
desinet facere fructum.

H Per folium hoc loco non incongruē sermonem
viri iusti accipimus, quomodo per fructus opera.
Vnde & ficulnea secus viam quæ fructus non habe-
bat sed folia tantum, eos significabat qui fructum pie-
tatis non habentes, de solo legis sermone sibi place-
bant, quasi de ornatu viridantium foliorum, quibus
ipse Dominus ait: Hypocritæ bene prophetauit de
vobis Esaias, dicens: Populus hic labijs me honorat,
cor autem eorum longè est a me. Sit ergo sermo tuus
utilis & ad ædificationem, vt sis lignum cuius est fo-
lium viride. Itaq; sermo tuus nō sit inanis, sed aut in-
struat aut moneat, aut consoletur, aut corripiat, & hoc
quidem ad proximum. Ad Deum autem, sermo tuus
aut oret, aut gratias agat, aut laudet. Quoniam verò
reproborum sermones in huiusmodi non exercen-
tur, sed obmutescunt & silent a bonis, meritò non vi-
rentibus sed squallentibus & arentibus folijs compa-
rantur. Sequitur.

Et in tempore siccitatis non erit sollicitū, nec ali-
quando desinet facere fructum. Semper enim gratiæ
cœlestis irriguo fecundatur. Vnde qui manet in me
(ait Dominus) & ego in eo, hic fert fructum multū.

Circa tertium dicit,

Primum

Prauum est cor hominis & inscrutabile,
quis cognoscet illud? Ego Dominus scruta-
rans corda & probans renes, qui do vni-
cuiq; iuxta viam suam, & iuxta fructum ad-
inventionum suarum.

Hic noratur q̄ sit metuenda diuinæ inspectionis
censura. Siquidem homo videt ea quæ patent, Deus
autem intuetur cor, vnde totus valor hominis metiē-
dus est. Est autem cor hominis prauū, quia (sicut scri-
ptum est) cuncta cogitatio cordis humani intenta est
ad malum omni tempore. Et iterū. Sensus & cogita-
tio humani cordis in malum prona sunt ab adolescen-
tia sua. Illud autem cor prauum est, quod recedens à
Domino boni fontem derelinquit, de quo per Pro-
phetam Dominus ait: Non adhaesit mihi cor prauū.
Quia vt per Sapientem dicitur: abominabile Deo
cor prauum. Et iterum. Homo apostata vir inutilis,
graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito
loquitur, prauo corde machinatur malum, omni tem-
pore iurgia seminat. Huic exemplo veniet perditio
sua, & subito conteretur, nec habebit vltra medicinā.
Hinc rursus per alium sapiētem dicitur: Cor prauum
dabit tristitiam, videlicet & sibi ipsi & alijs. Et quia
prauitas hæc in corde consistit q̄ maximè, cuius secre-
ta soli Deo peruia sunt, ideo quum dixisset, prauū est
cor hominis, addidit & inscrutabile, quis cognoscet il-
lud? quum nec ad plenum semetipsum vnusquisq;
cognoscat, dicente Apostolo: Sed neq; meipsum iudi-
co, qui autem iudicat me Dominus est, qui solus ad
plenum me cognoscit. Et do, inquit, vnicuiq; iuxta
viam suam, & iuxta fructum adinventionum suarum.
Iuxta viam suā, inquit, quoad cordis electionem & in-
tentionem mentis, & iuxta fructum adinventionum
suarum, & hoc quo ad opera quæ ex archana cordis
electione foras in opere prodeunt,

I
1. Reg. 16

Gene. 6

Gene. 8.

Cor prauū

Prouer. 12
Prouer. 6

Eccli. 36
K

FERIA SEXTA

post Reminiscere.

V Ade, & vide, si cuncta prospera sint erga fratres tuos & pecora, & renuncia mihi quid agatur. Gen. 37

Historia presentis lectionis potest ad ædificationem duobus

modis exponi. Videlicet literaliter, & allegoricè. Quo ad sensum literalem plana est. Et possumus ex ea quatuor ad morum ædificationem notare. Primo ipsius Ioseph amatam a patre sanctam innocentiam. Secundo in ipso Ioseph præsciam futurorum sapientiam. Tertio eiusdem Ioseph ad patris iussionem promptam obedientiam. Quarto contra innocuum male stimulatam fratrum invidiam.

Circa primum dicitur.

Ioseph quum sedecim esset annorum pascebat gregem cum fratribus suis adhuc puer.

A Ioseph cur a patre pre ceteris dilectus.

Hoc est, purus & impollutus simplex & innocuus. Et quia sancta puritas dilectione digna est & honorare, ideo dicitur consequenter. Israël autem diligebat Ioseph super omnes filios, eo quod in senectute genuisset eum. Et præsertim, quia ipse sancta puritas solatio erat patri. Fecerat autem ei tunicam polimitam & talarem, hoc est. Stamine ad decorem multicolore artificiosè contextam, & ad talos usque protensam, quam nullus fratrum suorum habebat. Vnde patet quod sicut ob prauitatem & malitiam vitiosus quisque de spectionem incurrit, ita quisque innocuus est & virtuosus, amari meretur & honorari. Quisquis ergo

B Somnia Ioseph qualia.

amari cupit & honorari, studeat innocuè cōuersationis & virtutis merito his sese dignum efficere.

Circa secundum videlicet præsciam futurorum in sancto puero Ioseph sapientiam dicitur, quod vidit somnia.

POST REMINISCERE. 31

nia, utiq; præfaga futurorum quæ pura simplicitate fratribus suis enarrans, ait: Audite somnium meum quod vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum & stare, vestrosq; manipulos circumstantes adorare manipulum meum. Aliud quoq; vidit somnium quod narrans fratribus ait: Vidi per somniū quasi solem & lunam & stellas undecim adorare me. In quibus utiq; non vanis, sed futurorum prænuncijs somnijs puer sanctus à Deo & suo patre dilectus, quod in illo Dominus operaturus erat, diuina luce irradiatus præiudit, sicut futuri probauerunt euentus.

Siquidem futurum erat ut ipse in principatu terræ Ægypti consilia & opera (quasi suos manipulos) aliquando forent veneraturi & ipsum prostrati adoraturi. Vnde etiam colligitur qd quisquis verā & sanctam concupiscit sapientiam, is sollicitus sit in semet ipso conseruare puritatem & innocentiam, quia in maleuolam animam non introibit spiritus sapientiæ, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Transfert autem se isdem sapiētīæ spiritus per nationes in animas sanctas, & ubiq; dignos se quærens circuit. Hinc Daniel, Hieremias, Dauid & alij pleriq; in ætate adhuc tenera sapientiam diuinitus accepisse leguntur.

Circa tertium quod est, ipse Ioseph ad patris iussione[m] prompta obediētia, dicitur in litera. Quumq; fratres illius in pascendis gregibus patris morarētur in Sichem, dixit ad eū Israël. Fratres tui pascunt oues in Sichimis, veni mittam te ad eos. Quo respondente præsto sum, ait: Vade & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos & pecora, & renuncia mihi quid agatur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem, inuenitq; eum vir errantem in agro, & interrogauit quid quæreret. At ille respondit. Fratres meos quero. Indica mihi vbi pascant greges. Qui dixit ei. Receperunt de loco isto. Audiui autem eos dicentes: Eamus in Dothaim, Exemplar obediētiae puer iste

Quid somnia Ioseph portenderint.

Sap. 1.

Sap. 7.

C
Ioseph obediētia,

FERIA SEXTA

sanctus pueris vniuersis, seruis nihilominus & subditis, extitit, dum ait: Præsto sum. Sed non sic filij Be-
 lial, non sic vel parentibus vel maioribus obtempe-
 rare detrectantes vocati respondet. Vnde vir sanctus
 Iob, 19. quæritur, dicens: Seruum meum vocaui, & non re-
 spondit mihi. Sed durum est eis contra stimulum cal-
 citrare. Nam dum legitimè detrectant obsequium
 obedientiæ, duplo iugum quod inuiti portant eis ag-
 grauatur. Contra verò, beata fors omnis est, æquani-
 mitate tolerantis.

D
 Fratrum
 inuidiæ
 causa.

Circa quartum nota q̃ propter duo aduersus san-
 ctum Ioseph fratrum inuidia flagrauit. Vnum erat
 paterna dilectio, alterum visio somniorum, de primo
 dicitur. In litera. Videntes autem fratres eius q̃ a pa-
 tre plus cunctis filiis amaretur oderant eum, nec po-
 terant ei quicquā pacificè loqui. De secūdo. Quum il-
 lis primum somnium enarrasset, commoto iam felle
 exacerbati dicūt ei: Nunquid rex noster eris, aut subij-
 ciemur ditioni tuæ? Hæc ergo causa somniorum atq̃
 sermonum inuidiæ & odij fomitem ministravit.

Inuidebant igitur ei fratres sui. Pater verò rem ta-
 citus considerabat. Sed vide quoniam illos furor egit.
 Quum enim a patre missus (vtique patris salutem ad
 eos, & rursus salutem eorum ad patrem perlaturus)
 ad eos veniret, & illi vidissent eum procul, antequā
 accederet ad eos cogitauerunt eū occidere & mutuo
 loquebantur: Ecce somniator venit. Venite occida-
 mus eum & mittamus in cisternam veterem, dice-
 musq̃ fera pessima deuorauit eum, & tunc apparebit
 quid illi prosint somnia sua. Ad quos Ruben. Non in-
 terficiamus eū, nec effundamus sanguinem, sed proij-
 cite eum in cisternam veterem, quæ est in solitudine,
 manusq̃ vestras seruate innoxias. Confestim igitur
 vt peruenit ad fratres suos nudauerunt eum tunica tra-
 lari & polymita, & miserunt eum in cisternam vete-
 rem, quæ non habebat aquam.

E Et quum sederent & manducarent panem, viderunt

runt

sunt Ismaelitas negociatores venire de Galaad, & camelos eorum portantes aromata & resnam & statim in Ægyptum. Et consilio Iudæ vendiderunt eum Ismaelitis. Frater enim (inquit ille) & caro nostra est. Quid proderit nobis si occiderimus fratrem nostrum, & cælauerimus sanguinem eius, melius est ut venundetur. Distractus ergo aliquatenus viuatur. Serua viuum o inimica fraternitas, serua viuum, quem inuenias aliquando propitium. Extrahentes ergo eum de cisterna vendiderunt Ismaelitis viginti argenteis. Qui duxerit eum in Ægyptum. Tulerunt autem tunicam eius, & in sanguine hœdi quem occiderant tinxerunt, mittentes qui ferret ad patrem & diceret: Hanc inuenimus. Vide si tunica filij tui sit an non. Quam dum cognouisset pater ait. Tunica filij mei est, fera pessima deuorauit eum.

Porro Ioseph in Ægyptum ductus & illic in seruum venundatus, quum triginta factus esset annorum post falsum sibi adfixum crimen, postquam in carcere humiliauerant in compedibus pedes eius, mox rebus diuino nutu mirum in modum versis, ob compertam in eo sapientiam, totius regni moderationem accepit, & quemadmodum prius somnia sua portenderant, tandem a fratribus ipsius potentiam anxie trepidantibus & humi prostratis, adoratus est.

Sed quis in hac re diuinæ sapientiæ consilium sufficiat admirari? Spectaculum sanè quale diuinam decet exhibere sapientiam, summopere cunctis admirandum, quemadmodum insipientes & maligni diuini voluntatis propositum dum impedire moliantur innocui fratris venditione, ipsi aduersus suam intentionem promouent. Vendiderunt enim in seruum quem super se regnare nolebant, ignorantes quod is qui in seruum venundatus erat Ioseph, a seruitute & vinculis egressurus esset ad regnum. Nec vnquam hunc fauoribus & obsequio eousque prouehere potuissent, quo hunc odij suis prouexerunt.

Venditur Ioseph.

Chryst.

Mendacium fratrum.

Ioseph quanta passus.

Ioseph sublimatur.

Mali ut diuinam contra se promouent voluntatem.

FERIA SEXTA

Vnde & nobis documentum relinquitur, beatum fore quisquis ob innocentiam vitæ sustinet persecutiones & odia malignorum, tantum ne hos oderit & ipse, aut malum reddat pro malo. Vtiq; de angustia iustus liberabitur, & tradetur impius pro eo. Promouebunt inuiti quem odiunt, sibi verò vincula fabricabunt. Nec cuiquā magis q̄ sibiipsis eorum odium nocebit.

Prouer. ix.

G
Ioseph
Christi
typum
gestit,

Circa secundum principale videlicet lectionis istius intellectum allegoricum considerandum est quemadmodum in Ioseph Christi typus exprimitur, in quem si per allegoriam ea quæ de Ioseph dicta sunt referimus, reperimus in his præfiguratum fuisse. Primum Christi probatam à patre innocentiam. Secundo ipsius venerandam sapientiā. Tertio promptissimam sub imperio patris obedientiam. Quarto perpeßam ab Iudæis inuidiam.

Christi in-
nocentia,

Ioan. 20.

Circa primum videlicet probatam à patre Christi innocentiam dictum est q̄ Ioseph puer pascebat gregem cum fratribus suis, hoc est, Christus ipse purus à peccato, mitis & humilis corde, cum suis discipulis quos vtiq; fratres etiam post resurrectionis suæ gloriā appellabat, pascebat pane vitæ & intellectus, Euangelica. s. doctrina, carnalium hominū turbas, quasi pecudum greges. Cuius vtiq; innocentiam

Ioan. 1.

Baptista Ioannes palā testatur, dicens: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Cui innocentia attestatur

Luc. 3.

columba. i. ipse spiritus sanctus in columbæ specie apertis coelis super eum descēdens. Et quidem mira congruitate in specie columbæ spiritus sanctus apparens super Dei & hominis filium ad suæ sanctæ atq; venerandæ innocentia testimonium descendit. Nam sicut inter animalia gressibilia nihil est mansuetius neq; innocentius agno, sic nec inter volucres columba, vt illius innocentia designet, qui. vt b. Petrus ait: Peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Super hæc autem patris testimonium eidem ad-

Pet. 2.

stipulatur

POST REMINISCERE. 33

Supplicatur quo ait. Hoc est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Filius hic à patre plus cunctis fratribus amatur, imò ipse vnus apud patrem pluris habetur q̃ cœlum & terra, & omnia quæ in eis sunt. Et hoc quia in senectute, hoc est, in ipsa sua (quæ initio caret) æternitate hunc pater Deus, Deum de se genuit. Porro secundū eam quam pro nobis assumpsit humanitatem factus est ei ex semine Dauid in vltima mundi ætate.

Tunica polimita quam illi fecit pater, ipsa est humanitas eius in qua (vt Apostolus ait) habitu est inuentus vt homo. Hac illum vestiuit virgo mater. Talem autem vestem nullus suorum fratrum (.i. hominum) vnquam habuit, quia alius nemo de matre virgine conceptus & natus fuit.

Circa secundum videlicet venerandam Christi sapientiam dicit Apost. Christum esse Dei virtutem et Dei sapientiam, & rursus alibi dicit in ipso omnes thesauros sapientiæ & scientiæ Dei esse absconditos, quæ nimirum diuina in Christo sapientia, & rerum omnium non modo quæ fuerunt & sunt, sed etiam quæ postmodum erunt notitia, in illis sancti Ioseph propheticijs somnijs significabatur. Nam ea quæ ille in se complenda præfaga mente somniauit, longe verius atq; perfectius in se verificanda Dei filius qui fuit heri & hodie & in sæcula, ab æterno præiudic.

Manipulus enim quem Christus ex agro mundi huius collegit ecclesia credentium est, ex gentibus & Iudæis collecta, & charitate (quæ est vinculum perfectionis) colligata. Iste manipulus hæc credentium collectio, ecclesia ista, contra portas inferi in fide & vnitæ spiritus perseverans persistit inuicta, quæ nec tyrannorum grassantium persecutionibus violentis, nec hæreticorum fallacijs, nec diabolicis insidijs, vnquam potuit aut poterit superari.

Porro conuenticula & colligationes impiorum, qui conuenerunt aduersus Dominum & aduersus

H 5 Chri

Luc. 3.
H
Cur Christo
stus à patre plus
cunctis
metur.
Rom. 1.

Tunica
polimita
quid.
Phil. 2.

Christi sapientia.
1. Cor. 1.
Col. 2.

Heb. 13.

I
Manipulus Christi
sti.
Col. 3.
Mat. 16.

Colligationes impiorum
orū ruunt,

FERIA SEXTA

Mat. 15 Christum eius, & coniurantium sectę hæreticorum, & vniuersa sathanæ synagoga, ruunt in perditionem. Non plantauit illas pater. Omnis autē plantatio quā non plantauit pater meus cœlestis (ait Dominus) eradicabitur.

Manipulus Ioseph adoratur. Adorant autem manipulum Ioseph manipuli reliquorū, quia sicut dicit Psal. ad Christum loquēs. Venient ad te qui detrahebant tibi, & adorabunt vestigia pedum tuorum.

Sol luna et stellę. 11. Somniavit proinde non vane imō præsciuit nos-
ter Ioseph solem & lunam & stellas vndecim adorare se, quoniam vt dignum est adorant eum & angelicę splendor glorię, quasi sol, & in cœlo triumphans ecclesia sanctorū, quasi luna, & innumera per orbem terrarum fidelium multitudo, quasi stellę. Deus enim

Philip. 2. dedit ei nomen quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum.

K Christi obediētia. Circa tertium quod est promptissima Christi sub imperio patris obedientia, in figura dictū est q̄ cum fratres Ioseph in pascendis gregibus morarētur in Sichem, vocauit illum pater suus di. Veni mittere te ad eos. Qui respondit. Presto sum. Vbi homines Christi fratres appellantur, præsertim electi. Placuit enim illi vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Hi greges. i. pecuales suas affectiones laboribus magnis pascabant, hoc est, in Sichem, quod interpretatum labor dicitur. Nec mirū si huiuscemodi desideria pasciebant.

Rom. 8. Non enim ante Christi aduentum alia nouerant bona q̄ ea quę corporis sensibus percipiuntur. Et quoniam hæc bona cum difficultate magna et laboribus quæruntur, ideo in Sichem quod (vt iam dictum est) laborem significat, fratres Ioseph pascere greges memorantur.

Missus autem est si diligenter aduertas, non solum fratres suos, sed etiam pecora visitare, quia nō tantum iustos saluare venit, sed potius vocare peccatores ad poenitentiam.

penitentiā. Missus itaq; de valle Hebron. i. ab æqualitate patris (Interpretatur enim Hebron visio sempiterna) & ab humilitate virginis matris secundū naturam assumptam, quæ propter humilem de sese opinionem, nō incōgrue vallis dicitur. Venit in Sichem. i. in huius vitæ mortalis erumnas & labores.

Et inuenit eum vir errantem in agro qui interroga-
uit eum quid quæreret. Vir iste propheticus sermo est, cum grandi admiratione interrogans & di. Quare quasi colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum. & quare futurus es quasi vir vagus & fortis qui nō potest saluare? Quæsiuit ergo fratres suos, vt videlicet salutis à patre transmissæ interuentus esset. Quæsiuit eos quomodo pastor ouem quæ perierat, quomodo pius medicus quos sanet ægrotos, & vt fidelissimus patronus & aduocatus, quos Deo reconciliet reos. Hos inquam quæsiuit se-
dile, siue quum in deserto ieiunaret, siue quum turbas doceret, siue quum diuinitatis sue potentiam in miraculis ostenderet, siue cum Iudæorum blasphemias & calumnias sufferens semetipsum pro nobis traderet oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis.

Inuenit autem eos in Dothaim, quod interpretatur defectio. Repperit quippe genus humanū in defectibus multis, siquidē gratia deficiebat & gloria, deficiebat veritas, iustitia deficiebat, dicēte Proph. Omnes declinauerūt simul inutiles facti sunt, nō est qui faciat bonū nō est vsq; ad vnū &c. quæ sequuntur. Et vn-
de rursum per Osee dicitur. Non est veritas nō est misericordia, nō est scientia Dei in terra. Venit ergo ad nos Dei filius plenus gratia et veritate, plenus misericordia et charitate, afferēs nobis iustitiā nouā, nō operū sed fidei de qua Apost. quū prēmisset q. ex operibus legis nō iustificabitur oīs caro corā Deo, secutus adiūxit. Nūc autē sine lege iustitia dei manifestata est, testificata à lege & prophetis. Iustitia autē dei per fidē Iesu Christi in omnes, et super omnes g. credūt in eū.

Rura

L
Vir inuenit Ioseph errantem,
Ierc. 14.

Mat. 4.
Mat. 5.

Eph. 5.

M
Dothaim

Osee. 4.
Quo fructu Christi
stus venit.
Rom. 3.

FERIA SEXTA

Tre. 1. Rursus, in Dorthaim, i. in defectu fratres quæsitos inuenit, quia morte sua nos acquisiuit. Vnde per Prophetam ait. Defecit in dolore vita mea. Et vnde iterum ait. Videte vniuersi si est dolor similis sicut dolor meus.

N Circa quartum perpeſſam videlicet ab impijs inuidiam & persecutionem, aduertendū est Iudæorum principes propter illa duo in Christi odium exaſſiſſe propter quæ innocuum & ſanctum Ioseph fratres ſui oderunt. Vnum erat paterna dilectio, alterum viſio ſomniorū. Videbant peccatores & iracebantur, dentibus fremebant & tabeſcebant q̃ Christus à patre coeleſti plus cunctis amaretur. Vnde veritatem confeſſus eorum vnus ait. Scimus quia à Deo veniſti miſter. Nemo enim poteſt hæc ſigna facere quæ tu facis: niſi fuerit Deus cū eo. Ex operibus enim quæ dederat ei pater, palam apparebat q̃ filium pater diligebat ſicut ipſe ait. Pater in me manens ipſe facit opera. Hæc opera Iudæi videbant & inuidebant. Hinc oderant eum nec poterāt ei quicquam pacifice loqui, Hinc eorum aduerſus Dominum et aduerſum Chriſtum eius calumniæ & contumeliæ, hinc opprobria & blaſphemix proruperunt.

Mat. 21. Alterum quod in Iudæis contra Dominum inuidiæ & odij fomitem miniſtrauit, erat viſio & prænunciatio nō incerta futurorum: vt (verbi gratia) vbi ait. Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Rurſum, quum eis quis ipſe eſſet aperiens dicebat. Ego principium qui & loquor vobis. Sed loquor vobis, inquit, & non creditis. Attamen niſi credideritis quia ego ſum, moriemini in peccato veſtro.

O Itaq; propter eorum incredulitatem, futuram eorum reprobationem & impiæ gentis excidium & ſuperuenturas calamitates, aſſeueratione certiſſima prædixit. Dixerant fratres Ioseph. Nunquid rex noſter eris aut ſubijcemur ditioni tuæ? Non ſecus Iudæi de
Chriſto

Chri
Et it
tauer
nil pr
iterun
vnde
pedit
quati
ſunt c
rebit
beret
C
in qu
initio
repet
nō ha
mort
fernū
go d
id eſt
habe
D
Hæc
figur
non i
cet in
inter
Sang
men
hic n
autem
impe
vatio
eoru
ni m
ei ſur
ctio

Christo. Nolumus inquit hunc regnare super nos. Et iterum. Non habemus regem nisi cæsarem. Cogitauerunt ergo illum occidere. dicentes. Videtis quia nil proficimus ecce mundus totus post eum abit. Et iterum. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum, vnde tandē vel inuiti huic parere compellemur. Expedit ergo vt moriatur. Cogitauerunt vtique & loquuti sunt nequitiam, iniquitatem in excello loquuti sunt dicentes. Venite occidamus eum & tunc apparebit quid profint illi somnia sua. Confidit in Deo liberet eum nunc si vult.

Luc. 19
Ioan. 19
Ioan. 21.

Mat. 27

Cisterna vetus in quam est missus, est ipsa mors in quam genus humanum aquarū more defluxit ab initio, & defluere non cessat. Rursum per hoc quod repetitur q̄ miserunt Ioseph in cisternā veterem quæ nō habebat aquam, intelligi datur q̄ Christi corpus mortuum in sepulchrum, anima vero descendit in infernū, qui dicitur, cisterna vetus in solitudine, q̄ longo distet interuallo ā regione viuorum, & aquam, id est, refrigerium de spe gloriæ in damnatis non haberet.

Cisterna
vetus.

Dicimusq̄, inquit, fera pessima deuorauit eum. Hæc techna, Iudæorum mendacia in Christi morte figurabat. Mentiti quippe sunt dicentes se Christum non interficere, sed Pilatum. Nobis, inquit, non licet interficere quenquam. Quum tamen mox postea interfectionis Christi scelus in se susciperent dicentes. Sanguis eius super nos & super filios nostros. Rursum mentiti sunt aduersus Christum dicentes. Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Ad hoc autem Pilato Dominum tradebāt, vt fera pessima. i. imperij Romani potentia (quæ illos iuxta Danielis vaticinium comederat & comminuerat, & reliquias eorum pedibus erat conculcatura) Christum Domini morte deuoraret. Deniq̄ vel tunc maxime mentiti sunt & mentita est iniquitas sibi, quando multę pactione pecunię sepulchri dominici custodibus corruptis

p
Techna
Iudæorū.
Ioan. 18

Mat. 27.
Luc. 23

Dan. 7.
Fera pessima.

ptis

FERIA SEXTA

Mat. 18. ptis falsum illorum testimonium redemerunt, ut dicerent. Nobis dormientibus furati sunt illum discipuli eius. O testes robustos, qui de his rebus perhibent quæ stertentibus ipsis gerebantur.

Mendaciū **Q** Ineptum sanè mendaciū, et ridiculum testimoniū multæ precio pecuniæ à stultis & malignis redēptū. Porro insatiabile Iudæorū contra Dominum declaratur odium, q̃ nō suffecerat occidisse, sed insuper & resurgentis gloriam quam vel inuiti à custodibus audierant obumbrare & emptis mendacijs abscondere satagebant.

Quod Ioseph nuda- Sed ad nostrum Ioseph redeamus. Nudauerūt, inquit, eum fratres sui (.i. Iudæi de quorum gente humanam naturam assumpserat) animam eius per mortem corpore quasi vestimento suo spoliauerūt, miseruntq; eum in cisternam veterem quæ non habebat aquam, quia (vt dictum est) corpus ipse mortuum in sepulchrum, anima vero ad inferna descēdit. Quodd autem fratres Ioseph non occiderunt, illud utiq; portendebat q̃ Christi diuinitatem Iudæi nequaquam vel lædere vel extinguere potuerunt. Et licet humanitatem eius occiderunt, non tamen ad mortem, sed ad resurrectionis securæ gloriam, & ad mundi vitæ mors illa fuit.

Ismaelitæ Porro Ismaelitæ aromata & resnam in Ægyptū negociato- ferentes qui acceptum Ioseph illuc tulerūt, apostolos sanctos vniuersum Christi odorem & baptismi salutis medicinam in nationes gentium circumferentes, et prædicatione sua colendū & adorandū per orbem terrarum Christum annuntiantes significant.

Tunica Ioseph quid. **S** Tunica vero Ioseph in sanguine tincta quam pater missam agnouit, Christi humanitas est, proprio suo sanguine rubricata, quam etiā angelicæ virtutes in ipse in cœlos ascensione admirantes, quare inquit rubrum est indumentū tuum? Hanc fidelis quisq; fert ad patrem, quū per intercessionē effusi sanguinis, & mortis Christi, clementiā patris suppliciter inter-

pellat.

pellat
nobis
Quar
filij m
S

videli
admo
gemit
Duo
et mir
rentur
sagia
tres isti
Nam
modu
alter.
nandi
bat in
Ac
mum
sibi. C
quia c
prim
Er
minat
q̃ illis
non p
fungi
honor
substa

pellat. Vide inquit si tunica filij tui sit an non, pro nobis utique tuæ reconciliandis maiestati, conscissa. Quam pater misericordiarū agnoscens tunica inquit filij mei est.

Quis hanc fert ad patrem.

SABBATO POST REMIN.

Benedixi ei, & erit benedictus.

Gene. 27.

B

Lectio ista tripliciter potest exponi. Primo historice seu literaliter, Secundo allegorice. Tertio moraliter siue tropologice. Circa primum,

videlicet intellectū literalem attendendū est quem admodum mater Rebecca compugnantes in utero geminos portabat, dictumq; est illi oraculo celesti. Duo populi ex utero tuo diuidentur, & maior serui et minori. Porro quum ex utero eius gemini nascerentur, minor tenuit plantā maioris, quæ fuerunt præsagia futurorum. Dissimiles quippe vita fuerunt fratres isti sicut & in natiuitate dissimiles apparuerunt. Nam qui primus egressus est, rufus erat: & totus in modum pellis hispida, videlicet Esau: qualis nō erat alter. Quibus adultis, factus est Esau vir gnarus vendendi & cautus agricultor. Iacob vir simplex habitabat in tabernaculis.

Jacob & Esau in utero pugnares.

Accidit autem ut quadam vice Esau ex agro domum rediret, & coxisset Iacob lenticulam in cibum sibi. Cui Esau, Da mihi, inquit, de coctura hac rufa quia oppido lassus sum. Cui dixit Iacob. Vende mihi primogenita tua.

Gene. 25. Esau vendit primogenita.

Erat tunc iuris primogenito fratrum suorum dominari, non quidem ut illis quasi seruis vteretur, sed quod illis iure primogenituræ quasi generositate quadā non parua, præmineret. Rursum primogenitorū erat fungi munere sacerdotali, quod utiq; nō mediocris erat honoris & dignitatis. Præter hæc, duplicem paternæ substantiæ portionē primogeniti accipiebāt. Deniq;

B Ius primogenituræ.

ius

SABBATO

Mos ho-
minū car-
naliū.

ius alijs benedicendi non nisi primogenitis cedebat.
Hæc prudens Iacob attendens intelligensq; diuino
nutu primogenita sibi deberi. Vnde, inquit, mihi pri-
mogenita tua. Cui ille respondit, En morior, & quid
mihi proderunt primogenita? Hic enim carnaliū ho-
minū mos est, vt nisi confestim quæ concupiscunt
obtineant, voluptatibus suis vel ad tempus fraudari,
mortē esse clament. q. dicant, Morimur & enecamur,
si rebus concupitis frui non datur: ecquid proderunt
reliqua omnia? Siquidem pro minimo ducunt amitte-
re Dei gratiam in præsentī & promissam gloriam
in futuro. Itaq; sub attestatōe iuriflorandi Esau pri-
mogenita sua Iacob fratri suo vendebat.

C Quum autem post hæc senuisset pater & caliga-
rent oculi eius, et appropinquaret tempus eius vt mo-
reretur, vocauit filium suum Esau & dixit ei, Vides
q; senuerim & ignorem diem mortis meæ. Sume ar-
ma tua, pharetram & arcū, & egredere foras. Quum
que venaturaliquid apprehenderis, fac mihi inde pul-
mentum sicut velle me nosti: & affer vt comedam, vt
benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod
quū audisset Rebecca mater & ille abisset in agrum
vt iussa patris impleteret, dixit filio suo Iacob, Audiui
patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo & hu-
iusmodi mandata dantem. Nunc ergo fili mi acqui-
esce sermonibus meis, & pergens ad gregem affer
mihi duos hœdos optimos vt faciam ex eis escas pa-
tri tuo quibus libenter vescitur: quas quum inuole-
ris & comederit, benedicat tibi priusquam moriatur.

Quumq; ille timere se diceret, ne forte attrahens
eum pater tactu deprehenderet non esse Esau: quum
ille pilosus ipse leuis esset, & induceret super eum ma-
ledictionem pro benedictione: securum hunc reddi-
dit mater dicens. In me sit ista maledictio fili mi, tan-
tum audi vocem meam, & pergens ad gregem affer
quæ dixi. Abijt & attulit deditq; matri. Parauit illa ci-
bos sicut velle nouerat patrē illius, Et vestibus Esau

valde

valde bonis quas apud se habebat domi, induit eum. Pelliculasq; hoc dorum circumdedit manibus, & col-
linuda protexit. Deditq; pulmentum, & panes quos
coxerat tradidit. Quibus illatis quum pater interro-
gasset quis es tu inquiring fili mi, & ille respondisset,
ego inquiring sum primogenitus tuus Esau, feci sicut
præcepisti mihi. Ait pater:

Accede huc vt tangā te fili mi, & probem vtrum
tu sis filius meus primogenitus Esau an non? Accessit
ille ad patrem, & palpato eo dixit pater, Vox quidē
vox Jacob est, manus autem manus sunt Esau. Et ad-
iecit tandem postquā filium palpasset. Accede ad me
& da mihi osculum fili mi. Accessit & osculatus est
eum. Statimq; vt sensit vestimentorum eius fragran-
tiam ait, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui
benedixit Dominus. Det tibi Deus de rore cœli &
de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, &
olei: seruiant tibi populi & adorent te tribus. Esto do-
minus fratrum tuorū, & incuruentur ante te filij ma-
tris tuæ.

Vix Isaac pater sermonem compleuerat & ecce
Esau de venatione reuersus quum patri coctos cibos
inferens ad manducandum hunc hortaretur postula-
retq; paternam benedictionem, interrogat pater quis
nam ipse esset. Qui quum responderet, ego sum filius
tuus primogenitus Esau, expauit Isaac stupore vehe-
menti, & vltra q̄ credi potest admirans ait. Quis igitur
ille est qui dudum captam venationem attulit mi-
hi & comedi ex omnibus priusquam tu venires? Vi-
dit quippe in spiritu hoc factum esse à Domino, &
pię fraudis mysterium intellexit. Vnde nec iratus est,
sed quod actum erat confirmans ait, Venit germanus
tuus fraudulenter & accepit benedictionem tuam.
Benedixitq; ei & erit benedictus. Quibus Esau audi-
tis irrugit clamore magno, & consternatus ait, Be-
nedic etiam & mihi pater mi. Quumque eiulatu ma-
gno fletet, motus Isaac dixit ad eum, In pinguedine
I terræ,

D
Jacob fra-
de patris
obtinere be-
nedictio-
nem.

E
Datam Ja-
cob bene-
dictionem
confirmas
pater.

SABBATO

terræ, & in rore cœli desuper erit benedictio tua.

Vbi aduertendū est, q̄ Iacob benedictionem primogenito debitam nequaquam iniuste surripuit: sed sibi debitam consilio matris accepit. Nam venditum primogenituræ ius (cui benedictio pariter erat aduertenda) a fratre pro lentis edulio sibi cōparauerat. Patet itaq; q̄ fratres isti discordes fuerunt in vtero, dispares vitę merito, & omnino dissimiles in præmio meritōrum.

F Circa secundum. i. huius historiæ allegoriam aduertendum est q̄ typo istorum duorū fratrum quorum alter ad venandum mittitur vt benedicatur: alter per suppositionem matris a patre benedicatur: duo populi, Iudaicus scilicet & Gentilis, exprimuntur. Porro Isaac cuius persona Deus ipse datur intelligi, maioris filij venatione vesci cupit: quia videlicet omnipotens Deus Iudæorum bona operatione pasci voluit, sed illo tardante, minorem Rebecca supponit. Quia dum Iudaicus populus bona opera foris querit, gentilem mater gratia introduxit, vt Deo patri cibum boni operis offerret, & benedictionem maioris acciperet. Cibum autem Iacob ex domesticis animalibus præbuit: quia gentilis populus Dei notitia per fidem accepta, de exterioribus sacrificijs Deo placere non querens dicit. In me sunt Deus vota tua quæ redam laudationes tibi.

Erat Esau vir gnarus venandi & homo agricola. Iacob autem vir simplex & habitans in tabernaculis. Nam populus ille Iudaicus per sola exteriora legis opera Deo seruiuit, & sola terrena querendo bona, quasi terram duntaxat nō cœlum coluit. Iacob vero, id est, credentiū populus simplex & domi consistens in spiritu magis quā in exterioribus placere Deo quesuit. Iacob brachia manus & collum hœdinis pellibus texit, quia ritu legis pro peccato solet hœdus offerri. Et gentilis populus dum se peccatorem confiteri non erubuit, carnis in se peccata manifestauit.

Gene. 12.

Qui

Qui rursum vestimentis maioris induitur, quia sacrae scripturae praeceptis quae maiori populo data sunt, in operatione bona vestitur. Et eis minor in domo utilis est, quae maior foras exiens reliquit intus. Denique vestem duplicem populus ille maior habuit, ceremonias scilicet & moralia. Primam vestem semper secum fert, siquidem litera insitit quasi corticem rodens. Altera vero domi reliquit quae mater gratia seu ecclesia, gentilem populum ornauit. Dedit autem Rebecca mater pulmentum & panes quos coxerat iacob: quia gentili populo ad fidem conuerso opera poenitentiae & intelligentiam verbi Dei quasi panem & pulmentum condimentum mater ecclesia contradidit.

Circa tertium. i. tropologiam siue moralem hominum quae dicta sunt intellectum (quo nimirum in moribus ediscamur) aduertere est duorum istorum figura fratrum & Dei cultores pios, & huius saeculi sectatores iniquos & impios designari. Alter venator & agricola: alter domi consistens vir simplex fuit. Ille foris vana venatur, iste intus collectus & quietus quasi intra domum securus conuersatur. Ille agricola, id est, cautus terrae cultor extitit, iste vir simplex: non multarum atque transeuntium rerum, sed vnius veri atque summi boni amatores significat. Qui & ipse preciosam patris benedictionem, consilio matris acquisiciens obtinuit.

Sed matris huius consilium operae precium est aduertere. Nam forsan & nobis si volumus utile erit. Pergens, inquit, ad gregem, id est, peccatorum tuorum multitudinem, affer duos haedos. Quibus humiliati & contriti cordis compunctionem, & oris confessionem possumus intelligere. Qui haedi etsi ab hircio utique patre foetido, & matre non oue, sed capra, id est, a daemonis instinctu & culpa: & scelerum dedecore, nascantur, ex his tamen cibus summo patri gratissimus offertur. Modo tamen hunc gratia mater &

H
Expositio
moralis.

Hae offerat poenitentis.

SABBATO

ecclesie fides sancte charitatis igne parauerit.

Induit autē eum maioris fratris qui foris erat vestes coram Deo redolētes. stimentis valde bonis, quia gratia mater fideles quosque mystico scripturarum sensu quas Iudaei carnaliter duntaxat accipiunt, sapienter erudit. Quod filij colum, manus, & brachia, hoc dinis pellibus textit: quid aliud est, nisi quod iustus in principio accusator sui, peccatorem se vndique recognoscit?

Pro. 16. Accepit Iacob quae offerret patri, panem & pulmentum, quia nimirum poenitens quisque panem laichrymarum, & spem veniae quasi pulmentum ab ecclesia matre doctus, pro benedictionis supernae consecutione offerre summo patri non desistit. Bene autem pulmenti typo veniae spes intelligitur. Nam quomodo sine pulmento panis minus saporis est, ita & sine spe veniae quantuscunque de peccatis dolor & opera poenitentiae quaecunque sint illa, nequaquam profunt.

Pulmentū moraliter. Hae enim duo pariter offerri debent, dolor seu labor poenitentiae, & consequenda spes remissionis.

Surge, inquit, intenta prece Dei clementiam implorans, & exurge, quare obdormis Domine, & comedede de venatione mea, & benedicat mihi anima tua. Opera siquidem poenitentis quibus placere Deo cupit, quodammodo venatio sunt à diaboli faucibus erepta.

K Ait autem pater, Accede huc ut tangam te & probem utrum tu sis filius meus an non. Acceditur ad patrem per veram respicientiam & totalem sui ad Dominum conuersionem. Tangens autem pater, filios probat experimento: quia (ut Apostolus ait) flagellat omnem filium quem recipit. Itaque in disciplina per seueratē, tanquam filijs se vobis offert Deus. Quo palpato dixit pater, Vox quidem, vox est Iacob, manus autem manus sunt Esau. Ac si dicat, delictorum confessio & si peccatoris vox sit, humiliatio tamē & poenitentis opera, iustum ante me testantur.

Sed hoc praetereundum non est quod interrogans de

perfe
mira
enim
ipse t
Et a
cens,
est ill
iam c
cipen
benig
Esau.
pecca
filius
narijs
ueris,
me &
tetige
tuali c
conci
sisset v
filij in
Fragr
sunt, d
ta sua
tatis si
& ari
famar
dabit
De
re abi
gratiae
in hon
coelest
compi
pater c
omnit
dixitq

persona, pater dicit, Quis es tu fili mi? In hoc enim mira Dei benignitas erga peccatorem declaratur, Quia enim dicit poenitens, Non sum dignus dici filius tuus, ipse tamen filium nominat dicens. Quis es tu fili mi? Et alibi peccatorem alloquens filium hunc vocat dicens, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Hinc est illa vox ipsius ad ingratos & modice fidei, quibus iam diu pepercerat, paratus & hos redeuntes ad se recipere. A modo voca me pater meus, qui vere erga te benigni patris affectum ostendi. Ego (inquit ille) sum Esau. i. hispidus durus & pilosus, peccatis plenus, qui peccaui in coelum & coram te, nec dignus sum dici filius tuus, sed fac me obsecro sicut vnum ex mercenariis tuis. Itaque si confitendo veritatem, peccatum agnosueris, equidem Deus ignoscet. Ait enim, Accede ad me & da mihi osculum fili mi. Quem prius palpatum tetigerat tribulationum inflectione, mox hunc spirituali consolatione osculari non dedignatur. Hinc reconciliatum iam sibi filium commendans quum sensisset vestimentorum illius fragrantiam dicit, Ecce, odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus, Fragrantia quippe coram Deo vestimenta, virtutes sunt, de quibus dicitur, Beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus ambulet, & appareat turpitudine nuditatis suae. Horum odor quasi agri non quidem sterilis & aridi, sed fructibus fecundi & pleni, per virtutis famam Deo suaue redolet. Quoniam autem habenti dabitur & abundabit, audi quid sequitur.

Dei tibi Deus de rore caeli & de pinguedine terrae abundantiam frumenti, vini & olei. Ros de caelo, gratiae coelestis infusio est. Terrae pinguedo, operantis in homine fecunditas gratiae, frumentum pascuis cibi coelestis, vinum, spiritualis hilaritas; oleum autem, compassionis erga miseros pietas est. Hanc coelestis pater confirmans benedictionem. Comedi, inquit, ex omnibus, grater acceptans quae obtulit ille. Benedixitque ei & erit benedictus perpetuo scilicet & sine

Luc. 15.

Mat. 9.

Iere. 3.

L

Luc. 15.

Humilis confessio.

Apoc. 16.

Luc. 19

M

Benedictio iustorum.

FERIA SECUNDA

Rom. II. vlla reuocatione, quia (vt Apostolus ait) sine pœnitentia sunt dona Dei & vocatio. Sequitur.

Benedictio reproborum. Auditis Esau sermonibus patris irruunt clamore magno, & consternatus, ait: Benedic et mihi pater mi. Oculi enim omnium in te sperant Domine (ait Propheta) & tu das escam illorum in tempore oportuno. Vnde & ipsi reprobi secundum seculum viuentes scelera sua nonnunquam secum reputantes, & proprie attestazione conscientie summi patris gratiam se dolentes amisisse benedictionem & ipsi magno rugitu cordis implorant. Benedic, inquit, & nobis pater, & si non aeterna, temporalium saltem collatione bonorum. Ad quorum vota motus pater, in rerum copia terrenarum, quasi terre pinguedine, & mundanae prosperitatis arrisu, quasi quodam indulgentioris coeli rore hos compluit.

FERIA SECUNDA

post Oculi.

V Ade & lauare septies in Iordane. 4. Reg. 5.

Hæc lectio præter sensum litteræ duplicem recipit explanationem. Vnam allegoricam, alteram tropologicam siue morallem. Sed quia intellectus mysticus litteræ præexigit intellectum: idcirco ipsa lectio historialiter est præmittenda. Tria autem in ea notantur. Primum est hominis cuiusdam morbus abominabilis. Secundum est eiusdem morbi curatio notabilis. Tertium est vnius veri Dei confessio laudabilis.

A Circa primum dicitur in litera. Naaman princeps militie regis Syrie erat vir magnus apud Dominum suum & honoratus. Per illum enim dederat Dominus salutem Syrie, Erat autem vir fortis & dives, sed leprosus.

leprosus. Porro de Syria egressi fuerant latrunculi & captiuam duxerant de terra Israel puellam paruulam quæ erat in obsequio vxoris Naaman quæ ait ad dominam suam, Vtinam fuisset Dominus meus ad Prophetam qui est in Samaria, profectio curasset eum à lepra quam habet. Ingressus est itaq; Naaman ad domum suum, & nuntiavit ei dicens, Sic & sic loquuta est puella de terra Israel. Dixitq; ei rex Syriæ. Vade & mittam literas ad regem Israel. Qui quum profectus esset & tulisset secum decem talenta argenti, & sex milia aureos, & decem mutatoria vestimentorum, detulit literas ad regem Israel in hæc verba. Quum acceperis epistolam hanc, scito q; miserim ad te Naaman seruum meum, vt cures eum à lepra sua. Quumque legisset rex Israel literas scidit vestimenta sua, & ait: Nunquid deus ego sum vt occidere possim & viuificare, quia iste misit ad me vt curem hominem à lepra sua? Animaduertite & videte quia occasiones querit aduersum me.

Circa secundum quod est istius morbi curatio notabilis, dicitur consequenter. Quod quum audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum dicens. Cur scidisti vestimenta tua? Veniat ad me & sciat prophetam esse in Israel. Venit ergo Naaman cum equis & curribus, & stetit ad ostium domus Elisei. Misitque ad eum Eliseus nuntium di. Vade & laua te septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, atq; mundaberis. Iratus Naaman recedebat di. Putabam q; egrederetur ad me, & stans inuocaret nomen Dei sui: et tangeret manu sua locum lepræ & curaret me. Nunquid meliores sunt abana & pharfar fluuij Damasci omnibus aquis Israel vt lauer in eis & munder? Quum ergo venteret se & abiret indignans, accesserunt ad eum serui sui: et locuti sunt ei. Pater & si rem grandem dixisset tibi Propheta: certe facere debueras, quanto magis quia nunc dixit tibi: laua te & mundaberis. Descendit & lauit in Iordane septies

B
Curatio le
præ notabilis.

FERIA SECVNDA

iuxta sermonem viri Dei, & restituta est caro eius sicut caro pueri paruuli & mundatus est.

C **Naaman leprosus mys.** Circa tertium, quod est ex hac curationis suæ gratia fides & vnus veri Dei confessio laudabilis, consequenter dicitur. Reuersusq; ad virū Dei cum vniuerso comitatu suo venit & stetit coram eo & ait. Vere scio qđ nō sit alius Deus in vniuersa terra, nisi tantum Dominus Deus Israel.

Circa secundum principale, id est huius literæ allegoriam, aduerte qđ Naaman iste fortis & diues, sed leprosus populus gentium est, qui fortis fuit per secularem potentiā & per acquisitā naturalis Philosophiæ scientiam diues, sed per idolatriam abominabilis & leprosus. Is audiuit à referentibus apostolis. s. & alijs sanctis christianæ fidei per orbem terrarum, à terra Israel egressis prædicatoribus, prophetam esse illic. i. Christum Deum verum & hominem verum, & in se credentium saluatorem (Elisæus quippe Dei mei salus interpretatur) talem inquam ac tantum prophetam populus gentium audiuit in Iudæa per carnis assumptionem per diuinorū atq; mirabilium operum ostensionem, per passionem & mortem, resurrectionem à mortuis, ascensionemq; in cœlum, apparuisse, qui per diuinitatis suæ potentiā animas hominum posset à peccatis mundare, & fidei lumine ad summū boni & veræ beatitudinis notitiam perducere.

D **Christus per apostolos gentibus prædicat. Mat. 15.** Quod autē non ipse Elisæus exiuit ad eum foras, sed per internuntium mandauit illi di. vade & lauare in Iordane septies & mundaberis, hoc nimirum designabat qđ per semetipsum Christus non esset prædicaturus gentibus, & extra terram Israel personaliter ad gentes in opus prædicationis egressurus, sicut ipse ait, non sum missus nisi ad oues quæ perierunt Domus Israel, sed apostolos suos ad illos foret destinaturus, per quos præcepit eos lauachri salutaris ablutione regenerari di. Euntēs docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti.

Quod

Quod autem septena ablutione leprosus mundatur, id utique designat, quod in baptismi sacramento per operationem septiformis gratiae spiritus sancti, remissio ne peccatorum accepta, homo ex Deo renascitur & renouatur. Vnde dictum est, quod restituta est caro eius sicut caro pueri paruuli. Per baptismum enim ad innocentiam reformamur.

Septena le-
tio quid.

Mundatus itaque a lepra sua Naaman tulit secum de terra Israelitici soli duorum onus burdonum, ut in regione sua consistens Deum Israel, qui se saluum fecerat super eam rite adoraret. Quia gentilis populus per baptismum renouatus, & per fidem veram ad Deum conuersus, sacrae scripturae verba quasi puluerem Israeliticae terrae secum fert, ut ex illis in vniuersi veri Dei cultu rite instructus, vnum solum & verum Deum veneretur & adoret.

Puluis Is-
raelitici soli
quid.

Quod autem pro gratia curationis Propheta reciperet pretium recusauit sciens se illam non a se, sed acceptam diuinitus habuisse, hoc utique designat, quod sacramenti virtus quia non a ministro sed a Deo est, nequaquam venalis esse debet, dicente Domino. Quod gratis accepistis, gratis date.

Pretium cui
Propheta
recusauit.
Mat. 10.

Circa tertium principale, id est, tropologiam siue moralem huius lectionis intellectum aduerte tria nobis in ea ad aedificationem esse considerata. Primum est leprae conditio detestabilis. Secundum est leprae detestabilis curatio perfacilis. Tertium est perfecta curatio & reparatio desiderabilis. Circa primum aduerte quod per Naaman leprosum qui fortis & diues fuisse memoratur, peccator accipitur. Is diues & fortis est. scilicet leprosus. Siquidem potentia saecularis & diuitiae, plerumque peccatores efficiunt.

F
Leprae
morbo
quid si-
gnatur.

Congruè verò leprae morbo peccatum designatur, tum quod morbus ille hominem totum ab interioribus incipiens & progrediens foras ad cutem usque prorumpat, tum etiam quod ceteros sua contagione inficiat, vnde & praecepto legis edicitur, ut a consortio

Nūi, 5

FERIA SECVNDA

Nū. 5. cæterorum leprosus extra castra eiciatur. Peccatum enim quod in interioribus hominis. i. cogitatione, concupiscentia, delectatione, desiderio, & voluntatis consensu exoritur, deinde foras erumpit in opere, & alio exemplo pernicioso corrumpit, ipsum peccatorem reddit abominabilem & euitandum, iuxta Apostoli sententiam qua ait. Auferte malum ex vobis. An nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expedit membrum emortuum & putridum abscindi, ut ea quæ adhuc viua & sana sunt conseruentur. Hi sunt peccatores notorii & manifesti, qui quanto sunt sceleribus famosiores, tanto cæteris inficiendis pestilentiores, de quibus idem Apostolus loquens, dicit: Quorundam sunt manifesta peccata præcedentia ad iudicium. Quid ni separerentur huiusmodi pestes cæteros inficientes, scandalosi, pacis perturbatores, adulteri, & similes à consortio sanorum, quum iam sint Dei iudicio separati?

G Circa secundum quod est morbi lepræ notabilis & facilis curatio, aduertendum est, quid leprosum hunc ad salutis suæ quærendam medicinam induxerit. Habebat, inquit lectio, vxor eius in obsequio captiuam puellam de terra Israël, quæ ait ad dominam suam: Utinam fuisset Dominus meus ad Prophetam qui est in Samaria, profectus curasset eum à lepra quæ habet.

Ratio vt captiua. Captiua hæc de terra Israël puella rationis recte seu conscientie suadellam non absurde significat, eo quod semper ad optima deprecatur, quanuis sub peccandi voluntate, & libidinis imperio ipsa conscientia captiua teneatur. Suadet enim (tamen si captiua sit) quatenus ad salutis authorem, Dominum Iesum peccator recurat opem proculdubio consequuturus. Cui & dicitur: Vade, & lauare in Iordane septies, & recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis.

H Vbi per Iordanem passionem Domini redemptoris accipimus, interpretatur enim Iordanis, riuus iudicij. Sanè riuus iudicij Christi passio fuit, qua & ca-

luminantium Iudeorum voces, & iniqui iudicium iudicis, & passionum fluctus super ipsum inundantes oppressum morte absorbuere, sicut ipse per Prophetam ait: Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi perij. Et vnde rursum. Veni in altitudinem maris & tempestas denierit me. Hic itaq; riuus iudicii, hæc passio & mors Domini redemptoris, fons ille patens est quem per Zachariã Prophetã longè antè Dominus promiserat, dicẽs: Erit fons patens domui Iudæ & habitatibus Hierusalem in ablutionem peccatoris & menstruatæ. Quisquis in eo mundari desiderat per detestationem omnium peccatorum suorum & humilem confessionem semetipsum iudicet necesse est, vt sic Dei iudicium præueniens non iudicetur. Discat fiducialiter in oratione ad Dominum loquens quisquis sui ipsius iudex iam effectus propria in semetipso peccata puniuit. Feci iudicium & iustitiam, non tradas me calumniantibus me. Lotio septena omnium peccatorum detestationem & poenitentiam perfectam designat, dicente. b. Gregorio. Quia omne tempus septem diebus comprehenditur, rectè septenario numero vniuersitas designatur.

Circa tertium quod est perfecta curatio & reparatio desiderabilis dicitur in lectione, q̃ restituta est caro eius sicut caro pueri paruuli. Quo nimirum designatur per poenitentiam nos ad verã & omnium omnimodam mentis puritatẽ & innocentiam reformari, vt & nobis iure dici possit. Quasi modo geniti infantes ratiōabiles sine dolo lac cōcupiscite, vt in eo crescatis in salutẽ, modo tamen (vt præmiserat) deposuerimus prius oẽm dolum, & simulationẽ, & inuidiã, & oẽm detractionem. Et quoniam vera poenitentia sine humilitate sancta perfici nequaquã potest, obaudiamus dicẽti: Nisi cōuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, puritate. s. & humilitate, nõ intrabitis in regnũ coelorum.

Sed prætereundum non est q̃ leprosus iste septies in Iordane lauari iussus abire volebat indignas & di-

Tren. 36

Zach. 13

I
Lotio septena quid.

Per poenitentiam innocentia.

I. Pet. 3.

K
Mat. 18.

Naaman remedium facile deditur.

gens;

FERIA II. POST OCULI.

Sapientio-
res domi-
no serui.

Deut. 17.

L

Iste gra-
nas Dei
vendit.

Mat. 10

cens: Nunquid meliores sunt Abana & Pharfar fluuij
Damasci omnibus aquis Israël vt lauer in eis & mū-
der? Nam fieri plerunq; solet, vt dum his qui sibi sa-
pientes videntur facili quaelibet ad arbitrium facer-
dotis pœnitentia pro peccatis iniungitur hanc con-
temnant & intra semetipsos dicant: Quid mihi cum
his impositis siue preculis siue eleēmofynis, quasi bo-
na potiora non nouerim? Dixerunt autem ei serui
eius: Pater & si rem grandem præcepisset tibi Pro-
pheta certè facere debueras, quāto magis quum dixe-
rit tibi lauare & mundaberis? Fieri quippè potest
vt à seruis consilium bonum & vtile dominus acci-
piat. Nam iste si à seruis persuasus Prophetæ consilio
non acquieuisset, non fuisset à lepra mundatus. Sic ni-
mirum & huius sæculi sapientes vel potius qui sibi
sapientes esse videntur, si ecclesiæ & salubribus facer-
dotum præceptis submittere sese recusauerint, non po-
terunt emundari. Vnde in lege scriptum est. Qui su-
perbierit nolens obedire sacerdotis imperio, ex decre-
to iudicis morietur homo ille.

Porro munera quæ leprosus iste curandus secum
attulerat Propheta recusante, sibi retinet, quia quum
bonorum nostrorum Deus non egeat, non Deo sed
sibimetipsi pœnitens quisq; thesaurizat. Ille verò qui
curationis leprosi pretium quod Propheta accipere
recusauerat postulare & accipere præsumpsit (Pro-
pheta videlicet minister q; domini sui gratiam ve-
nalem haberet) mox lepra percussus est, quia ministri
Ecclesiæ si sacramentorum gratiam (quasi hæc æstima-
ri pecunia possit) venalem habuerint, postulantes
hinc pretium & accipiētes, quum tamen audiant Do-
minum dicentem, gratis accepistis gratis date, expro-
brabili delicto, quasi lepra mox effecti notabiles diui-
no iudicio reprobantur, vt vnde mundantur alij, in
de ipsi inquinentur, & medicamentum vitæ, istis pro-
prio vitio pariat mortem.

FE

post Oculi.

V Ade, vende oleū, & redde creditor tuo. 4. Re. 4

Ex hac lectione colligere possumus tria moralia documenta. Primo enim ostenditur per figurā peccatricis animæ graue debitum. Secundo spiritualium charismatum abundans incrementum. Tertio & quo se peccatrix anima redimat pretiū & quo viuat nutrimentum. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Cui dixit Helizæus. Quid habes. Tertium ibi. Venit autem illa & indicauit homini Dei.

Circa primum dicitur.

Mulier quædam clamabat ad Elisæum Prophetam, dicens: Seruus tuus vir meus mortuus est, & tu nosti quia seruus tuus fuit timens Deum.

Iste dicitur fuisse Abdias Propheta, dispensator domus Achab, qui tempore quo interficiebat Iesabel Prophetas Domini, abscondit de Prophetis Domini centum viros quinquagenos & quinquagenos in speluncis & pavit eos. Ad quod faciendum ars alienum ipse contraxerat, quod post ipsius obitum vidua relicta exigebatur. Vnde ipsa consequenter dicit: Et ecce creditor venit, vt tollat duos filios meos ad seruiendum sibi.

Hæc vidua peccatricis animæ typum gerit, quæ quoniam peccando Christi sponsi sui gratiam perdidit, solitaria quodammodo & vidua remansit. Hæc callidi hostis persuasionem peccati voluptatem quasi quendam nummum à creditore diabolo acceperat, propter quem corpus & spiritū & hic sibi vult subijcere seruitute culpæ, & post ytrumq; sibi tollere ad

A
1. Reg. 18.

Peccatricis animæ
typus.

Creditor
diabolus.

sup.

FERIA TERTIA

supplicia gehennæ. Circa secundum dicitur.

Cui dixit Elifæus: Quid vis ut faciam tibi? Dic mihi. Quid habes in domo tua? At illa respondit. Non habeo ancilla tua quicquā in domo mea, nisi parum olei quo ungar. Cui ait: Vade & pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca, & ingredere & claude ostium quum intrinsecus fueris tu & filii tui, & mitte inde in omnia vasa hæc, & quum plena fuerint tolles. Iuit itaq; mulier & clausit ostium super se & super filios suos, illi offerebant vasa & illa infundebat. Quumq; plena fuissent vasa dixit ad filium suum. Affer mihi adhuc vas. Et iller respondit. Non habeo. Stetitq; oleum.

B Hic mysticè declaratur spiritualium charismatum adundans incrementum. Nam Elifæus ad quem anima peccatrix quasi vidua ære alieno gravata clamans & consilium auxiliumq; querens recurrit Dei verbum est. Elifæus enim Dei mei salutare interpretatur, & de verbo Dei. b. Iacobus loquens, dicit: Suscipite institum verbum quod potest saluare animas vestras.

Iaco. i.

Oleū in undans quid.

Parum olei quod solum sibi ad unctionis usum supererat, spes est de misericordia Dei, quo anima pauper percula ungitur quæ in sola Dei misericordia salutis suæ spem collocavit. Quum enim de propria iustitia diffidat, nihil præter hanc spem reliquum habet quo ægotantis conscientia suæ dolores leniat. Audiat ergo cœlestis verbi consilium, si ab importuni creditoris exactione cupit liberari. Petat à vicinis vasa vacua

cua

exat
lo qu
Iestis
Sa
solati
ction
si fece
toru
largi
diam
cordi
cator
des q
so su
inane
cente
nesci
mos
abici
N
ne re
polli
quo
pora
supp
quit
præ
adm
dum
mul
(per
et q
spe
Fœ
quæ
ca fi
vifq

tua non pauca, & clauso super se ostio de pauculo il-
lo quod sibi superest infundat: crescet enim gratia coe-
lestis oleum & abundabit.

Sanè vasa vacua pauperes sunt & afflicti, istis oleū
solatū & spei, oleum proinde misericordiae & dile-
ctionis de corde, de ore, & de opere impendat. Quod
si fecerit, exuberante in se diuinorum gratia vnguen-
torum, spes & charitas, & cetera huiusmodi diuinæ
largitatis dona ei auferent. Quia enim misericor-
diam miseris impendit, dignum est vt & ipsa miseri-
cordia à Domino consequatur, & omni debito pec-
catorum liberetur, dicente Domino: Beati miseri-
cordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Sed clau-
so super se ostio hæc facere iubetur, non in triujs ad
inanem gloriam & vanum hominum plausum, di-
cente rursum Domino: Quum facis eleēmosynam,
nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, vt sit eleē-
mosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in
abscondito, reddet tibi.

Nec ei qui sic plena fide fecerit formidandum est
ne redigatur ad inopiam, quin potius diuinæ credens
pollicitationi qua dicit, date & dabitur vobis: credat
quo liberalius propter Dei verbum in pauperes tem-
poralem substantiam erogauerit, eo magis sibi posse
suppetere quæ largiatur. Vnde Apost. Augebit, in-
quit, incrementa frugum iustitiæ vestræ. Nam sicut
præmiserat, hilarem datorem diligit Deus. Qui enim
administat semen seminanti, & panem ad manducan-
dum præstabit. Eleēmosyna semen est utiq; cum spe
multi fœnoris seminatum. Debet enim & qui arat
(per poenitentiam corpus suū castigando) in spe arare,
et qui (per eleēmosynarū largitionem) seminat, etiā in
spe redituri prouentus seminare, sicut per Sap. dicitur:
Fœneratur Domino qui miseretur pauperis. Quod si
quæ prius habebat temporalis substantiæ dona modi-
ca fuerint, credendum est ea propter erogantis fidem
vsq; adeo diuino munere multiplicanda, q̃ nō solum
ad piē

C
Vasa vacua.

Mat. 23

Mat. 6.

D
Luc. 6.
Largitio-
ne in pau-
peres rem
recrefcere.
1. Cor. 9.

1. Cor. 9.

Prouer. 19.

FERIA TERTIA

Proue. 18.

Prouer. 11.

ad piē erogandum, sed etiam ad viuendum copiose sufficiēt imō & excreſcēt. Scriptum eſt enim, Qui dat pauperi non indigebit. Et iterum, Alij diuidunt propria & ditiores ſunt, alij rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. Quandiu enim hæc vidua oleū per vafa vacua diſtribuebat, diuino nutu ſuebat oleum, & mirum in modum inundabat. Vbi verò vacuis vaſis inſundere deſijt, etiā oleum ſtetit. Poſſet & olei nomine non modo ſpes de venia cum miſeratione proximorum, verum etiam gratia celeſtis non abſurdē intelligi, quæ quandiu homo ſancti deſiderij capacitatem quaſi vacuum vaſ obtenderit, diuino munere recipiet incrementum.

Circa tertium dicitur.

Venit autem illa & indicauit homini Dei. Et ille. Vade, vende oleum & redde creditori tuo. Tu autem & filii tui viuite de reliquo.

Eſa. 10.

1. Pet. 5.

Mat. 5.

Prouer. 17.

Hic oſtenditur quo ſe peccatrix anima redimat pretium, & quo viuat nutrimentum. Iubetur enim ſe ab importuni creditoris exactione oleo redimere, vt computreſcat iugum peccati à facie olei. Quod oleū vtiq; charitas & miſericordia eſt. Charitas enim operit multitudinem peccatorum, & ſicut dictum eſt, Miſericordes miſericordiam conſequentur. Vnde & per ſapientem dicitur, Redemptio animæ viri, diuitiæ ſuæ ſunt: tum videlicet quum eas ſecūdm conſilium ſaluatoris propter Deū in pauperes diſtribuens, facit ſibi amicos de mammona iniquitatis, qui quum hinc migrādum erit, recipiant eum in æterna tabernacula.

Eleēmoſynæ virtus.

Et quia per hoc anima peccatrix remiſſionem obtinens peccatorum, non modo ab infeſtatione grauiſſi ſimi exactoris ſe redimit, ſed etiam vitam meretur & gratiam acquirit meritorum: ideo quum dixiſſet ſermo propheticus vende oleum & redde creditori

tuo: mox & illud adiecit. Tu autem & filij tui vivite dereliquo, videlicet & in vita presenti per gratiam, & in futura per gloriam. Pietas enim ad omnia valet, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & future. Futurum est enim vt hinc electi in die nouissimo à Christo iudice cõmendentur quum dicet, Esuriui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi potum: hospes fui, & collegistis me: nudus & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere, & venistis ad me. Itaq; venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum. Vbi mors ultra non erit, neq; luctus, neq; dolor, neq; clamor erit ultra. Tunc palàm apparebit verè beatos esse misericordes quando tantam à Domino misericordiam consequentur. Pretiosum est ergo cū sancta spe miserationis oleum, quo & vita acquiritur, & mors culpæ patiter & gehennæ redimitur.

1. Tim. 41

Mat. 25,

Apoca. 11,

Dei.
edificatio
reli-

imat
im se
e, vt
olei
oper
est,
le &
uitæ
lium
facit
hinc
cula.
i ob
aut
retur
issec
itori
suo

G
Diaboli
typus.
Hier. 41

Mat. 6,

In Hiere. scriptum legimus, qd quum Ismael filius Nathanaë de semine regio dolo perimeret octoginta viros, qui munera & thus ferētes in manibus ibant vt offerrent in domo Domini: inuenti sunt inter eos decem viri dicentes ei: Noli nos occidere, quia habemus thesauros in agro frumenti, & olei, & ordei, & mellis, & cessauit & non interfecit eos.

Ismael iste originis suæ nobilitate superbiēs, & nihilominus affectans regnum, diabolus est, sublimiter quidem à Deo conditus, sed ob teterrimam culpam in baratrum perditionis æternæ dilapsus. Mors culpam significat, munera & thus palàm in manibus, opera bona & preces sunt quæ ad vanam gloriam coram hominibus ostentantur.

Qui thesauros habebant absconditos, hi sunt qui attendunt sibi ne faciant iustitiam suam coram hominibus vt videātur ab eis, qui nimirum latronis istius sciam euadunt. Porro non incongruè oleum charitatem significat. Frumentum opus bonum, ordeum mortificationem carnis: mel verò spiritualem & sanctam

K etiam

FERIA QVARTA

etiam in Domino consolationem & letitiam insinuat.
Hæc enim quisquis habuerit truculenti illius & anti-
qui homicidæ gladium effugiens, vitam viuet peren-
niter beatam.

FERIA QVARTA

post Oculi.

D Ecce loquutus sum vo-
bis. Exod. 20.

In hac lectione proponuntur
nobis. Primo diuinæ legis ad
proximum nos ordinatiua man-
data. Secundo describuntur in-
datione legis signa terribilia & metuenda. Tertio cir-
ca legitimum Dei cultum traditur doctrina pecula-
ris & obseruanda. Primum à principio lectionis.
Secundum ibi. Cunctus autem populus. Tertium ibi.
Dixitq; præterea Dominus ad Moysen.

Circa primum dicitur.

Honora patrem tuum & matrem tuam
vt sis longæuus super terram quã Dominus
Deus tuus dabit tibi. Nō occides. Nō mo-
chaberis. Non furtum facies. Non loque-
ris contra proximum tuum falsum testis
monium. Non concupisces domum proxi-
mi tui, nec desiderabis vxorem eius. Non
seruum, non ancillam, non bouem, non asinum,
nec omnia quæ illius sunt.

A Vbi breuiter & sufficienter traduntur ea quæ nos
bene ordinare sufficiat in cōiunctu ad proximum, præ-
cepta videlicet secundæ tabulæ. Quorum primum illi-
ud est, Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis
longæuus super terram quam Dominus Deus dabit
tibi.

tibi. Quod Apostolus recensens ait: Filij obedite parentibus vestris in Domino, hoc enim iustum est, Honora patrem tuum & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, ut bene sit tibi, & sis longæuus super terram. Nulli præceptorum decalogi præmium promittitur nisi huic. Ut sis, inquit, longæuus super terram & (ut addit Apostolus) etiam bene sit tibi. Nimirum vita dignus est qui illos honorat a quibus originem vitæ traxit. Contra verò qui aduersus patrem aut matrem contumax fuerit aut rebellis, diuinæ legis decreto reus est mortis.

Ephes. 6.

Deut. 21

B

Tria sanè acceperunt a parentibus filij propter quæ & ipsi parentibus tria iure debent. Acceperunt enim ab illis corporis substantiam, nutrimentum, & dumentum. Propter primum debent eis amorem: propter secundum obsequium & subiectionem: propter tertium, reuerentiam & honorem. Quæ verò sequuntur præcepta reliqua, vetant nos proximo inferre, quod nobis inferri nequaquam vellemus.

Contingit autem hominem in proximum peccare tribus modis, videlicet opere, verbo, animo. Operare tripliciter. Primo in ipsius personam, quod prohibetur, quum dicitur: Non occides, videlicet, nec voluntate, nec consensu, nec iussu, nec consilio, nec opere, nec auxilio. Denique nec subtractione auxilij ubi in facultate tua est alioqui moriturum seruare. Vnde ait Ambr. Pisce fame morientem, si non paupisti occidisti.

Prohibetur homicidium.

Secundo contingit peccare in proximum opere quia peccatur in personam sibi legitimè pactam & conpulatam, & hoc prohibetur quum subditur. Non moechaberis, scilicet cum vxore proximi tui, quia tuam ab alio viro nolles pollui. Non solum autem hoc præcepto mœchia prohibetur, sed etiam omnis concubitus legitimo matrimonio non excusatus, imò verò omnis membrorum generationi deputatorum illegitimus & ad experimentum libidinose delectationis inconcessus usus.

C Adulterium.

K 2

Tertio

FERIA QVARTA

Furtū pro-
hibetur.

Tertio contingit opere peccare in proximum ite-
ferendo illi nocumentum in temporalis rei substan-
tia ab ipso possessa, & hoc prohibetur quum subdi-
tur, Non furtū facies. Vbi furti nomine omnis
cunq; rei alienæ incōcessa vsurpatio prohibetur, siue
per fraudem fiat, siue per furtum, siue per rapinam, siue
per vsuram, siue per simoniam, siue per sacrilegium,
siue per latrocinium, siue per iniusta bella, aut alijs
modis similibus.

Prohibe-
tur nocu-
mentum
proximi
R verba.

Secundo potest fieri vt homo nocumentum infe-
rat proximo verbo vel sermone. Et hoc consequen-
ter prohibetur quum subditur.

**Non dices contra proximum tuum falsū
testimonium.**

D

Vbi falsi testimonij nomine omnis criminatio
mendax contra famā, honorem, vel vtilitatem proxi-
mi, nec non contumelia, cōuitium, improprium, de-
tractio, susurratio, & similia prohibentur. Post: emō
prohibetur nobis vel animo quicquā versare quod
pugnet cum dilectione proximorum.

Concupi-
scētia pro-
hibetur.

Vbi est notandum q; duplex est concupiscentia
contra proximi dilectionem, carnis scilicet & oculo-
rum, quæ duobus vltimis præceptis prohibetur.
Et primo concupiscentia carnis quum dicitur: Non
concupisces vxorem proximi tui: deinde cōcupiscen-
tia oculorum, quæ est appetitus avaritiæ, quum dici-
tur: Non cōcupisces domum proximi tui, non seruū,
non ancillam, non bouem, non asinum, nec quicquā
eorum quæ illius sunt. Porro carnis concupiscentiam
in opus nefarium prodire præcedenti mandato pro-
hibetur, vbi dictum est. Non mœchaberis. Oculo-
rum verō concupiscentiam. i. appetitum avaritiæ in
opus prorumpere: alio præcepto etiam superius ex-
presso vetatur vbi dicitur: Non furtum facies.

Circa secundum dicitur.

Cunctus

Cunctus autem populus videbat voces, & lampades, & sonitum buccinæ, mōtemq; fumantem. Et perterriti ac pauore percussisteterunt procul dicentes Moyſi: Loquere tu nobis & audiemus. Non loquatur nobis Dominus ne fortè moriamur. Et ait Moyſes ad populū: Nolite timere. Vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius eſſet in vobis & non peccaretis. Stetitq; populus de longè. Moyſes autem acceſſit ad caliginem in qua erat Deus.

Hic deſcribuntur in datione legis ſigna terribilia atq; metuenda, quæ ideo in datione legis apparuerūt, vt per hoc daretur intelligi legem illam plus habere terroris q̃ amoris. Rurſus vt vel ſupplicij terrore populus ille inſuetus legis iugum ferre ſub lege coereretur. Vt, inquit, probaret vos Deus venit, & vt terror illius eſſet in vobis, & non peccaretis.

Deniq; & ob hanc cauſam ſigna illa terribilia apparuiſſe creduntur, vt per hæc oſtendatur cum quanto terrore tremendus iudex in die nouiſſimo cunctis apparebit opera ſuæ legis requirens, diſcuſſurusq; geſta ſingulorum & vnicuiq; iuxta opera ſua redditurus. Terrorem illis incuſſerunt ſonitus buccinæ, lampades ſtammantes, mons fumans, & voces auditæ. Per quæ quatuor valde terribilia in die iudicij cunctis maniſeſtanda deſignantur.

Quorum primum erit tuba illa notiſſima, tuba nouiſſima, à cuius auditu contremiſcent inferi, cuius virtute reſurgent mortui, de qua per Apoſtolum diſcitur: Dominus Ieſus in iuſſu, & in voce archangeli, & in tuba Dei deſcendet de cœlo. Hac tuba non mo-

E
Quur lex
cum terro
re data.

F
Primū ſc.
gnū tuba.
1. Theſſ. 4.

FERIA QVARTA

do mortui suscitabūtur (vt iam dictum est) sed etiam ad Dei iudiciū peremptoriē citabuntur, vt nulla detur dilatio, nulla superstiti appellatio, de cuius tubæ auditu formidabili vir sanctus ait: Siue comedam, siue bibam, semper in auribus sonare mihi videtur tuba illa. Surgite mortui venite ad iudiciū.

Secundum
lampades
flammātes
1. Cor. 4.

Sopho. 1.
Mat. 10.

Iob. 24.

G
Mons fumans,

Deut. 4.

Deut. 32.

Esa. 9.

Esa. 47.

Esa. 39.

Secundum quod illis terrorem incussit, erant lampades terribili flamma lucentes, per quarum lucem lampadarum illud significari arbitramur quod Apostolus Paulus ait: Itaq; fratres nolite antē tempus iudicare, quoad vsq; veniat Dominus qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, quādo scrutabitur Hierusalem in lucernis, & quicquid opertū antē fuerat reuelabitur, & quod occultum fuerat sciatur. Quis ergo lampades illas, lucem hanc quæ cuncta reuelabit non vehementer expauescat? Tunc qui quondam malē agentes oderant lucem, velint, nolint ad lucem venient vt arguantur a luce opera eorum. Non tamen a luce hac reprobi illuminabuntur, sed potius confundentur, & vt lucis olores, & rebelles lumini condemnabuntur.

Tertium fuit mons fumans & terribilis nimis, Qui mons celsitudinem tremendi iudicis insinuat. Excelsus quippē tum erit super oēs gentes Dominus, & super coelos. i. angelicas virtutes, gloria eius. Tunc compertum habebitur qd Deus noster ignis consumens est. Ascendet enim fumus in ira eius, & ignis a facie eius exardescens, inflammabit in circuitu inimicos eius, & non erit qui extinguat. Vnde ipse per Moysen loquens, dicit: Ignis accensus est in furore meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima, deuorabitq; terram cum germine suo, & montiū fundamēta comburet. Et vnde rursus per Esa. di. Succensa est quasi ignis impietas, veprem & spinā vorabit. Hinc rursus de impijs ait: Ecce facti sunt quasi stipula, ignis combussit eos. Ardens certē tunc erit furor eius & grauis ad portandum. Et quid hoc furore gehennæ flammæ inextinguibilibi

guibilibiter accēdenteterribilius? Quis, inquit Esaias, poterit habitare de vobis cū igne deuorante, aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?

Esa. 33.

Quantum fuerunt voces. Porro vox diei Domini amara, quando loquatur ad eos in ira sua & in furore suo cōturbabit eos. Tacui (inquit ipse) semper silui, patiens fui, quasi parturiēs loquar. Quum autem (vt Euangelica refert historia) impiorū cohors ad vnam ipsius & quidem mansuetā vocem, abiens retrorsum a virtute eius ceciderit in terrā, quum vix paruam stil lam sermonum eius audisset, tonitruū magnitudinis eius quis poterit sustinere? Quid iudicaturus faciet, qui hoc fecit iudicandus? Quum intonuerit horribi li illo tonitruo, Ite maledicti in ignem æternū, nonne quemadmodum fuit cera a facie ignis etiam tunc per ribunt peccatores a facie Dei? Optemus, & dum sup plicandi locus datur precemur, vt hac voce non lo quatur nobis Dominus, sed mediatorem quæramus qui interpellat pro nobis. Nos verò vti dignum est perterriti & pauore concussi, per agnitionem & con fessionem peccatorum nostrorū & debitā mentis hu miliatorem publicani illius ad morem a longē ste mus & ipsi, misericordiā Domini humiliter implorā tes. Hoc enim vult Dominus vt terror illius sit in no bis & nō peccemus. Nam sicut timore Domini de clinat oīs a malo, ita & qui sine timore est, nō poterit iustificari.

H

Voces.

Sopho. 14

Esa. 42.

Iob. 26.

Mat. 13.

Prouer. 15.

Eccli. 1.

Circa tertium dicitur.

Dixitq; præterea Dominus ad Moysen: Vos vidistis qđ de ccelo locutus sum vobis. Non facietis Deos argenteos, nec deos au reos facietis vobis. Altare de terra facietis mihi, & offeretis super illud holocausta & pa cifica vestra, oues vestras & boues in om ni loco in quo memoria fuerit nominis mei

FERIA IIII. POST OCULI.

I Hic circa Dei cultum traditur doctrina peculiaris & obseruanda. Vos vidistis, inquit, q̄ de cœlo loquutus sum vobis, & ideo non facietis vobis Deos ex terra, nec aurum, nec argentum, nec homines mortales, nec simulachra manufacta pro Dñs habebitis, sed me qui solus Deus sum adorabitis & coletis.

Altare de terra quid.

Modum verò sui cultus ostendit, dicens: Altare de terra facietis mihi, & offeretis super illud. Hoc altare Christi redemptoris nostri humanitas est, de virginis carnis substantia quasi de terra quam Dominus ipse benedixit, spiritus sancti virtute formata. Erat autem altare illud non solum de terra, sed & de lapidibus duodecim extractum, quos ferrum artificis omnino non tetigit, quia sanctissima Christi caro nullo generationis paternæ artificio (sed vt iam dictum est) virtute spiritus sancti in vtero virginis formata fuit.

Lapides altaris duodecim quid.

Rursum per hos duodecim non elaboratos arte lapides, duodecim articuli fidei catholicæ possunt non absurdè intelligi, eò q̄ nec humanitus inuenti, nec philosophicis argumentis, quasi exterioris sculpturæ artificio fiat exculpi. Per hanc fidem, articulis istis comprehensam, accessum habemus ad sanguinem & preciosam mortem mediatoris & redemptoris nostri Iesu Christi nempe ad altare Deo sacratum, holocausta nostra & pacifica, hoc est, orationes nostras & opera bono, gemitus nostros & lachrymas, laudes proinde & gratiarum actiones super illud Domino iugiter offerentes, de quibus oblationibus per Esaiam Dominus loquitur, dicens: Offerentur super placabili altari meo. Et rursum alibi dicit: Munera tua accepta erunt super altari meo. Porro nisi altare hoc munera nostra commendet, nequaquã ad ea respiciet Dominus. Non enim nisi per fidem accessum habemus ad gratiam istam, quum sine fide sit impossibile placere Deo.

Esai. 56.

**Rom. 5.
Hebr. 11.**

FERIA

post Oculi.

Audite verbū Domini omnis Iuda. Iere. 7.

In hac lectione tria describuntur. Primum est prophetica ad omnes generaliter facta exhortatio. Secundū est aduersus seducendum fallaciam fidelis præmunio. Tertium est ad salutis consecutionē vera & recta instructio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Et nolite considerare in verbis mendacij. Tertiū ibi. Quoniam si benedixeritis.

Circa primum dicitur.

Verbum quod factum est ad Ieremiam à Domino dicens. Sta in porta domus Domini, & prædica ibi verbū istud & dic. Audite verbū Domini omnis Iuda qui ingreditur per portas has ut adoretis Dominum. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel. Bonas facite vias vestras & studia vestra, & habitabo vobiscum in loco isto.

Attende benignitatem & clementiam Dei. Dixit paulo ante ad ciuitatem sanguinū in qua olim habitauerat iustitia, nunc autem homicidæ. Erudire Ierusalem, ne forte recedat anima mea à te, ne forte ponam te desertam, terram inhabitabilem, Ad hanc inquam (ut eruditionem reciperet) in nomine Domini Propheta missus ait. Cui loquar, & quem contestabor ut audiat. Ecce incircuncisæ aures eorum & audire non possunt. Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, & non suscipient illud. Idcirco fu-

K

tore

A

Esa. 1.
Iere. 6.

FERIA QVINTA

Iere. 6. rore Domini plenus sum. Quibus tamē post hæc omnia rursum per eundē Prophetam Dominus ait. Sta te super vias & videte, & interrogate de senitis antiquis, quę sit via bona & ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris. Et dixerunt nō ambulabimus. Et constitui super vos, inquit, speculatores & dixi. Audite vocem tubę. Et dixerunt. Non audimus. Et mox sequitur. Audi terra. Ecce ego adduco mala super populum istum fructū cogitationū eius, quia verba mea non audierunt: & legem meam proiecerunt. Nihilominus tamen post hæc omnia de nouo mittitur ad eos Propheta a Domino & dicitur ei.

Etiā inuitis prædicandum.
1. Tim. 4.

Sta in porta domus Domini vt egredientes, et ingredientes velint nolint audiant verbum Dei. Ergo & inuitis prædicandū est, sicut Apostolus ad Timotheum scribens ait. Prædica verbum, in ista oportune impertune. Erit enim tempus quum sanam doctrinam nō sustinebunt. Quales modo sunt qui conqueruntur de assiduitate & frequentia prædicationis verbi Dei, quibus (sicut dictum est) factum est verbum Domini in opprobrium, & non suscipient illud. Prædica, inquit,

B Inuocaturi Deum audiunt Dei verbum.

ibi verbum istud & dic. Audite verbū Domini omnes Iuda qui ingredimini per portas has vt adoretis Dominū. q. d. Adoraturi & inuocaturi Dominū, verbum Dñi primū audite. Alioqui frustra adoratis & inuocatis Dñm, verbi Domini cōtemptores. Nā qui fieri posset vt audiat illos Dñs, qui vocē Dñi obdurato corde audire recusant? Qui declinat aurē suā (ait Sapientis) ne audiat legem oratio eius erit execrabilis.

Pro. 28.

Rursum quū nesciamus quid & quahter orare debeamus, primū nobis cōsulendū est verbum Dei, vt ex auditu verbi cœlestis sciamus quid desit nobis, & bene instituti petitionem nostram formemus.

Cæterum quum sint plerique corde duro frigido et arido, & ad precandū prorsus inepti, vagi proinde in via cordis sui & mente in diuersa distracti, audiāt necesse est verbum Dei, Ipsum enim quasi quidā ignis

Iere. 23.

frigidus

frigida inflammata, & quasi malleus conterens petras
obstinatos & duros mira virtute emollire valet, &
ad sanctæ renouationis formam recipiendam dispo-
nere. Reuocat enim humanam mentem à ludicris ad
seria, à vanis ad vera, à carne ad spiritum, ab erroribus
& peccatis ad Deum.

Audiant itaq; vniuersi verbum Domini dicentis.
Bonas facite vias vestras & studia vestra. Necessè est
enim vt peccator corrigat nō modo vias. i. opera ma-
la quæ gessit, sed etiam studia. i. voluntatem, & ipsam
prauī cordis intentionem, Hanc enim vel maximæ
Deus pensat & intuetur. Penes eam quippe consistit
& auersio hominis à Deo & ad Deum conuersio. Hi
enim quorum viæ peruersæ sunt & infames gressus
eorum, ad sinistram abeunt, probante Domino vias
quæ à dextris sunt. Vias enim quæ à dextris sunt no-
uit Dominus, peruersæ autem sunt quæ sunt à sinistris.
Iter enim impiorum peribit. Et licet videatur eis via
eorum recta, nouissima tamen eius ducunt ad interi-
tū. Hæc enim est illa via lata & spatiosa quæ ca-
pit plurimos, & ducit eos ad perditionem. Sed audias
viator, homo mortalis, audiat dicentem.

Quisquis amas mundū tibi prospice quo sit eundum,
Nam via qua vadis via mortis plenaq; cladis.

Itaq; vias vestras (vtiq; prauas et tortas, quas De-
us) bonas facite, & conuertimini ab eis, non modo ab
opere prauo cessando (vt dictum est) sed etiam studia
vestra. i. intentionē & voluntatē ab eis penitus auer-
tendo. Et habitabo vobiscū, inquit, in loco isto, vos
conseruans atq; defendens.

Circa secundum dicitur.

Nolite confidere in verbis mendacii di-
centes. Templum Domini, templum Do-
mini, templum Domini est.

Hic ponitur aduersus seducentiū fallaciam fidelis
præmunio, Lætabant quippe pseudoprophete spe
vana

C
Corrigenda in nobis quæ.

Pro. 1.

Via peruersæ.

Pro. 4.

Pro. 16.

Mat. 7.

D

FERIA QVINTA

vana. populum seducentes & dicētes. Templum Domini, templum Domini, templū Domini apud nos est. Quid nī defendat Dominus propter templum suum etiam & ciuitatē? Porro Ieremias propheta Domini, regem Babylonis venturum, & templi ac ciuitatis excidium, & gentis transmigrationem in captiuitatem prædicebat. Illi vero contra. Non finet inquit Dominus templum suum vnicum, sanctum, ac toto orbe venerandū excindi, & conculcari. Sed vane diuinabant, & de corde suo prophetantes faciebant.

1. Mac. 5.

**Locus vn
de sanctus**

3. Reg. 9.

populum confidere in mendacio. Nam sicut alibi scriptum est, non propter locum gentem, sed magis propter gentem locum elegit Dominus. Ideoq; & locus ipse factus est particeps malorum populi. Si quidem propter ciuium inhabitantium peccata iratus fuit ciuitati Dominus, propter quod et accidit circa locum despectio. Hinc Dominus ad Salo. postquā ille templum dedicasset loquens ait. Si auersi fueritis vos & filij vestri non sequentes me nec custodientes mandata mea, auferam vos de superficie terre quam dedi vobis, & templum quod sanctificaui nomini meo proijciam a conspectu meo. Eritq; Israel in fabulam & in Prouerbum cunctis populis, & domus hæc erit in exemplum. Omnis qui transferit per eam stupebit & sibilabit, & dicet. Quare fecit Deus sic terræ huic & domui huic? Et respondebunt. Quia alibi hic dereliquerunt Dominum Deum suum.

E
Iere, 26.

Hinc rursum idem Propheta ex persona Dei loquitur dicens. Ite ad locum meum in Silo vbi habitauit nomen meum a principio, et videte quid fecerim ei propter malitiam populi mei Israel. Et nunc quia locutus sum ad vos mane confurgens & loquens & non audistis, & vocaui vos & non respondistis, faciam domui huic in qua inuocatum est nomen meum & in qua vos habetis fiduciam, & loco quē dedi vobis & patribus vestris, sicut feci Silo, & proijciā vos a facie mea sicut proieci fratres vestros vniuersum se-

men Ephraim, id est, regnum decem tribuum Israel, quod iam dudum vastauerat rex Assyriorum & populum traduxerat in captiuitatem. Quod quum contratemplum & ciuitatem esset impletum: idem iste Propheta qui futurū prädixerat, iam factum deplangens dicebat. Quomodo proiecit Dominus de cælo in terram inclitam Israel, id est, ciuitatem Ierusalem, & non est recordatus scabelli pedum suorum, (id est, templi) in die furoris sui.

Tre. 2.

Simile aliquid in diebus Heli factum est. Quum enim populus prauaricator in archæ testamenti præsentia religiosa consideret, & propter hoc allata esset e tabernaculo Domini in castra, ad locum certaminis, cecidit populus in prælio & archa Domini ab Allophilis capta est.

1. Reg. 4.

Proinde quum discipuli Domini saluatoris egredientes e templo egregij operis Domino structuram ostendentes dicerent, ecce quales lapides, respondens Dominus, videtis inquit has omnes ædificationes, Amen dico vobis, non manebit lapis super lapidem qui non destruatur. Huiusmodi exemplis discant vniuersi qui plus æquo confidunt vel in suis religionibus aut ceremonijs, interiori religione & sanctimonia vera neglectis, vel rursus in loci sanctitate, vel seruatis illic sanctorum reliquijs. Sicut enim non locus gentem, sed gens locū sanctificat (vt iam dictum est) ita profecto nec locus gentem prophanat, sed ecōtra, polluta & impiā gens locum contaminat.

F
Non esse
fidendū lo
ci celebri
tate.
Mar. 13.

Videte, inquit, quid fecerim loco meo. Si per locum illum terram sanctam & Christi pedibus consecratam libet accipere, videte, inquit, quid fecerim ei propter malitiam populi mei. videte (si fas est dicere) quid his diebus fecerit Dominus vrbi magnæ: celebri martyrio suorum Apostolorum famosæ. Et quidem non est malum in ciuitate quod non fecerit Dominus. Ponam, inquit, ciuitatem hanc in stuporem et in sibilum, eo q̄ dereliquerunt pactum Domini Dei sui.

Amos. 3.

sui.

FERIA QVINTA

sui. Bene ergo ait Propheta. Nolite considerare sit ver-
bis mendacij, illis fidem dantes qui vobis securita-
tem mendaciter promittentes dicunt. Templum Do-
mini, templum Domini, templum Domini est. Ve-
rum in quo sit considerandum consequenter ostenditur.

Circa tertium dicitur.

Quoniam si benedixeritis vias vestras,
& studia vestra, si feceritis iudicium inter
virum & proximum suum. Aduenæ & vi-
duæ & pupillo non feceritis calumniam,
nec sanguinem innocentem effuderitis in
loco hoc, & post deos alienos non ambu-
laueritis in malum vobismetipsis, habita-
bo vobiscum in loco isto, in terra quam
dedi patribus vestris à saculo & vsque in
saculum.

Hic ponitur ad consecutionem salutis vera & re-
cta instructio. Si benedixeritis, inquit, id est, correxeritis
Propter hæc puniri **ciuitates,** tis & dignas benedictione reddideritis tam vias opti-
rum vestrorum, quam studia intentionum cordis, &
ad me toto corde conuersi fueritis, & hoc quoad
Deum. Verum quoad proximum, si iudicium feceritis
& iustitiam, nec calumniam struxeritis aduenæ &
pupillo aut viduæ, hos qui se defendere nō valent op-
primendo per potentiam (quorum vindicandis iniu-
rijs plerumque Deus ultor exurgit, iuxta illud Pro-
pheta. Propter miseriam inopum & gemitum pau-
perum nunc exurgam dicit Dominus, rursus si non
effuderitis sanguinem innoxium in loco hoc. Hæc
enim scelera grauius sunt, quæ loci & gentis excidio
veniunt expianda. Sequitur.

Et post deos alienos non ambulaueritis in malum
vobis

vobismetipsis. Malum enim & amarū est reliquisse Dominum, omnes enim qui hunc derelinquunt confundentur, & recedentes ab eo in terra scribentur, quoniam dereliquerunt ventam aquarū viventium Dominum. Abeunt post deos alienos, qui dicunt aurum robur suum, & obribo dicunt fiducia mea. Fide, spe, & amore creaturam colentes potius quam creatorem. Denique qui peruersa dogmata sectantes sectas et schismata fouent. Sed in malum sibi metipsis. Segregant enim se vtiq; amisso spiritu unitatis membra mortua, palmi-tes abscessi perpetui pabulum ignis. Hi sunt, inquit Iudas apostolus) animales spiritum non habentes. Si ergo vias vestras, inquit, & studia ab his quæ iam dicta sunt reuocaueritis, habitabo vobiscum in loco isto, & vos eritis mihi in populum & ego ero vobis in Deum.

Iere. 21

I
Abeunt
post deos
alienos.

Iudæ. 1.

Leuit. 16.

FERIA SEXTA

post Oculi.

Domine Deus exaudi clamorem populi huius. Nu. 20.

In hac lectione tria notantur grande nobis aliquid & mysticum significantia. Primum est siti periclitantium aquæ postulatio. Secundum est ad aquæ postulata perceptionē populi præparatio. Tertium est e petra percussa mirabilis aquarum eductio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Loquutusque est Dominus ad Moysen dicens. Tolle virgam. Tertium ibi. Quumque eleuasset.

Circa primum dicitur.

Conuenerūt filii Israel aduersum Moysen & Aaron, & versi in seditionem, dixit

FERIA SEXTA

dixerunt. Cur eduxisti nos in solitudinem;
 vt & nos & iumenta nostra moriamur?
 Quare fecisti nos ascendere de Ægypto &
 eduxistis in locum istum pessimum qui feri
 non potest, qui nec ficum gignit, nec vine-
 as, nec malogranata, insuper & aquam non
 habet ad bibendum? Ingressique Moyses
 & Aaron, dimissa multitudine ante taber-
 naculum foederis corruerunt prohi in ter-
 ram, clamaueruntq; ad Dominum atque
 dixerunt. Domine Deus exaudi clamorem
 populi huius, & aperi eis thesaurum tuum
 fontem aquæ viuæ, vt satiati cesset mur-
 muratio eorum. Et apparuit gloria Domi-
 ni super eos.

A Populus hic qui de Ægyptia captiuitate per im-
 molati sanguinem agni liberatus rubrum mare de-
 merfis hostibus sicco pede trāsiuit, ad promissam ter-
 dens hæreditatem, typum gessit populi credentis,
 qui et ipse a graui seruitute peccati et captiuitate prin-
 cipis tenebrarum per Christi sanguinem liberatus,
 peccatis in Christi morte mortuis et extinctis, ad cœ-
 lestem gloriam, quasi promissam diuinitus vocatus
 est hæreditatem.

B Horum plerique in poenitentiae deserto constituti
 (via utique qua perueniri possit ad regnum dicente
 Domino, Poenitentiam agite appropinquabit enim
 regnum cœlorum) gratiæ consolantis inopia laboran-
 tes, ob multa quærentur.

Primo q; hæc via propter sui sterilitatem feri non
 potest, quia poenitentiae status sterilis et aridus eis esse

vide

videtur. Rursum quod difficile imò impossibile illis videtur in lachrymis hic seminare quod postmodum in gaudio metantur. Denique quod nec ficum habeant; id est, geminæ dulcedinem charitatis. nec interioris gaudij vineas, nec malogranata, id est, facilitatem operum iustitiæ in escam, nec rursum internæ deuotionis & gratiæ coelestis aquam, quum tamen interim male vrantur ardore concupiscentiarum, vsque adeo vt interdum poeniteat propositum actumque poenitentis assumpsisse.

Educti sumus, inquiunt, in solitudinem vt & nos & iumenta nostra moriamur: hoc est, vt perdamus et præsentis vitæ gaudia pariter & futuræ: quemadmodum mos est quibusdam, qui cum pusillo sint animo & modicæ fidei, semper veris grauiora sibi fingentes ad quærelas proueniunt.

Quare, inquiunt, fecisti nos ascendere ex Ægypto & eduxisti in locum istum pessimum? Supplicat autem pro his pia mater ecclesia et charitas sanctorum, in huius mundi deserto cum illis adhuc peregrinantium, dicentes: Domine Deus exaudi clamorem populi huius, & aperi eis thesaurum misericordiæ tuæ, fontem aquæ viuæ, id est, gratiæ viuificantis, consolantis, et ardorem desideriorum malorum extinguentis, cunctasque scelerum maculas diluentis. Hunc illis precamur thesaurum tuum hunc illis fontem aperire dignare. Quod autem spectante turba eorum qui hos lapidare voluerant, gloria Domini super eos apparuit, illud profecto significatur quod per Prophetam dei. Maledicent illi & tu benedices: qui insurgunt in me confundentur, seruus autem tuus lætabitur. Siquidem tunc Deus Moysen summæ laudis præconio commendauit, vel quum aduersus hunc Maria soror in de tractiones & vituperia prorupit, vel quum hunc pessimi infano furore lapidare voluerunt, vt per hoc intelligamus bonos diuino munere eo fieri gloriosiores, quo magis à pessimis quibusque falsis criminationibus

Sancti
quādo am
plius a deo
commenda
dantur.
Nu. 12.

L bus

SABBATO

bus infectantur. Circa secundum dicitur.

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens. Tolle virgam & congrega populum tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad petram coram eis & illa dabit aquas. Quumque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo & iumenta eius, Tulit itaq; Moyses virgam quæ erat in conspectu Domini sicut præceperat ei, & congregata est multitudo ante petram.

D Hic describitur ad aquæ postulatae perceptionem populi præparatio. Nam vt ad cœlestis gratiæ perceptionem populus credentium foret nō indignus, iussus est per apostolicam prædicationem assumptis in testimoniū veritatis lege & prophetis (quæ per Moysen & Aaron designantur) iussus inquam est congregari, et coadunari in vnam fidem, in vnam ecclesiam, in vnum baptismum, in spem vnam, & in vnam indiscissam concordiam & dilectionem. Sicut per Lucam de fidelibus in primitiua ecclesia, di. Multitudinis credentiū erat cōr vnum & anima vna. Quisquis autem ab istius congregationis vnitate disciuerit, gratiæ cœlestis perceptione prorsus extat indignus.

Act. 4.

E Nec illud ociosum est q; Moyses populum congregaturus virgā tollere iubetur quæ erat in conspectu Domini. Virgam, inquam, qua Pharao percussus & grauissimis plagis affectus, tandem Dei populum dimiserat. Siquidem per virgam hanc Christi redemptoris nostri crucem intelligimus, qua nimirū et diabolus percussus, & humanū genus liberatum est. Hac enim virga credentiū populus, vtq; oues Christi quæ erant dispersæ cōgregantur, dum vnanimi fide populi gentiū per orbem terrarū crucifixū Dñm venerant

Crucis
Christi
typus.

uerant

nerantes adorāt, & sub crucis vexillo tota Christi milita cōgregata aduersus principes & potestates, contra mundi rectores tenebrarū harum, pro Christi gloria, ac promissa hæreditate depugnat. Itaq; si aquā gratiæ cupimus obtinere, primū nos oportet per Christi crucem (vt dictum est) in vnum congregari.

Circa tertium dicitur.

Quumq; eleuasset Moyses manū percutiens virga bis filicem, egressæ sunt aquæ largissime ita vt populus biberet & iumenta.

Hic describitur ē petra percussa mirabilis aquarūeductio. Cuius rei mysteriū Apostolus aperiens, bis beabant inquit, de spiritali consequentē eos petra, petra autem erat Christus. Vtiq; petra seu lapis quē reprobauerūt Iudaicam synagogam edificantes, qui nihilominus ordinatione diuina factus est in caput anguli, duos in se parietes ad vnius ædificationem ecclesiæ coniungens, gentium videlicet populum atq; Iudæorū, quod vtiq; factū ā Dño mirabile fuit in oculis populi peccatoris, qui hoc vidit et inuidit, sicut per Prophetam fuerat prænuntiātū. Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fermet & tabescet.

Hanc petrā Moyses i. Iudaicæ synagogæ populus peccator et perfidus, Moysæ legis (vt iactitabat) sectator, tūc virga percussit, quū Dei filiū in sano furore crucifixit. Crux enim virga est qua pro nobis Christus dñs percussus est. Quod autē bis virga petra percussa fuisse memoratur, hoc significare putam⁹, quod nō modo gens impia per crucē Christū interīnere, sed etiam nomen eius & gloriā per turpissimū genus mortis de terra prorsus eradere cupiebat.

Porro q; petra percussa mox aquā effudit. Hoc est q; Christus crucifixus & glorificatus, sancti spiritus gratiā nō modo super apostolos & eos qui ex Israel crediderāt in die sacro Penthecostes, sed etiā in nationes gentium effudit. Ante vero q; hæc petra, id est,

Quod petra percussa aquas dedit quid. Act. 2. & 10.

SABBATO

Ioan. 7. Christus virga crucis percuteretur, nondum (vt Ioan-
nes ait) erat spiritus datus: quia Iesus nondū erat glori-
ficatus, sed nō nisi per crucem erat peruenturus ad glo-
riam, sicut ipse iam à morte rediuius ait, Oportebat
hæc pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.

Luc. 24. **H** Biberūt proinde & homines & iumenta quia spi-
Homines ritus sancti gratiam, ardorem, & sitim cupiditatū ma-
& iumen- larum extinguentem, perceperūt & de Iudæis conuer-
ta quid. si, quasi homines rationabiles, vtpote diuinis instituti
præceptis, & conuersi de gentibus qui quasi iumenta
Deum prius ignorauerant. Rursum non modo iusti,
sed etiam peccatores & carnaliter ante viuentes spiri-
tus sancti gratiam quasi iumenta perceperunt.

Lapis vir- Quid autē ex his ad mores referatur aduerte. Cor
ga bis per- peccatoris durum & graue, aridum & sterile, per pe-
cutim⁹ mo- tram nō incongrue significatur. Quod vt aquas com-
taliter. punctionis per lachrymas effundat, humili peccato-
rum suorum cognitione & virga timoris Domini per-
cuti necesse est, quod quasi bis virga crucis percuti-
mus, dum ipsam Domini passionem et mortem quā
propter nos pertulit, nō solum attenta meditatione ad
memoriam reuocamus, sed etiam crucem pœnitenti-
æ baiulando hanc deuote imitatur.

SABBATO POST

Oculi.

F Lens suspexit in cœlum, erat
enim cor eius fiduciam habens
in Domino. Dan. 13.

Ex hac lēctione tria nobis sunt con-
sideranda. Primum est conficta aduer-
sus innocentem calumnia. Secundum
est innocentis in Domino fiducia. Tertium est speran-
tis in Domino liberatio digna. Primum à principio
lēctionis. Secundū ibi. Quæ flens suspexit in cœlum.
Tertium ibi. Exaudiuit autem Dominus,

Circa primum dicitur,

Eras

Erat vir in Babylone, & nomen eius Ioa-
chim. Et accepit vxorē nomine Susannam
filiam Helchiæ pulchram, nimis & timen-
tem Deum.

Commendatur Susanna & à generis nobilitate,
& à formæ decore, & quod his est longe præstantius,
à probitate morū & timore Domini. Parentes enim
eius quum essent iusti, erudierant filiam suam secun-
dum legem Moyſi. Huic ob formæ decorem concu-
piscētis suis illecti insidiati sunt duo senes, iudices po-
puli. Qui tamen si essent ætate senes, officio iudices, di-
gnitate sacerdotes, nihilominus tamen à concupiscen-
tia sua in transuersum acti, obseruantes & deprehen-
dentes quadam vice solam in pomerio viri sui se la-
uantem, ad scelus sollicitant, mortem illi & infamiam
nisi consentiat intentātes, Dicemus, inquiunt, testimo-
nium contra te q̃ fuerit tecum iuuenis, & ob hanc
causam emiseris puellas à te. Ingemuit illa & ait, An-
gustia mihi sunt vndiq̃. Si enim hoc egero mors mi-
hi est, sin autē, nō effugiam manus vestras. Sed melius
est mihi absq̃ opere incidere in manus hominum, q̃
peccare in conspectu Domini.

Ecce quanta constantia, quanta virtus pectoris ge-
nerosi, pudicitiam vitæ præferentis & mortē potius
eligentis q̃ pati turpitudinem, quæ tamen necdum au-
dierat dicentem, Nolite timere eos qui occidunt cor-
pus, animam autem non possunt occidere. Exclama-
uit itaq̃ Susanna, exclamauerunt autem & senes ad-
uersus eam. Qui vt aliquo mendacem calumniam fu-
co possent adumbrare, cucurrit eorum alter & ape-
ruit ostia pomerij. Irruentibus autem seruis ad clamo-
rem, quum loquuti fuissent senes erubuerunt serui ve-
hementer, quia nunquā dictus fuerat sermo huiusce-
modi de Susanna.

Postridie senes iniqui atq̃ impudici quod cœpe-

A
Susanna à
tribus cō-
mendatur.

Senes im-
pudici.

B
Mira con-
stantia &
amor pudi-
citæ.
Mat. 10.

rant aduersus innocentem executuri, vocauerunt eam ad iudicium. Quæ venit cum parentibus & filiis & vniuersis cognatis suis. Flebant autem sui & omnes qui nouerant eam. At illi (vt testibus mos erat) ponentes manus super caput eius, innocentem & pudicam de adulterij crimine mendaciter coram omnibus accusabant, dicentes: Quum deambularem in pomerio soli, ingressa est hæc cum duabus puellis, & clausit ostium pomerij & dimisit à se puellas. Venit ad eam adolescens qui erat absconditus et concubuit cum ea, & illud quidē nequiuimus comprehendere quia fortior nobis erat, & aperto ostio exiit. Hanc autem quum apprehendissemus noluit indicare nobis quis esset adolescentus. Huius rei testes sumus. Credidit eis omnis multitudo populi quasi iudicibus & cōdemnauerunt eam ad mortem.

Circa secundum dicitur.

Quæ flens suspexit in cœlum. Erat enim cor eius fiduciam habens in Domino.

C
Innocens
confidit in
Domino.

Hic ponitur confidētis in Domino fiducia. Flens, inquit, suspexit in cœlum. In cœlū flens suspexit, quæ liberatorem in terra nō habebat. Erat autem cor eius fiduciam habēs in Domino. Quid nī confidat in Domino quam aduersum false criminātes innocentis vitæ defendit cōscientia? quæ pudicitiam ob Dei timorem, etiam vitæ præferre non dubitauerat? Fiduciam ergo habebat in Dño, qui humano destitutis auxilio & in se sperantibus solet subuenire. Quemadmodum pius rex Iosaphat quū ob imminentes sibi hostes anxio fluctuaret animo, dicebat: Quū ignoramus quid agere debeamus hoc solum habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Vnde & Propheta ait, Ad te leuaui oculos meos qui habitas in cœlis. Itaque iniquo iudicio innocens ad mortem damnata, clamauit ad Dominū & ait, Deus æternæ qui absconditorum es cognitor, Qui nosti omnia antequam fiant, tu scis

2. Para. 20.

quia

it eam
lijs &
es qui
entes
am de
accusa
erio so
it ostia
adole
, & il
fortior
uū ap
et ado
is mul
it eam

quia falsum testimonium contra me tulerunt. Et ecce
morior quā nihil horum fecerim quæ isti malitiose
composuerunt aduersum me. Sed non dereliquit eam
qui nouit pios de tentatione eripere, iniquos vero in
diem iudicij reseruare cruciādos. Adiutor est enim in
oportunitatibus in tribulatione.

Circa tertium dicitur.

Exaudiuit autem Dominus vocem eius.

Clamitat enim ante Deum vox oppressorū. Quā
ergo duceretur ad mortem suscitauit Dominus spiri
tum Danielis, qui exclamauit in populo & ait, Mun
dus ego sum a sanguine huius. Reuertimini ad iudi
cium, quia falsum testimoniū loquuti sunt aduersus
eam. Reuersus est ergo populus cum festinatione. Et
dixit Daniel. Separate eos (nimirum impios illos &
impudicos, falsos testes, crudeles homicidas) hos sepa
rate ab inuicem procul: ne forte colloquentes aliquid
inter se quo possint euadere confingant, & dijudica
bo eos. Quum ergo diuisi essent ab inuicem, vocauit
alterum eorum & ait ei, Inueterate dierum malorum,
nunc venerunt peccata tua quæ operabaris prius iudi
cans iudicia iniusta, innocentes opprimens, & dimit
tens noxios, dicente Domino, Innocentem & iustum
non interficies. Nunc ergo si videris eam, dic sub qua
arbore videris eos colloquentes sibi. Qui ait, Sub ci
no. Dixit autem Daniel, Recte mentitus es in caput
tuum. Ecce enim angelus Domini accepta sententia
ab eo scindet te medium. Quo amoto iussit venire al
terum cui ait, Semen Chanaan & nō Iuda, species de
cepit te, & concupiscentia subuertit cor tuum. Sic fa
ciebatis filiabus Israel, et illę timentes loquebātur vo
bis, sed nō filia Iuda sustinuit iniquitatē vestrā. Nunc
ergo dic mihi sub qua arbore comprehenderis eos
loquentes sibi. Qui ait sub prino. Dixit autem ei Da
niel. Recte mentitus es & tu in caput tuum. Manet
enim angelus domini gladiū habēs vt secet te mediū

enim
Flens
it, quæ
or eius
in Do
ntis vi
i timo
uciam
iuxilio
odum
tes an
s quid
it ocu
ta ait,
Itaq
clama
ditorū
tu scis
quia

Per Danie
lem Susana
na libera
tur.

Exod. 23.
Conuincuntur te
fites falsi.
E

L 4 & in

SABBATO

**Impudici
senes inter-
ficiuntur.**

Pro. ii.

& interficiat vos. Exclamauit itaque omnis cœtus voce magna et benedixerunt Deum qui saluat sperantes in se. Et illi quidem impietatis suæ mercedem accipientes inciderunt in foueam quam ipsi foderant, & lapidibus obruti interfecti sunt. Ex qua re gesta spectabile atque imitabile cunctis (præsertim fœmineo sexui) tuendæ pudicitie præbetur exemplum. Et nihilominus per hæc patet verum esse quod per Salo. dicitur. Iustitia rectorum liberabit illos, & in insidijs suis capientur iniqui.

**Pomeriū
quid.**

F Possumus autem & hæc quæ dicta sunt per tropologiam intelligere, vt ea ad morum ædificationē conuertamus, vt videlicet per Susannam fidelem animā accipiamus. (Susanna enim interpretatum, gaudium gratiæ dicitur) Dei misericordia adiutam, & per respicientiam à peccatis, Deo coniunctā. Hæc viri sui, i. Christi, pomerium intrat, quum ad verbi cœlestis et scripturæ sacræ latissimam amœnitatem se tota mentis intentione conuertit. Illic enim scaturiunt limpidissimi agnitionis & intelligentiæ fontes. Illic lachrymarum stillicidia humanæ mentis solum inudant. Illic rursus omnigeni virtutum flores cum opinionis sanctæ fragrantia. Illic denique curandis medicamina vitijs, præsertim compunctionis & poenientiæ abinthium, quod interiora mordentis, cōscientiæ vermem necat, abunde reperitur.

G
**Diabolus
vnde sit
muletur.**

Quum igitur illuc fidelis anima purificandi gratia quasi causa lotionis se conuertit, inuidiæ stimulis diabolus cruciatur. Itaque assumpto secum ad fraudem socio vel maxime accommodo, videlicet mundo, nullo non fraudum & deceptionum genere instructo, ad peccati ruinam (spirituale videlicet adulterium) animam à peccato iam mundatam importune sollicitat & instanter. Mundus nempe suggerit præsentis sectari delicias, delectationibus carnis & bonis, frui quæ nunc sunt, carpere breuis æui florem priusquam marcescat.

**Mundus
quid sug-
gerat.**

Porro

Porro diabolus mendacij pater & homicida fraudulentus ab initio, suggerit vitæ spacia longioris, posse hominem agere poenitentiam tempore senectutis, misericordem esse Deū, qui vel in extrema vitæ hora vniuersa peccata dimittat. Quibusdam verò quos facilius se posse decipere credit, errores, hereses, & schismata suggerit, non esse confitendum sua peccata sacerdoti, non esse ieiunandum, non colendos aut inuocandos in suffragium antè Deum sanctos, non esse veneranda Ecclesiæ sacramenta, denique fide sola sine operibus hominem posse saluari, illud proculdubio per hæc intendens, vt supplicij gehennæ quasi quibusdam funestis lapidibus contaminatam peccatis animam tandem possit obruere. Quòd si his quæ suggerit peccatis per consensum non acquiescat, ipse illam vndique persecutionibus angit, tentationibus infestat, fatigat tribulationibus, aduersitatibus pulsatur, criminatibus falsis per prauos homines accusatur, odientium linguis flagellatur, & dum ad verum crimen deducere nequit, crimine falso mentietium linguis tristius exacerbatur, ac si dicat: Nisi commiscearis nobiscum dicemus contra te falsum testimonium, vt animam quam voluptate peccati illicere non valet, impatientia tandem & pusillanimitate dericiat.

Porro inter hæc mala lachrymis & fiducia, coeleste fidelis anima præsidium quærat, & flens suspiciat in cælum quæ sic vndique præmitur in terris. Enimvero suscitabit ei Dominus Danielelem. Non enim in finem obliuio erit pauperis, Daniel autem iudicium interpretatur, quo nomine quid congruentius quàm in luce veritatis iusta rerum æstimatio, iustumque de sæculi vanitate iudicium accipiatur? Hæc quippè & voluntatum mundanarum breuitatem, & perpetuos gehennæ cruciatus fideliter ostendit. Quo fit vt testes falsi & deprehendantur & conuincantur, & à peccati morte anima liberata sponso suo Christo reddatur incolumis.

Diabolus
quid suggerat.
H

Piis maxime infestum esse diabolus.

Nota.

I
Inter tentationum angustias quid faciendum.

FERIA SECVNDA

post Lætare.

T Imuerunt regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium. 3. Reg. 3.

In hac lectione tria comprehenduntur. Primum est litigantium meretricum æquanimis auditio. Secundum

est sagacis prudentiæ subtilis indago. Tertium est subtilis iudicii æqua diffinitio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Tunc rex ait. Tertium ibi. Respondit rex & ait: Date illi.

A Circa primum est aduertendum quod doctrina hominis per patientiam eius agnoscitur, quod in sapientissimo Salomone in hac causa apparuit. Qualiter autem sapientiam fuerit assequutus antè lectionis huius initium describitur. Quum enim confirmatum esset regnum in manu eius, immolauit Domino ritu solenni mille hostias super altare quod erat in Gabaon.

Salomon
postulat
à Deo accipit sapientiam.

Apparuit autem ei per somnium nocte Dominus dicens: Postula quod vis ut dem tibi. Qui quum præ cæteris rebus omnibus postulasset docile cor & sapientiam, ut Dei populum posset iuste iudicare, placuit sermo coram Domino. Et dixit ad eum: Quia postulasti verbum hoc & non petisti tibi dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium, ecce feci tibi secundum sermones tuos. Et dedi tibi cor sapientem, & intelligens intantum ut nullus antè te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. Hanc itaque diuinitus sibi collatam sapientiam breui post tempore diffilis & ambigua causa probauit. Venerunt quippe ad eum iudicii causa duæ mulieres meretrices, & steterunt coram eo. Quarum vna dixit: Obsecro mi domine. Ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperit apud eam in cubiculo, tertia autem die postquam ego peperit, peperit & hæc, nec erat alius quisquam

quam in domo nobiscum. Mortuus est autem filius
mulieris huius nocte, dormiens quippè oppressit eū,
& surgens intempestæ noctis silentio tulit filium
meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis, & collo-
cauit in sinu suo, suum autem filium qui erat mortuus
posuit in sinu meo. Quumq; surrexissem mane vt da-
rem lac filio meo, apparuit mortuus. Quem diligen-
tius intuens clara luce, deprehendi non esse meum
quem genueram. Respondit altera, Non est ita vt di-
cis, sed filius tuus mortuus est, meus autem viuit.
Econtrario illa dicebat: Mentiris. Filius quippè meus
viuit, & filius tuus mortuus est. In hunc modum cō-
tendebant coram rege.

Mira res & spectatu digna, q̃ Salomon mox vt
diuinas illustrationes accepit, post tantā sibi diuinitus
insulam sapientiam, meretricum quæstione pulsatur.
Quia plæruncq; (vt ait Greg.) supernæ gratiæ donis
acceptis tentationis aculeo fidelis quisq; probatur.
Deus enim piorum corda & illustrando ad virtutes
prouehit, & mox recedendo tentatione turbati per-
mittit, ne hoc se habere ex semetipso homo vanè glo-
rietur, sed quid ex semetipso sit ipse experiatur.

Sæpe enim quum mentem nostrā concessis virtuti-
bus diuinæ gratiæ respectus illuminat, mox eam lu-
bricæ cogitationes turbant, vt quæ subleuata immen-
so munere exultat, etiam tentatione pulsata quid sit
inueniat. Sic & Helias visitatus desuper sermone coe-
los aperuit, & subito probatus infirmus per desertum fu-
giens mulierem vnā expauit. Sic Paulus vsq; ad
tertium cœlum penetrans secreta paradisi considerat,
& nihilominus ad se rediens contra carnis rebellio-
nem laborat. Videt aliam legem in membris suis re-
pugnantem legi mentis suæ. Itaq; post collationem
muneris Deus hominem probat, quia & collato mu-
nere subleuat, & rursus abstracto paululum, ipsum si-
bi qualis sit demonstrat.

Circa secundum dicitur.

Tunc

B
Salomon
meretricū
quæstione
pulsatur.

3. Reg. 18.

2. Reg. 19.

2. Cor. 11.

Rom. 7.

FERIA SECVNDA

Tunc rex ait: Afferte mihi gladiū. Quumq; attulissent gladium coram rege, diuidite inquit infantem viuū in duas partes, & date dimidiam partem vni, & dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat viuus ad regem (commota quippè sunt viscera eius, super filio suo). Obsecro domine date illi infantem viuū & nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi nec tibi fit sed diuidatur.

C Ecce subtilis indago veritatis. Vbi enim testis omnino defuit, sapiens iudex naturæ secretum affectum interrogans, ad verisimilem coniecturam recurrit. Vim naturæ interrogat, & eum qui mentiri non potest, examinat anxie maternum affectum. Quum enim infans vnus ambarum filius esse non posset, sed alterius tantū, & fieri non posset vt obliuiscatur mulier infantem suum vt non misereatur filio vteri sui, experiri voluit vtra illarum erga infantem viuū visceribus pietatis se veram matrem declararet. Linguam quippè nō cor mentiri posse nouerat. Hinc palam fuit hanc quæ viuū infantem diuidi voluit, se matrem illius mendaciter asseruisse. Nam viuū infantem discindi non modo materna viscera postulare non possent, imò nec videre. Filium ergo non suum petierat, nō vt possideret, sed vt occideret. Non enim hoc fecit filij amore, sed odio æmulæ. Quod etiam hoc quod dictum est modo, sagacis ingenij iudex illico perpendit.

Circa tertium dicitur.

Respondit rex & ait: Date huic infantem viuū, & nō occidatur. Hæc est enim mater

Subtilis in-
guistio ve-
ritatis.

Esa. 49.

Linguam
mētiri pos-
se non as-
sectum.

mater eius.

Quæ videlicet paruuli vitam vel apud æmulam feruari rogauit. Audiuit itaq; omnis Israël iudicium, quod iudicauerat rex, & timuerunt regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium.

Quæ si ad sensum allegoricum referantur, illud imprimis considerandum est qd non modo in officio dominicæ diei .i. hesternæ, sed etiam huius hebdomadæ feriarum, Ecclesiæ de gentibus congregatæ supra Iudaicam synagogam præminentia ostenditur, Ista etenim meretrices, synagoga sunt & Ecclesia populi credentis. Per idolatriam quippè fornicatæ fuerunt, quas tamen Deus matrimonio suo quodammo do donauit, synagogam primū, post Ecclesiam. In cuius rei typum Osee iussus à Deo primū accepit vxorem fornicariam, deinde adulteram. Proinde mulier illa quæ Domini pedes lachrymis rigatos capillis terfit, cui dimissa sunt peccata, Ecclesiam de gentibus & ipsa portendebat, quæ tamen non habet maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi. Nec dicimus eam meretricem mansisse, sed fuisse. Pepererunt autem in eadem domo .i. in Ecclesia, vna carnales legis obseruantias, altera Christum. Venerunt subinde ambæ per fidem ad diuini examen iudiciij. Nam harum altera videlicet synagoga non cognoscens tempus visitationis suæ filium suum oppressit. Siquidem præsentem veritate, figurales Iudaicorum rituum ceremoniæ mortuæ sunt. Quum enim illis scribæ & legisperiti Christo præsentem atq; prædicante pertinaciter incumbunt, quasi dormientes somno graui, qui nec à luce veritatis exorta, nec à clamore prædicantis Christi excitari potuerunt, synagogæ, imò proprium filium, i. abolendæ legis ceremonias inanes, mortificant prorsus & extinguunt.

Porro per filium viuum opus Deo acceptum non incongruè accipimus. Contendunt autem pro filio viuo;

D

Ecclesiæ supra synagogam præminentia.

Osee. i. & 2
Luc. 7.

Ephe. 5.

Synagoga
filium oppressit.

E

FERIA SECUNDA

**Filius viu⁹
myst.**

Act. 13.

Galat. 5.

**Diuidite
infantem
vium
quid sit.**

**Legalia
prorsus
extincta
& illicita.**

**Ephc. 6.
Filius viu⁹
ecclesie ad
iudicatus.**

Gala. 5.

uiu, vtraq; sibi illum asserente. Mortuum verò vtraq; suum negans, alterius esse dicit: In ortu siquidem Ecclesie credentium nonnulli è Iudæis ad fidem conuersi legalium obseruationem ad salutem esse necessariam affirmantes (vt Lucas refert) nisi inquirunt circumcidamini secundum morè Moyse, non potestis salui fieri. Ecce quomodo synagoga, mater vtiq; prolis extinctæ, filium tamen suū clamat adhuc esse viuū. Contra verò gentium Apostolus Paulus: Si circumcidamini inquit Christus vobis nihil proderit. Ecce qualiter ore & voce Pauli, Ecclesia filium suum viuū esse defendit.

Per hoc autē quod ait rex. Diuidite infantem viuū, vtiq; significatum fuit futurum esse, vt ex circumcisione conuersi permitterentur, quarundam Mosæicæ legis ceremoniarum ritus ad tempus seruare, vsquequod videlicet per gentium nationes Euangelium Christi foret diuulgatum, ne prorsus reproba lex, & non à Deo fuisse videretur.

Conuersis autem ad Christi fidem ex Gentibus Apostolico pariter & spiritus sancti decreto denunciatum est seruare legalia quædam pauca ad tempus propter pacificam eorum cum illis in vna fide & Ecclesia communionem, abstinere. s. à suffocato, à sanguine, & ab illorum esu quæ idolis fuerant immolata, & à fornicatione. Conuersi enim ex circumcisione hæc impensè horrebant. Verum post sacri Euangelij publicationem per gentium nationes, Dei sapientia gladio spiritus quod est verbum Dei, figuralium ritus ceremoniarum, nempe impletos in Christo ac repugnantes veritati, & hinc pestiferos fidei credentium & exitiales, de medio prorsus sustollendos, nec ultra cum Euangelio Christi seruandos irreuocabili decreto sanxiuit. In quo nimirum filius viuus synagoga prorsus abiudicatus est, decernente spiritu sancto per Apostolos, Christi fidem quæ per dilectionem opera

operatur abiecta penitus obseruatione legalium sufficere credentibus ad salutem.

Cæterum vt ex his nonnulla secundum tropologiam ad morum eruditionem habeantur, harum altera mulierum Dei iustitiam, altera misericordiam, exempli intelligamus. Instat iustitia vt peccator per mortem quam meruit (anima a corpore separata) scietur ac si viuus infans iudicij gladio diuidatur, iuxta quod per Prophetam dicitur: Tollatur impius ne videat gloriam Dei, in terra quippè sanctorum iniqua gessit. Porro misericordia iudicium iustitiæ non modo temperat, sed & superexaltat, & vibratum retinens gladium in vaginam pacis recondit, ac si clamet & dicat: Obsecro domine nolite interficere eum. Nempe misericordiae Domini quæ non sumus consumpti. Non enim putandum est hominum peccata Deum idcirco ultione condigna non ferire quasi illa ignoret, quum sint omnia nuda & aperta oculis eius, & non sit aliqua creatura inuisibilis coram illo, vel quasi hæc illi non displiceant, vel ea punire non possit, quæ nefas est de Deo vel cogitare, quum sint ei peccata nostra molesta, & ea sustinens laborasse se per Prophetam clamet. Rursus quum omnia quæcunque voluerit faciat in cælo & in terra, non est qui possit resistere voluntati eius, sed est quæ seruat peccatorem ad poenitentiam misericordia mater, interpellans pro illo, ne per mortem medijs scindatur. Non enim ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit. Huic (inquit sublimis ille rex cui omne iudicium dedit pater) date infaudem viuum, & non moriatur. Hæc est enim mater eius, hæc eius seruatrix est.

FERIA

G
Sensus moralis.
Iustitia & misericordia altercantur.
Esa. 26.
Iaco. 2.

H
Tren. 3.
Hebr. 4.

Esa. 1.

Titu. 3.
Ioan. 5.

FERIA TERTIA

post latere.

C

Erno, quòd populus iste dæ
ræ cervicis sit. Exodi. 32.

Ex hac lectione tria notantur:
Primum est ingratiſſimæ gentis
offenſio deteſtabilis. Secundum eſt
aduerſum hos Dei comminatio

valde formidabilis. Tertium eſt Moyſi oratio po
tens & Deo acceptabilis. Primum à principio le
ctionis. Secundum ibi. Rurſumq; ait Dominus ad
Moyſen: Cerno q; populus. Tertium ibi. Moyſes
autem orabat dominum Deum ſuum.

A
Populus
cur in ido
latrariam
ruit,

Circa primum aduertendum eſt q; populus Iſraël
videns q; moram faceret Moyſes in monte coram
Domino, quum eſſent ipſi ad inſolentiam & idolat
riam (quam utiq; in Ægypto exercuerāt) procliues,
dicebant inter ſe. Moyſi huic viro qui nos eduxit de
terra Ægypti nescimus quid acciderit, faciamus no
bis Deos qui præcedant nos. Fecerunt ergo ſibi ex
auro à populo collecto vitulum conſtatilem, & ex
oblatis illi hoſtijs comedebant, & circa idolum im
pudicè ſaltantes ludebant. Quod cernens Dominus
dixit ad Moyſen: Descende de monte, quia peccauit
populus tuus quem eduxiſti de terra Ægypti. Receſ
ſerunt cito de viâ quâ oſtendiſti eis, feceruntq; ſibi vi
tulum conſtatilem & adorauerunt, atq; immolantes
ei hoſtias dixerunt: Iſti ſunt Dii tui Iſraël, qui te eduxe
runt de terra Ægypti.

Nequiſſi
ma ingra
tutudo.

Vbi patet ingratiſſimæ gentis perfidia deteſtanda
qui poſt tanta & tot magnalia quæ ad eorum libera
tionem coram eis fecerat Dominus, eorum percu
tiens hoſtes & ipſos ſaluâs, poſt tantorū dona benefi
ciorum, Deo derelicto ad idolatriam ſe conuerterunt.

B

Patet etiam eorum inconstantia & leuitas. Cito
enim receſſerunt de viâ recta ſicut ſcriptū eſt. Cito fe
cerunt obliſi ſunt operum eius. Deniq; falſitas eorū

eluceſ

elucet. Dixerunt enim audiente Deo in corde suo (cuius auditor est Deus) Isti sunt Dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti, sacrilega mendaces blasphemia summi Dei beneficium maximum, metallo vanissimè tribuentes. Peccauit, inquit, populus tuus, quia in tale ac tantum scelus prolapsus iam non est meus. Tuus, inquit, tam cognatione carnis, quàm affectu solitudinis. Recesserunt cito, nempe leues & instabiles. Dilexit quippè populus iste mouere pedes suos, & non quieuit & Domino non placuit, de via fidei & iustitiæ, qua perueniri potest ad omne bonum, quàm ostendisti eis. Hinc aduertimus quod sit gregi damnoſa absentia pastoris. Non enim scelus hoc Moyſe præſente tentassent. Nam plerumque etiam sola prælati præſentia ſubditorum non ſolum manus ab opere malo, ſed etiam animos compescit & mentem. Pastoris præſentia lupum arcet à grege, quem illo absente erat inuaſurus. Quippè ſecurus accedit tentator, ubi nullus timetur reprehensor.

Sed prælatus qui non niſi temporalia commoda quærit, mercennarius eſt & non pertinet ad eum de ouibus, ſed de lacte & lana tantum. Hic videt gregem ſibi commiſſum inuadente lupo diſpergi, & fugit non locum deferendo, ſed ſubtrahendo auxilium. Fugit tamen interdum etiam corporaliter, pompæ ſæculi ſectator, vel ad curias principum & magnatum, vel ad carnis ſuæ delicias & voluptates, quum interim diſpergi per errorum deuia ſubditi, idola ſibi conſtituunt, illis ludentes, illis non quaſi bet hoſtias ſed proprias animas litantes. Porro Deus qui ab alto cõtuetur vniuerſa, cuius oculi aperti ſunt ſuper omnes vias filiorum hominum, corda intuentes in abſcondito, peccante populo paſtori mandat. Vide, inquiens, quid agatur, operare diſcuſſionem, exequere iuſtitiam, curam vigilem impende.

Ad hunc modum cito reſeſſuri ſunt plerique poſt acceptam peccatorum remiſſionem, & Dominici cõ-

Mendaces

Hier. 14

C
Mercennarius non paſtor quis ſit
Ioan. 10.
Grex vt diſpergitur,

Eccli. 23

Inconſtantia eorum
qui relapſi
ri ſunt.

M munio.

FERIA TERTIA

Prouer. 26

munitionem corporis, recessuri sunt, inquam, de via poenitentiae, quae sacris his diebus illis ostenditur, ambulaturi post carnis concupiscentiam in immundicia, quasi canis reuersus ad vomitum, & quasi sus lota in volutabro luti.

Circa secundum dicitur.

Rursumque ait Dominus ad Moysen: Cerno quod populus iste durae cervicis sit, dimitte me ut irascatur furor meus contra eos & deleam eos faciamque te in gentem magnam.

D Hic notatur aduersum praeuaricatores Dei comminatio valde formidabilis. Cerno, inquit, hunc populum esse durae cervicis. i. superbiae indomabilis, quae durae atque erectae inflexibilisque cervicis nomine designatur. Quod alijs verbis in plerisque scripturae locis duritia cordis dicitur. Nam cor durum & dura ceruix pro eodem habentur.

**Duri cor-
dis incō-
moda.**

Itaque durae cervicis siue duri cordis incommoda operae precium est aduerrere, quorum vnum est, quod sicut terra dura & arida sparsum semen intra se non recipit, imò potius quod super petram diuini verbi semen cecidit idcirco non retulit fructum quia non habebat humorem, ita cor durum, praedicatum vel diuinitus inspiratum viuificum coelestis verbi semen non admittit.

Act. 7.

Secundum est, quod spiritui sancto pertinaciter resistit, unde ad impiam Iudaeorum synagogam aduersus Dominum & aduersus Christum eius in concilio congregatam per inuictum Christi testem dicitur: Dura ceruice & incircūcisi cordibus & auribus, vos semper spiritui sancto resististis, cuius resistentiae modum subiungit, dicens: Quem Prophetarum non sunt persequuti patres vestri? Parum eis est quod spiritui sancto non acquiescant, nisi & insuper resistant, repugnent, & impugnent.

Ter

Tertium est q̄ iram Dei sibi thesaurizat, prout **E**
 Apostolus ad Romanos scribens ait: Secundum du- **Rom. 2.**
 ritiam tuam & impoenitēs cor, thesaurizas tibi iram
 in die iræ & reuelatiōis iusti iudicij Dei. Illius autem
 thesaurus augefcit, qui certatim ad peculium infe-
 rens, nihil inde quo minuatur tollit. Non secus duri
 cordis peccator thesaurū iræ cœlestis quem sibi quo-
 tidie sceleribus auge, per pœnitentiam & opera san-
 cta non dissipat.

Quartum est q̄ finem malum sibi superinducit, **Eccli. 23.**
 sicut per sapiētem dicitur. Cor durū malè habebit in
 nouissimo, quum videlicet illi occurrerit dura atq; im-
 portabilis ira Dei. Quum autem durum aliquid duro
 occurrit, quod infirmius est confringatur & cedat ne-
 cesse est, quomodo si saxo grandi de altissimo, monte
 ruenti in præceps, occurrat olla testea. Hinc ad ipsum **Simile.**
 viuorum iudicem atq; mortuorum de his qui duro
 sunt corde dictū est: Reges eos in virga ferrea, & tan-
 quam vas figuli confringes eos. De qua confractio, **Esa. 30.**
 ne per Esaiam dicitur. Pro eo q̄ reprobastis verbū
 hoc, & sperastis in calumnia & tumultu, & innixi
 estis super eo, & sequitur. Subitò dum non speratur
 veniet contritio eius, & comminuetur sicut conteri-
 tur lagena figuli contritione perualida, & non inue-
 nietur de fragmentis eius testa in qua portetur igni-
 culus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de
 fouea. Sequitur.

Dimitte me vt irascatur furor meus contra eos. **F**
 Quid est Deum dicere dimitte me, nisi precandī au-
 sum præbere? Perinde est enim ac si dicat: Pensa quā-
 tum apud me valeas, & cognosce quia potis es obti-
 nere à me quicquid pro populo postulaueris.

Sed huic obuiare videtur quod in Iob scriptum **Iob. 9.**
 est. Deus cuius iræ resistere nemo potest, quum (sicut
 hic patet) iræ Dei Moyses obstiterit, qui supernæ
 percussioneis impetū suæ mortis obiectione restrinxit
 dicens; Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de
 libro

FERIA TERTIA

Nu. 26. libro tuo quem scripsisti. Aaron quoque plagam ignis in populo iam grassantem, incensum fumo & deprecatione repressit. Rursum Phinees fornicantem cum muliere alienigena trucidans in zelo suo, diuinæ indignationis furorē gladio placauit. Denique ferienti populum angelo Dauid sese ferendum offerens, pacationis gratiam antequam compleretur ultionis tempus obtinuit.

Nu. 25. Sed iræ Dei resisti non potest, quum se ad ulciscendum consilij sui prædestinata stabilitate mouet. Nec utiliter cuiusquam deprecatio illius iræ se obijcit, nisi ab ipso acceperit ut se opponat. Rursum iræ Dei tunc nullus resistit, quum semel aliquid ab intimis irascens

3. Reg. 24. do disposuit. Vnde nec Moyses ipse qui reatum totius populi precibus suis deterisit & iræ Dei vim placauit, ad petram Oreb veniens & pro aquæ exhibitione diffidens, terram promissionis ingredi Domino irascente non potuit, tametsi de hac re se affligit & desiderio turbatur, dispositæ tamen ultionis iracundiam à se repellere non valuit, qui tamen eam volente Domino à populo amouit. Hinc rursum Dauid prostratus à plebe angeli gladium prece compescuit, quum

Nu. 20. tamen prius plorans & eiulans nudis pedibus filium lugeret, quoadusque perpetrati facinoris ultionem ad plenum reciperet, iram Dei non valuit pro semetipso temperare.

3. Reg. 12. Circa tertium dicitur. Moyses autem orabat Dominum Deum suum, dicens: Cur Domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra Ægypti in fortitudine magna & in manu robusta? Ne quæso dicant Ægyptii callidè eduxit eos ut interficeret in montibus & deleret de terra. Quiescat ira tua, & esto

Moysi pro populo potens oratio

& esto placabilis super malitia populi tui. Recordare Abrahamā, Isaac, & Iacob seruatorum tuorum, quibus iurasti per teipsum, dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas cœli, & vniuersam terram hanc de qua loquutus sum dabo semini vestro & possidebitis eam semper. Et post pauca. Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti.

Vbi ponitur Moyſi potens & accepta Deo oratio. In qua oratione & fideliter interpellat pro populo peccatore, & fortiter ac sapienter allegat. Cur, inquit, Domine irascitur furor tuus contra populum tuum, non meum. Dixisti enim: Filius meus primogenitus Israël. Et rursus dicturus es per Prophetam tuum, Si potest mulier obliuisci infantem suum vt non misereatur filio vteri sui, ego tamen non obliuiscar tui. Cur ergo tu Deus secundum cuius magnitudinem etiam magna est clementia, cui proprium est misereri semper & parcere, irasceris populo tuo, qui etſi peccat, nihilominus tamen populus tuus est.

Exod. 4.

Esa. 49.

Allegat proinde impensum diuinitus populo beneficium, quum dicit: Quem eduxisti, quem liberaſti de terra Ægypti, de domo ſeruitutis iniquæ, vt tibi populus iſte tuus ſeruiret, quem tamen non paruo negotio aut ſaciliter eruiſti, ſed in fortitudine tua magna & in manu robuſta. Quem populum tuum ſi modo deſeueris, quis ex nunc enarrabit magnalia tua? Profecto tam grandia populo huic collata bona in vanum fuiſſe conſeſſa videbuntur. Rurſum ſi populo tuo, inquit, peccatum hoc non dimiſeris, honor & gloria tuæ maiestatis (propter quam creata ſunt vniuerſa) non paruum hinc accipiet detrimentum.

Honor
Dei conſer
uit Moyſes

M 3

Mena

FERIA QVARTA

Mentientur quippè inimici tui Ægyptij, & blasphemantes nomen tuum dicturi sunt. Callidè eduxit eos, vt interficeret in montibus & deleret de terra, & quia non potuit illos in promissam perducere hæreditatem, ideo extinxit eos. Et quid facies nomini tuo magno? Quiescat ergo ira tua, & esto placabilis super nequitia populi tui.

Patrū gratiam orans commemorat.

Deniq; patrum populi huius prætendit gratiam, horum pro filijs veneranda nomina commemorans, & nonnunquā filijs malis pia patrum merita subueniant. Horum ergo non modo gratiam allegat, verum etiam diuinæ pollicitationis iuramento firmatam stabilitatem, quasi dicat: Quod semel promissisti mutari fas non est. Iurasti per teipsum, quem homines peierare non audent, & multiplicares semen eorum sicut stellas cœli, & promissam terram eorū semini traderes in possessionem, & eam possessuri forent semper. Quod tamen intelligendum est in illius terræ significato. Non enim terram illam possederūt aut possident semper, quia illam propter peccata suam multo tempore perdidērunt. Sed qui verā semen Abrahæ & Israël sunt secundum fidem, promissiones æternæ hæreditatis (cuius illa typus erat) per Christi gratiam accipiunt.

Semetipsum Deo pro populo opponit.

Postremò verò aut dimitte, inquit, eis hanc noxā, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti. Magna deprecantis fiducia, nec aliunde prorsus quā de sincero diuini amoris fonte procedens. Quis enim Deo dicere audeat, dimitte eis hanc culpam, aut dele me de libro vitæ, nisi tanta sit Deo dilectione coniunctus, & nullatenus posse fieri putet vt vnquam ab eo separetur? Porro tales precatōres tales mediatores, tales pacis legatos quærit ipse Deus, sicut per Prophetam dicit: Quæsiui de eis virum qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam, & non inueni, & effudi super eos indignationem.

Ezech. 22.

gnationem

gnationem meam, & in igne iræ meæ consumpsi eos. Sed non in vanum iste pacis conciliator patrem misericordiarum deprecatus est. Sequitur enim.

Placatusq; est Dominus, ne faceret malum quod loquutus fuerat aduersus populum suum. Nihilominus tamen aduertendum est quod in hunc populum Moyses ipse quem precibus ab interitu liberauerat, mira atque districta postmodum seueritate iudicis animaduertit, & cui precibus obtinuit vitam, in hunc statim post, seuerè ultus est diuinæ offensionis iniuriam. Stans enim in porta castrorum iustitiæ zelo succensus clamauit, dicens: Si quis est Domini iungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes filij Leui, quibus ait: Ponat vir gladium super femur suum. Ite & redite de porta vsque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem suum, & amicum & proximum suum. Feceruntque filij Leui iuxta præceptum Moysi, cecideruntque in die illo quasi viginti tria millia hominum.

Hinc perpende quemadmodum in rectoribus atque doctoribus erga subditos esse debeat & consolans misericordia, & piè sæuiens disciplina. Attendit Moysen fideliter & piè amantem, & nihilominus in delinquentes districtè sæuientem. Quum enim illi diceretur à Domino, descende, peccauit populus tuus iste, & poenam comminans mox subderet, dimitte me vt irascatur furor meus contra eos & deleam eos de terra, sepe ille semetipsum iræ Dei opponens (vt dictum est) aut dimitte, inquit, eis, aut dele me de libro tuo quem scripsisti. Penset qui vollet, erga populum hunc amantis affectum, pro cuius salute nomen suum è vita & salute deleri petiuit. Rursum quanto rectitudinis zelo quum veniam obtinuisset ad populum veniens ait: Ponat vir gladium super femur suum & cætera quæ sequuntur.

M 4. Ecce

K

Exod. 32.
Dei iniuriā vt moyses vlciscitur.

L
Grego.
Exemplū rectoribꝫ.

FERIA QVARTA

Ecce qui omnium vitam cum sua morte petiuit, quorundam vitam gladio extinxit. Sic eos amauit quibus praeuit, vt pro eis non parceret sibi, delinquentes verò sic persequutus est, vt nonnullos eorum etiam parcente Domino prostrauerit. Vtrobique legatus fortis causam populi apud Deum precibus, causam vero Dei apud populum gladijs allegauit. Intus amans, intus irae Dei supplicando obstitit, foris fauens, culpam feriendo consumpsit. Et ideo Deus citius adiuit agentem pro populo, quia vidit quid facturus esset super populum pro Deo. Vtrumque ergo Moyses miscuit, vt nec disciplina deesset misericordiae, nec misericordia disciplinae.

**Moyſes
apud Deū
& popu-
lum lega-
tus fortis.**

FERIA QVARTA

post Lætare.

SI volueritis & audieritis me, bona terrae comedetis. *Esaia. i.*

In hac lectione reprobatis testamenti veteris sacrificijs, vera nobis animarum medela monstratur. Vbi primo ponitur salutaris exhortatio. Secundo, desiderandae salutis, veniae scilicet & gloriae promissio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi, si fuerint.

**A
Iudaica sa-
crificia à
deo repro-
bata.**

**Quare sa-
crificia to-
lerata.**

Circa primum notemus ex his quae hanc lectionem antecedunt superuacui cultus & sterilis sacrificij reprobationem quum dicitur: Quo mihi multitudo nem victimarum vestrarum dicit Dominus? Plerum sum. Quasi dicat: Nullo horum indigeo, nihil his delector. Meus est enim orbis terrae & plenitudo eius, sacrificijs vestris plenus, quin & taedio affectus sum. Holocausta arietum & adipem pinguium, & sanguinem vitulorum & agnorum & hircorum nolui. Quo nimirum ostendit se Iudaica sacrificia nunquam amasse, sed illa ne populus ad idolatriam pronus in ido-

la des

la defueret, ad tempus tolerasse. Proinde propter significatū per illa Christi sacrificiū ea præcessisse, quo utiq; vero sacrificio peccante, ea pro nihilo reputasse. Subdit enim. Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomenias & sabbatum, & festiuitates alias non feram, calendas vestras, & solennitates vestras, odiuit anima mea, facta sunt mihi molesta.

Quum extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis, & quum multiplicaueritis orationem non exaudiam, manus enim vestrae sanguine plene sunt. Sanguine videlicet iustorum & prophetarum: & tandem sanguine Domini ipsorum, quemadmodum ipse illis nō quidem præcipiens, sed quod facturi erant prædicens, ait, Implete mensuram patrum vestrorum. Illi interfecerunt prophetas, vos interimite filium familiās.

B
Cur orantes non exaudiantur.

Mat. 23.

Porro quod dictum est, quum extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis, & quum multiplicaueritis orationem, non exaudiam, in illos etiam dici potest, qui quum sint scelerum assiduitate contaminati, in oratione nihilominus manus ad Deum tendunt, sed quasi sanguine plenas. Et mox sequitur.

Lauamini, mundi estote, auferte malum, cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere peruerse, discite benefacere.

Enumerat ea quibus utiq; sacrificijs semper acceptis Deus peccatori reconciliatur. Et primo ponuntur ea quibus homo recte agit erga semetipsum, deinde illa quibus recte agit erga proximum. Ibi quaerite iudicium. Circaprimū dicit. Lauamini. q. d. Vete- ra illa sacrificia odiui, sed placet veritas euāgelij. Euā- nescat & pertranscat figurarum ymbra, veritas præ-

FERIA QVARTA

sens elucescat. Lauamini itaq; in sanguine agni, in salutaris aqua baptismi. Quod si vos post baptismum rursus peccato contaminaueritis, tum poenitentiae lachrymis vos abluite.

C
Lauachru
anime du
plex.

Eze. 36
Perfecta
hominis
sanctifica
tio osten
ditur.

Ioan. 19.

Mat. 5.

D

Heb. 4

Habet enim tam poenitentiae lauachrum q̄ baptis mus ab effuso Christi sanguine animas purificandi virtutem. De qua peccatorum ablutione nec non & per spiritus sancti gratiam animae sanctificatione per Ezech. Dominus ante praedixerat. Quum sanctifica tus fuero in vobis, videlicet per fide & nominis mei confessionem, tollam vos de gentibus et congregabo vos de vniuersis terris, & adducam vos in terram ve stram, quae est ecclesia credentium, & effundam super vos aquam mundam. i. spiritus sancti gratiam, per il lam aquam significatam quae ex aperto dominici cor poris latere dextro profluxit, & mūdabimini ab om nibus inquinamētis vestris, & ab vniuersis idolis ve stris. i. rebus quas Deo praelulistis, mundabo vos. La uamini itaq; inquit, & facite dignos poenitentiae fru ctus. Sed quia non sat est fuisse a peccatis ablutum, si denuo vosmetipsos sceleribus contaminare perrexe ritis, hinc est q̄ quum dixisset lauamini, mox adiecit. Mundi estote. i. de cetero in futurum. Non enim habi tabit in tabernaculo Domini, nisi qui ingreditur sine macula, vnde & qui mundo sunt corde a Domino beati praedicantur.

Quia vero munditia haec quae per innouationem mentis acquiritur nisi praesente atq; opitulante spiritu seruari non potest, ideo quum dixisset & ab vniuersis idolis vestris mundabo vos, mox subiiecit. Et dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam in me dio vestri, quo praesente & vos conseruante, in cordis munditia perseuerare poteritis. Et ne quis forsan Iu daico more (tota quippe Iudaeorum mundicies de for ris erat) exteriorem duntaxat coram oculis hominū munditiam sibi putet sufficere. subiunxit. Auferte ma lum cogitationum vestrarū ab oculis meis, quibus oculis

oculis omnia nuda sunt & aperta. Et quia non mor-
do cessandum est à malis cogitationibus, sed & mul-
to magis ab iniquis operibus, sequutus adiecit.

Quiescite agere peruerse. Laboriosum quippe est
sub onere peccati Sathanæ iugum ferre. Lassati su-
mus (inquiunt) in via iniquitatis & perditionis, &
ambulauimus vias difficiles. Ad hoc autem vt quie-
scant agere peruerse, etiam spiritus opitulatio necessa-
ria est, quam Dominus promittens consequenter ait.
Et auferam cor lapideū de carne vestra, id est, cor du-
rum, cor graue per amorem huius sæculi, cor timore
Domini sublato, temerarium & inpauidum, cor in-
sensibile prorsus & mortuum per ingratitudinem ac
Dei obliuionem. Et dabo vobis, inquit, cor carneum,
id est, cor molle & tractabile per mansuetudinem &
piam voluntatem, cor sensum habens per diuinorum
beneficiorū agnitionem, habens & vitam per veram
Dei & proximorū dilectionem, vt sic renouatus ho-
mo quiescat agere peruerse.

Sap. 5.

E
Cor lapi-
deū quid
sit.
Cor car-
neum.

F
Vnde di-
scamus.
Phil. 2.

Gal. 3.

Porro ne mundata conscientia domus ociosa ma-
nens & vacans, ingressuris denuo spiritibus immu-
dis pateat, post prædicta sequutus adiecit. Discite be-
nefacere. Itaque recedens à peccatis, discat se ad opera
bona conuertere. Discite, inquit, benefacere. q. d. Ne-
quaquam existimetis virtutem ē vobis vltro nascitu-
ram, imò discite benefacere. Discite inquam & à Dei
verbo, & ab ijs qui exemplorum bonorū lucem vo-
bis præferentes lucent tanquam luminaria in mundo
verbum vitæ continentes, & quasi depictum foris in
opere Dei verbum ostendentes, etiam vos posse ea-
dem facere confirmant.

Rursus quoniam (vt Apostolus ait) qui tribuit no-
bis spiritum operatur virtutes in nobis, sine quo spi-
ritu nihil prorsus acceptum Deo operamur, ideo
post præmissa subdit dicens, Et spiritum meum po-
nam in medio vestri. Et vt ostēdat nos bene operādi
virtutem non nisi dono spiritus consequi, subiicit,

Et fa-

FERIA QVARTA

Et faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis, & operemini. Nisi enim spiritu vitæ membra corporis vegetentur, operationes suas exercere non possunt. Circa secundum vbi exprimit sermo propheticus ea quibus homo recte ordinatur erga proximum dicit.

Quærite iudiciū, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduā, & venite & arguite me dicit Dominus.

Q Quærite iudiciū, inquit, scilicet à sapientibus quorum interest iudicare. Nec aliquatenus cum proximo iudiciū subire contempseritis, nec iustum iudiciū compositis technis vel eluseritis, vel declinaueritis, aut quod peius est, per vim fortasse iudicio resisteritis. **Iob. 31.** Sed quærite iudiciū ipsius exemplo qui ait, Non contempsi subire iudiciū cum seruo meo & cum ancilla mea quum disceptarent aduersum me. Sequitur.

Defendendi imbecilles. Subuenite oppresso, scilicet per vim à potentioribus. Eripite pauperem (ait Propheta) & egenū de manu peccatoris liberate. Iudicate pupillo iudiciū iustum, consistente aduersus hunc vel astuto, vel potente. Defendite viduam. Siquidem pupillis et viduis quæ plærunque sunt inualidi, inferri calumnia solet ab iniuris. Vnde vir sanctus cæteros instruens potius quàm se metipsum commendans ait, Auris audiens beatificabat me, & oculus videns testimonium reddebat mihi, eo quod liberafsem pauperem vociferantem, & pupillum cui non esset adiutor. Benedictio perituri super me veniebat, & cor viduæ consolatus sum. Oculus fui cæco & pes claudus, pater eram pauperū, & causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Conterebar molas iniqui, & de dentibus illius auferebam prædam. Quum igitur hæc quæ dicta sunt & ad vos metipsos & ad proximos seruaueritis, tunc venite, inquit, & me ingratum arguite si non vobis pro his bona reddidero, gratiam videlicet & remissionem

peccata

peccatorum. vnde sequitur. Circa secundū dicitur.

Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Si volueritis & audieritis me bona terræ comedetis.

Hic ponitur desiderandæ salutis promissio, quæ in duobus consistit: quæ sunt, remissio culpæ & collatio felicitatis æternæ. Promittuntur tamen hæc duo nō simpliciter, sed sub ea quæ præmittitur conditione, si videlicet erga semetipsos & erga proximos ea seruēt quæ prophetico sermone sunt in præcedentibus comprehensa.

Circa primum quod est remissio culpæ dicitur, Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur. Coccinum & vermiculus colores ignei sunt atq; sanguinei, quibus nimirum piacula grauiora vt homicidium & adulterium significantur. Attramen si fuerint, iuquit, peccata vestra adeo grauiā vt tincta sanguine quodammodo videantur, aut propter eam quæ in vobis arsit concupiscentiæ flammam, gehennæ ardoribus expianda, quasi nix dealbabūtur, id est, refrigerio gratiæ cœlestis frigida erunt corda & candida, quæ pridem ardore malarum concupiscentiarum flagrabant. Et si fuerint rubra quasi vermiculis, id est, oppressione vel sanguine innocentum & inopum horrentia, in vestem Domini mutabuntur, quæ de agni vellere confecta est, quem etiā in Apocal. in vestibus albis & candidis beatorum chori sequi memorentur. Sanē Christi vestis candida, ecclesia credentium atq; piorum est. Vnde etiam ad ipsum voce patris per Prophetā dicitur. Leua in circuitu oculos tuos et vide, omnes isti congregati sunt venerūt tibi. Viuo ego dicit Dominus, quia omnibus his velut ornamento vestieris,

H

Remissio
culpæ quæ
liter pro
mittitur.

I

Apoc. 19.
Christi ve
stis quæ sit,

Esa. 49

Circa

FERIA QUINTA

**Liberū es
se hominis
arbitrium**

Circa secundum quod est collatio felicitatis æternæ dicitur. Si volueritis & audieritis me. Vbi planè liberum esse humanæ voluntatis arbitriū adstruitur, vt non ex præiudicio Dei, sed ex singulorum meritis præmia vel pœnas sequi probetur. Bona terræ comeditis. Quā elementa cætera in motu sint, terra stat immobilis. Vnde & per terram hoc loco nō incongrue æternæ beatitudinis soliditas significatur. Hac, inquit, proculdubio fruemini, si & ea quæ præmissa sunt facere, & ex nunc me audire, & præceptis meis acquiescere volueritis.

FERIA QUINTA

post Lætare.

Ostendit puer septies, aperuitq; oculos suos. 4. Re. 4.

Ex huius lectionis allegoria considerare possumus. Primo generis humani flebilem lapsum. Secundo adhibitum frustra legis

remedium. Tertio efficax diuinæ incarnationis missum coelitus medicamentum. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Et ille ait ad Giezi. Tertium ibi. Porro mater pueri ait.

Circa primum dicitur.

Venit mulier Sunamitis ad Elisæum in montem Carmeli & apprehendit pedes eius. Et accessit Giezi vt amoueret eam. Et ait homo Dei. Dimitte eam. Anima enim eius in amaritudine est. & Dominus cælauit à me.

A Quumque intellexisset mortuum esse filium eius, fletibus ipsius indulsit, ac tandem (vt patebit) operam tulit.

Puer

Puer hic mortuus secundum allegoriam vniuersum genus humanum est: ob noxam primæ parentis mortui destinatum. In Adam enim omnes moriuntur, in quo omnes peccauerunt. Nam & per vnius hominis delictum, mors intrauit in mundum. Porro mater, filij mortem plangens, & quæ eius qui mortuos suscitatur misericordiam implorat, sanctorum veteris testamenti patrum piæ sollicitudinis curam & anxiam pro generis humani salute desideria significat. Quorum clamores & gemitus, ad aures vsque Domini facti introierunt. Quorum vnus obsecro Domine, inquit, mitte quem missurus es. Et rursus alius ait. Vtinam dirumperes cœlos & descenderes. Hinc & ipse Dominus. Clamor, inquit, filiorum Israel venit ad me. Elisæus enim in monte habitans typum gerit Dei, qui nimirum excelsus est & habitans æternitatem, ad quem (vt dictum est) anxius sanctorum patrum clamor peruenit.

1. Cor. 15.
Rom. 5.

Patrum desideria.

Exo. 4.

Esa. 64

Exod. 4.

Esa. 57.

Circa secundum dicitur.

Et ille ait ad Giezi. Accinge lumbos tuos & tolle baculum meum in manu tua & vade: Si occurrerit tibi homo non salutes eum, & si salutauerit te quispiam, non respondeas illi. Et pones baculum meum super faciem pueri. Perrexit igitur & posuit baculum super faciem pueri, & non erat vox neque sensus. Nunciauit ergo Elisæo, quia non surrexit puer.

Hic figuraliter ostenditur depellendæ morti frustra adhibitu Mosaicæ legis remediū. Nam per Giezi seruū Elisæi, Moyses famulus Dei intelligitur, qui Domini sui baculum, id est, legem comminationibus & terroribus duram ferens ideo properare iubetur, quia

Lex Moy
si baculus.

FERIA QVINTA

quia lex illa pertransijt: nemini salutem dicere iussit, eo
 q̃ ille qui solus saluare posset, necdum aduenerat. Sol
 lus quippe Deus qui fecit hominem potuit & hunc
 reparare ad salutem. Porrò lex propter sui austerita-
 tem, recte per baculum designatur: iuxta quod per
 Heb. 10. Apost. dicitur, Irritam quis faciens legem Moyfi, sine
 vlla miseratione duobus aut tribus testibus moritur.
 Vnde Greg. Dum per Moysen Dñs terrorem legis
 protulit, quasi per puerū virgā misit. Per legē quip-
 pe Deus virgam tenuerat, quum dicebat, Si quis hęc
 vel illa fecerit, morte moriatur. Verū d peccati mori-
 te legis timor suscitare non valuit, sed statum vitæ ap-
 parata mansuetudinis gratia erexit. Nam puer cum
 baculo mortuum suscitare non valuit, quia Paulo au-
 testante, nihil ad perfectū adduxit lex. Cōclussit enim
 scriptura omnia sub peccato, vt promissio ex fide le-
 su Christi daretur credentibus.

C
Lex salutē
cōferre nō
potuit.
Heb. 7.
Gal. 3.

Circa tertium dicitur.

Porrò mater pueri ait, Viuit Dominus &
 viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit
 ergo & sequutus est eam, & ingressus est do-
 mum. Et ecce puer mortuus iacebat in le-
 ctulo eius. Ingressusque clausit ostium su-
 per se & super puerum, & orauit ad Domi-
 num, Et ascendit & incubuit super puerum,
 posuitq; os suum super os eius, & incurua-
 uit se super eum, & calefacta est caro pueri.
 Atque ille reuersus ambulauit in domo se-
 mel huc atque illuc. Et ascendit & incubuit
 super eum & ossitauit puer septies, aperuit
 que oculos suos. At ille vocauit Giezi &

dixit

dixit ei, Voca Sunamiten hanc. Quæ vocata ingressa est ad eum. Cui ait, Tolle filium tuum. Venit autem illa & corruit ad pedes eius & adorauit super terram. Tulitq; filium suum & egressa est.

Hic per figuram describitur missum coelitus in carnationis filij Dei efficax medicamentum. Siquidẽ supplex mortui pueri mater, id est, patrum testamenti veteris longanimis & fide plena supplicatio, in aures dñi sabaoth vociferare non desijt, donec Elisæus ipse (quod interpretatum salutare dei dicitur) hoc est Dei filius, de coelis à regalibus sedibus (quasi de monte sublimi) nostras miseratus erumnas clementer adueniret. Cōmota sunt quippe viscera misericordiæ suæ, vt oriens ex alto visitaret & illuminaret eos qui in tenebris & vmbra mortis sedebāt, vt dirigerentur ex illis pedes eorum in viam pacis.

Ingressus itaque istius mundi domum funere magno & luctu oppletam, vt sese mortui membris exequaret mira charitate se collegit, & incuruauit. Quem enim nō capit vniuersitas creaturæ, intra vnus infans, tilis corpusculi membra verus homo factus mira dignatione inclinata suæ maiestatis celsitudine se abscondit, sicut ad eum per Prophetam dicitur, Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator. Vnde & Apostolus ait, Quum in forma Dei esset non rapinam arbitratu est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinē hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Huc illucq; deambulabat in domo, quia & Iudæam iuxta & longè positas gentes vocat.

Quodd autem puer mortuus imò iam à morte reuiuus oculos aperit, utiq; designat qd per ipsius predicationem & miracula in terra Iudæorum, humanum genus in personis credentium à peccatis & figurarum

C
Incarnatio
verbi vitę
medica
mentum.
Sap. 18.

Luc. 1.

Dei filius
vt se nobis
confirmauit.

Esa. 45.
Phil. 2.

D
Officatio
& apertio
oculorum
quid.

N rarum

FERIA QVINTA

rarum legis obscuritate, quasi à mortis tenebris, ad contuendum & agnoscendum veritatis & gratiæ lumen adfurrexit.

Quòd autem reuiuiscens mortuus ossitat septies, quid aliud signat, nisi q̃ septiformis gratia spiritus sancti spiritualis vitæ signa non modo in septem operibus pietatis, sed etiam in vniuersa morum ac vitæ serie euidenter ostendit? Mox itaque iuuenis erigitur. Quia quē timoris virga suscitare nō potuit, per amoris spiritum ad vitam redit.

E Quæ si ad moralem doctrinam conuertantur, per mortuum hunc peccator Dei gratia destitutus intelligitur, qui melius per spiritum lenitatis & dilectionis fœdum (ac si per calefactionem quandam) q̃ per districtiōnis seueritatem, quasi baculum, emendatur, & à peccati morte reuocatus viuificatur. Vnde etiam preloato qui durioris animaduersionis baculo (consolationis vberē prorsus siccato) aduersum delinquentes vitatur, verbera sola non vbera paruulis præferens: à subdito iure dici posset. Nunquid canis ego sum q̃ tu venis ad me cum baculo?

1. Reg. 17.

Ecclesiasti-
ca censura
vbi exerce-
nda.

2. Cor. 10

Gal. 6.

Quum enim non nisi contra desertores, hæreticos scilicet & schismaticos, aut palam in peccato obstinatos, seueritatis baculo sit vtendum, cur aduersum me qui sum seruus Domini & filius ancillæ suæ, id est, ecclesiæ, tanquam hostis non pater, cum execrationis baculo venis? Sed longe aliter docet Apostolus, qui se à Deo potestatem accepisse fatetur in ædificationē corporis Christi tantum, nō in destructionem, ait enim, Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans temetipsum ne & contemneris.

FERIA

post Latere.

Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius.

3. Reg. 17.

In hac lectione duo describuntur. Primum orbatae filio viduae afflictio. Secundum est defuncti filij per Heliam resuscitatio. Primum a principio lectionis. Secundum ibi. Et ait ad eam Helias, Da mihi filium tuum.

Circa primum dicitur.

Aegrotavit filius matris familiars, & erat languor fortissimus, ita vt non remaneret in eo halitus. Dixit ergo mater eius ad Heliam, Quid mihi & tibi vir Dei? Ingressus es ad me vt rememorarentur iniquitates meae, & interficeres filium meum.

Hae mater familiars vidua erat Sarephana, ad quam tempore sterilitatis & famis Helias propheta pascendus a Deo missus fuerat. Huic Deus ob gratiam Heliae victum modicum qui illi supererat, ad omnimodam sufficientiam mirum in modum multiplicauit & auxit. Huius ergo matris viduae filius aegrotauit, qui asseritur a quibusdam fuisse Ionas propheta. Et erat egrotatio vehemens, ita vt non remaneret in eo halitus. Porro mater arbitrabatur qd ob Heliae cohabitantis sanctitatem, illius comparatione ipsa amplius Deo displiceret, quae tanto intervallo ab illius perfectione distaret. Ingressus es, inquit, ad me vt rememorarentur iniquitates meae, id est, vt magis apparerent in comparatione sanctitatis tuae. Simile est quod Petrus

Excusabilis error.

FERIA SEXTA

Luc. 5, quum necdum esset Christi familiaritatem assequutus, ait, Exi a me Domine, quia homo peccator sum. Erat enim stupefactus ex miraculo capturæ piscium, quū ad Christi iussionem duxisset in altum & laxasset rheta in capturam.

Circa secundum dicitur.

Et ait ad eam Helias, Da mihi filium tuum. Tulit eum de sinu illius, & portauit in coenaculum vbi ipse manebat, & posuit super lectum suum, & clamauit ad Dominū & dixit, Domine Deus meus etiam ne viduam apud quam ego vtcunque sustentor afflixisti vt interficeres filium eius?

B Hic ponitur filij vita functi per Heliam resuscitatio. Vbi aduertendum est, qd non ideo mortuus erat puer vt mater affligeretur, sed vt Propheta Domini & ipse Dominus in Propheta glorificaretur. Sicut et de cæco nato Dominus ait, Neq; hic peccauit neq; parentes eius vt cæcus nasceretur, sed vt manifestentur opera Dei in illo. Sequitur.

Et expandit se & mensus est super puerum tribus vicibus, clamauitq; ad Dominum & dixit, Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. Exaudiuit autem Dominus vocem Helix, & reuersa est anima pueri intra eum & reuixit. Tulitq; Helias puerum & deposuit eum de coenaculo in inferiorem domum & tradidit matri suæ & ait illi, En viuus filius tuus. Dixitque mulier ad Heliam, Nunc in isto cognoui quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum est.

Vidua huius filij mater mysti. Vidua hæc ad quam iubente Domino perrexerat Helias relictis apud Israel secundum carnem sterilitate & fame, ecclesiam de gentibus significat. Hæc quippe legem & prophetas, imò Christum ipsum

qui per legem et prophetas prænuntiatus & promissus fuerat, hospitio fidei sue Iudæis hunc recusantibus suscepit.

Porro viduæ huius filius fidelis quisque est, qui tunc spiritualiter moritur, quando per peccatū a Deo separatur. Et quod in clamore Domini Lazarum a mortuis quatrIduanum euocantis significatum est, in cuius domo & ipse Dominus ab huius sororibus pasciebatur: hoc idem in clamore Helix præcessit clamantis ad Dominum et dicentis, Domine Deus meus reuertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. Ad illud quoque q̄ Lazarum amicum suum tamen defunctū appellauit Dominus, pulchre conuenit illud, q̄ (sicut dictum est) puer hic mortuus attestantibus Hebræis fuisse Ionas propheta dicitur.

Qui non ociose filius Amathi, id est, veritatis appellatur. Affirmant enim (vt dictum est) q̄ Ionas ipse fuerit huius Sarepthanæ viduæ filius quem resuscitauerat Helias matre dicente ad eum, Nunc cognoui quoniam vir Dei es tu, & verbum Dei in ore tuo verum est, & ob hanc causam ipsum puerum Amathi fuisse vocitatum. Amathi namq̄ (vt iam dictū est) veritas interpretatur. Ex eo enim q̄ Helias verum loquutus est, ille qui per eū a morte resuscitatus est, filius nuncupatus est veritatis.

Proinde q̄ mortuum resuscitandum Helias supra lectum suum posuit, a mysterio non vacat. Lectus enim Helix catholicam Christi designat ecclesiam, in qua sola per remissionem peccatorum mortuæ reuiuiscunt animæ: de quo lectulo in Canticis dicitur, En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel. Agrotatio vehemens, ignorātia Dei est cum ardore concupiscentiarū. Hac quippe febre lethali peccator vsque adeo præmitur, vt non remaneat in eo halitus, qui nimirum in duobus consistit, videlicet in attrahendo spiritum & in efflando: primum sit non solum intenta mente Deum orando, sed

N 3 etiam

C

Mirā ad
uerte con
uenientia.

De
lectus

Lectus
Christi su
per quo
mortuus
resuscitatur.
Cant. 2.
E
Agrotatio
lethalis.
Halitus
quis sit.

FERIA VI. POST LÆ.

etiam in audiendo verbum, vnde ait Propheta, Os meum aperui & attraxi spiritum. Secundum facimus Deum laudando, gratias agendo, proximum docendo vel sermone consolando. His itaque modis habitum ducere, signum vitæ spiritualis est, Contrarium vero est signum mortis.

Sinus matris quo mortuus fouetur.

F Crux christi lectus eius.

Gen. 49. Mensusest tribus vicibus.

Tollit autem eum de sinu matris, quo frustra mortuus fouebatur, quando hunc auellit ab inutili fotu carnalium voluptatum. Ponit autem eum super lectum suum quando demonstrat ei quod vitam habere potest in morte sua. Siquidem Christi mors, creditum vita est. Potest & per lectum hunc Christi, crux ipsius in qua (propter vitam omnium nostrum mortuus est) intelligi, vtrique lectus doloris eius, de quo & illud fortasse dici potest quod de Iacob patriarcha scriptum est. Collegit pedes suos super lectulum & mortuus est. Denique tribus vicibus super mortuum se expandit, quando sanctę trinitatis fidem gentibus per suos sanctos prædicatores insinuauit.

Tulit autem Helias noster, id est, Christus puerum hunc a morte rediuuium, & matri suę reddidit, quando redemptos sanguine & preciosa morte sua viuificatos ecclesię matri consignauit. Quę mater ob Christi prædicationes & signa quę vidit, hos vere viuere gratulatur qui credunt in nomine eius, quum etiam & hi qui increduli fuerant aliquando, superante iam veritate proclamant, Dei filium fidei confessione glorificantes & dicant, Nunc cognoui quoniam vir Dei es tu, & verbum Dei in ore tuo verum est.

SAB.

gni
cre
per
Pri
pal

fal
de
&
cei
ter

luc
eni
pre
ali
&
fili
me
ner
pre
luc

Latere.

Confolatus est Dominus populum suum, & pauperum suorū miserebitur. Esa. 49.

In hac lectione tria nobis consideranda proponuntur. Primum est æterni patris ad filium suū magna attestatio. Secundum est à summo patre facta credentibus desiderabilis promissio. Tertium est super credētes diuinæ benignitatis stabilis cōfirmatio. Primum à principio lectionis. Secundū ibi. Super vias pascentur. Tertium ibi. Laudate cœli.

Circa primum dicitur.

In tempore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruauite, & dedi te in fœdus populi, vt suscitares terrā, & possideres hæreditates dissipatas, vt diceretis his qui vincti sunt exite, & his qui in tenebris, reuelamini.

Quibus verbis magnificum pater cœlestis filio suo redemptori nostro perhibet testimonium. Pater enim diligit filium, quū sit gloria patris filius sapiens, propter quod filium suum pater glorificat: sicut ipse filius ait, Ego gloriam meā non quæro, est qui quærat & iudicet: Vnde & in huius diei euangelica lectione filius dicit, Testimonium perhibet de me qui misit me pater. Audiamus itaque magnificum atque verum testimonium æterni patris de filio suo & ad ipsum filiū prolatum testimonium. Primo enim perhibet filio suo testimoniū exauditionis quum dicit, In tempore

A

Ioan. 8.

Testimonium exauditionis.

N 4

placit.

SABBATO

placito exaudiui te, nimirum tempus placitum, illius gratiæ tempus est in quo Deo placuit per mortem filij sui genus humanū saluare. Exaudiui, inquit, te ad me clamantem & dicentem. Pater saluifica me ex hac hora. Pater clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Rursum, inquit, orantem pro tuis exaudiui te quum diceres, Pro eis rogo quos dedisti mihi. Pater serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi, vt sint vnū sicut & nos. Quam exauditionē filius recognoscens, pater, inquit, gratias ago tibi quoniam audisti me.

B Secundo pater perhibet filio testimonium auxiliiationis quum dicit, Et in die salutis auxiliatus sum tui; hoc est, In die qua salutem humani generis operatus es in medio terræ. In die prælij & certaminis, in die tuæ passionis & mortis, quando absorpta est mors in victoria, quo die dixisti clamans ad me, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Nam eousque auxiliatus sum tui, vt per mortē tuam destrueres eum qui habebat mortis imperium, & iudicatum principem mundi tuæ baculo crucis eijceres foras, & domum fortis ingressus alligares fortem, et vasa eius diriperes et spolia eius distribueres, auxilio meo victor mortis & inferorum triumphator effectus.

Testimonium conseruationis, Tertio perhibet filio suo testimoniū conseruationis, dicens, Et seruaui te: scilicet ad vitā morte superata, seruauit te nec dereliqui animā tuā in inferno, nec permisit vt corpus tuū in sepulchro videret corruptionē. Seruauit etiam te ab expectatione te odientium atq; dicitur, Quam morietur & peribit nomen eius?

C Quarto perhibet ei pater testimonium reconciliationis, dicens, Et dedi te in fœdus populī. Deus enim (vt Apostolus ait) erat in Christo mundum reconcilians sibi. Et iterum alibi, Quū inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius. Dedit, inquit, te in fœdus populī. Hoc est, vt reconcilians dis mihi peccatoribus mediator idoneus & fœderatus

gor existas. Idoneus, inquam, qui possis manum por-
nere in ambobus, & in temetipso dissidentes coniun-
gere, vtriusq; partis legatus fidelis, mihi obediētiā,
misericordiam peccatoribus impendens. Mecum
Deus, homo cum eis. Iustus mecum & immortalis,
misericors cum illis & mortalis.

Sed inter hæc aduertendum est, quatuor modis fœ-
dus olim fuisse initum inter homines & Deum.
Primo hostiæ immolatione. Secundo sanguinis as-
persione. Tertio aquæ effusione. Quarto mutua ma-
nuum datione.

De duobus primis qualiter per illa fœdus inter
Deum & homines initum sit in Exod. scriptum est.
Vbi dicitur: Obtulerunt holocausta, immolauerūtq;
victimas pacificas Domino, & post subditur, Moy-
ses sumptum sanguinem respersit in populum & ait:
Hic est sanguis fœderis quod pepigit Dominus vo-
biscum super cunctis sermonibus his. Hinc rursus
per Iere. Dominus ait: Non obseruauerunt verba
fœderis, quibus assensi sunt in conspectu meo, & vi-
tulum quem conciderunt in duas partes, & transie-
runt inter diuisiones eius. Subaudiendum est ac si di-
cat: Quum tamen sub hac protestatione fœdus me-
cum inierint, vt si illud ruperint, ipsi ad modum illius
vituli medij secentur.

De tertio in primo Reg. volumine scriptum legi-
mus ad fœderis renouationem cum Domino conue-
nisse filios Israël in Masphat, & hausisse aquam & rur-
sum effudisse in conspectu Domini.

De quarto Apostolus Paulus Galatis scribens,
memoransq; initum inter reliquos Apostolos & se
ac Barnabam prædicationis sanctæ & perpetuæ fœ-
dus fraternitatis & amicitiae, dextras, inquit, dederūt
mihi & Barnabæ societatis. Per quæ mysticè instrui-
mur, & nos per quatuor Domino posse confœderari

Primo per Christi passionem, tanquam per ho-
stiae præciosæ & acceptabilis immolationem, Tradi-

Iob. 9:

Quatuor
modis ini-
tum fuisse
fœdus.

D
Hostia &
sanguine.
Exod. 24.

Iere. 34.

Aquæ effu-
sione.
1. Reg. 7:

Manuum
datione.
Galat. 3.

E
Ephe. 5:

SABBATO

Deo reconciliamur per Christi sanguinem.

Iere. 11.

Colo. 3.

Rom. 12.

dit enim semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis. Vnde per Iere. loquitur, dicens: Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Sed ut istius hostiæ fructum assequaris & confödereris Deo, temetipsum Deo victimam exhibeas necesse est, mortificando membra tua quæ sunt super terrâ, ut Christo pro te passo conformeris. Ad quod exhortans Apost. Obsecro vos, inquit, per misericordiam Dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placeantem.

Heb. 9.

Heb. 12.

Ibidem.

Secundo per sanguinis asperisionem. Christus enim precioso sanguine suo nos aspersit, eò quod sine sanguinis effusione non fiat remissio peccatorum. Vnde Apost. ad Heb. scribens ait: Accessistis ad sanguinis asperisionem melius loquentem quam Abel: Et rursus. Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corde à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda, teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem, fidelis enim est qui promisit, Aspergit ergo nos sanguine suo Christus & abluit à peccatis, ut exinde salutari fœdere Deo reconciliati, in gratia sua viuamus, utique similis effectus pellicano solitudinis qui in nido pullos suos à serpente læsos infectosque veneno comperiens, ipse sibi pectus rostro fodit ut hos sanguine suo (quem mirè medicatum nouit) resperfos à veneno sanet, & liberet ab interitu.

F

Per aquæ effusionem

Ioan. 19.

Heb. 6.

Ioan. 11.

Tertio per aquæ effusionem Deo reconciliamur & fœderamur. In cuius rei mysteriū ipse Dominus non modo sanguinem è latere suo ad nostri redemptionem, sed etiam aquam in ablutionem profudit. Vnus militum (ait is qui vidit) lancea latus eius aperuit & continuo exiuit sanguis & aqua. Effudit nihilominus ad fœderis nostri compositionem lachrymarum aquam, quoniā (ut Apostolus ait) cum clamore valido & lachrymis se offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Lachrymatus est etiam super Lazarum, quem erat ipse reuocaturus à morte ad vitam.

Rut

Rursum super ciuitatem, cuius excidium cum fletu & lachrymis prædicebat. Et tu itaq; per hunc modum satage Domino confœderari compunctionis & lachrymarum aquam coram Domino pro delictis proprijs effundendo.

De quarto quo fit confœderatio quod est mutua manuum datio considerandum est Christum ad fœderationem nostri cum Deo manum suam in præsentigratiam largiendo & gloriam fideliter promittendo in futuro, misericorditer ad nos extensam miram largitate aperuisse, exemplum nobis relinquens quod imitemur, vt videlicet pro modo nostræ exiguitatis vicem ei repedentes; pro ipsius amore manum aperiamus inopi, & palmas nostras extendamus ad pauperem, vt fœdere misericordiæ Domino copulemur. Sicut autem rex quispiam potens & magnus per manum aliquam intermediam pacem recipit ab inferiori, non per propriam, ita Deus & Dominus noster qui lucem habitat inaccessibilem, fœdus facit nobiscum, recipiens fidei nostræ manum, non quidem manu propria, quia non possumus ad eam, sed per manum pauperis cui beneficentiæ largitatem (Dei verbo fidentes) pro nomine ipsius impendimus. Siquidem ipse dicturus est. Quod vni ex minimis istis fecistis, mihi fecistis. Sed ad ea à quibus digressi sumus patris cœlestis de Christo filio suo testimonia veneranda redeamus.

Quinto, siquidem pater filio suo perhibet testimonium latæ possessionis vbi in verbis supra memoratis dicit: Vt suscitares terram, & possideres hæreditates dissipatas. Vt suscitares terram, inquit, hoc est, vt homines terrenis rebus (potiora bona nescientes) prorsus deditos & immerfos, in idolatria proinde & ignorantia sui creatoris (quasi in quodam sepulchro) lethali somno dormientes ad vitam gratiæ & fide lumen suscitares, ac Gentium nationes per principem tenebrarum varijs erroribus & peccatis vastatas, depredatas, & dissipatas, per fidem tibi pos-

Luc. 19.

Per manum datio-
nem.

Prouer. 31.

Simile.

1. Timo. 6.

Mat. 25.

G
Testimonium latæ
possessionis.

bi possideres. Cui rursus alio loco dicit: Postula à me
& dabo tibi gentes hereditatem tuam & possessionem
tuam terminos terræ. Quam utiq; possessionem
iam sibi à patre datam ipse postquam resurrexisset à
mortuis testatus est, dicens: Data est mihi omnis po-
testas in cœlo & in terra. Quod & Daniel in visione
conspexit. Ait enim: Aspiciebam in visione noctis,
& ecce cum nubibus cœli quasi filius hominis vene-
bat, & usq; ad antiquum dierum peruenit, & dedit ei
potestatem & honorem & regnum, & omnes po-
puli, tribus, & linguæ, ipsi seruiunt. Potestas eius po-
testas æterna quæ non auferetur, & regnū eius quod
non corrumpetur.

H Sexto perhibet Christo cœlestis pater testimoniū
liberationis quum dicit: Vt diceret his qui vincti
sunt exite. Qui vincti sunt, inquit, scilicet funibus suorum
peccatorum. Nam (vt Sapiens ait) iniquitates
suarum capiunt impium, & funibus peccatorum suorum
constringitur. Vincti proinde ve. te. patres in regio-
ne umbræ mortis, extorres à cœlesti beatitudine ob
originalis culpæ debitum detinebantur, nequaquā inde
egredi valentes donec ipse veniret qui (iuxta Za-
chariæ vaticinium) educeret vinctos de lacu in quo
non erat aqua. Ipsi sunt spolia quæ ipse inferorum vi-
ctor atq; prædator alligato forti domum ipsius in-
gressus diripuit, secum in cœlestia regna captiuam
ducens captiuitatem.

Septimo perhibet filio suo pater testimonium illu-
minationis, quum post præmissa subsequutus adiecit.
Et his qui in tenebris sunt reuelamini subaudis. Ad
hoc te dedi, vt his qui sunt in tenebris ignorantie Dei,
videlicet nationibus gentium per orbem terrarum
diceret Apostolorum tuorum prædicatione, reuela-
mini, hoc est ad lucem veritatis per fidem venientes,
qui antè fuistis tenebræ, efficiamini lux in Domino,
ab erroribus vniuersis & peccatis respicientes. Et
quid ni illuminaret in tenebris sedentes, quum ipse sit lux

lux mundi & sol iustitiæ.

Circa secundum dicitur.

Super vias pascuntur, & in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neque sitiēt, & non percutiet eos æstus & sol, quia miserator eorū reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes mōtes meos in viam, & semitæ meæ exaltabuntur. Ecce isti de longē venient, & ecce ab Aquilone & mari, & isti de terra Australi.

Hic ponitur facta credentibus a summo patre promissa desiderabilis. Vbi in summa tria promittuntur. Primum est pascus doctrinæ & consolationis. Secundum est restructio æstus persecutionis & afflictionis. Tertium vndeque ad Christi fidem venientium incrementum multiplicationis. Secundum ibi. Non percutiet. Tertium ibi. Ecce isti de longē.

Circa primum dicit: Super vias pascuntur, soluti videlicet a vinculis suorum peccatorum, & illuminati ac liberi. Quod utique impletū esse probatur. Nam qui prius a pane vitæ & intellectus (.i. Dei verbo) ieiunierant, illo nunc pro voto fruuntur. Et hoc super vias scilicet rectas, quæ a dextris sunt, quas nouit & probat Dominus, quæ ducunt ad vitam. Qui errabant prius in iniuriis & iniquo viam ciuitatis habitaculi non inuenientes, iam dicere possunt laudantes atque lætantes, Dominus regit me & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. Super aquam refectiois educauit me, animam meam conuertit. Deduxit me super semitas iustitiæ.

K

Prouer. 4.

Doctrina
no. test. pla
na & aper
ta.

Exod. 34.

nebat

Dirigimur autem & pascimur super vias istas doctrinis Apostolorum & Prophetarum. Et in omnibus planis. i. doctrinis apertis, non autem figuralibus ut olim quando loquutus ad populum Moyses po

- Hebr. 9.** nebat velamen super faciem suā, ostendens tunc hōi
Mat. 27. dum propalatam esse sanctorum viam (vt Apost. explanat.) Porro velum templi in Christi morte scis-
 sum est, vt figurā legiſ obſcuritas, in lucem gratiæ
 credentium populis reuelari ſignificetur. Ergo non
 eſurient, inquit, paſti pane vitæ & intellectus, neq; ſi-
 tiant ſapientiæ ſalutaris aqua potati. Siquidem ad fon-
Ioan. 7. tes aquarum potabit eos, qui fontes ex illorum corde
 & ore ſcaturiunt, in quibus Chriſti gratia proſecit in
 fontes aquæ ſalientis in vitam æternam, de quorum
 ſpirituāli ventre deriuantur flumina aquæ vitæ, vt
Can. 4. eorum quilibet rectē dici poſſit fons hortorum, pu-
 teus aquarum viuentium, qui prodeſſe poſſit cætero-
 rum qui ſpirituāliter ſteriles ſunt ariditati rigandæ
 & fecundandæ.

L Circa ſecundum dicit: Non percutiet eos aſtus
A & ſol, quia miſerator eorum reget eos, hoc eſt. Perſe-
tuone refri- quutio hominum iniquorum quæ per aſtum deſi-
gerium. gnatur, non eis nocebit, imò faciet glorioſiores, faciē-
 te Domino cum temptatione prouentum, vt mala quæ
 hic premunt eos ad Deum ire compellant. Nam mi-
 ſerator eorum. i. Chriſtus Dominus, qui eos ex miſe-
 ricordia ſemetipſo pro eis dato redemit, reget eos
 atq; tuebitur.

Conſilia Et ponam, inquit, omnes montes meos in viam
Euangelii impedimenta ſalutis eorum & obſtacula temperan-
ſe mitæ do, vel potius amouendo. Et omnes ſemitæ meæ exal-
ſunt. tabuntur. Iſtæ ſemitæ. i. viæ compendioſæ & pecu-
 liares (quæ non adeò latæ ſunt vt viæ illæ commu-
 nes) ſignificare videntur illorum inſtituta qui ſe vo-
 to ſpontaneo obligarūt, ad Euangelica conſilia ſeruā-
 da. Conſilia quippè Euangelica quaſi viæ peculia-
 res & compendioſæ ſunt, quibus ad ſalutem perue-
 niatur, tametſi hæc quibuſdam ſuperuacua, quibuſ-
 dam difficiles, vel etiam impoſſibiles eſſe videantur.
 Mundæ tamen & rectæ ſunt, & faciles hiſ qui ſunt
 bonæ voluntatis,

Circa

Circa tertium dicitur. Ecce isti de longē venient
 ab Oriente. Nam terræ longitudo ab Occidente in
 Orientem accipitur. Et ecce ab Aquilone .i. à septen-
 trione, & mari .i. Occidente, eòq; illa terra (videlicet
 Iudæa) vbi primum Christi fides cœpit, mediterræ-
 neo mari ab Occidente terminatur. Itaq; ad consola-
 tionem credentium, qui ab initio paucierant, mira fi-
 delium multiplicatio prædicitur. Vnde quaq; enim
 & ex omni natione ad Christi fidem venerunt, sicut
 ipse Dominus prædixerat: Multi venient ab Orien-
 te & Occidente & Aquilone & Meridie, & recum-
 bent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regnō Dei,
 hoc est, in vna Ecclesia, In eadem fide, & in spe vna,
 quæ olim fuit in patribus illis electis.

Circa tertium dicitur.

Laudate cœli & exultet terra, iubilare
 montes laudem, quia consolatus est Domi-
 nus populum suum & pauperum suorum
 miserebitur. Et dixit Sion, Dereliquit me
 Dominus & Dominus oblitus est mei.
 Nunquid potest mulier obliuisci infantem
 suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si
 illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar
 tui.

Vbi erga populum fidelem ostenditur diuinæ be-
 nignitatis stabilis confirmatio. Primo tamen pro tot
 & tantis quæ præmissa sunt pollicitis bonis in Dei
 laudem erumpens propheta, cœlum & terrā vt vna
 secum laudent tantorum bonorum authorem, cōuo-
 cat & inuitat dicens: Laudate cœli, hoc est, angeli bea-
 ti, & exultet terra, .i. homines mortales super terrā ha-
 bitantes. Et quidem ex immensa quadam & ineffa-
 bili cordis lætitia ex agnitione diuinæ bonitatis con-
 cepta,

M
 Credentiū
 multipli-
 catio.

Mat. 8.

N
 Grandis af-
 fectio in
 Dei laudē
 prorumpit

SABBATO

cepta, in gratiarum actionem & vocem laudis Propheta sanctus exurgens, quia (vt dignum est) de tantis donis Dominum laudare, nequaquam se esse parem arbitratur, coelum & terram & cuncta quae in eis sunt, vnā secum vt latentur & laudent, inuitat. Iubilante montes laudem. Montium nomine, virtute praeminentes accipiuntur.

O Latitiae & laudis causa, Praecipuam verò tantae latitiae & laudis causam expressit consequenter dicens: Quia consolatus est Dominus populum suum, dum non parcens vni genito suo, hunc pro nobis omnibus ē coelis misit in mundum, & in mortem pro nostra salute tradidit. Et pauperum suorum miserebitur. Pauperes isti non incongruē gentes intelliguntur quae sine lege & sine Deo, coelestis gratiae thesauro & bonorum operum meritis inanes, daemonibus praeda subiacebant. Sed futurum esse propheta praeguidit, vt huiuscemodi pauperes

Gentes olim pauperes, & esuriētes verbum Dei, impleret bonis, & Iudaeos qui diuinæ legis sciētia aduersum gentes inflati, & de suorum operum iustitia diuites sibi esse videbantur, dimitteret inanes. Hæc ergo quum ita se habeant, nihilominus tamen dixit Sion. i. sanctorum populus in carcere tenebrarū, veteri debito retentus, vel si maioris, anima quæcunq; fidelis aduersitatibus aut tentationibus afflicta dereliquit me Dominus, scilicet captiuā, & Dominus oblitus est mei iam multo tempore, quia non eripuit me a malis circūdantibus me. Et respondet.

LUC. I.

Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Vbi patenter ostendit q̄ sit confirmata super nos misericordia eius. Fateatur enim se Deus erga suos fideles viscera gestare materna, imò dilectionem suam erga sibi credentes maternum affectum superare, quum dicit: Et si illa oblita fuerit sui pignoris, duritia mentis naturæ iura vincente, tamen ego creator & seruator non obliuiscar tui, figmenti mei, creaturæ meæ, quam ad imaginem meam

P Argumētū diuinæ misericordiæ super nos,

Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Vbi patenter ostendit q̄ sit confirmata super nos misericordia eius. Fateatur enim se Deus erga suos fideles viscera gestare materna, imò dilectionem suam erga sibi credentes maternum affectum superare, quum dicit: Et si illa oblita fuerit sui pignoris, duritia mentis naturæ iura vincente, tamen ego creator & seruator non obliuiscar tui, figmenti mei, creaturæ meæ, quam ad imaginem meam

meam peculiariter mihi creauit. Non ergo (quisquis
es in tribulatione & in me credis & speras) te suspi-
ceris à me derelictum aut datum in obliuionem.

FERIA SECUNDA

post Dominicam Iudica.

V Idit Deus opera eorum
quia conuersi sunt de via
sua mala, & misertus est.
Ionæ. 3.

In hac lectione tria notan-
tur. Primum: est in prædicatione
nem gentium Ionæ Prophetæ destinatio. Secundum
est prædicationis Ionæ mira in Gentibus fructifica-
tio. Tertium est super conuersos ad poenitentiam be-
nigna Dei misratio. Primum à principio lectionis.
Secundum ibi. Et crediderunt viri. Tertium ibi. Et vi-
dit Deus opera eorum.

Circa primum dicitur.

Factum est verbum Domini ad Ionam
secundo, dicens: Surge & vade in Niniven
ciuitatem magnam & prædica in ea prædi-
cationem quam ego loquar ad te. Et sur-
rexit Ionas & abiit in Niniven ciuitatem
iuxta verbum Domini. Et Niniue erat ciui-
tas itinere dierum trium. Et coepit Ionas
introire in ciuitatem itinere diei vnus & cla-
mauit & dixit, Adhuc quadraginta dies &
Niniue subuertetur.

Idcirco dicit verbum Domini ad Ionam secundo **A**
factum esse, quia prius factum fuerat verbum Domi-
ni ad eundem, sed proficisci recusans fugam tentaues

O

rat in

FERIA SECUNDA

Iere. 23.

Ionas a ce-
ro glutitur.

rat in Tharſis à facie Domini, putās nuſq̃ gentiū niſi tantū in terra Iſraēl diuinæ iuſſionis oracula dari. Sed fieri nequaq̃ poteſt vt à facie eius quis effugiat qui vbiq̃ eſt. Vnde ipſe per Prophetā ait: Nunquid non coelum & terrā ego impleo? Suſcitauit ergo Dominus tempeſtatem magnā & mirabilem, nec alibi q̃ cir- tā nauem in mari, & forte deprehenſus eſt Ionas qui etiā ſe tempeſtatis cauſam eſſe inſiciatus non eſt. Qui miſſus in mare à piſce grandi (quē ad hoc præparaue- rat Dñs) deglutitus eſt, & poſt diē tertiu iuſſu Dñi ē vētre ceti viuus & incolumis in aridā ruruſum eiectus.

Tunc ergo diuinæ iuſſionis oraculum ad ipſum ſe- cundo factum eſt. Ipſe verò diuinā potentiā in ſui de- prehenſione dum fugerat, & nihilominus Dei miſeri- cordiam in mirāda ſuiꝑſius liberatione de fluctibus ſufficiēter expertus, diuinis iuſſionibus obediuit. Nec tamē dictum eſt ei à Domino: Quare nō feciſti quod tibi fuerat imperatū? ſed ſuffecit ei naufragij & deuo- rationis ſola correptio, vt qui imperātem non ſenſe- rat Deū, intelligeret liberātem. Quod autē denūciāuit Propſeta peccatoribus ſubuerſionem quæ tunc ſubſe- quuta nō eſt, non putemus prophetiā eſſe descendē- tem à præſciētia Dei, vbi omnia ſicut ſunt ita perman- ent, ſed eſt cōminatio ad correctionem, proponēs iu- ſtam vltionem ſecūdum præſentia Niniuitarum pec- cata. Nec ab re quadragenariū eis numerū dierum quo reſpiſcerent propoſuit. Nam cōuenit ille nume- rus peccatoribus ad pœnitentiā & ieiuiniū & ſaccum & lachrymas & perſeuerantiam deprecandi. Si qui- dem hoc dierum numero Moyses & Helias, & tamē ipſe Chriſtus ieiuarūt. Vnde & idem dierū nu- merus nobis indicitur ad præparādas per ieiuiniū ani- mas noſtras ad eſum agni paſchalis. i. corporis Chriſti.

Exod. 24.

3. Reg. 19.

Mat. 4.

Circa ſecundum dicitur.

Et crediderunt viri Niniuitæ Domino,
& prædicauerunt ieiuiniū, & veſtiti ſunt ſac-

cis à

els à maiore vsq; ad minorem. Et peruenit
 verbum vsq; ad regem Niniue, & surrexit
 de solio suo, & abiecit vestimentū suū à se,
 & indutus est sacco, & sedit in cinere. Et cla-
 mauit & dixit in Niniue ex ore regis & prin-
 cipum eius dicens: Homines & iumenta &
 boues & pecora non gustent quicq; nec pa-
 scantur, & aquam non bibāt. Et operiantur
 faccis homines & iumēta, & clamēt ad Do-
 minum in fortitudine. Et conuertatur vir à
 via sua mala, & ab iniquitate quæ est in ma-
 nibus eorum: Quis scit si cōuertatur & ig-
 noscat Deus & reuertatur à furore iræ suæ
 & non peribimus?

Hic ponitur prædicationis Ionæ mira in gentibus
 fructificatio. Itaq; Propheta præcepti superioris &
 naufragij nō immemor, studiosè executus est Domi-
 ni iussuionem. Et quū diei vnius itinere ciuitatem in-
 gressus in tertia tantū vrbis parte prædicasset, ad reli-
 quos confestim prædicationis sermo peruenit. Credi-
 derunt quippè viri Niniuitæ Domino, tanto signo
 & Prophetæ naufragio, & rursus ipsius liberatione
 cōmoniti. Itaq; citò & studiosè propter diuinæ cō-
 minationis terrorem pœnitentiā egerunt. Et perue-
 nit verbum ad regem. Non dixit: Peruenit Ionas, sed
 peruenit verbum ad regem, vt per hoc pateat q; tan-
 tæ rei fama Prophetæ pedibus velocior fuit.

Et surrexit rex de solio suo. Quantuscunq; sit, siue
 rex, siue princeps quisq; præpotens & illustris, ti-
 mere debet verba prædicantium, & à superbiæ solio
 per sui humiliationem descendere, sacco pœnitentiæ
 induere, & in cinere, i. mortis meditatione sedere.

C
 Prædica-
 tionis Io-
 næ fructi-
 ficatio.

FERIA SECVNDA

Sed aduertere est pœnitentiam Niniuitarũ. Per illa enim quibus antè peccâtes damnationem meruerant, iam student iram Dei placare. Nam qui prius luxu & ambitione deliquerât, ieiunio & sacco expiare peccata sua nituntur. Peccauerant proinde & paulam & in abscondito, & ideo sacco qui exterius hominibus exhibetur, & ieiunio quod in occulto Domino offertur iam agunt pœnitentiam. Insuper ut & ipsa iumenta interitũ effugiât, etiam à pastu & potu ieiunare coguntur.

D
Pœnitentia
inter timo-
rem & spẽ

Quum autem dicũt, quis scit si cõuertatur & ignoscat Deus, ambiguum ponitur & incertum, ut dum homines dubij sunt de salute, non tamen desperant, fortius agant pœnitentiam, & Dei misericordiam intentius deprecantur. Vult enim nos Deus pœnitentiam agentes sollicitos esse & timoratos, ne plus & quod de venia præsумendo securi, per præsumptionis superbiam Deum grauius offendamus.

Iudei gen-
tibus peio-
res.

Caterum miro diuinitatis consilio Propheta gentibus pœnitentiã prædicaturus à Domino destinatur, suscipiturq; & auditur, ut longè magis Iudæi perueri, si esse q̃ gentes probentur. Ipsi quippè Iudæi diuinas comminationes per suos Prophetas audientes contemnunt, & insuper Prophetas occidunt, ubi tamen hos gentes suscipiunt & venerantur.

4. Reg. 17.
Israël assy-
riorũ q̃ ius-
sũ traditur
potestati.

F Placuit autem Deo huiuscemodi experimentum contra impœnitentem Israël de Niniuitis potius q̃ de cæteris gentibus ostendere, atq; gentem quamlibet flexibilem magis esse ad pœnitentiam & ideo iustiorẽ, & magis venia dignam q̃ Israëlẽ, quum tunc temporis gens Assyriorum fortior atq; asperior erat alia gente quacunq;, quia futurũ erat ut Israëlẽ Dei iustitia traderet in manus Assyriorũ, quod postmodum per Salmanasar regem Assyriorum factum est, qui transtulit Israël de terra sua in Assyrios. Quis iam reprehendere præsumat iudicium Dei q̃ Israëlẽ suũ rebellem & incredulum gentibus credulis & ob-

temu

temperantibus, ac per hoc iustioribus tradidit, imò
quis hinc Deum iustum non magnificet & laudibus
extollat? Rationabile enim est & perpulchrum, q̃ il
lam potissimè gentem per tale voluit experimentum
demonstrare iustiore, cui tradere decreuerat popu
lum præuaricatorem.

Circa tertium dicitur.

Et vidit Deus opera eorum, quia cōuersi
sunt de via sua mala, & misertus est eorū.

Hic describitur super conuersos prompta Dei mi
seratio. Nam vidit Deus opera eorum, quia conuersi
sunt. Non tunc primum vidit quando sic operati
sunt, non tunc primum vidit saccos eorum quando se
illis vestierunt, sed iamdudum viderat priusq̃ illuc
mitteret Prophetam, quādo Prophetas occidebat Is
raël prædicentes imminentem captiuitatem. Et non
incertus præsciebat q̃ si longè ad Gentes mitteret
Prophetas tale aliquid nunciantes, illi audirēt & age
rent poenitentiam. Vidit itaq; Deus & per experi
mentum videre fecit q̃ esset damnatione dignus Is
raël in comparatione gentium, vt non solum Pro
pheta, sed & totus orbis audiens, iustum comproba
ret esse iudicium in eo q̃ gentibus non Israëlī Deus
miseretur, eò q̃ conuerterentur de via sua mala, Is
raël autem perseveraret absq; poenitentia.

G

Opera bo
na deo pla
cere.

H

Malitia Iu
dæorum.

Non sat es
se poeniten
tiam pro
mittere.

Exod. 24.

Porrò quod hinc ad nos attinet considerandum
nobis est, quia tunc Niniuitis, quotidie verò peccato
ribus Deus cōminatur vt agant poenitentiā. Quod si
conuersi fuerint ipse quoq; sententiam suam conuer
tit, & quodam modo eorū conuersione & ipse cōuer
titur. Nec tamen sat esse putemus conuersionem pro
mittere, quia non audiebat ad gratiam quæ solebat Is
raël verbo promittere, dicens: Omnia quæcunq; pre
ceperit nobis Dominus faciemus, sed magis hinc
queritur per Prophetam, di. Filij Ephraim inten
dentes & mittentes arcum conuersi sunt in die belli.

O ;

Non

FERIA SECVNDA.

Non custodierunt testamentum Dei & in lege eius noluerunt ambulare. Non ergo promissionum verba sed opera respicit conuersorum, qui opera mala in melius mutata videns, libenter (vt dictum est) mutat & sententiam.

Num De⁹ Vel potius hoc dicamus q̄ in proposito suo permutet pro,
positum. mansit quo à principio voluit eorum misereri. Non enim aut punire volebat aut puniturus erat, quibus

(vt ad poenitentiae remediū confugerent) cōminabatur. Nec mutabilitatis est q̄ quasi poenitēs ipse Deus saepe dimittit quod fuerat cōminatus, imò maxime stabilitatis & incōmutabilis est consilij, quia videlicet (vt iam dictum est) illa intentione vt poenitentiam agant solet peccatoribus comminari. Itaq; dum

I & hic dicit, adhuc quadraginta dies & Niniue subuetetur, & iterum in Euangelio. Omnis qui acceperit gladium gladio peribit prudens lector subaudire debet, nisi conuersus fuerit peccator, nisi poenitentia ego rit, iuxta illud. Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrabit.

Mat, 26,

Pfalm.

Circa lectionis huius allegoriam aduertendum est, Ionam typum Christi prætulisse sicut ipse testatus est dicens: Generatio mala & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei nisi signum Ionæ Prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus. Non solum autem hoc euento suo Christum sed etiam nominis sui vocabulo præfigurauit,

Ionas chri
sti typus.
Mat, 12,

K Interpretatur enim Ionas columba, Christum significans ad mundi salutem à patre missum, quasi ad Niniuen ciuitatem magnam. Nam sicut Ionas ciuitatem magnam Niniue adire nolens potius se fluctibus maris tradidit, ita Dominus noster sua corporali præsentia prædicandi gratia gentes adire nolens, intra seditiones persequentium se Iudæorum remanens,

quod

quasi fluctibus færi maris se cōmisit. Efferbuit quip-
pè mare. i. Iudaicus furor, & missus tunc est in mare
saluator, quando Pilatus hunc voluntati Iudæorum
tradidit vt crucifigeretur. Et absorbuit eum cetus. i.
mors & inferus. Sed adurente ventrem ceti, huius
diuinitatis igne, tertia die viuum rursus euomuit.

Quum itaq; post decertatum mortis agonem in
sepulchro quiesceret, secundo verbum Domini ad ip-
sum factum est vt à somno mortis ad prædicandum
ciuitati magnæ resurgeret. Primò nempe factum fue-
rat ad eum verbum Domini dum à Ioanne baptiza-
retur, quando visus est super eum in columbæ specie
spiritus sanctus, & impletum vaticinium Esaïæ ex
ipsius persona dicentis: Spiritus Domini super me,
eò q; vnixerit me, ad euangelizandum pauperibus
misit me, quod vtrq; de se fuisse prædictum ipse te-
staturus est dicens quum hanc prophetiam Sabbato in
synagoga palàm audiente populo legens recitasset,
quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus ve-
stris. Et rursus turbis ipsum ne discederet retine-
re volentibus dixit: Quia & alijs ciuitatibus opor-
tet me euangelizare, quia ad hoc missus sum.

Quòd autem ad ipsum in sepulchro quiescentem
factum est verbum, Psalmista descripsit inducens pa-
trem ad filium suum post decertatum mortis ago-
nem, quasi à labore fessum, dicentem: Exurge gloria
mea, Siquidem gloria patris est filius sapiens. Exur-
ge, inquit, ad constitendum mihi in populis, ad psal-
lendum mihi in nationibus. Qui protinus respondet
dicens: Exurgam diluculo. Confitebor tibi in popu-
lis Domine, & psallam tibi in nationibus. Quod ni-
mirum est prædicare in ciuitate magna.

Itaq; Dominus noster post resurrectionem quasi
secundo mittitur ad Niniuem, & Iudæos perfidos de-
relinquens, in Apostolis suis (quibus ipse dixit: Ecce
ego vobiscū sum omnibus diebus vsq; ad consum-

Mare cō-
motum.

Cetus
quid.

L

Luc. 3.

Esa. 61.

Luc. 4.

Ibidem.

M

Christus
post resur-
rectionem
vt gentib;
predicat.
Mat. vlt.

FERIA SECVNDA:

mationem sæculi) abiit in Niniven .i. in mundum
vniuersum. Nam quasi post inferos resurgere & præ
dicare propriè dicitur, quãdo suos Apostolos in præ
dicationem gentiũ destinauit & sic iam spontè quo
dammodo Gentibus prædicat qui antè passionem
Mat. 15. quodammodo fugerat quum dicebat: Non est bo
num sumere panem filiorum & mittere canibus.

Niniue Rectè verò Niniue ciuitas magna itinere dierum
quid. trium orbis terrarum notissimarum trium partium,
Asia. i. Aphricæ, & Europæ dicitur. Hanc redemptor
noster post resurrectionem & glorificationem suam
itinere diei vnius introisse scribitur, quando terrarũ
orbem vnius veri Dei notitia & fide illuminauit,
Mat. vlt. & hoc per suos Apostolos (vt iam dictum est) qui
bus hanc legationem iniungens, ait: Euntes docete
omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris & fi
lij & spiritus sancti.

N Adhuc quadraginta dies, inquit, & Niniue subuer
Tempus tetur. q. d. Adhuc poenitentiæ tempus vobis gentibus
concessum datum est, quod tempus in sua potestate posuit Deus,
ad poenit quod quum impletum fuerit Niniue subuertetur. i.
entiam. mundus consummatus per ignem iudicabitur, post
Apoca. 10. quod iam vltra tempus non erit, prout in Apocalypsi
sua Ioannes angelum fortem de cœlo descendentem
cum iureiurando firmasse testatur. Et angelus, in
quit, quem vidi stantem super mare & super terram
leuauit manum suam ad cœlum, & iurauit per viuẽ
tem in sæcula sæculorum, quia tempus amplius non
erit, sed in diebus vocis septimi angeli, quum coepe
rit tuba canere consummabitur mysterium Dei, sicut
euangelizauit per seruos suos Prophetas. Mysteriũ
Dei consummabitur, Niniue subuertetur, mun
dus per ignem iudicabitur, homines impij cum diabolo
& angelis eius in ignem eternũ mittentur, & tempus
poenitentiæ non erit amplius. Talis & tantæ rei præ
dicatio, clamor est & fragor omni habenti aures au
diendi terribilis, ita vt nihil sit terribilius hoc auditu.

Et cre

Et crediderunt, inquit, viri Niniuitæ Domino gentium nationes crediderunt in Dominum, et prædicauerunt ieiunium, & vestiti sunt saccis à maiore vsque ad minorem, id est, omnimoda humilitatis compositione ad tantam gratiam se præparauerunt, sed & hoc cum gaudio fecerūt proponentes sibi metipsis iocundum præsentis tristitiæ fructum, remissionē. s. peccatorum, & post exactum huius vitæ cursum, præparatam sibi vitam sempiternam.

Et peruenit verbum ad regem Niniue. Si mundus totus Niniue, quid ni per regem Niniue, Romanum imperium intelligamus, quod utiq; sic terrore & potentia cæteris regnis præminebat, quomodo ducibus siue Satrapis in quolibet regno potestas regia premi-
net? Ad hunc regem citius verbum q̄ ipse Ionas peruenit, quia caput mundi Roma, priusquam videret Apostolos Christi, euangelium eius audiuit. Et sapienter appendens, fidelem & acceptione dignum sermonem iudicauit. Magnumq; cæteris gentibus fuit exemplum credendi. Non enim contemnendum putabant, q̄ Romana sapiētia rationabile esse sua credulitate comprobasset. Vnde gratulans Apostolus ait, Gratias ago Deo meo semper per Iesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. Vbi per ea quæ subiungit palam innotescit q̄ nondum ipse ad eos venerat. Itaque perueniente verbo ad eiusmodi regem Niniue ille surrexit de solio suo, & abiecit vestimentum suum à se. Nam vsque adeo profecit auditus verbi & paulatim inuoluit, vt se de altitudine gloriæ secularis demitteret, & subter Christi maiestatem curuaret genu, verticemque inclinaret tanti imperij celsitudo, baptizato per beatum Siluestrem Constantino. Nam quantum euangelio Christi terrena potestas assurrexit, in eo satis apparuit. Tunc enim rex Niniue de solio suo surrexit, tunc verbo Domini Romanū imperium assurrexit. Et abiecit vestimentum suum à se, i. illas quibus inuo-

O ; lutus

O
Pœnitētia
Niniuitarum.

P
Rex Niniue
Romanum imperium.

Rom. i.

Q
Romanæ
reip. principes
crediderunt.

FERIA TERTIA

lutus fuerat fanaticas religiones assumpta religione christiana reliquit. Et induit saccum et sedit in cinere, vt. s. ordinatę post asperitatem poenitentię, circundaretur delectamento iustitię.

Ex tunc autem autoritatę & robur beati Petri sedes accepit, vt latius domineretur per gentes sacra pontificum eius lingua, q̄ dominata fuerat prius Cæsarium purpura. Cui bene congruit q̄ rex Ninive clamauit & dixit.

R
Homines
poenitent.
& iumēta.

In Ninive ex ore regis & principum eius dicens. Homines & iumēta & boues & pecora nō gustent quicquam. Sicut enim tunc in Ninive secundum regis edictum fieri oportuit, ita etiam secundum fidem & traditionem beatorum Petri & Pauli (qui sunt vel esse debent lingua Romanę sedis) ordinē ecclesiasticum oportet obseruari. Sanē homines & iumenta sacris operta & clamantia ad Deum, et eruditos pariter & simplices intelligere debemus ad prædicationem Euangelij poenitentiam agentes, iuxta quod per Prophetam dicitur, Homines & iumēta saluabis Domine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus.

Psal.

FERIA. TERTIA

post Iudica.

Recordatus es mei Domine Deus meus, & non dereliquisti diligētes te. Dan. 14.

In hac lectione tria notantur. Primum est peruersorum hominum aduersus innocuum seditiosa molitio. Secundum est innocui & iusti diuinitus facta liberatio. Tertium est in homines crudeles & impios digna animaduersio. Primum a principio lectionis. Secundum ibi. Erat autem Abacuc, Tertium ibi. Illos autem qui perditionis,

Circa

Circa primum dicitur.

Congregati sunt Babylonii ad regem & A
dixerunt ei. Trade nobis Danielelem qui Bel
destruxit & draconem interfecit, alioquin
interficiemus te & domum tuam. Vidit er-
go rex quòd irruerent in eum vehementer,
& necessitate compulsus tradidit eis Da-
nielem. Qui miserunt eum in lacum leonũ,
& erat ibi sex diebus. Porro in lacu erant
leones septem & dabatur eis quotidie duo
corpora & duæ oves, & tunc non data sunt
eis, vt deuorarent Danielelem.

Babylonij interpretantur confusione pleni, ordine
legis diuinæ carentes, & significant homines quos-
que pessimos atque peruersos. Isti congregantur in
vnum, conuentum malignantiũ constituentes, vt iun-
ctis consilijs & viribus, fortiores sint vel ad pessima
quælibet facinora perpetranda, vel ad persequendum
quos semper oderunt optimos quosq; & hos si quo
modo possint opprimendos & perdendos. Et quia
causæ suæ non fidunt propria conscientia contradicen-
te, vt saltem vi præualeant multi simul coniuratione
facta se colligunt. Venite, inquit, cogitemus contra
iustum cogitationes. Et quoniã (principe tenebrarũ
agitante) quiescere non possunt ea quæ corde conce-
perant deducant ad effectum, venite rursus inquit
& percutiamus eum lingua: criminationibus confi-
ctis hunc opprimentes, conuitijs & contumelijs il-
lum afficientes.

Huiusmodi procudubio fuerũt perditores Da-
nielis, quorum in litera. Primo describitur iniqua po-
stulatio, deinde eorum peruersa allegatio. Tertio eo-
rum violenta cõminatio, Quarto eorũ contra iustum
grude

Iere. xx.
Modus
cõspirandi
contra bo-
nos.

B
Factio im-
piorũ ad-
uersus pio-
s,

FERIA TERTIA

crudelis executio. Secundum ibi. Qui Bel destruxit. Tertium ibi. Alioquin interficiemus te. Quartū ibi. Qui miserunt. Circa primum dicunt.

Cur pessimi bonos persequuntur.

Bel & Draco.

In iudices iniquos.

Trade nobis Daniele, ubi sanctū & iustum perunt sibi tradi ut interficiant. Secundo allegant causam quam dicunt. Qui Bel destruxit & draconem interfecit. Quum tamen hinc premio & laude Daniel dignus esset, qui fraudem sacerdotum Belis & eorum furta deprehendens detexerat, & quem ad sui periculum nutrierant virulentum diruperat draconem, Istis non dissimiles sunt qui idcirco persecutiones optimo cuique moluntur, quod eorum vitijs & consuetudinibus pessimis atque vetustis, hoc est Beli (Bel enim vetustas interpretatur) obstitit, & ea si quo modo potest fatagat extirpare, & draconem. i. carnalis luxurie voluptatem, ignem pestiferū ardentis concupiscentiæ spirantem, quem in sui periculum delitijs carnis nutrit homines animales, apertis reprehensionibus insectando, quodammodo dirumpit.

C Possumus etiā per Belem propter ipsius licet vanissime creditam edacitatem inexplibilem avarorum cupiditatē intelligere, & præsertim ecclesiæ ministrorum concubinas & filios suos de mensa templi operis & exquisitis dolis nutrientium. Tertio ponitur eorum violenta cōminatio quum dicunt. Alioquin, interficiemus te & domum tuam. Vides quantū præsumat synagoga Sathanæ effrenis audacia. Quū enim sint ipsi supplicio digni, tamen complicum fulti multitudinem, iniquissimam voluntatem suam pro lege haberi volūt, cui nisi mox pareatur violentas factiones suis etiam nonnunquam superioribus intentant. Nec est qui resistat eorum violentiæ, & subueniat cunctorum auxilio destitutis, qui, auscultet imperio dicentis.

Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate. Quin potius hi quorum hoc interest, sibi potius quam alijs prospicientes iustitię tramitem derelinquunt. Magis enim timēt homines offendere quam Deū, & gra

& gratiæ diuinæ, fauorem diuitum anteponunt. Quibus per Prophetam Dominus dicit. Vt qui iustificatis impium pro muneribus, et iustitiam iusti aufertis ab eo. Vnde sequitur.

Esa. 5.

Videns rex qd irruerent in eum, necessitate cōpulsus tradidit eis Danielelem, quod nequaquā facere debebat, dicente Domino. Innocentem & iustum non interficies, sed potius vsq; ad mortem certandum erat pro iustitia. Quarto ponitur impiorū contra iustum crudelis executio quum dicitur, qd acceptum Danielelem miserunt in lacum leonum, vt a septem leonibus, dierum sex inedia prouocatis, Domini seruus deuoraretur. Adeo immitis & ferox est aduersus optimum quentq; impietas pessimorum, vt illius se esse progeniem comprobent, de quo scriptum est, Crudelis est & non miseretur. Patet nihilominus prætersam eorum falsam, imō nullam esse iustitiam, quum habeat vera iustitia commiserationem, falsa vero in alienis cruciatibus voluptatem.

Exo. 23.

Eccli. 4.

D

Iere. 6.

Circa secundum dicitur.

Erat autem Abacuc propheta in Iudæa & ipse coxerat pulmentum & intriuerat panes in alucolo, & ibat in campum vt ferret messoribus. Dixit autem angelus Domini ad Abacuc, Fer prandium quod habes in Babylonem Danieli qui est in lacu leonū. Et dixit Abacuc, Domine, Babylonem nō vidi, & lacum nescio. Et apprehendit eum angelus Domini in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitq; eum in Babylonem super lacū in impetu spiritus sui. Et clamauit Abacuc dicens. Daniel serue

Innocentis
oppressi di
uinitus fa
cta libera
tio.

Dci,

FERIA TERTIA

Dei, tolle prandium quod misit tibi Deus.
Et ait Daniel, Recordatus es mei Deus meus, & non dereliquisti diligenter te. Et surgens Daniel comedit. Porro angelus Domini restituit Abacuc confestim in locum suum. Venit ergo rex die septimo ut lugeret Danielem & venit ad lacum, & introspexit. Et ecce Daniel sedens in medio leonum. Et exclamauit rex voce magna dicens, Magnus es Domine Deus Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum.

Hic descripta est innocentis oppressi diuinitus facta liberatio. Seruauit enim Dominus Danielem a dentibus leonum, sicut ipse postmodum confitetur dicens, Misit Dominus angelum suum & conclusit ora leonum. Quod equidem non minoris est miraculi, quam seruasse incolumem in ventre ceti Ioram tribus diebus. Vtrunq; nature supergreditur facultatem, vtrumque testatur potentie diuine immensitatem. Vnde sanctus Versificator cecinit, dicens:

Sedulius. Darij furuerunt iussa tyranni
Hebraeumq; decus Daniel decernitur insonans
Ieiunis cibus esse feris, sed belua iusto
Mitis facta viro, sanctos ne laederet artus
Coepit amare famem, rabies mollita furorem
Deposuit, saeuisque in faucibus ira quieuit.
Et didicere truces praedam seruare leones.

Deo cura esse de suis
Deut. 8
3. Reg. 17. Itaque hunc non minori prodigio nutriuit qui iactauerat cogitatum suum in Domino, quam a leonibus seruauit. Sic prius nutrierat Israel quadraginta annis in sterili deserto, et Heliam ministerio coruorum, ut ostendat sibi cura esse de his qui sincero corde sperant in eum. Quisquis enim primum quaerit regnum Dei & iustitiam

scitiam eius, iuxta Christi promissum, vite necessarijs non destituetur.

Accepit autem Daniel prouisionis cœlestis beneficium cum actione gratiarum et voce laudis, dicens, Recordatus es mei Domine Deus, & nō dereliquisti querētes te. Hoc quippe requirit à nobis Deus, vt largitatis suæ dona capientes, agnoscamus tam donū q̄ beneuolentiam summi datoris: agnoscamus proinde inopiam & egestatem nostram, indignitatem deniq; nostram agnoscentes veraciter & humiliter hanc coram Deo consteamur. Diuinā nihilominus erga nos munificentiam experti, propensius exinde in ipsius misericordia confidamus.

Nec tamen satis fuit Domino seruum suum à leonibus seruātū pauisse, nisi & hunc totaliter liberaret. Vbi primū voce regis Deus Danielis magnus esse proclamatur. Vtiq; magnus sapientia, qui non ignorat necessitates & pericula suorum. Magnus clementia, qui quo modo miseretur pater filiorū, ita miseretur timentibus se. Deniq; magnus potentia, quum (sicut in Daniele probatū est) nec hominū malitia, nec rabies beluarum nocere possit his qui ab eius potentia defenduntur. Et extraxit, inquit, Danielelem de lacu leonum: hostium insidijs iam gloriosorem effectum, & æmulis qui illum prius oppresserant, superiorem. Nam quo modo exinde se illum posse vincere sperarent qui ora iam perdomuerat rabiosa leonum.

Circa tertium dicitur.

Illos autē qui perditionis eius causa fuerāt, intromisit in lacum, & deuorati sunt in monumento corā eo. Tunc rex ait, Paueant oēs habitantes in vniuersa terra Deū Danielis, quia ipse est liberator & saluator, faciens signa & mirabilia in cœlo & in terra, qui liberavit Danielelem de lacu leonum.

F

Magnus
Deus Danielis,

FERIA TERTIA

G Hic describitur aduersus prauos promerita atri-
In pessi- maduersio. Insipientes enim & maligni(decernente
mos vltio Deo)inciderunt in foueam quam fecerunt, suis capti-
iusta. consilijs,laqueis proprijs irretiti. Vbi admirari & col-
1.Pet.2. laudare libet Dei sapientiam atq; iustitiam qua nouit
 pios de tentatione eripere,impios vero cruciandos in
Laudanda iudiciũ reseruare. Dum enim diuinæ voluntatis pro-
Dei sapi- positum de suis electis impedire reprobi moliantur,
entia. aduersus semetipsos miseri promouent quod oderũt.
 & vt celebrius compleatur nescientes coadiuuant, il-
Mat.5. lis coronam sibi vincula fabrificantes. Itaque sancti
 Danielis exemplo liquet beatos esse qui persecutionem
 patiuntur propter iustitiam, non modo quia re-
 gnum cœlorum pro præmio illis seruatur æterno, sed
 etiam quoniam plæruncq; etiam in vita præsentis glo-
 riosiores hinc diuino munere redduntur.

H Vt autẽ ex præmissis fides erudiatur,aduertamus
Sensus alle- hic præfiguratam & Iudæorum in Christum Domi-
goricus. num nostrum furiosam seditionem, & importunam
 atq; minacem innocentis Domini ad mortem postu-
 lationem, ipsorum denique Iudæorum iustam perditio-
Christus tionem. Daniel enim Christi typum gessit, interpre-
per Danie- tatur enim Daniel in vna suarum significationũ, causi-
lem figu- fa Dei. Reparandi quippe diuini honoris causa, Dei
ratus. filius descendit in hunc mundum. Vnde & Bel.i.pec-
Ioan.8. cati vetustatem destruxit, & draconem illum magnũ
Bel & atq; voracem(qui fuit homicida ab initio, & è cœlo
Draco qd. in tenebras sempiternas abiectus est) bolo quem au-
 dus, sed improvidus, vorauit, dirupit. Adussit quippe
 Christi anima potens & gloriosa ab illo per mortem
 quam ei per Iudæos intulit intromissa, capacem ven-
 trem eius, carcerem videlicet inferorum virtuoso di-
 uinitatis igne, vt ille sero doluerit se victorem mor-
 tis & inferorum prædatorem, per mortem illatam de-
 glutisse.

I Possumus quoq; huiusce vetustatis nomine etiã
 Mosaicæ legis ritus veteres et Christo præsentem promerita

ius ab olitos intelligere, iuxta quod Dominus ipse ad dexterā maiestatis paternæ in gloria residēs in Apoc. dicere perhibetur, Ecce noua facio omnia.

Porro Babylonij in seditionem & tumultum contra Daniēlem versi, Iudæi sunt in Domini necem furiosa mente debacchantes, & diabolo hos agitante clamantes, Tolle tolle crucifige eum. Minas nihilominus regi suo Pilato (nisi illis Christum tradat interficiendum) intentātes. Si hunc dimittis, inquit, nō es amicus Cæsaris. Hoc ille terrore pulsatus, contra fas tradidit eorum voluntati innocentem Dominum crucifigendū. Qui protinus hunc interficientes, quasi in lacum leonum miserunt, quādo Christi anima per mortem à corpore separata, descendit ad inferos. Vbi septem famelicorum leonum nomine, vniuersitas demonum qui animarum supplicij satiari nequeunt, designatur.

Hic contra Christum in regione vmbrae mortis preualere nequaquam potuerunt, quos prius in mundo ab obsessis hominum corporibus potenti virtute eiciens perdomuerat, quorum nihilominus principem in cruce moriens triumphauerat. Quomodo enim fieri posset vt aduersus autorem vitæ prepositi mortis quicquam possent, quum etiam ab ipsius discipulis fuissent conculcati? Ecce, inquit, dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones & supra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebunt. Sicut ergo Daniēlem in lacu seruans angelus conclusit ora leonum, ita etiam Christi diuinitas inferorum virtutem prorsus elisit.

Proinde prandium Danieli diuinitus missum, plenam atq; perfectam animæ Christi glorificationē & illius immensæ beatitudinis foelicitatem significat. Si quidem beatitudo alimentum vitæ æternæ est.

Quod autem ē lacus leonū Daniel incolumis exit, quid aliud est nisi qd Christus victor ab inferis calata morte rediens ad superos, gloriosa resurrectione

Apoc. 21.

Babylonij
seditioni.

Ioan. 19.

Ibidem.

Lacus leonum.
Septem
leones.

K

Luc. 10
Christi diuinitas
demonibus con-
pescuit.

L

Christi ab
inferis
egressio.

P

trium

FERIA QVARTA

triumphauit? Hinc proinde Deus Danielis laudatus atque magnus declamatus est, etiam ab his qui prius hunc per fidem minime cognouerant, quia et Christi diuinitas, & patris summi maiestas, ex ipsius resurrectionis gloria, prædicantibus apostolis, nationibus gentium innotuit, & ad vnius veri Dei constendam & adorandam maiestatem et prædicandam ipsius gloriam incitauit.

M Denique digna Iudæorum perditio in illis congrue figurata est, qui propter scelus quo Daniele in lacu leonum proiecerant, leonibus in momento deuorandi traditi sunt, damna sua (i. sex dierum in ediam) leonibus in eos ferociter vlciscentibus. Nam ob incomparabile Iudæorum scelus in Dei filium perpetratum, in potestatem Romanorum quasi ferocium leonum deuorandi, hoc est interficiendi, venundandi, & in omnem ventum dispergendi, traditi sunt. Caterum post exactum calamitosæ vitæ cursum, in lacu inferni dæmonum furori sine fine poenas daturi proijciuntur. Vbi damna sua quæ per Christum passi sunt, eorum supplicij dæmones ipsi compensant.

FERIA QVARTA

post Iudica.

E Go Dominus, leges meas custodite. *Leuit. 19.*

In hac lectione ponuntur quædam diuinæ legis præcepta negatiue seu inhibitorie data, quibus contrauenire nullo vnquam tempore fas est, quæ vt consuetudine vitata in ordinem colligerentur, non potuit ordo literæ seruari. Prohibentur autem in præsentī lectione, peccata operis, peccata oris, & peccata cordis.

Furtum prohibetur. Quoad peccata operis aduertimus in hac lectione septem ex eis prohiberi, Primo enim prohibetur furtum quum dicitur, Non facietis furtum.

Vbi

Vbi aduertendum est q̄ omnia quæ prohibentur committi in proximum, ad hoc vnum referenda sunt quod in lege dictum est, Non nocebis proximo tuo. Ideo enim furtum prohibetur, quia per furtum inferitur proximo nocumentum in re ab ipso possessa. Quod si rem alterius quispiam illo inuito surripiat, non tamen intentione nocendi, nec vt prosit sibi, sed ei potius cui eripitur, nequaquam is præcepto huic contrauenire dicendus est. Vt verbi gratia, Si quis insanienti, ne vel sibi vel alijs noceat, violenter vel etiam latenter eripiat gladium, vel si vxor viro prodigo & ad inopiam vergenti cælauerit pecuniã, vt oportuno tempore in necessarios vsus expendat, nequaquam his modis aut similibus furtum committi putetur.

Secundò prohibetur deceptio proximi quum dicitur, Nec decipiat vnusquisq; proximum suum, vide, licet in negotio, puta, commutatio, vendendo, locando, commodando, mutuum dando, emendo, conducendo, commodatum vel mutuum accipiendo, vel modis similibus.

Tertio prohibetur violenta proximi oppressio, quum dicitur, Nec vi opprimes eum, videlicet proximum. Clamat enim vox oppressorum ante Deum. Vnde quum oppressisset Cain fratrem suum Abel, ait ad eum Dñs, Quid fecisti? Ecce vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Hinc rursum quum opprimeret Pharaos filios Israel in Ægypto ait Dñs ad Moysen: Clamor filiorum Israel venit ad me, vidiq; afflictionem eorum qua ab Ægyptijs opprimuntur.

Quarto prohibetur retentio mercedis mercennarij, quum dicitur: Nō morabitur opus mercennarij tui apud te vsq; manē. Forſan enī merces ſui laboris vel ſibi vel ſuis eodē die neceſſaria eſt: quę ſi in diem alterum differatur, ipſe in ſe vel in ſuis ſuſtinet detrimentum. Et licet hanc in craſſino recipiat, iniuriam tamen pertuliſſe probatur. Vnde beatus Iacobus peccati huius grauitatem inſinuans dicit, Theſauriſtaſtis

Furtum
quando
committeretur.

Proximi
deceptio
prohibetur.

B
Violenta
proximi
oppressio.
Gene. 4.

Exo. 4.

Detentio
mercedis.

Iaco. 4.

P 1 vobis

FERIA QVARTA

vobis iram in nouissimis diebus. Ecce enim merces
operariorum qui messuerunt regiones vestras, quæ
fraudata est à vobis, clamat & clamor eorū in aures
Domini sabaoth introiuit.

C
Submini-
stratio scan-
dali.

Quinto prohibetur parabolica locutione scandali
subministratio, quum dicitur. Coram cæco non po-
nes offendiculum. Offendiculum corā cæco ponere,
est nocumentum quodcunque ei qui illud ignorat in-
ferre. Proinde coram cæco offendiculum ponit, qui
& si licitam rem agit, ei tamē qui discretionis lumen
non habet, scandali occasionem præbet. Et confirma-
tur prohibitio quum subiungitur, Sed timebis Do-
minum Deum tuum, quia ego sum Dominus. Quod
vtiq; adiecit, vt vel timore suæ potētiae, coerceat præ-
sumptionem mortaliū, ne inferat iniuriā ei qui hanc
non aduertit, nec inde requirit vltionem. Siquidem
Deus ipse quod homo læsus non vlciscitur, grauius
vindicare.

Iniustum
cōtra pro-
ximum iu-
diciū.

Sexto prohibetur iniustum de proximo iudiciū
quum dicitur, Non iniuste iudicabis. Hoc mandatū
iudices concernit: cui & illud additur. Non confide-
res. (scilicet in iudicio) personam pauperis, vt propter gra-
tiam pauperis declines à iustitia. Non enim vult De-
us vt cum alterius iactura accommodes te in iudicio
pauperi, quum non sint facienda mala vt veniant bo-
na. Non enim fas est rapina vel furto vel alias illicite
quæstis, leuare pauperem, & multominus calumnia,
vel iudicio iniquo. Nec honores, inquit, vultū poten-
tis, vt te illi in iudicio propter ipsius potentiā accom-
modes in pauperis aut impotentioris iniuriam & de-
trimentum.

Rom. 3

D
Coopera-
tio ad ho-
micidiū,
sic multis
modis,

Septimo prohibetur quæuis ad homicidiū coo-
peratio quum dicitur, Non stabis contra sanguinem
proximi tui. Ego Dominus. Ac si dicat, Non te his
adiunges qui proximo ad mortem insidiantur. Plæri-
que etenim aliorum societate fulti faciunt, quod soli
facere nec auderent nec possent. Non ergo stabis con-
tra

tra sanguinem proximi, illi assistendo, qui (vt dictum est) sanguini insidiatur, vel cuiuspiam optando mortem, vel de eius nece gaudendo, vel eam approbando.

Non tamen est putandum qd hoc præcepto iudices prohibeantur criminosos interficere, quum potius ipsorum crimina & iustarum præscripta legum hos interficere probentur non ipsi iudices, qui non sunt timori boni operis, sed mali. Quod si vis nō timere potestatem, bonū fac, & habebis laudem ex illa. Quod autem generaliter dicitur. Non facies quod iniquum est, siue potens sis & diues, siue pauper, præcedētia omnia concludit. Potentem enim esse solet, vi opprimere, mercedem retinere, cæco offendiculū ponere. Pauper autem propter inopiam impelli solet ad iniquitatem. Vnde & Salomon ob hanc causam deprecatur paupertatem di. Duo rogavi te ne deneges mihi antequam moriar, Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi. Tribue tantum victui meo necessaria. Ne fortē satiatus illiciar ad negandum & dicam, quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & periurem nomen Dei mei.

Quoad peccata oris quæ in lectione exprimuntur primo prohibetur mendaciū quum dicit. Non mentimini. Vbi absolute mendacium prohibetur, utpote illicitum & inconcessum, sicut & alia quæ semper illicita sunt, & absolute prohibentur, vt (verbi gratia) vbi dicitur. Non habebis deos alienos. Non mœcha beris. Non furtum facies.

An autem sit mentiendum in eo casu quo non modo per mendacium nemo læditur, sed etiam alicui in necessitate aliqua constituto per mendacium subuenitur, dicunt vtique nonnulli qd sicut non solum est licitum, sed etiam expediens, volenti occidere proximum, gladium furari, ita & mendacium proferre vt malum aliquod euiteatur, sicut & illa calumniā ad maius gaudium profecit quam Ioseph fratribus suis de furto cyphi argentei inferebat, quibus etiā insimula-

Rom. 13:

Pro. 30:

E
Mendaci-
um prohibe-
tur.

Num pro-
pter offici-
um sit mē-
tiendum.

Gene. 44:

FERIA QVARTA

tum explorationis crimen intenderat. Fortassis enim sicut furtū cenſeri non debet niſi quando occulte ablatο alieno proximus læditur, ſic nec calumnia dici iure debet niſi quando falſi criminis obiectione proximo detrimentum inferitur.

Reſponſo Sed nō ſic poſſumus dicere, videlicet, tantum in eo caſu mendacium eſſe, quo quis vt alij noceat mētitur, imō quādocunq; à ſciente quod falſum eſt vel eſſe falſum creditur ab ipſo dicente profertur, ſue illud intentione fallendi, ſue impendendi officium proferatur, eſſe mendacium.

F Nec his obſtat q̃ obſettrices Ægypti pro mendacio leguntur à Deo remuneratæ. Et mentita ciuibꝯ ſuis Raab vt exploratores ſeruaret liberata eſt, quia non propter hoc q̃ mentitæ ſunt, ſed quoniam infantes obſettrices illæ liberauerunt remuneratæ ſunt. Et propter hanc miſericordiam veniale fuit peccatum, non tamen nullum. Similiter Raab liberata eſt è ruinis Iericho, quia (vt dictum eſt) ſeruauerat exploratores populi Dei, qui per ipſius mendacium mortis diſcrimen euaserunt, propter quod etiam ipſius mendacium fuit veniale peccatum.

Periurium prohibetur. Secundo inter peccata oris prohibetur periurium quū dicitur, Non periurabis in nomine meo, nec polues nomen Dei tui. Ego Dominus. Secundū translationem ſeptuaginta inter, ſic habes. Non leuabitis nomen meum in iniuſtum iuſſurandum. Cui præcepto contrahenitur nō modo quando per venerandū Dei nomen mendacium affirmatur, aut quod verum eſt negatur, vel quod per idem nomen promittitur non impletur, vel à dicente ſeu promittente non intenditur impleri, vel quādo per Dei nomē aliquis ſe quipiam facturum iurat, quod non niſi ſcelere poteſt impleri (quale fuit iuramentū Herodis factum ſaltatri ci) ſed etiam quādo id quod illicite iuratum eſt impletur. Talia nempe iuramenta nec debent fieri, nec facta ſeruari, Nec tamen tunc primum periurus eſt quando id

G **Periuriū multis modis committitur.** Cui præcepto contrahenitur nō modo quando per venerandū Dei nomen mendacium affirmatur, aut quod verum eſt negatur, vel quod per idem nomen promittitur non impletur, vel à dicente ſeu promittente non intenditur impleri, vel quādo per Dei nomē aliquis ſe quipiam facturum iurat, quod non niſi ſcelere poteſt impleri (quale fuit iuramentū Herodis factum ſaltatri ci) ſed etiam quādo id quod illicite iuratum eſt impletur. Talia nempe iuramenta nec debent fieri, nec facta ſeruari, Nec tamen tunc primum periurus eſt quando id

Mar. 6.

do id quod male se facturū iurauit non facit, sed tunc periurij culpam incurrit, quando rem illicitam se facturum iurauit. Nec pollues nomē Dei tui. Ergo polluis nomen Dei tui, vel non faciendo quod te licite facturum iurasti, vel peius implēdo quod male iurasti. Ipse etenim Deus per quem iuras vsque adeo vult bona, vt etiā etsi mala comminetur, non tamē inferat, sed si videat poenitentes etiā pietatem impendat.

Tertio prohibetur calumnia. i. falsi criminis impostio quū dicitur. Non facies calumniā proximo tuo, quia sine mendacio pernicioso & iniquo proximi grauamine, fieri non potest.

Calumnia

Quarto prohibetur maledicentia, & obrectatio contra famam absentis quum dicitur. Non maledices surdo. Nam surdo maledicere, est absentis (vel tametsi præsens sit) non aduertentis, vel non intelligentis, famæ per verba ipsum vilificantia derogare. Vnde Apost. dicit, detractores Deo esse odibiles, ob id nimirū q̄ astuti & fraudulentis serpentis dolos imitentur, sicut per Sapientem dicitur. Quo modo si mordeat serpens in abscondito, nihil minus habet qui secrete detrahit proximo suo.

H
Maledicentia.

Rom. 16

Ecclēs. 101

Quinto prohibetur criminatio quum dicitur. Nō eris criminator. Est autem criminator, vel qui crimina proximis imponit, vel palam obijcit, vel qui aliena crimina assuetus est circumferre, et alijs denarrare, vel qui (non gratia correctionis, sed liuore inuidiæ) proximum de crimine quouis accusat.

Criminatio.

Sexto prohibetur Sufurratio quum dicitur. Nec susurro. s. eris, in populis. Est autem susurro qui simulans amicitiam, per verba occulta ore bilingui separat amicos, apud alterutrum alteri obrectando. Et quum rursus apud alterum blanditus fuerit, & detraxerit absentī, mox ad eum se transferens cui derogauit, fallaci lingua nunc etiam priori detrahit, &

I
Sufurratio

FERIA QVARTA

Pfal. huic cui detraxerat blanditur. Hic susurro dicitur, de quo scriptum est, Susurro & bilinguis maledictus, multos enim turbauit pacem habentes. Cuius os maledictione & amaritudine plenum est. Et rursum. Venenum aspidum sub labijs eorum. Fert profecto mortiferum sub funesta lingua venenum, quod animę vitam. s. fraternam charitatem extinguit, loco cuius inuidiæ atq; odij mortem secum adducit.

K Quoad peccata cordis tria præsertim quę vel maxime virtuti charitatis aduersantur lectio cõprehendit. Quorum Primum est odium, quod prohibetur quum dicitur. Non oderis fratrem tuũ in corde tuo, sed publice argue eum, ne habeas super illo peccatũ. Est autem odium ira inueterata, & implacabilis, donec emulum pessunderit. Nascitur autem ex ira, sed proles parente pestilentior est, quia odium ira peius & diuturnius est. Ira enim subitus animi motus est, quo quis ultionẽ ab eo qui nocuit ardentem exposcit, sed motus ille passio pertransiens est, odiũ vero passibilis qualitas. Differunt ergo ira & odium, sicut rubedo vultus ex verecundia subito veniens & mox abitura, & illa vultus rubedo quę est ex caumate.

Ira prohibetur. Secundum peccatum cordis quod hic prohibetur est studiosa voluntas se vlciscendi, id est, ira, quum dicitur. Non quæres ultionem, hoc est. Ne vlciscendi libidine rapiaris siue aduersus hunc qui te offendit, siue dum arguis de peccato proximum. Neque lætari velis aut consolari de alieno malo, sed potius intendas illi consulere quem arguis. Nam Deus ultionem propiarum iniuriarum nobis non permittit, sed reservat sibi. Mea, inquit, est ultio & ego retribuam. Vnde quum mulier prudens Abigail concitatum David aduersus virum suum Nabal & iam ad vlciscendum se properantem, verbis & muneribus placasset, ille eam hinc commendans ait. Benedicta tu, & benedictum eloquium oris tui, quę prohibuisti me ne irem ad sanguinem, & vlciscerer me manu mea, Attamen

Deut. 32.

L
2. Reg. 15.

si legitimo iudici ultionem forefacti detuleris, cui sceleris puniendi facultas data est, illam utique Deo detulisti. Nam omnis potestas à Deo est, & ipse iudex Dei minister est, vindex in iram ei qui malè agit.

Rom. 12

Tertium est iniuriarum reminscentia quæ prohibetur quum dicitur: Nec memor eris iniuriarum civium tuorum. Perniciosa enim atque onerosa est homini recordatio iniuriarum, & grauem cordi tristitiam adducens, de qua per Salomonem dicitur. Sicut tineæ vestimento & vermis ligno, sic tristitia viri nocet cordi. Dicere solitus erat generosi & verè magni animi vir tamen gentilis, nullius se rei citius quam iniuriarum obliuisci.

M
Iniuriarum
recordatio
prohibetur.
Prouer. 25

Caesar,

Differt autem peccatum hoc à precedenti, quia quum illud sit studiosa voluntas se vlciscendi, istud sine ultionis sumendæ proposito sola iniuriarum cum quadam animi amarulentia molesta recordatio est. Quam Dominus è cordibus suorum omnino volens euellere. Pater meus, inquit, tradet vos tortoribus, si non dimiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

Mat. 18

FERIA QUINTA

post Iudica.

Sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi. Daniel. 3.

In hac lectione quatuor nobis consideranda proponuntur. Primum est Azaræ serui Dei intenta supplicatio. Secundum est propriæ miseriæ humilis recognitio. Tertium est animæ contritiæ spiritualis oblatio. Quartum est ex omnibus quæ in oratione petuntur diuini honoris intentio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Quia imminuti sumus. Tertium ibi. Sed in anima contrita. Quartum ibi. Erue nos in mirabilibus.

Circa primum dicitur.

P 5

Domis

Domine Deus propter nomen tuum ne
dissipes testamentum tuū, neq; auferas mi-
sericordiam tuam à nobis, propter Abra-
ham dilectum tuum, & Isaac seruum tuum,
& Israel sanctum tuum. Quibus loquutus
es pollicens q; multiplicares semen eorum
sicut stellas cœli, & sicut arenam, quæ est in
littore maris.

**Puerorum
in fornace
conserua-
tio.**

A Lectio præsens est oratio Azariæ serui Dei qui
vnâ cū socijs suis Anania. s. & Misaele, quia statutam
auream quam rex Babylonis crexerat adorare recu-
sauerant, vestiti & ligati in fornacem succensam missi
sunt. Quo facto descendit angelus Domini cū Aza-
ria, & socijs eius in fornacem, & excussit flammam
ignis de fornace, & fecit medium fornacis quasi ven-
tum roris flantem. Incendit autem excussa flamma
quos repperit iuxta fornacem de Chaldæis, mini-
stros regis qui illam incendebāt. Tunc Azarias vin-
culis quidem exutis, sed vestimentis omnibus illæsis
solutus, cum socijs stans, vtpotè fortis in aduersis
in hunc modum orauit ad Dominū, Domine Deus
propter nomen tuū, & cætera quæ sequuntur. Quum
Dominum appellat potentiam eius confitetur.

Precatur autem ne fœdus quod olim cum popu-
lo suo pepigerat Deus nunc dissipet, neq; illos habeat,
vel quasi alienos, vel hostium loco. Ne autem videat-
ur huiusmodi fœderis conseruationem tanq̃ rem
debitam postulare, & non magis gratiam q̃ iustu-
tiam prætere, ne auferas, inquit, misericordiam
tuam à nobis. Siquidem ex misericordia tua proces-
sit non ex meritis nostris q; testamentum & fœdus
nobiscum inieris..

Et quoniam ignorare non potuit populum suum
fœdus rupisse, & iugum diuinæ legis abiicisse, & tes-
tamentum

testamentum Domini multipliciter prauaricasse, & ob hoc non esse dignos quibus Dominus ipse per eos prauaricatum seruet testamentum, hinc est quod pro hominibus homines, pro prauaricatoribus offert sanctos atque acceptissimos Deo patres dei. Propter Abraham dilectum tuum, & Isaac seruum tuum, & Israël sanctum tuum. quod d. fatemur quidem nos indignos tua miseratione, sed patrum nostrorum qui tibi placuerunt offerimus gratiam.

Et recte quidem horum trium patrum Abraham, Isaac, & Iacob gratiam obtestatur. Nam in his tribus saluator noster Christus (quo utique mediatore patri reconciliamur) prefiguratus est. In Abraham videlicet quia egressus est de terra sua. In Isaac qui promptus fuit in victimam Deo offerri & immolari. In Iacob qui bis septem annis pro Rachele & Lya sibi copulandis seruiuit. Saluator quippe noster de coelis a regalibus sedibus quasi de terra sua, assumendo nostram mortalitatem egressus est, sicut ipse per Ieremiam loquitur, dicens: Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam, dilectam animam meam dedi in manibus inimicorum meorum.

Immolatus proinde fuit pro nobis omnibus in ara crucis victima preciosa. Immolatus, inquam, quia ipse voluit. Denique pro coniungenda atque desponsanda sibi Ecclesia credentium ex Iudæis & Gentibus collecta, quum esset ipse Dominus omnium, humiliavit semetipsum formam serui accipiens & seruire dignatus est, sicut ipse ait: Filius hominis non venit ministrari sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis. Ait ergo Azarias orans ac patrum gratiam factamque ad eos Dei commemorans pollicitationem.

Propter Abraham dilectum tuum, & Isaac seruum tuum, & Israël sanctum tuum, quibus loquutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas coeli, & hoc quo ad bonos, & sicut arenam quæ est in litore

B
Orans patrum merita allegat.

Christi typus hi tres
Gene. 12.
Gene. 22.
Gene. 29.

Iere. 12.

C
inquit

Philip. 2.

Mat. 20.

re mai

FERIA QUINTA

re maris, quo ad malos. Itaq; & si impendendæ misericordiæ nobis debitor non sis, attamen tuæ gratuita promissioni, & veritatis tuæ stabilitati debitorem te esse gratulamur, cui proprium semper est misereri & parcere pœnitentibus, qui sicut sanctus es in omnibus operibus tuis, ita etiam fidelis in omnibus verbis tuis. Quomodo igitur tua promissio de seminis multiplicatione facta patribus implebitur, si dissipaueris testamentum tuum nobiscum.

Circa secundum dicitur.

Quia Domine imminuti sumus plusquàm omnes gentes, sumusq; humiles in vniuersa terra hodie propter peccata nostra. Et non est in tempore hoc Princeps, & Propheta, & dux, neq; holocaustum, neq; sacrificium, neq; oblatio, neq; incensum, neq; locus primitiarum coram te, vt possimus inuenire misericordiam tuam.

D His verbis & suam & suæ gentis miseriam com-
Iudæorum plorat & confitetur. q. d. Promissisti te genus nostrum
inter gen- multiplicaturum sicut stellas cœli & arenam maris,
tes calami- & ecce propter peccata nostra imminuti sumus, &
tas, numero, & æstimatione, plus q̃ omnes gentes. Nam
 quod ad æstimationem pertinet, abiecti sumus & hu-
 miles in vniuersa terra, quum non sit nobis hoc tem-
 pore, nec princeps .i. pontifex in his quæ sunt ad
 Deum qui offerens dona & sacrificia pro peccatis po-
 puli apud Dominum intercedat, nec Propheta super-
 est à quo Domini voluntatem populus sciscitetur,
 & de cuius ore loquentem nobis Deum audiamus.
 Neq; dux est vllus qui dispersos colligat, collectos
 in vnum æquis iudicet legibus, & suo terrore popu-
 lum à diuinæ legis præuaricatione coerceat, ac pro po-
 pulo contra hostes armis decertet,

Rursus

Rursus neq; sacrificium superest neq; oblatio, neq; E
 incensum, neq; locus primitiarum coram te, vt possi-
 mus per hæc inuenire misericordiam apud te. Omnia
 enim hæc deficiente pontifice & templo, defecerunt,
 vt per ista vtiq; aduersum futura peccata remedia,
 & cōtra delicta præterita legitimas expiationes, pos-
 simus apud te reperire misericordiā. Idipsum etiam
 nunc & nobis plorandum est, q; videlicet propter
 peccata nostra indigni sumus, qui veros pastores &
 pontifices sanctos sortiamur, & q; assiduīs agitantia-
 bus nos aduersitatum & hæresum procellis, malè tur-
 bati & afflicti, dignū Deo non reddimus pœniten-
 tiæ & operum bonorum sacrificium. Quid autem ac-
 ceptissimum Domino sacrificij loco offeramus se-
 quentia manifestant.

Circa tertium dicitur.

Sed in anima contrita, & spiritu humili-
 tatis suscipiamur sicut in holocausto arie-
 tum, & taurorum, & sicut in millibus agno-
 rum pinguium sic fiat sacrificium nostrum
 in conspectu tuo hodie vt placeat tibi, quo-
 niam non est confusio confidentibus in te.
 Et nunc sequimur te in toto corde, & time-
 mus te, & quærimus faciem tuam, ne con-
 fundas nos, sed fac nobiscum secundum
 mansuetudinem tuam & secundum multi-
 tudinem misericordiæ tuæ.

Hic notatur animæ contritæ Deo semper accepta-
 bilis oblatio. Siquidem (vt Propheta ait) Sacrificiū
 est Deo spiritus contribulatus, cor contritum & hu-
 miliatum Deus non despiciet. Quasi dicat: Et si facul-
 tas desit offerre Domino in holocausta arietes & tau-
 ros & millia agnorum pinguium, saltem suscipi pre-
 camur

F
 Acceptū
 Deo sacri-
 ficiū,

FERIA QUINTA

camur in anima contrita & spiritu humilitatis, sicut à te suscipi speraremus si hæc omnia manus nostra posset inuenire. Sic, inquam, fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo, i. in luce conscientiæ, ut placeat tibi, quod ita confidimus futurum, quia non est confusio confidentibus in te.

Et quia non sat est contriti cordis sacrificium Deo offerre, nisi etiam in futurum vias nostras corrigamus, & summo studio vitemus exinde peccatū, ideo post prædicta subsequutus adiecit. Et nunc sequimur te scilicet iubenti obtemperando, sequimur, inquam, te in toto corde, de præteritis culpis poenitentes, & sicut filij patrem ita & nos timemus te, & quarimus faciem tuam, hoc est misericordiam & gratiam. Non confundas nos, expectata misericordia nos frustrando, sed fac nobiscum, ut & nos auxilio tuo freti faciamus & operemur tecum, secundum mansuetudinem tuam, non secundum merita nostra, & secundum multitudinem misericordiæ tuæ, quia multa sunt peccata miseræ nostræ.

G **Quid Deo** **p** peccatis nostris offeramus, **pro peccatis nostris offeramus,** **feramus,** **pro peccatis nostris debeamus,** utique non modo nostra sicut Israël secundum carnem faciebat, sed magis nosmetipsos. Siquidem de corde nostro offerre debemus peccati detestationem & propositum vitæ melioris. De ore admissorum humilem confessionem, orationem, gratiarum actionem, & vocem laudis.

Colo. 3. De corpore verò mortificationem membrorum nostrorum quæ sunt super terram, & Euangelicæ crucis assiduam batulationem. De ea nihilominus quæ extra nos est temporalis substantiæ facultate, promptā & hylarem in pauperes erogationem. Sed operæ precium est considerare quoniam modo de his quæ dicta sunt offerre Deo sacrificium possimus ut placeat in conspectu eius. Quorundam enim sacrificia quia non ritè offeruntur, reprobantur à Domino, sicut per **Esa. 1.** **Esaïam loquitur dicens:** Quò mihi multitudinem

victi-

victimarum vestrarum ē Plenus sum. Ne offeras
tis vltra sacrificium frustra.

Intelligamus ergo sacrificium nostrum iuxta ty-
pum legis offerri debere, sine pelle, sine melle, sine fel-
le, sine fermento.

Primo sine pelle, ostentationis & iactantia. Hinc
enim illi Deo non placuerunt qui omnia opera sua fa-
ciebant coram hominibus vt viderentur ab eis, qui
quoniam receperunt mercedem suā, de reliquo mer-
cedem non habebunt apud patrem qui in cœlis est.

Secundo fieri debet sacrificium nostrum sine mel-
le propriæ complacētia. Propter hanc enim non pla-
cuerunt Deo ieiunia & decimæ pharisæi hinc sibi
placentis atq; iactantis sese q̃ non esset ipse sicut cate-
ri hominum.

Tertio, sine felle iracundiæ & odij & cuiusuis ama-
rulentia. Hinc enim cuiq; nostrum à Domino di-
ctum est. Si offers munus tuum ad altare, & recor-
datus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum
te, relinque ibi munus tuum antè altare, & vade prius
reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus
tuum.

Quarto fieri debet sacrificium nostrum sine fer-
mento culpæ, & corruptæ conscientia, sicut per Apo-
stolum dicitur. Auferte malum ex vobis. An nescitis
quia modicum fermenti totam massam corrumpit?
Qui enim offendit in vno multa bona perdet. Non
enim respicit Deus ad munera tua, nisi temetipsum
talem exhibeas vt ad te primum placatus ipse respi-
ciat.

Debet proinde secundum diuinæ legis præscri-
ptum oblatio nostra nonnullis conditionibus fulciri
vt Deo sit accepta videlicet vt fiat.

Primo cum thure, deuotionis scilicet & sanctæ
orationis. Nam virtus orationis thure significatur, di-
cente Psalm. Dirigatur oratio mea sicut incensum in
conspectu tuo, Sed nisi incendatur thus non redolet,

& ora

Legitim^o
sacrificandi
ritus.
Leui.1.

H
Mat.23.
Mat.6.
Leuit.2.
Sine mel-
le.
Luc.18.

Sine
felle.
Mat.5.
Leui.1.

Sine fer-
mento.
1. Cor.5.
Ecclês.9.

I
Leuit.1.
Cum
thure.

FERIA QVINTA

Leuit. 2. & oratio nostra nisi sancto seruire pietatis inflammetur, non redolet, nec ascendit ante Deum. Itaque sacrificium nostrum pia semper & humilis commendat oratio.

Cum sale.
Rom. 12. Secundo debet fieri cum sale discretionis, ut sit rationabile obsequium nostrum, & ne quid nimis. Sicut autem sine sale cibus omnis insipidus est, ita nec Deo sapit quod offerimus, si non fuerit discretionis sale conditum. Proinde sicut caro recens sine sale seruari diu non potest, ita nec sine discretionis condimento potest quisquam in exercitatione virtutum perseverare.

Cum sanguine.
Heb. 11. Tercio debet fieri cum sanguine. id est recordatione mortis & effusi sanguinis Domini redemptoris, quia non nisi per virtutem oblationis sue prodesse nobis ad salutem potest aut esse gratum Deo quicquid obtulerimus operum bonorum. Ipse enim est altare nostrum, super quo solo fas est sacrificia legitima Deo offerre. Nam sine fide (redemptoris scilicet) impossibile est placere Deo.

Cum integritate.
Mat. 10. Quarto debet fieri cum omnimoda integritate. Nam deamputatis aure & cauda, vel mutilatis aut imperfectis, sacrificium fieri prohibetur. Quo nimium perseverantia nobis commendatur. Non enim qui quantumlibet bene inchoauerit, sed qui perseverauerit usque in finem hic saluus erit.

Circa quartum dicitur.

Erue nos in mirabilibus tuis, & da gloriam nomini tuo Domine. Et confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala. Et sciant quia tu es Dominus Deus solus & gloriosus super omnem terram.

K
1. Cor. 10. Hic docemur ex omnibus quæ orantes petimus diuini nominis honorem intendere, iuxta quod docet Apostolus, dicens: Siue comedatis siue bibatis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Hinc enim

enim tota bonitas operum nostrorum coram Deo pensatur. Non ergo Deum in necessitate vel tribulatione qualibet constituti inuocantes in hoc finem constitutuere debemus, vt videlicet inde liberari propter nos ipsos finaliter petamus, sed potius precari debemus vt nos eruens in mirabilibus suis det inde gloriam nomini suo, vt hinc ab omnibus cognoscatur, timeatur, & honoretur, secundum quod per Psalm. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

FERIA SEXTA

post Iudica.

Domine omnes qui te derelinquunt, confundentur. Ieremiæ. 17.

In hac lectione quatuor insinuantur. Primum est desertum Dominum perpetua confusio. Secundum est Prophetæ ad Dominum deprecatio. Tertium est prophetica prædicationi impiorum insultatio. Quartum est denunciata peruersorum futura punitio. Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Sana me Domine. Tertium ibi. Ecce ipsi dicunt. Quartum ibi. Confundantur qui me persequuntur.

Circæ primum dicitur.

Domine omnes qui te derelinquunt, confundentur, recedentes à te in terra describentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum.

Confundi solet homo dum ab eo desistitur & frustratur in quo spem suam vel maxime posuerat. Ait ergo, Domine omnes qui te vel per idolatriam vel per quamcunque mortalem culpam derelinquunt,

Q confundentur.

A Confundi, quid sit.

FERIA SEXTA

confundentur aeterna confusione, nisi fortè dum tempus est poenitendi resipiscant. Recedentes à te per vitam tam impià, & ad vana se cōuertentes, de libro viuentium deleti, in terra scribentur, cum his qui non nisi terrena sapiūt. Et quia terra mollis est, quod in ea scribitur, citò deletur. Peribit quippè de terra memoria eorum. Et sicut boni & iusti scribūtur in cœlo (prout à Domino Apostolis dicitur, nomina vestra scripta sunt in cœlis) sic isti cœlo reprobi, in terra scribentur, quia nihil boni habent nisi in terra. Vocauerunt quippe nomina sua in terris suis, de quibus etiam per Ezechielem Dominus loquitur, dicēs; In consilio populi mei non erunt, & in scriptura domus Israël non scribentur, nec in terram Israël ingredientur.

B Porro literæ quibus isti in terra miserix & tenore Quibus librorum scribētur, diuitiæ fragiles sunt & delitiæ atque teris inter voluptates carnis perituræ, honores proinde vani, ra scribantur, & ambitio huius sæculi. Et quanto magis terræ perituræ, hæc tria quispiam inscribitur, tanto magis à scriptura sanctorum, & à libro viuentium elongatur.

Causam quare scribendi in terra & cœso delendi sunt subdit Propheta dicēs: Quoniam dereliquerunt venam aquarum viuentium Domini, & foderunt sibi cisternas dissipatas quæ non valent aquas continere, aure furda vocem inuitantis prætereuntes,

Ioan. 7. qua dicit, Si quis sitit, veniat ad me & bibat, & de ventre eius fluent aquæ viuæ. Quod dixit de spiritu quem accepturi erāt credentes. In quibus gratiæ cœlestis inundatio, non modo malarum cupiditatum flumini extinxit, sed insuper ab eis doctrinæ & sapientiæ salutaris flumina in alios deriuātur, quæ possint etiam spiritualiter mortuos viuificare & viuentibus in Domino vitam seruare. Vnde & alio loco Dominus ait:

Ioan. 4. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Circa secundum dicitur.

Sana

Sana me Domine & sanabor, saluum me fac & saluus ero, quoniam laus mea tu es.

Hic ponitur pia Prophetæ deprecâti oratio. Clamans enim ad medicum & dicit: Sana me Domine, infirmitatem constetur. Ac si dicat: Misere mei Domine quoniâ infirmus sum. Et sanabor, inquit. Tunc enim sanitas medicinâ sequitur, quando medicus ipse Deus animæ sanitatem impartitur. Medici complures curauerunt Emorroissam, sed à nullo sanari potuit, nisi ab illo qui totum hominem potens sanum facere verus est medicus malè habentibus oportunus. Propter hoc laus mea tu es, inquit. Hoc est. Gaudium meum, gloria mea. Hoc dicere potest qui relictis huius sæculi vanitatibus, in solo Deo latatur. Non ergo

C
Pia Pro
phetæ ora
tio.

Luc. 8.
Ioan. 7.

Iere. 9.

Itaq; quia peruerso amore rerum mundanarum anima peccatrix inficitur & infirmatur, decipitur & fraudatur, & veri boni gustu perdit, desiderijs suis vaga, nunc hæc mox illa requirit non valens inuenire requiem, quæ per amicitiam huius mundi iram Dei sibi thesaurizauit, clamat ad medicum qui potest eam reficere & sanare, clamat & dicat, Sana me Domine & sanabor, Frustra in alios mendaces animæ medicos (terrena videlicet solatia) substantia erogatur, quandoquidem hinc & peius ægrotabit. Nam mundi huius desiderabilia & vanæ mortalium voluptates, cisternæ sunt inutiles & dissipatæ, quæ aquas stabilis gaudij nequaquam valent continere.

Amor mū
di vt ani
mā perue
tit.

Circa tertium dicitur.

Ecce ipsi dicunt ad me: Vbi est verbum Domini? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens, & diem hominis

Q 2 non

FERIA SEXTA

non desyderauit tu scis. Quod egressum est
de labiis meis rectum in conspectu tuo fuit.
Non sis mihi tu formidini spes mea in die
afflictionis.

D
Peruersi vt
Propheta
insultabāt.

Hic ponitur aduersus prophetica denunciatio
nem impiorum insultatio. Insultabat enim synagoga
hominum perfidorum Propheta, excidium ciuitatis
& templi & impiæ gentis transmigrationem prædi
centi, & dicebāt: Vbi est verbum Domini? Nequaquā
ventura credentes quæ Propheta denunciabat, dila
tionem malorū dissimulationem arbitantes, Veniat
inquiunt, hoc est, Videamus si verū dicis: Quibus dis
similes non sunt, qui cōminationibus diuinis per cœ
lestis verbi præcones non terrentur. Qui sanè, vel nō
credentes diffidere, vel certè si credunt, contemnere,
& cōtemnentes, insanire cōuincuntur. Sed vā deside
rantibus diem Domini, qui tentare volunt & experi
ri, quæ sibi in die illa superuentura sunt. Sed quid inter
hæc & horū insultationes pius Domini Propheta?

Amos. 5.

E
Propheta
constantia.

Et ego, inquit, non sum turbatus te pastorem se
quens. i. inter eorū insultationes & minas, tua sequēs
mandata securus sum. Ille in via turbatur, qui eā per
quam debet incedere non valet inuenire. Ego autem
(inquit) viam bonā te duce, te pastore, ingressus sum.
Et illis in sua perfidia dicētibus: Vbi est? Veniat, ego
non sum turbatus sequēs te pastorem, viuificantem,
& saluatorem animæ meæ. Et hoc ideo. Quia diem
hominis non desyderauit, tu scis.

Diem ho
minis de
sydere
quid sit.

Diem hominis dicit, vitam longiorem, humanam
laudem, mortalium fauorem, vanos huius sæculi ho
nores, mundi prospera, carnis voluptates. Hæc sunt
enim quæ secūdum hominem desyderātur. Quisquis
autem hæc non quærit sed cōtemnit, etiam contume
lias & aduersa non sentit. Ego non sum turbatus, in
quit, te pastorem sequēs, sicut turbarer sæculi huius de
syde

syderabilia & vanitates sectando. Nam quanto quis Christum de propinquo sequitur, tanto minus turbatur & minus sentit laborem, sicut ipse testatur dicens: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & post pauca sequitur. Et inuenietis requiem animabus vestris. Iniquè igitur ipsi dicunt mihi, inquit, ubi est verbum Domini? Veniat, quia non sum mentitus quæ ventura sunt eis in nomine Domini prædicendo, sicut ipsi me putant esse mendacem. Nam quod egressum est de labijs meis, rectum in conspectu tuo fuit. q.d. In cælo est testis meus, & conscius meus in excelsis. Qui enim in cælo sibi testem habet, is & si non nunquam ab hominibus in mundo vituperatur non curat. Sed testem in cælo Deum non habet, nisi qui per obedientiam hunc in terra sequitur. Tales enim non turbantur in vrs Domini, sed rectè incedunt præcesore Domino, nec lassantur. Ipse est enim qui dat virtutem lassio.

Mat. 11.

F

Iob. 16.

Bene sibi conscius non cito turbatur.

Esa. 40.

In præmissis tria notantur quæ necessaria sunt testi diuinæ veritatis. Primum est patientiæ longanimitas quum di. Ego non sum turbatus te pastorem sequens. Secundum est vera mentis humilitas, quum subinfertur. Et diem hominis non desyderavi tu scis. i. gloriam huius seculi (vt dictum est) hoc tu scis qui iudex & testis es. Postremo requiritur doctrinæ veritas, quod notatur quum dicit: Quod egressum est de labijs meis rectum in conspectu tuo fuit. Quum ergo hæc ita se habeant (inquit ad Dominum loquens Propheta sanctus.) Non sis mihi tu formidini spes mea in die afflictionis. q.d. Da mihi fiduciam, vt per hanc auxilio tuo fortis & inconcussus consistam.

Tria habet testis diuinæ veritatis.

G

Spes mea in die afflictionis. Nam in tempore prosperitatis spes minus exercetur, quàm tunc potius exerceri timor debeat, vt in die bonorum memor sit homo malorum, dicente Domino: Vae vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram, sed magis exercen-

Spes quæ do debeat exerceri. Eccli. 11. Luc. 6.

Q 3

da spes

FERIA SEXTA

da spes est in die tribulationis, nam & sydera non nisi in nocte lucent. Quoniam igitur verū est quod egressum est de ore meo, & q̄ diem hominis (te teste) non desyderauī nec sum turbatus te pastorem sequens, propterea vt sequitur.

Circa quantum dicit.

Confundantur qui me persequuntur & non confundar ego, paueant illi, & non paueam ego. Induc super illos diem afflictionis, & duplici contritione contere eos.

H
Tria mala
imp̄s su-
peruētura.
Confusio.

Hic denunciatur pueris hominum futura punitio. Vbi Propheta tria mala illis p̄dicat potius q̄ exoptet, videlicet confusionem, pauorem, & duplicem contritionem, de primo dicit.

Confusio
bona.

Confundantur qui me persequuntur, propter verbum Domini, & dicūt exprobrātes. Vbi est verbum Domini & Veniat. Isti proculdubio propria decepti perfidia & incredulitate, quū venerit super eos quod p̄dictum est, vtiq̄ confundentur. Qui vtiq̄ antē tempus supplicij, salubri confusione de suis sceleribus erubescerent confunderētur & cōuerterentur ad Dominum. Hoc enim illis alius imprecatur Propheta dī, Imple facies eorū ignominia, & quærent nomen tuū Domine. Et nō confundar ego qui credidi & speraui in te Domine, qui vera p̄dico, non confundar, hoc est, a te non derelinquar, te seruāte confusionis causam (peccatum. s.) non habeam, & confusionem coram hominibus propter nomen tuum sustinere non timeam, & hæc ipsa quam sustineo, non ignominiam, sed magis gloriam confusio adducat.

Pauor.

De secundo dicit: Paueant illi. i. pauebunt illi quum eis superuenire cōperit quod denuncio, & ego illud non pauebo, sciens q̄ a dextris est mihi Deus, qui me tueatur. Potest nihilominus & optantis esse dictum. Paueant illi Deū, s. & cōminationes eius, vt & peccatō
re desit

re desistant, & verbum Domini mihi cessent exprobrare, & non paueam ego. i. causam pauoris ego non habeam. i. tuæ maiestatis offensam.

De tertio dicit. Induc super illos diem afflictionis, i. vltionis & captiuitatis, vt vel captiui à facinoribus suis pessimis quiescentes respiscant. Et duplici cōtritione cōtere eos, gladio. s. & fame, & hoc quoad eorum corpora, sed quoad vtrumq; corpus. s. & animā, per vtriusq; missionem in gehennā, quasi contritione duplici, nunc & in æternum conteres eos.

Porro cōminationes istæ (quod ad allegoriā spectat) illos petūt, qui sicut in lectione Euangelica memoratur, collegerunt consilium aduersus Iesum dicentes: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eū. Causam suæ sollicitudinis quasi rationabilem adhibētes. Et venient Romani & tollent nostrum locum & gentem. Sub potestate nempē Romani imperij tunc erant. Iam enim ablatū erat sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, & Pontij Pilatū Romanæ gentis hominem præsidem habebāt. At illi quia tantopere metuebant pruinā, venit super eos nix, & duplici contritione cōtriti sunt. Nam & locū & gentem perdiderunt, & deleti de libro viuientium, in terra scripti sunt.

Bene ergo lectio præfens præmittitur aduersus cænes illos qui Dominum circumdederunt, & aduersus illud concilium malignantiū quod obsedit eū, Domine omnes qui te derelinquunt confundentur. Deniq; malignam illorū sollicitudinem Propheta mente præfaga conspiciens, paueant, inquit, illi & non paueam ego. Induc super eos diem afflictionis, & duplici cōtritione contere eos, quod & factum est per Romanæ Reipub. principes Vespasianum & Titum filium eius, quando propter scelus in Dei filium commissum, regno Dei perduto etiam locum & gentem amiserūt.

I
Contritio
duplex.

Iudæos per
tunt dictæ
cōminatio
tiones.
Ioan. 11.

Gene. 49.

K
Iudæi in cō
cilio cōtra
Iesum qua
les.

Mat. 23.

SABBATO
post Dominicam Iudica.

Venite cogitemus contra
Ieremiam cogitationes.
Ieremiae. 18.

In hac lectione tria descri-
buntur. Primum est maliciosa
impiorum contra iustum con-
spiratio. Secundum est. Per orationem & innocen-
tiam iusti aduersum illos defensio. Tertium est, aduer-
sum impios diuini furoris terribilis annuntiatio.
Primum à principio lectionis. Secundum ibi. Attende
Domine ad me. Tertiū ibi. Propterea da filios eorū.

Circa primum dicitur.

Dixerunt impii. Venite cogitemus con-
tra Ieremiam cogitationes. Non enim pe-
ribit lex à Sacerdote, neq; consilium à sa-
piente, nec sermo à Propheta. Venite per-
cutiamus eum lingua, & non attendamus
ad vniuersos sermones eius.

A Simile aliquid alio loco scriptum est. Circumue-
Sap. 2. niamus iustum quoniam inutilis est nobis, & contra-
rius operibus nostris & impropere nobis peccata
legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ,
& promittit scientiam Dei se habere. Antiquum est,
Amos. 5. odium incurrere, qui arguit criminosos. Vnde & per
Prophetā dictum est. Odio habuerunt corripientem
in porta, & loquentem perfectē, abominati sunt, sicut
1. Reg. 22. in Michæa Propheta patuit, de quo ait rex Achab.

Est vir per quem possumus sciscitari Dominum
Michæas filius Iemla. Sed ego odi eum, quia nō pro-
phetat mihi bonum, sed malum. Vnde & postmo-
dum hunc quia veritatem denunciauerat, coniecit in
vincula. Sed & Sedechias Pseudopropheta percussit
Michæam

Michēam in maxilla, quia prophetas falsos nō a Deo
afflatos, sed a mendaci spiritu seductos esse, constāter
asseruit. Egressus enim fuerat Deo permittente spiri-
tus mendax, & ingressus in mentem & ora omnium
pseudoprophetarum.

Talem utiq; spiritum his nostris temporibus ad
intima sua ij admississe videntur, qui sanctæ matris ec-
clesiæ præcepta nullius pensi faciunt. Mandata vero di-
uina (quum tamen se doctores gerant) vel supprimūt,
vel relaxant, ad suam voluntatem illa sibi interpretan-
tes, & quod nimis est impium, blasphemantes affir-
mant ea impossibilia esse seruari, voluntaria præuari-
cantium peccata detestabili mendacio in Deum tor-
quere ausi, & confirmantes manus pessimorū fouent
in peccatis eos qui voluptatum amatores magis sunt
q̃ Dei. Ex quorum persona per Esaiam dī. Loquimī-
ni nobis placencia, videte nobis errores, auferte a me
viam, declinate a me semitam, Nimirum displicet eis
tam via cœlestium mandatorum, quā semita con-
filiorum.

Venite, inquiunt, cogitemus contra Ieremiam co-
gitationes. Et hæc quidem inspiētes & maligni tunc
contra Dei Prophetam, postmodū vero posteri eo-
rum aduersus Dei filium Dominum prophetarū con-
spirauerunt, vt mensuram patrum suorum & ipsi im-
plerent. Nunc autem eodem dæmone qui illos tunc
agitabat impellente, hæretici & pessimi quicq; eadem
contra Dei seruos moluntur, vt hos confictis calum-
nijs & criminationibus falsis præmant, non aduer-
tes quid illi loquantur veritatis, sed potius in cubili
suo meditantes: quibus machinis perdant meliores
se, quos gratis oderunt. Venite, inquiunt, cogitemus.

Circa quod considerare libet quemadmodū com-
plices & sibi similes ad se inuitēt, Malitiosi, Voluptu-
osi, Ambitiosi, & virtuosi.

Malitiosi enim inuitant sibi similes. Primo, ad ex-
cogitandum subtiliter & dolose, & ad confingendū

B
Qualis spi-
ritus in-
gressus sit
in nonnul-
los.

2. Tim. 3.

Esa. 30.

Mat. 23.

C
4. genera
hoīm inui-
tantium si-
miles sibi.

Q 5 ea qui

ea quibus homines simplices et pios possint illaqueare quum dicunt, Venite cogitemus contra Jeremiam cogitationes. Secundo ad perficiendum quod nequiter ab eis confictum et excogitatum est, quum dicunt, Venite percutiamus eum lingua, famæ suæ post tergum eius coram hominibus derogando, vel ipsum accusando pertinaciter & inuidiose. Et quidem acerbū vulnus est qd horum lingua quasi gladio acuto infligitur.

Eccli. 28. Siquidē vt ait Sapiens, Flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuet ossa. Sic Christum Iudæi lingua percusserunt, quando mendaciter

Ioan. 18. hunc accusantes coram præside dixerunt, Si non es hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Rursus quando linguis suis ipsum crucifigentes, violenter &

Ioan. 19. seditiose clamabant, Tolle tolle crucifige eum. Et nō attendamus, inquit, ad vniuersos sermones eius, nullam ipsius quantumuis iustam & rationabilem excusationem vel audientes, vel sustinentes, aut prolatam ab ipso veritatem aliquatenus admittentes.

D Sed aduerte quorum autoritate fulti cauteriatam conscientiam suam, & malitiam confirmant. Iactant enim in sacerdotibus suis & sapientibus & pseudoprophetis Dei legem, consilium rectum, et eloquium veritatis permanere, dicentes: Non enim peribit lex à sacerdote, nec consilium à sapiente, nec sermo à propheta, quum tamen reuera in maleuolam animam nō introeat sapientia, nec habitet in corpore subdito peccatis.

Sap. 1. Dicebant ergo (tametsi vane) pseudoprophetas suos diuinæ legis habere scientiam, & sapientibus suis

Iere. 4. (qui nimirum sapientes erant tantum vt facerent mala) rectum & vtile consilium inesse. Ecce quorum fulti præsidij homines pessimi optimis quibusq; perniciem moliantur.

Recurrunt enim scelerum suorum defensores ad sacerdotes. i. præcipuos & magnos in ecclesia prælatos, qui dominantur populo Dei, qui grandia iubent, quum nec minima faciant ipsi. Recurrunt etiam ad sa-

pien.

pientes, terrena videlicet sapientia, quorum sapientia inimica est Deo. Legi enim Dei non est subiecta, nec enim potest, Hos practicos appellant, robustos. i. iustitiæ defensores, reuera autem iustitiæ subuersores, iustificantes impium pro muneribus & iustitiam iusti auferentes ab eo. Deniq; ad prophetas. i. viros prauos atq; peruersos, nomine tamen & habitu ac professione religiosos, diuinæ legis interpretes & prædicatores. Vix in rep. malū aliquod grande cernimus exoriri, quod non ab his vel eorum aliquo vel proficiscatur vel defendatur.

Secundo inuitant sibi similes voluptuosi dicentes. Venite fruamur bonis quæ sunt, vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vino precioso & vnguentis nos impleamus, & non prætereatur nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescāt, Nul- lum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum exors sit luxuriæ nostræ. Vbiq; relin- quamus signa lætitiæ nostræ, quoniā hæc est pars nostra, & hæc est sors nostra. Hæc dixerunt & errauerūt, exæcavit enim eos malitia eorum. Nam vox hæc illorum est qui de futura post hanc vitam beatitudine desperant.

Tertio inuitant similes sibi superbi & honorum ambitiosi dicentes. Venite faciamus nobis ciuitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cælum, & celebremus nomē nostrum. Isti quum sint exinaniti veritate, & vanitate quasi vento distenti, immensos subeunt labores, vt tandē aliquo modo faciāt sibi nomen, turremq; hoc est titulū quemlibet illustrem, quo longe lateq; sint hominibus cōspicui, quasi putēt hoc modo ad cælum vsq; se posse pertingere. Sed qui superbis resistit Deus, hos confundit, ascendētibus sibi contradictoribus plurimis ex aduerso, ita vt plerunq; vbi gloriam quærebant reperiant ignominiam.

Quarto similes sibi inuitāt boni & virtuosī, tametsi per paucos inueniant auscultatores, & dicunt, Venite exul-

E
Rom. 8
Sapientes
qui practi-
ci vocētur
Esa. 5.

Sap. 2.

F
Gene. 11.

Superbos
laborare.

1. Pet. 5.

SABBATO

exultemus Domino iubilemus Deo salutari nostro, Vbi primo monemur præoccupare faciem Domini in cōfessione, & sic laudis iubilo adorare Deum, pro-
cidere per mentis humilitatem ante Deum, plorareq; ante Dominum qui fecit nos, quatenus ipse per gratiam suam nos reficere, & reparare dignetur. Sed (vt dictum est) inuitatoriū hoc aduertunt pauci. Porro qui sic inuitati venire recusant, quum & ipsi clamauerint ad Deum, nō exaudientur, sicut per Salo. dicitur. Qui declinat aurem suam ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.

Pro, 28

Circa secundum dicitur.

Attende Domine ad me, & audi vocem aduersariorum meorum. Nunquid redditur pro bono malum, quia foderunt foueam animæ meæ? Recordare quòd steterim in conspectu tuo vt loquerer pro eis bonū, & auerterem indignationem tuam ab eis.

G
Iusti cōtra
aduersarios
defensio

Ecece iusti pro semetipso contra aduersarios defensio. Quippe scutum orationis prætendit, vt hostium iaculis non succumbat. Per orationem enim & sanctam in Deo fiduciam, innocens se tutū fore confidit. Qui vt exaudiri mereatur in oratione sua. Primū alio legat suam innocentiam quum dicit. Attende Domine ad me. Nam innocens manibus & mundo corde benedictionem accipiet a Domino. Deinde illorum erga se sauitiam & maleficientiam, quum dicit: Audi vocem aduersariorum meorum.

H
Deū & suos
protegere
& humili-
are super-
bos.

Deniq; suam in illos benevolentiam, quū subdit, Nunquid redditur pro bono malum, quia foderunt foueam animæ meæ? Porro Deum audire vocem suis aduersantium & superborum, vel per hoc patet: quū impius rex Sennacherib per suos seruos exprobrasset Ezechia regi Iuda, & blasphemasset nomen

Domina

Domini, dictum est a Domino per Esa. prophetam ad Ezechiam. Pro quibus rogasti me, hoc est, verbū quod locutus est Dominus super eum, qui despexit te, subinanauit te virgo filia Sion. Cui exprobrasti, & quem blasphemasti, & super quem exaltasti vocem tuam, ad sanctum Israel? Audiuit ergo Dominus & orationes sibi deuotorum, & superbas comminationes & exprobrationes impiorum, inter hos & illos ita dijudicans, vt illos liberans eorum iniuriam vindicaret, et hos perdens superbiam eorum humiliaret. Ait enim ad aduersariū loquēs, Habitationem tuam, & egressum tuum, & introitum tuum ego cognoui, & insaniam tuam contra me. Quum fureres aduersum me superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis, & frenum in maxillis tuis.

Esa. 37.

Ibidem.

Possunt autem hæc quæ locutus est Iere. de se & aduersarijs suis secundū allegoriā referri in Christū, cuius typum idē Propheta gessit. Ait enim quū a Iudæis ei mala pro bonis redderentur. Multa bona opera ostendi vobis a patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis. Dicat ad patrem. Posuerūt aduersum me mala pro bonis, & odiū pro dilectione mea. Nectamen inter hæc siue Ieremias, siue Christus ipse, vltionem de eis expetit quo omnino pereant, sed suam Deo commendans innocentiam, & ab eorū violentia liberari, & eos per iustę animaduersionis flagellum emēdari, deposcit. Recordare, inquit, q̄ sieterim in conspectu tuo vt loquerer pro eis bonum, & auerterem indignationem tuam ab eis. Quo patet Prophetā aduersariorum suorum salutem quæsisse: sicut & Dominus ipse pro suis crucifixoribus orans dicebat, Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt.

I
Allegoria
ce.
Ioan. 10

Luc. 23.

Circa tertium dicitur.

Propterea da filios eorum in famem, & deduce eos in manus gladii. Fiant vxores eorum

rum

SABBATO

rum absque liberis & viduæ, & viri earum interficiantur morte. Iuvenes eorum confodiantur gladio in prælio, audiat clamor de domibus eorum. Adduces enim super eos latronem repente, quia foderunt foueam vt caperent me, & laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem Domine scis omne consilium eorū aduersum me in mortem. Ne propitieris iniquitati eorū. Et peccatum eorum a facie tua nō deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo in tempore furoris tui.

K Metuendis calamitatibus denunciatio. Hic denunciatur aduersum impios diuini furoris executio. Propterea, inquit, videlicet quia reddūt mihi mala pro bonis: da. i. dabis filios eorum in famem, qua longo macerati supplicio ante parentum oculos pereant, & patres ipsi peribunt hostium gladio, vt futuræ rei prænuntiatio sit, non exoptantis imprecatio, tametsi Propheta iustitiæ diuinæ consentiat. Tale est illud quod B. Petrus ad Simonem Magum loquens

Act. 8 ait, Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniā existimasti donū dei pecunia possideri. Vbi ait B. Greg. Iusti cum sententiam maledictionis proferunt, nō ad hanc ex voto ultionis, sed ex iustitia erumpūt: et ideo in maledicto non peccant, quia a Dei iudicio non discordant. Puniuntur autē nō solum in se patres impij, sed etiam in filijs, suos patres imitantibus. Vel ideo certe malorū parentum filij puniuntur, vt per hoc documentum efficax posteris detur, ne exemplum vlti sceleris imitentur. Deduc. inquit, eos in manus gladij i. in potestatem inimicorū qui hos gladio trucident. Fiant vxores eorū absq; liberis & viduæ, hoc est, duplo orbata, & quasi bis viduæ, dum earum viris gladio

L Quare patres puniuntur in filijs.

dio interemptis, etiam liberorū solatio destituantur. Calamitas hæc crucifixoribus Christi superinducta est. Puniti sunt enim & in se & in filiis, quibus ultionem sanguinis filij Dei hæreditarie reliquerunt dicentes, Sanguis eius super nos & super filios nostros. Audiatur clamor de domibus eorum, magnitudinē designat angustię quam prodit ululatus. Adduces enim super eos latronem repente. Et hoc quidem completum fuit superstitute Propheta, quando interrupta à vi hostium est ciuitas, spoliata, & exusta. Postmodū vero in ultionem mortis Christi itidem horrendo magis completum est exemplo, quādo Romani locum eorum & gentem tollentes, incomparabili clade, impiissimam gentem exterminauerunt. Sequitur. Et laqueos absconderunt pedibus meis. Sicut et alio loco scriptum est, Inuenti sunt in populo meo impij insidiantes, quasi aucupes, & laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros. Cæterum. Ne propitius sis, inquit, iniquitati eorum, intelligendū est sicut priora, vt nota imprecatio sit, sed denūciatio. Vel si quis imprecatio nem esse cōtendar, intelligendū est, hanc ex iustitię zelo procedere, non ex desiderio vindictę. Quia, inquit, misericordia tua abusi sunt quum dares eis tempus ad poenitendum & respicere noluerūt, sed abusi sunt eo per superbiam. Fiant corruentes in cōspectu tuo. Impegerunt enim in lapidem offensionis & in petram scandali.

FERIA SECUNDA

post Dom. Palmarum.

Dominus Deus aperuit mihi aurem,
Ego autem non contradico, retrorsum non abii. Esa. 50.

In hac lectione quatuor nobis considerāda proponuntur. Primum est prompta Christi ad patrem obedientia. Secundū est ipsius inuicta patientia. Tertium est, Prænunciata hominū impiorū poena. Quartū est,
ad Do

Mat. 27.

M
Latro su
peraddu
ctus.

4. Reg. 24.
Ierc. 39.

Ierc. 5.

FERIA SECUNDA

ad Dominum conuersis concessa fiducia. Primum in principio lectionis. Secundum ibi. Corpus meum dedi. Tertium ibi. Ecce omnes quasi vestimentum. Quartum ibi. Quis ex vobis.

Circa primum dicitur.

Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum non abii.

A
Typus
obediētię
Christi.

Hęc dicit Propheta ex Christi persona loquens, cuius hic describitur promptissima ad imperium patris obedientia. Dominus Deus, inquit, aperuit mihi aurem: hoc est reuelauit mihi voluntatem suam. Ego autem ipsius voluntati non contradico, retrorsum non abii. i. non subterfugi quo minus verba eius intrepidus proferre. Imò nec vel mortis terrore quæ ad humani generis salutem spectant operari destiti. Et quoniam ad obediendum minus idoneus est, quisquis in rebus aduersis per impatientiam frangitur, ideo subditur,

Circa secundum dicitur.

Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. Faciem meam non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me. Domine Deus auxiliator meus, & ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me. Quis contradicit mihi? Stemus simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus. Quis est qui condemnet me?

B Hic sub figura Prophetæ notatur Christi Domini nostri inuicta patientia. Corpus meum, inquit, dedi. Non

di. Non alienum. Holocaustum enim & pro peccato non postulasti, corpus autem, passibile. s. & mortale, aptasti mihi, vt tibi illud pro peccatis humani generis offeram. Nō autē sanguinolentas quaslibet hostias carniem alienam, sed corpus meum ē virgine matre cooperante spiritu sancto conceptum & natum, innocuum, impollutum, sacrosanctū diuinitatis templum. Et hoc quidē spontaneus dedi non coactus. Dedi autem libere, non cuiusquam meritis quasi debitū reddidi, sed nec vendidi, passionum mearum mercedem ab hominibus expectans.

Deniq; nec commodauī, imō prorsus dedi. Filius quippe datus est nobis. Dedit enim nobis sacratissimam humanitatē suam in exemplum sustinendæ paupertatis & laboris. Dedit in precium redemptionis. Deniq; in viuificum animarum nostrarum pabulum & cibum in Eucharistiæ sacramento, di. Ego sum pater his viuus qui de cælo descendit. Si quis ex ipso manducauerit, viuet in aternū. Tandem vero daturus est semetipsum in premium, his. s. qui regem in decore suo videbunt: regem inquam etiam angelicis virtutibus desiderabilem. In ipsum quippe desiderāt angeli prospicere. Quod autem in passione corpus suum dedit ad arbitrium aliorum, vt quæ illi vellent pateretur: patet per illud quod sequitur.

Corpus meum dedi percutientibus, nō resistendo nec comminando. Et genas meas vellentibus. Quid enim pati recusaret iniuriarū, qui percutientibus non modo corpus dedit, sed etiam genas suas vellentibus. Vulsio quippe genarum nō solum acerbī doloris, sed etiam contemptus maghi & extremæ ighominix & irreuerentiæ est. Et quod his est despectus. Faciem meam, inquit, non auerti ab increpantibus & conspuentibus in me. O facies veneranda, ô facies amanda, quanto pro me vilior insipientibus & malignis, tanto mihi carior es, quia pro meorum expiatione peccatorum ad hæc tam indigna preferenda, celsitudinem

R

tuam

Mira christi
sti præfigu
rata patien
tia.

Heb. 10.

Esa. 9.

Humanitas filii nostri
bis dactit
ad multa.
Ioan. 6.

Esa. 33.

1. Pet. 5.

C

Quam ita
digna christi
stus sustinuit.

FERIA TERTIA

tuam inclinasti. Sed quoniam caro infirma est tamen spiritus promptus sit: ideo necesse habuit assumpta humanitas, diuinitatis ope fulciri. Vnde sequitur.

Dominus Deus auxiliator meus & ideo non sum confusus. q. d. Quod hæc potui sustinere non à me homine est, sed ab auxiliante Deo. Et ideo non sum confusus, qui in hoc adiutore totam fiduciam collocaui. Illis iridentibus & me percutientibus confusus non sum, quia resurrectionis gloriam non incertus speraui. Itaque posui faciem meam vt petram durissimam, i. percutiendam & vellendam, conspuendam & iridentem. Et scio, inquit, quoniam non confundar ab expectatione mea: imò hæc ipsa mea passio temporalis, sempiternam adducet gloriam. Iuxta est enim qui iustificat me.

Cōsciētia
bona secura sit.
Luc. 5
Ioan. 8.

Nimirum mens bene conscia, conseruat patientiam. Quis enim hanc condemnet quam Deus ipse qui eam per gratiam inhabitat, iustificat? Iustificauit filium suum pater dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit. Vnde et ipse filius ait, Qui me misit mecum est, & non reliquit me solum, quia quæ placita sunt ei, facio semper. Itaque qui fieri posset vt blasphemantibus & conspuentibus me aduersarijs, ipse me deserat pater qui mihi auxilietur? Quis contradicet mihi, me verbis impugnando & calumniando dicens me peccatorem, & à Deo non esse, vbi mihi patris testimonium suffragatur, & ab huiuscemodi falsis criminationibus defendit? Stemus simul. i. veniat & dicat quæcunq; dicere illi libitum fuerit in me. Quis est aduersarius meus? dicens me morte turpissima iure condemnandum. Accedat ad me, & me vel coram ipso Pontio Pilato iudice accuset, vt sic inique condemnatus iudicio pro mundi salute innocens moriar. Accedat ad me inquam qui positus sum quasi signum ad sagittam, cui utiq; contradicatur, audire preesto sum contumelias & opprobria, & nō modo mansueta verba respondere, sed etiā meo sanguine vel eos qui

Sap. 2.

Tr. 3.
Luc. 2

qui hunc effundent saluare.

Circa tertium dicitur.

Ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedit eos.

Hic prædicatur hominum impiorum siue Christo, E
siue membris suis aduersantium, poena. Quorum per
ditionis causa ex ipsis venit, sicut tinea de vestimen-
to nascitur, quæ ipsum consumit. Perditio tua, inquit, Osee. 13.
ex te Israel, ex me tantum auxilium tuum. Potest etiã Impij vt
& per tineam scelerata conscientia male semetipsam cõsumen-
rodens, intelligi. A proprijs ergo peccatis et hic & in tur.
inferno conterentur.

Circa quartum dicitur.

Quis ex vobis timens Dominum audi-
ens vocẽ serui eius? Quis ambulauit in te-
nebris & non est lumen ei? Speret in nomi-
ne Domini, & innitatur super Dominum
Deum suum.

Hic datur conuersis ad Dominum salutaris fidu- F
cia. Quis, inquit, ex vobis Iudæis timens Dominum Datur con-
& audiens vocem serui eius. Non enim Dei verbum uersis fidu-
audire consueuerunt nisi qui timent Dominum. Quis, cia.
quis igitur ex vobis hæc duo assequutus est, videlicet
vt & Dominum timeat, & audiat vocem serui eius,
id est, Christi (qui secundum humanitatem se Dei ser-
uum, & Deum Dominum suum esse recognoscit) vo-
cem videlicet illam qua ait, Pœnitentiam agite, ap- Mat. 4.
propinquabit enim regnum coelorum, hic speret in
Domino. Ac si ipse Dominus dicat. Vos me flagel-
lastis & conspuistis, nihilominus tamen ego vos ad
pœnitentiam inuito, quia nolo mortẽ peccatoris, sed Eze. 18
vt conuertatur & viuat.

Audiat proinde quisquis timet Dominũ & illam

R. 2 præ

FERIA TERTIA

Luc. 23. præsertim vocem filij eius qua dixit, Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Hæc quippe vox peccatoribus spem consequendæ remissionis ingerit. **Mat. 11.** cut & illa, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Sequitur.

Quis ambulauit in tenebris incredulitatis & ignorantia, & non est gratiæ aut consolationis lumen ei? Quisquis ille est, timeat Dominum & Christi vocem non aure surda, sed beneuolus & credens audiat: & sic speret in nomine Domini, & ita pertinget ad lumen gratiæ & cōsolationis. Non autem in dijs speret alienis, auro suo vel argēto, sed in Deo qui viuificat mortuos, & vocat ea quæ nō sunt, sicut ea quæ sunt, & innitatur super Dominum Deum suum, vt humana fragilitas Dei fortitudine fulciatur.

FERIA TERTIA

post Palmarum.

EGo quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. **Iere. 11.**

In hac lectione quatuor notantur. Primum est, in Christo Domino nostro occultorum & futurorum præcognitio. Secundum est innocentis Christi benignissima mansuetudo. Tertium est malitiosa Iudæorum aduersus Christum machinatio. Quartum contra impios iustæ ultionis imprecatio. Primum a principio lectionis. Secundum ibi. Et ego quasi agnus. Tertiū ibi. Venite mittamus lignum. Quartum ibi. Tu autem Domine Sabaoth.

Circa primum dicitur.

Domine demonstraſti mihi & cognoui,
tu ostendiſti mihi studia eorum.

Hæc

Hec dicens Ieremias propheta, Christi figuram in se præferebat. Per hos enim dies Iudæorum consilia & studia contra Christum magis ac magis efferbuerunt, sed metuentibus ne forte fieret tumultus in populo, facultas deerat sceleris peragendi. Nam ipse Dominus noster diebus quidem (vt ait Lucas) erat docens in templo, noctibus autem exibat in montem qui vocatur Oliueti, & omnis populus mane festinabat ad eum in templum. Intantum enim nulli vnquam adulatus est, vt in magna & ampla ciuitate, vel vni-
us noctis hospitium nunquam habuerit. Putabant inter hæc illi sua molimina Christum latere, qui ex-
cuerunt vt gladium linguas suas, qui intenderunt arcum rem amaram, id est, mortis machinationem, vt sagittent in occultis immaculatum. Sagittabunt eum & non timebunt, quia firmauerunt sibi sermonem nequam. Illum scilicet, Expedit vt ipse vnus moriatur. Sed frustra conati sunt abscondere laqueos. Frustra dixerunt, Quis videbit eos? quia tu Domine (inquit in natura assumpta patrem Dominum suum appellans) demonstraſti mihi & cognoui. Alioqui quomodo scire possem eorum cor prauum & inscrutabile, nisi tu id mihi reuelasses. Te autem demonstrante videro cogitationes singulorum, & quid gerant, vel cuius sint voluntatis. Nam crudelis homicidij facinus sic moliebantur, vt tamen videri cuperent se illud non actitare. Sed ego sum, inquit, cui tenditis insidias, & ego vidi. Ostendisti enim mihi o pater studia eorum, i. machinationes & insidias aduersum me. Siquidem hæc omnia pater filio homini reuelauit.

Luc. 22

In tota ciuitate ho-
spitium
Christus
nō habuit.

Ioan. 11

Circa secundum dicitur.

Et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam, & non cognoui quia cogitauerunt super me consilia dicentes.

Hic notatur innocentis Domini benignissima

R 3

man

FERIA TERTIA

Christus
agnus pas-
schalis in
victimam
destinatus.

mansuetudo. Ego, inquit, quasi agnus mansuetus. Vere agnus innocuus, agnus amabilis & tractabilis ipse fuit, qui peccatum non fecit, & tulit peccata mundi. Agnus Paschalis à patre pro expiatione reatus totius mundi in victimam destinatus. Ipsi, inquit, aduersarii mei, lanistæ crudeles, mala pro bonis retribuentes, mortis meæ facinus tractantes cultros in me suos exa- cuerunt. Ego vero interim mansuete sustinui, ac vo- luntate patris in manus eorū spontaneus obtuli me- metipsum. Hinc enim in eum Esaias ait, Quasi ovis ad occisionem ductus est, & quasi agnus coram ton- dente se obmutuit, & nō aperuit os suum. Nam quū malediceretur, non maledicebat, quum pateretur non comminabatur, Hunc agnum Dei Pilatus male to- ndit, quando flagellis cæsum Iudæorum voluntati tradidit crucifigendum.

Esa. 53.

1. Pet. 2.

Sequitur. Et non cognoui, inquit, i. quasi non co- gnouissem dissimulaui & tacui insidias eorum. Non enim fugi, sed potius ad mortem me rapere quæren- tibus occurri spontaneus quasi nesciens quæ cogita- uerant contra me. Vel sic. Et nō cognoui me quicquā admisisse propter quod necem mihi parare deberent. Nullius quippe in eos delicti mihi conscius eram, quo illorum aduersum me machinationes cōmerui- sem. Sed audi consilium homicidarum.

Circa tertium dicitur.

Venite mittamus lignum in panem eius,
& eradamus eum de terra uiuentium, & no-
men eius non memoretur amplius.

C

Hest. 6.
Iudæorum
cōtra chri-
stū machi-
natio præ-
figurata.

Hic notatur malitiosa Iudæorum contra Chri- stum machinatio. Nam quomodo olim superbissi- mus Haman erecta cruce in domo sua quam Mardo- chæo parauerat quærebat oportunitatē qua regi sug- gereret de illo vt appēderetur: sic diabolus inito con- silio in domo sua, id est, in cordibus Iudæorum dicen-

do. Ve

do, Venite mittamus lignum in panem eius, id est, ne diutius pane vescens possit viuere, ligno crucis hunc afficiamus, quærebat oportunitatem vt Romanæ potestati traderet crucifigendum.

Erat prouerbium inter Iudæos quotiens alicui in teritum molirentur, vt dicerent, Mittamus lignum in panem eius. Quauis fortassis nomine panis, & Christi corpus & etiã doctrinæ suæ sermo non absurde posset intelligi. Nam de corpore suo loquens dicit, Caro mea vere est cibus, de quo rursum ait, Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. In hunc, inquit, ipse panem, lignum crucis mittamus, vt quũ eum morte turpissima necauerimus, & hinc rumore sinistro fama ipsius fuerit contaminata, tum nomen eius non memoretur amplius.

Sed præter spem eorum in contrarium lapsa res est, Quia is qui ante passionem suam paucis erat notus in Iudæa Deus, post resurrectionis triumphum vsque adeo clarificatus est, vt à solis ortu vsq; ad occasum magnum fieret nomen eius in gentibus, & omne genu in nomine eius flecteretur cœlestium terrestrium & infernorum. Quod ipse futurum esse non ignorans de se loquens dicebat: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multũ fructum affert.

Proinde quòd nomine panis Christi, ipse doctrinæ sermo possit accipi per hoc patet quod ipse ait. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Videntes ergo Iudæi quòd doctrinæ Christi verbo turba pasceretur, mittamus, inquit, lignum crucis (doctrinæ suæ scandalum) in sermonem eius, tanquam in panem quo sequentes eum pascuntur, vt sic omnes vbique homines autorem crucifixum audientes, panem doctrinæ eius abominentur.

Christi panis.

Ioan. 6.
Ibidem.

D
Christus
per crucẽ
clarificat.
Malac. 1.
Phil. 2.

Ioan. 12

Mat. 4.
Christi doctrinã per
crucẽ Iudæi destruere voluerunt.

R 4 Sed

FERIA TERTIA

Sed longe diuerso sensu credentium ecclesia mitti
suadet lignum in panem eius. Nam quum sermoni
eius ipsa Domini crucifixio iungitur, quasi crucis li-
gnum in panem doctrinæ suæ mittitur. Quod etiam
hoc modo nobis imitandum est, vt quum doctrinæ
Christi panem acceperimus, spontaneæ crucem poe-
nitentiæ & mortificationis carnis assumamus. Maxi-
mè quum ipse dicat. Qui non accipit crucem suam
& sequitur me non est me dignus. Sed vt ad pri-
ora redeamus, frustra & vane deliberant dicentes. Ve-
nite mittamus lignum in panem eius. i. per ignomi-
niam crucis doctrinam crucifixi cunctis reddamus
abominabilem, quia futurum erat vt per crucis lignū
quod illi insipientes & maligni in panem eius missu-
ri erant, idem doctrinæ suæ panis longe dulcior & sa-
pidior credentibus offerretur.

Exo. 15

E

Aque Ma-
rath per li-
gnū dul-
ces effectę

Luc. 14.

Nā sicut aquæ Marath præ nimia amaritudine bi-
bi nequaquam poterant donec immisso in illas ligno
quod Moyse diuinitus ostendebatur dulces atq; pota-
biles effectę sunt, ita & sermo doctrinæ Christi quo
præcipit odiri in hoc mundo animam suam, abnegare
semetipsum, spontaneam sibi quotidie crucem acci-
pere, & sequi se, amarus proculdubio nec mūdo por-
tabilis extitisset, si non exemplo sui mortē crucis sub-
euntis & passionis calicem potabilem & doctrinæ
suæ veritatē credibilem mundo & acceptabilem gen-
tibus præbuisset.

Iudæis in-
sultatur.

Esa. 1.

Amos. 6

Ioan. 7.

Iudæi vt
perculsi.

Deut. 28.

Quid itaq; iam promouistis gens peccatrix, popu-
le detestabilis, et grauis iniquitate, semen nequam, filij
scelerati, quid inquam promouistis conterendo fra-
trem vestrū Ioseph? Profecto sicut per legem quam
nemo vestrum facit prædictum vobis fuit, percussit
vos Deus amentia, & cæcitate, & furore mentis, vt
palpetis in meridie, sicut palpare solet cæcus in tene-
bris, quando quidem Christi doctrinam contra pro-
positum impiæ voluntatis vestræ, per lignum cru-
cis quod illi dolo parastis, non modo credibilem

(vt di-

(vt dictum est) sed etiam amabilem & amplectendam, comprobandamq; cunctis gentibus reddidisti.

dei propo-
sitū Iudæi
inuiti pro-
mouent.

Quum enim (vt dictum est) verbo doctrinæ eius authoris crucifixio iungitur, lignum profectō in panem mittitur. Antè siquidem q̄ mitteretur lignum in panem eius quum adhuc doctrina eius panis tantum & non lignum esset, tunc nondum in omnem terram exierat sonus Apostolorum eius. Sed postquā panis iste fortitudinem per lignum assumpsit, tunc primum in omnem terram sermo doctrinæ passionis, glorificationisq; eius processit. Vt ergo panis euangelicæ doctrinæ suauior sit, frequens dominicæ passionis recordatio misceatur. Huiuscemodi doctrinæ panem cum ligno crucis Apostolus commiscuit, qui de semetipso loquēs ait: Nihil iudicaui me scire inter vos, nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum.

F
Christi do-
ctrina per
crucē cor-
roborata.

1. Cor. 2.

Circa quartum dicitur.

Tu autem Domine sabaoth qui iudicas iustè, & probas renes & corda, videam vltionem tuam ex eis. Tibi enim reuelauī causam meam.

Hic ponitur promeritæ vltionis aduersum impios imprecatio. Qui enim ab iniquis iudicibus opprimuntur iusti iudicis Dei iudicium fidenter implorat. Qui hinc iustè iudicat, quia causæ merita optimè cognoscit. Hinc itaq; ait. Tu autem Domine Sabaoth, qui iudicas iustè, & probas renes, & corda, hoc est mentis habitū, & intentionem cordis, quæ hi iudices mei nimis iniqui nec nouerunt, nec volunt nosse, videam vltionem tuam ex eis.

Sed huic contraire videtur quod in cruce pendens pro crucifixoribus suis orat, dicens: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Quid enim magis diuersum ei quod hic dicitur, videam vltionem tuā ex eis? Sed facile hæc quæstio soluitur si consideremus duo

G
Quæstio,
Luc. 23.

R & genera

FERIA TERTIA

Duo homi
num gñā
in Christi
necem con
sentientiū.

Mat. 21.

genera hominum in Christi mortem consentientiū.
Quidam enim scientes tam ex dictis Prophetarum,
quā ex operibus ipsius, quod ipse esset Christus,
nihilominus tamen hunc per inuidiam oppresserunt.
Hic est (inquiūt hæres) venite occidamus eum & ha
bebimus eius hæreditatem. Aduersum hos patrem
interpellans, dicit: Videam vltionem tuam ex eis.
Vltionem, inquam, temporalis afflictionis, ad eo
rum correctionem per Romanos inferendam, vel si
ex illa non respuerint, videam ex eis vltionem æter
nam, vt traditi rugientibus præparatis ad escam, ge
hennæ flammis sine fine crucientur.

LUC. 23.

Quidam verò Iudæorū idiotæ & è vulgo, à prin
cipibus Sacerdotum & Phariseis seducti, ex igno
rantia magis quā ex inuidia, in Christi necem con
senserunt. His non vltionem, sed remissionem in cru
ce precatus est. Sicut enim illos qui ex inuidia magis
quā ex ignorantia in se peccantes permansuros præui
dit in malitia, ita & istos ex ignorantia peccātes quos
apud patrem excusat, dicens: Pater ignosce illis quia
nesciunt quid faciunt, præuidit errore suo cognito po
nitentiam acturos, qui visis in sua morte signis, per
cutientes pectora sua reuertebantur. Sequitur.
Tibi enim reuelauī causam meam. Quippè qui istius
causæ merita optimè nosti, illam inquam tibi come
mendo, vt ipsis vel respiscentibus miserearis, vel vlt
tionem exerceas in obstinatos & proteruos.

FERIA

post Palmarum.

IPsē autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Esaia. 53.

In hac lectione propheticus sermo. Primò explicat perfidorum incredulitatem.

Secundo denunciat ortus Christi qualitatem. Tertio euangelizat potius q̃ prophetet Christi passionem. Quarto subinfert passionis Christi mirram fructificationem. Primum facit à principio lectionis. Secundum ibi. Et ascendit sicut virgultum. Tertium ibi. Non est species ei neq; decor. Quartum ibi. Si posuerit.

Circa primum dicit.

Domine quis credidit auditui nostro,
& brachium Domini cui reuelatum est?

In spiritu loquens futuram prænunciat Iudeorum aduersus Dei filium duritiam & incredulitatem dicens: Domine quis credidit auditui nostro? Plurimum demiratus q̃ tam pauci ex Iudæis Prophetarum de Christo vaticinijs forēt credituri. Non enim omnium est fides, quia non omnes obediunt Euangelio (yt ait Apostolus) qui etiam mox hoc præfens ex Esaia testimonium assumit di. Esaia enim dicit. Domine quis credidit auditui nostro? hoc est, his quæ te reuelante de filio tuo olim incarnādo cognouimus. Et brachium Domini cui reuelatum est? Brachium Domini ipse Christus est, Dei virtus & Dei sapientia qui brachium Domini dicitur, tum q̃ per illum cuncta pater operetur, tum q̃ per illum nos pater sibi reconciliatos amplectatur, tum q̃ per illum idem pater nos defendat à principe tenebrarū & nobis auxilietur. Hoc Domini brachiū assumpta mortali carne velatum quodammodo fuit, nec nisi credentibus reuelatur.

A Iudeorū incredulitas.

1. Tess. 3.
Rom. 10.

Christus
quare brachium
Domini.
1. Cor. 1.

Quum

FERIA QVARTA

Quum ergo dicit brachium Domini, cui reuelatum est, ostendit Iudæos qui Christum & opera eius viderunt non credituros. Vnde & b. Ioannes Euangelista plurimum admirans, quum, inquit, tanta signa fecisset coram eis, non crediderunt in eum. Quibus & hoc tempore non dissimiles sunt, qui tametsi Christum voce confiteantur, factis tamen negant, hi praesertim qui detestabili perfidia corrupti, hæreses & errores vera fide relicta sectantur, non aduertentes fidei catholice testimonia credibilia esse nimis, signa videlicet & miracula soli virtuti diuinæ possibilia per quæ eiusdem fidei nostræ veritati Deus adstipulatus est, & per quæ primum fides plantata, nutrita, & corroborata est, quæ signa nemo vnquam nisi in fide recepta patrauit. Hinc mirari est quod nonnulli tam citò transferuntur ab eo quod illis traditum est seruandæ vnitatis ecclesiasticæ sancto mandato, veterem fidem tot signis & miraculis confirmatā, propter seductorum & pseudopredicatorum nugas nullo vnquam signo diuino (quod absit) confirmatas, relinquentes, in schismata & hæreses & blasphemias deuoluuntur.

Circa secundum principale dicitur.

Et ascendit sicut virgultum coram eo,
& sicut radix de terra sitienti.

C Hic Propheta denūciat ortus Christi qualitatem. Ascendit inquit sicut virgultum coram eo. Ascendit enim filius hominis, & vsq; ad antiquum dierum, i. æqualitatem patris peruenit, & dedit ei potestatem & honorem & regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ, ipsi seruiunt, ecce quousq; ascendit. Quod autem (vt Apostolus ait) ascendit quid est nisi quia & descendit primum? Descendit enim quo inferius non potuit. i. vsq; ad humanitatem, vsq; ad mortalitatem, vsq; ad formam serui, deniq; vsq; ad mortem, mortem autem crucis.

Itaq; & vnde ascendit, & ascensionis suæ modum
aduera

Ioan. 12.
B

Incredulis
Iudæis qui
similes.

Galat. 1.

Ortus Christi
qualis.

Danie. 7.

Ephe. 4.

aduerte. Ascendit, inquit, sicut virgultum. Prius dixerat hic idem Propheta. Egre dietur virga de radice Iesse, non solum autem sicut virgultum, sed & sicut radix de terra sitienti ascendit. Christus enim credentium vita & salus, idem ipsorum origo & radix est. Ascendit autem hæc radix, i. Christus de terra sitiēti, quia non de infusa virili semine, sed virginea carne Dei filius homo factus est. Rursus, de terra sitiēti hæc radix ascēdit, quia de matre paupere & humili, & vnde nequaquam venturus existimabatur, natus est.

Vnde dicunt existimatores improbi & stulti, qui non verum iudicium sed tantum secundum faciem nouerant iudicare. Christus quum venerit nemo scit vnde sit. Hunc autem scimus vnde sit. Est enim fabri filius, verum dicunt quia fabri filius est, sed eius qui fabricatus est auroram & solem. Sed nolite iudicare secundum faciem, inquit, quia quæ stulta sunt mundi elegit Deus vt confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus vt confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret, vt non gloriētur omnis caro in conspectu eius. Non ergo gloriētur sapiens in sapientia sua, nec gloriētur fortis in fortitudine sua, nec diues gloriētur in diuitijs suis, quum videat Christum Ecclesiæ credentis radicem in hominum oculis squalidum & despectum, & quasi de sitiēti terra ascendentem.

Sed attende quæ amœnam, quæ fecundam, quæ grandem arborem radix ista pepererit, nutriat, & sustentet. Scriptum est enim, Videbam & ecce arbor in medio terræ, magna arbor & fortis, & proceritas eius contingens cœlum. Aspectus eius erat vsque ad terminos vniuersæ terræ, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorum in ea. Subter eam habitabant animalia & bestia, & in ramis eius cœuerant volucres cœli. Hæc omnia de Ecclesia populi credētis, quæ radice Christo consurgit, nutritur,

& conseruitur.

Esa. 7.

D
Ortum
Christi Iu
dæi cur des
piciunt?
Ioan. 7.

1. Cor. 1.

Iere. 9.

Daniel. 4.
Ex inuisa
radice ar
bor amœ
nissima.

FERIA QVARTA

& constitit, mysticè verificantur.

Circa tertium principale dicitur.

Non est species ei neq; decor, & vidimus eum & nō erat aspectus, & desyderauimus eū despectum & nouissimum virorū, virum dolorum & scientem infirmitatem. Et quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Et nos putauimus eum quasi leprosum, percussum à Deo & humiliatū.

E

Hic de Christi passione adeo patenter differit, vt non minus Euangelistam q̄ Prophetam existimes. Ostendit autem Christi passionem fuisse. Primo ignominiosam & despectam. Secundo acerbam & dolorosam. Tertio voluntariam & promptam. Quarto innocuo inflictam, & ideo vltiore Deo vindicandam.

Passio christi ignominiosa.

Circa primum vbi ostendit Domini passionem fuisse ignominiosam & despectam dicit: Non est species ei neq; decor, opinione. s. plurimorum, quum tamen reuera esset ipse speciosus forma præ filiis hominum, & vsque adeo speciosus vt desyderent in eum & angeli prospicere. Vidimus tamen eū, inquit, nos Prophetæ, oculis nostræ mentis diuinitus ostensum, in eo statu & habitu quo passus est, & non erat aspectus, præ nimis indigna ipsius abiectione, sicut ipse per aliū Prophetam de semetipso loquens dicit: Ego autem sum vermis & non homo, opprobriū hominum & abiectio plebis. Et desyderauimus eū multo antè videre, sicut ipse discipulis suis hinc loquens, ait:

1. Pet. 1.

Christus à seculis desideratus.

Luc. 10.

F

Beati oculi qui vident quæ vos videtis, dico enim vobis, q̄ multi Prophetæ & Reges voluerunt videre quæ

re quæ vos videtis & non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt. Hinc rursus ad Iudæos ait: Ioan. 8.

Abrahā pater vester exultauit vt videret diem meū, vidit & gaudisus est. Desyderauimus, inquit, salutis authorem indignè despectum prohi dolor, & cum sceleratis reputatum, appensum ligno crucis, factum Galat. 3. propter nos maledictum & peccatū. i. hostiam pro peccato, & hinc nouissimum virorum existimatum, virum dolorū & scientem infirmitatem, nempe qui verus homo in passione verè doluit, & per experimentum in semetipso scientem assumptam pro nobis & a nobis infirmitatem.

Et quasi absconditus, sub incredulis vultus eius & despectus. Vnde neq; me scitis, inquit, neq; patrem meum scitis. Diuinitas enim sub assumpta infirmitate abscondebatur, sicut alio loco hic idem Propheta ait: Verè tu es Deus absconditus Deus Israël Isa. 45. saluator. Quia ergo absconditus fuit & despectus, nec reputauimus eum, hoc dicit Propheta erranti populo sese connumerans.

Secundum (videlicet q̃ passio Domini fuit acerba & dolorosa) notatur quum dicitur: Verè languores nostros ipse tulit. Verè, inquit, non simulatoriè, non apparenter aut fantasticiè, sicut garriunt blasphemantes hæretici, quin imò crucifixus, verè & acerbissimè doluit. Doluit inquam & anima & corpore. Ait enim, Tristis est anima mea vsq; ad mortem. Tulit autem languores nostros non suos. i. non d se, sed a nobis promeritos. Et iniquitates nostras in corpore suo super lignum portauit. Et quia multis peccatis & magnis exactrici iustitiæ multæ & graues poenæ debebantur, mox sequitur.

Nos putauimus eum quasi leprosum, percussum a Deo & humiliatum. Nos, inquit, qui per ignorantiam in incredulitate in ipsum & in Deum patrem ipsius peccauimus, sed rursus poenitentes credidimus, leprosum putauimus, i. abominabilem, eiecctum extra castra

G
Passio christi acerba.

Mat. 26.

FERIA QVARTA

Nu, 5. castra, quasi peccatorem, & ob peccata percussum a Deo, cum latronibus crucifixū, & cū iniquis reputatum vt dictum est. Veruntamen non suo merito pertulit hæc, sed vulneratus est propter iniquitates nostras, sicut ipse per Psalm. ait: Foderunt manus meas & pedes meos, vt suis liuoribus animarum nostrarum vulneribus medeatur.

Attritus proinde est flagellis & spinis & alapis, propter scelera non sua, sed nostra. Disciplina pacis nostræ super eum. i. flagellum quo & Deo & angelis reconciliati sumus. Ipse enim est pax nostra qui fecit vtraq; vnum. Nec fuit quisquam qui non egeat hoc mediatore. Siquidem omnes nos quasi oues errauimus, quasi oues, inquit, quæ perierunt, & quæ dæmonum, quasi luporum rapacium moribus, in prædam expositæ sunt. Errauimus, inquit, vnusquisq; in viam suam. i. propria concupiscentia abstractus & illectus, vagus in via cordis sui, a via quæ Christus est declinauit, de qua via ipse dicit. Ego sum via. Nemo venit ad patrem nisi per me. Et Dominus posuit in eis iniquitates omnium nostrum. i. poenam ab illo exegit, quæ omnium nostrum peccatis debebatur, vt quam nos persolvere non potuimus, hanc ipse qui potis est, pro nobis omnibus exolueret homo Deus.

H Tertium exprimitur quum subditur. Oblatus est quia ipse voluit. Oblatus inquam pro nobis in cruce hostia preciosa, hostia adoranda. Nec tamen oblatus est quia Iudæus præualuit, sed quia ipse voluit. Nemo

Ioan, 10. inquit, tollet animam meam a me.

Propter hoc de angustia. i. de cruciatibus & formidine mortis, & de iudicio iniusto per resurrectionis gloriam, sublatus est, data sibi omni potestate in cælo & in terra, vt mundum hunc iustè iudicet, qui iniqui iudicium iudicis subire non recusauit, sicut scriptum est, Causa tua quasi impij iudicata est, causam iudiciumq; recipies.

Sed istius tam humiliter, tam patienter, iniquum contra

contra se iudiciū sustinentis, iudicis tam mortuorum
 q̄ viuorum generationem quis enarrabit? Genera-
 tionem inquam eius, tam humanam q̄ diuinam, tam
 temporalem q̄ æternā quis enarrabit? Vtraq̄ enim
 inuestigabilis est. Nihilominus talis ac tantus quum
 sit, non tamen repperit iudicij veritatem, sed inno-
 cens ad mortem damnatus est. Hinc iure admiratur
 Propheta q̄ omnium Dominus iniuriæ passionis se
 exposuit. Nam abscisus est (à Iudæis) de terra viuen-
 tium. i. à cohabitatione hominum per mortem, vt
 viueret in cœlo. Sed propter scelus populi mei per-
 cussit eum, inquit pater, propter scelus inquam expian-
 dum. sc̄q̄ delendum.

Quartum videlicet q̄ Christi innocentis passio à
 Deo foret vlciscenda, notatur quum subditur. Et da-
 bit impios pro sepultura, hoc est, Deus pater dabit
 impios Iudæos, homicidas filij sui detestabiles, in ma-
 nus Romanorum pro sepultura, quia scilicet vsq̄ ad
 mortem, & post mortem ipsam, etiam sepultum per-
 secuti sunt, munientes sepulchrum & signantes
 lapidem cum custodibus. Et diuites pro morte sua,
 hoc est, impios diuites, videlicet Iudæorum princi-
 pes, tradet in supplicium iustum pater, q̄ vsq̄ ad
 mortem Dei filium, hominem secundum gratiæ suæ
 dispensationem propter nos inopem & mendicum,
 nec sese defendentem, insatiabili odio persecuti sunt.
 Eo q̄ iniquitatem non fecit, propter quam esset ob-
 noxijs mortis, nec dolus inuentus fuerit in doctrina
 oris sui.

Circa quartum principale dicitur.

Si posuerit pro peccato animam suam,
 videbit semen longæuum, & voluntas Do-
 mini in manu eius dirigetur, pro eo quod
 tradidit in mortem animam suam, & cum

S sceleras

IN COENA

sceleratis reputatus est. Et ipse peccatum multorum tulit, & pro transgressoribus orauit vt non perirent.

I Hic notatur passionis Christi mira fructificatio. Si posuerit, inquit, pro peccato animam suam, quod & fecit, videbit semen longæuum. i. Euangelij sui verbum (semen vtiq; suum quod ipse exijt in mundum seminare) nequaquam veterascet, quo modo veteratum & abolitum est testamentum vetus. Vel semen eius longæuum, credentium populus est, qui non deficiet, sed in fide perseverabit, & cum ipso tandem beatus regnabit in æternum. Et voluntas Domini. i. humani generis redemptio, propter quam filium suum pater misit in mundum, in manu eius dirigitur, id est per effectum suæ passionis humani generis redemptio secundum voluntatem patris perficietur. Proinde quicquid voluit pater, Christi virtute adimplebitur. Et hoc ideo quia tradidit in mortem animam suam, i. vltro neque obtulit vitam suam. Et cum sceleratis reputatus est. Vnde ipse per Psalmistam ait: *Æstimatus sum cum descendentibus in lacu.* Et peccata multorum quia non omnium quantum ad remissionis effectum sed multorum inquit. i. prædestinatorum, ipse tulit, in semetipso quæ non rapuit exoluens. Quod vel in hoc vno apparuit, quod pro transgressoribus. i. sui crucifixoribus & illisoribus, orauit, vt non perirent, dicens: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.*

IN

Luc. 8.
Semen
Christi
longeuū
quid sit,

Luc. 23.

Exemplum dedi vobis, vt quem
admodum ego feci vobis, ita
& vos faciatis. Ioan. 13.

In hac lectione tria nobis deuotissi-
ma attentione consideranda proponun-
tur. Primum est, admiranda Christi
erga suos dilectio. Secundum est, admiranda dilectio
nis pariter & humilitatis Christi per effectum exhi-
bitio. Tertium est, ad ipsius imitanda dilectionem
& humilitatem, salutaris exhortatio. Primum a prin-
cipio lectionis. Secundum ibi. Surgit a coena.
Tertium ibi. Postquam ergo lauit.

Circa primum dicit Euangelista.

Ante diem festum Paschae sciens Iesus
quia venit eius hora vt transeat ex hoc
mundo ad patrem.

Hic notatur admiranda Christi erga suos dilectio.
Circa quam primo notat Euangelista Christi transi-
tus praefigurationem. Secundo miram erga suos di-
lectionem. Tertio aeternae maiestatis suae humilem
erga nos inclinationem. Secundum ibi. Quum di-
lexisset suos. Tertium ibi. Et coena facta.

Circa primum dicitur. Ante diem festum Paschae
sciens Iesus quia venit eius hora vt transeat ex hoc
mundo ad patrem. Paschae sacrificium hinc sanctum
fuit & Paschae solennitas veneranda: quia figurabat
Dominum Iesum pro salute mundi per passionem
mortis fore transiturum ex hoc mundo ad patrem.
Nam Pascha transitus interpretatur, quod Hebraice
phase dicitur, nomen ex eo vetus habens, qd transferit
in eo Dominus per Aegyptum, percutiens primoge-
nita Aegypti, & filios Israel liberans, & qd ipsi filij Is-
rael transferunt illa nocte de Aegyptia seruitute vt ve-
niant ad terram promissae hereditatis.

Christi tra-
situs praefi-
guratus.

Exod. 12

IN COENA

Moraliter
Pascha ce-
lebratur.

Myſtice nihilominus ſignificans, q̄ in eo Domi-
nus tranſiturus eſſet ex hoc mundo ad patrem (vt di-
ctum eſt) & q̄ eius exemplo fideles abiectis tempo-
ralibus deſyderijs, abiecta vitiorum ſeruitute, conti-
nuiſ virtutum ſtudijſ tranſire debeant ad promiſſam
in cœliſ hæreditatem.

B

Ait igitur. Antè diem feſtum Paſchæ. Erat autem
primi menſiſ luna decimaquarta, in cuiuſ diei veſpe-
ra quando luna iam pleniffima eſt, & decimaquinta
nobis incipit haberi, agnus immolabatur magniſ
preſulgenſ myſterijs, non ſolum quia luna plena erat,
ſed etiam quia non niſi poſt equinoctium vernale,
quando videlicet iam dieſ ſuperare noctem incipit,
quum primum occurriffet luna plena, agebatur hæc
magna ſolennitaſ.

In plenilu-
nio poſt
equino-
ctium ver-
num Pa-
ſcha.

Plena quippè luna, plenitudinem temporis ſigni-
ficat, quo iam multiplicata per præteritaſ generatio-
neſ Eccleſia, redemptionem de cœlo mittendam apud
inferoſ expectabat.

Porro dieſ longior noctem ſuperâſ, illud deſignat,
quia per paſſionis Chriſti myſterium cōtra tenebraſ
errorum, quæ hætenuſ præualuerant, nunc verſa vi-
ce præualere inciperet in cunctiſ Gentibuſ clara no-
titia veritatiſ. Sciens ergo, inquit, Ieſuſ quia venit ei-
uſ hora vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem, illa vi-
delicet hora quam intuens hic Euangelifta priuſ dix-
erat, Et nemo in eum miſit manuſ, quia nondum ve-
nerat hora ei-
uſ. De qua & ipſe Dominuſ ait: Tem-

Ioan. 7.

Ibidem.

puſ meum nondum aduenit.

Circa ſecunduſ videlicet miram Chriſti er-
ga ſuoſ dilectionem conſequenter di-

Quum dilexiſſet ſuoſ qui erant in mun-
do, in finem dilexit eoſ.

C

Quum dilexiſſet ſuoſ. i. eoſ quos elegerat ab initio
vt ſui eſſent. Nam ne ſoloſ putaremuſ Apoſtoloſ, vel
Iſraëliti-
cam dumtaxat gentem ſecunduſ electionem,
de qua

de qua Caiphas prius nesciens prophetauerat q̄ le-
sus esset moriturus pro gente, non ait tantum suos,
sed addidit, qui erant in mundo. s. vt omnes intelliga-
mus electos. Quia profectò non tantum moriturus
erat pro gente, sed vt filios Dei qui erant dispersi con-
gregaret in vnū. Ergo quum dilexisset suos qui erant
in mundo, ac si dixisset.

Quum opus magnæ dilectionis facere cœpisset
erga suos qui propter originale peccatum eiekti de
paradiso, peregrinabantur in hoc mundo. Quo modo
autem cœperat diligere suos, & quem vsq̄ in finem
dilexit eos? Sic vtq̄ iam dilexerat eos vt de cœlo ad
terram descenderit propter eos, & vt ipse qui erat
Deus inuisibilis in sinu patris, homo visibilis ē ven-
tre materno fuerat effectus. Sed nondum erat con-
summata ista dilectio. Nihil enim suis profuisset q̄
homo factus fuerat, si nō pro illis etiā pateretur, sicut
ipse dixit: Nisi granū frumenti cadens in terram mor-
tuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum
fuerit, multum fructum affert. Itaq̄ (vt oportebat)
in finem dilexit eos. i. dilectionem erga illos eousq̄
perfecit, vltra quod non posset augeri, videlicet, vt
animam suam pro illis poneret, qua dilectione maio-
rem nemo habet.

Circa tertium videlicet suæ erga nos maiesta-
tis humilem inclinationem, dicit conse-
quenter Euangelista.

Et cœna facta quum diabolus iam misis-
set in cor vt traderet eum Iudas Simonis
Scariothis, sciens quia omnia dedit ei pater
in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum
vadit.

Vt comprobaret q̄ suos in finem vsq̄ dilexisset,
cœna facta placuit sibi illud agere in quo exprimeret
qualiter suā erga illos dilectionem incœpisset, & qua-

Ioan. ix.

Qualiter
suos Chri-
stus dilexe-
rat.

D
Qualiter
suos dilexit
in finem.
Ioan. 12.

Ioan. 13.

IN COENA

lem usque ad finem hanc esset perducturus. Hoc non solum verbis dicere, sed & signanter voluit agere, videlicet, ut & nunc presenti mirandæ humilitatis schemate viscera suorum tangeret, & post resurrectionem suam quando aperiret illis sensum ut intelligerent scripturas, istud quoque factum illi vulnerata memoria recolentes, profundius intelligerent, & eandem dilectionem ipsius, cuius ob significationem talis vel tantus ipse tali hora vel tempore, taliter egisset.

Agnus secundum legem coenæ **Ag** Et coena facta, inquit, Hæc ipsa coena. i. agnus Paschalis assus cum azymis panibus & lactucis agrestibus comedendus, ipsi verò agno causa esse poterat, ut in semetipso turbaretur, quia videlicet passionis suæ significationem post tot retro generationes ab exitu filiorum Israël de Ægypto hoc ritu celebratam, nunc in præsentiarum morte sua completi oportebat. Hoc enim sciebat coena facta. Sed & illud non ignorabat, quia diabolus iam miserat in cor ut traderet eum Iudas Simonis Scariothis, qui & pridie abierat ad Phariseos & dixerat: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam.

Mat. 26.

F Hoc sciens ipse & illud quoque, quia omnia dedit ei pater in manus, inter quæ omnia & ipsum traditorem, & eos quibus tradendus erat, & mortem quam erat passurus, sciebat, ut de his omnibus quæ vellet faceret, malumque eorum sua potentia conuerteret in bonum. Sciebat etiam quia quum in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, quod est per humilitatem incarnationis à Deo exisse, & quia per victoriam resurrectionis ad Deum erat rediturus, nec Deum quum inde exiret, nec nos deserens quum rediret. Et quia, inquit, ad Deum vadit ut sedeat ad dextram maiestatis in excelsis, sicut dicit de illo David in spiritu, Dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis. Et quidem hæc omnia quum sciret, nihilominus in magnæ pietatis suæ indicium, & non

Philip. 2.

Heb. 1.

stræ exemplum humilitatis, surgit à cœna sicut in articulo sequenti patebit.

Circa secundum principale dicitur.

Surgit à cœnâ & ponit vestimenta sua, & quum accepisset lintheum præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim & cepit lauare pedes discipulorum suorum, & extergere lintheo quo erat præcinctus.

Hic ponitur admirandæ humilitatis pariter & dilectionis Christi per effectum exhibitio, vbi tria notantur. Primum est, Dei hominibus ministrantis humilis dispositio. Secundum est, de tanta Christi humilitate Petri trepidantis stupefactio. Tertium est, de necessaria ad salutem nostri per Christum lotionem, informatio. Secundum ibi. Venit ergo ad Simonem. Tertium ibi. Respondit Iesus & dixit.

Circa primum di. Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua. Quid deinde? Et quum accepisset lintheum, præcinxit se & cætera quæ sequuntur. Magnum quidem & mirandum tam angelis quàm hominibus spectaculum. Lauit discipulorum pedes, officium non Dei & Domini, sed hominis & serui adimplens: eius quoque pedes abluens, quem nouerat in sui traditione teterrimo scelere polluendum.

Surgit, inquit, à cœna. Nimirum, qui vt ostenderet quantum suos dilexisset prius surrexerat de accubitu suo, de sinu patris æterni, de throno incircumscriptæ maiestatis, & depositis vestimentis gloriæ suæ, exinatus à claritate quam habuit prius quàm mundus fieret, ad eum nudus. i. nostri per omnia similis absque peccato inter homines apparuit, vt quomodo in typum eius seruus seruorum maledictus Cham, patrem suum Noë nudum foris iacentem dormire nunciauit fratribus, sic hæretici Cerinthus & Marcion alijque quàm plures eundem Dominum nostrum nullatenus Deum de Deo

G
Christi ministrantis
schema.

Quantum
suos dilexit
it ostendit.

H
Cham quorum
typus
fuit.
Gene. 9.

IN COENA

antè secula natum, sed hominem tantū extitisse & ex Maria cœpisse cōtenderint, maximè pro eo quia lintheo præcinctus, i. tribulatione passionis afflictus vera morte homo verus esse comprobatus sit.

Lintheum mysticè,

Ioan. 19.

Quare solos pedes lauat.

Apoc. 1.

Sequitur. Misit aquam in pelum & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere lintheo quo erat præcinctus, quia in illa nuda humilitate passionis suæ sanguinem & aquā de latere suo profudit, vnde vsq; hodie peccata suorū mundare non desinit. Quare autem solos pedes tunc lauit, quum secundum exterior rem hominem simul & interiorem, credentes in se lauet in sanguine suo à peccatis eorum? Videlicet quia hora illa rem solummodo significare non etiam agere debuit. Præterea idcirco pedes, potius quàm manus aut caput lauare voluit, quia videlicet in lauandis pedibus & affectuosior est gestus humilitatis, & propinquior significatio charitatis qua nos lauit (vt dictum est) à peccatis nostris in sanguine suo.

I

Per quid abluimur.

Deniq; non solum nos lauat à peccatis nostris in sanguine suo, dum vnusquisq; nostrum baptizatur, sed & quotidie lauat ab actualibus peccatis quando in sancto altari carni eius communicamus & sanguini. Ipsa autem peccata quæ non omnino fugere potest vita humana quamlibet religiosa, per puluerem pedum solent significari. Vt verbi gratia cum discipulis suis, loquens di. In quamcunq; ciuitatem intraueritis & non susceperint vos, exeuntes in plateis eius dicite: Etiam puluerem qui adhæsit nobis de ciuitate vestra extergimus in vos. Quod est dicere. Etiam nimia peccata sine quibus hæc vita tametsi sancta, transigi non potest, quotidianis remedijs palam expurgate, vt non habeant homines imprudentes, ob quā vitæ vestræ reprehensionem videantur sibi quasi rationabiliter prædicationem vestram contemnere.

Puluis pedum.

Luc. 10.

Circa secundum quod est Petri Apostoli de tanta Christi humilitate trepidantis stupefactio consequenter Euangelista subiungit,

Venis

Venit ergo ad Simonem Petrum, & dixit ei Petrus, Domine tu mihi lauas pedes?

Non ita intelligendum est quasi post alios ad Petrum venerit, sed quia ab illo qui primus Apostolorum erat coeperit, & ille tale ministerium, quia mysterium nesciebat non frustra abhorruit. Quod etiam quilibet eorum acturus fuisse non dubitatur, si non illa teneretur sententia, qua Petro dictum est, Si non laueris te non habebis partem mecum. Dicit ergo ei Petrus, Domine tu mihi lauas pedes? Tu quem confessus sum Christum filium Dei viui. Tu rex regum & Dominus dominantium vestimenta tua posuisti, aquam infudisti, & ut pedes mihi laues procumbis? Expauit nimirum, de Domino & magistro suo, uti par erat, magna de se humilia sentiens. Siquidem adhuc non plane cognouerant Apostoli magistri sui disciplinam. scilicet quod in schola eius ille maior esset, qui & humilior, hoc nondum bene cognouerant.

Vnde etiam nunc secundum Lucam facta fuit contentio inter eos quis eorum videretur esse maior. Et quidem verbis verum dominationis & tenendae potestatis ordinem eos docuit dei. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benedici vocantur. Vos autem non sic, sed qui maior est vestrum fiat sicut iunior, & qui praecessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est qui ministrat an qui recumbit? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. Sed praeterea factis illos amplius instruens palam apparebat ipse inter eos sicut qui ministrat, lauando pedes eorum, simulque (ut iam dictum est) significabat qualis ministerij minister foret, videlicet qui animam suam pro multis in redemptionem daturus esset. Quum ergo sic Petrus expauescet, audi quid sequitur.

Circa tertium (quod est de necessaria ad salutem nostri per Christum lotionis salubris informatio)

K
Petrus apostolorum primus lauitur.

Mat. 26

Luc. 22

Mat. 26

IN COENA

subdit Euangelista.

Respondit Iesus & dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea.

L Pedum lotio quid significabat
Causam, inquit, propter quam hoc facio, tu nescis modo, sed & si dicam tibi non potes portare modo, scies autem postea, videlicet quā venerit spiritus veritatis, qui vos & huius sacri causam, & omnem docebit veritatem. Dicit ei Petrus. Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit Iesus. Si non lauero te, non habebis partem mecum. Quid expauescis Petre talem humilitatis meæ habitum, ministerium tale? Nisi ego adhuc altius præcinctus, maiori dispendio meo lauero te, non habebis partem mecum. Vere enim nisi Christus dilectos suos lauisset à peccatis eorum, in sanguine suo, nec Petrus nec quisquam cæterorum hominum partem habuisset cum illo. Hoc ergo nunc oportune Petro dictum est quia videlicet & quā expauesceret humilitatem talis ministerij, multo magis abhorrebat contumeliam dominicæ passionis, qua & illum & omnem mundum oportebat lauari.

M Obedientia Petri.
Dicit ei Simon Petrus. Domine non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Quum enim audisset. Nisi lauero te non habebis partem mecum, solito mox amoris diuini seruiore correptus, respondit obedienter, & secundum nomen suum bene locutus fuit. Simon enim interpretatur obediens. Ac si aperte dicat. Quia iam te docente intelligo quod lauando pedes meos errata mea te mundare significas, non solum pedes, sed & manus & caput tibi lauando offero, quia non solum pedibus affectionū, sed & intentione mentis, & operatione hoc est capite quodammodo, et manibus, me deliquisse, cognosco.

Lotioque necessaria.
Dicit ei Iesus. Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lauet, sed est mundus totus. Vbi Rupertus. Manifeste insinuat quod aliam præter illam exteriorem, dicere

nec
quē
dici
ritu
dur
rum
ta d
tur
lig
tum
det
uet

tus
mi
tol
na
tra
cu
in
tu

m
m
ca
v
tu
n
c
n
q
p
l
v

neceſſ

necessariam pedum lotionē. Quis enim lotus est nisi quē Christus in sanguine suo lauit à peccatis vt iam dictum est? Quid autem ad conseruandam illam spiritalē munditiā proficit ista corporalis lotio pedum? Nunquid quotidie pro consequenda peccatorum remissione pedes lauare, & non potius sacramenta dominicæ passionis opus habemus percipere? Igitur Petrus aliud intelligit, Dñs aliud postmodū intelligendū insinuat, quā dicenti Petro Domine nō tantum pedes meos sed & manus & caput, ipse respondet. Qui lotus est inquit nō indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus, ac si dicat.

Qui semel in morte mea quæ nunc adest baptizatus est, non est opus amplius vt præterita ante baptismum peccata, siue originalia, siue actualia lauet, sed totus mūdus est, tantummodo pedes lauet. i. quotidiana vel communia peccata sine quibus humana vita transigi non potest quotidianis remedijs expurget, sicut is qui solos ex itinere sordidatos habet pedes, & in reliquo corpore à sordibus liber est, vadens cubitum non indiget nisi vt pedes lauet.

Itaque manifeste denuntiat q̃ lotio pedum illa remissionem quidem peccatorum designaret, non tantum eam quæ in baptismo semel datur, sed potius eam qua quotidiani fidelium reatus (sine quibus non viuitur in hac vita) quotidiana eius gratia mundantur. Pedes nanque quibus incedentes terram tangimus, ideoq; eos à contagione pulueris sicut reliquum corpus immunes custodire nequimus, ipsam terrenæ in habitationis necessitatem designant. Quia in quantum quotidie desides nos & negligentes effici-mur, intantum etiam magni quicq; & summæ conuersationis viri, à cœlesti quam maxime diligūt conuersatione reuocantur, vt si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

Lotio pedum quid,

1. Ioan. 1.

Qui

IN COENA

Qui ergo lotus est non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus, quia qui ablutus est fonte baptismatis in remissionem peccatorum, non indiget rursum imò non potest eodem modo abluì, sed quotidiana tantum mundanæ conuersationis contagia, necesse habet quotidiana sui redemptoris indulgentia tergantur, propter quod orantes quotidie dicimus. Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Verum hæc de Apostolis eorumque similibus dicta sunt, beatis videlicet immaculatis in via, qui timentes ambulant in vijs Domini.

Mat. 6.

O
Magis peccantes magis opus habent expiatione.

Sed nos qui sæpe diuini timoris oblitì, non illa leui & quotidiana orationis solemnitate possumus aberratum nostrorum forde liberari, sed maior necesse est inquinatio, maiori orationum, vigiliarum, atque ieiuniorum, lachrymarum & eleemosynarum, exercitio purgetur, ipso nimirum interius vestigia cordis nostri mundare, qui sedens in dextera Dei per assumptæ habitum humanitatis quotidie interpellat pro nobis. Sequitur.

Rom. 3.

Et vos mundi estis sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit, non estis mundi omnes.

P Vos, inquit, qui permanistis mecum in tentationibus meis, mundi estis, propter sermonem quem loquutus sum vobis, quia credidistis, mundi inquam estis ex hoc, quia nunc ego sanctifico meipsum pro vobis, vt vos in veritate sancti sitis, dum ego sanctifico, id est, ego meipsum sacrificium offero pro vobis. Iam enim vado immolari pro vobis, vt mundi sitis, sed non omnes. Nec enim omnibus vobis præsens passionis meæ sanctificatio prodest, sciebat enim (inquit Euangelista) quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit, Nō estis mundi omnes.

Luc. 22

Ioan. 15

Ioan. 17.

Circa tertium principale dicit,

Postea

Postquam ergo lauit pedes eorum acceperit vestimenta sua, & quum recubisset iterum, dixit eis.

Hic post exhibitionē memorabilis exempli, subditur discipulorum per magistri sermonem informatio. Vbi tria notantur. Primum est Christi post ministerium docentis veneranda dispositio. Secundum est exhibiti exempli commemoratio. Tertium est ad sui imitationem salutaris exhortatio. Secundum ibi. Scitis quid fecerim vobis. Tertium ibi. Si ergo laui.

Circa primum dicit. Postquam autē lauit pedes eorum. Ergo inquit, quia sciens ea quæ dicta sunt. scilicet quia sciuit quod venit eius hora ut transeat ex hoc mundo ad patrem, & quia omnia dedit ei pater in manus, & quia a Deo exiuit & ad Deum vadit, ideo sic & sic fecit. Magnum & omnium maximē spectaculum admirandum quod tantus ille Dominus & magister surrexit a cœna & posuit vestimēta sua, præcinctusque lintheo pedes lauit, iterumque acceptis vestimentis suis recubuit, & docere cepit, & multo maximum est, quod sicut illic sanctissime ac religiosissime significatū est, creator angelorum & hominum semetipsum exinanivit, minoratus paulominus ab angelis, & in forma serui cinctus est labore & angustia passionis, ut nos in sanguine suo lauaret a peccatis nostris et iterum resurgendo a mortuis indutus gloria immortalitatis et honore incorruptionis, recubuit in cœlo ad dexterā patris, & dato spiritu sancto fecit nos scire, quidnam ipse fecerit nobis. Aperuit quippe per spiritū mysterium lotionis, quod eis pauloante exhibitum non intellexerant. Nam postquam pariendo in cruce lauerunt remissionis consecrauit, accepit membra iam immortalia, quæ mortalia posuerat, & quum aperuisset discipulis sensum ut intelligerent scripturas, exposuit eis vtilitatē suæ passionis, cuius eatenus quia vir-

tutēna

Christus
resurgens
vestimēta
sua resu-
mit & my-
steria de-
clarat.

Luc. 14.

IN COENA

tutem mysticam nesciebant, euentum timebant. Si quidem per interpretem spiritum sanctum quem de coelo misit, ipse gloriosam immortalitatis vestem indutus & residens in sublimi (vt dictum est) fecit suos intelligere quid fecerit eis.

Circa secundum quod est exempli exhibiti commemoratio dicit.

Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & Domine, & bene dicitis. Sum etenim.

Scitis, inquit, quid fecerim vobis? qua nimirum interrogacione excitat vt attentos reddat auditores suos orator gratie & veritatis. Interrogati nempe quod nescimus, attentus quasi manu pulsantis excitati audire solemus. Vos vocatis me magister & Domine. Quum ergo interrogat di. Scitis quid fecerim vobis? utique nos commonefacit vt eorum non simus immemores quae propter nostram ipse gessit salutem, nec eorum proinde quae omnibus nobis in communi, vel vnicuique nostrum in speciali suae gratiae & munificentiae dona largitus est. Vos vocatis me magister & Domine & bene dicitis. Sum etenim. Magister propter eam quam vos doceo sapientiam. Dominus propter eam quam in virtutibus & miraculis ostendi potentiam. Qua nihilominus cum patre mihi communi, etiam cunctis praefum creaturis.

Circa tertium quod est ad sui imitationem salutaris exhortatio di.

Si ergo ego laui pedes vestros Dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

Sic ego

Magister
& Dñs.

rect
acci
bit
obe
cis,
stri
dor
arb
ma
rat
pli
pol
ius
cio
sup
illi
pul

lau
bel
nu
in
ne
po
ita
re

Si ego, inquit, quem vos Dominū & magistrum recte vocatis memetipsum exinanīui formam serui accipiens in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, & humilio meipsum factus obediens patri vsque ad mortem, mortem autem crucis, si ego inquam sic feci vt vos lauem a peccatis vestris, æquum est vt & vos apostolatū vestrum non dominationem, sed summæ humilitatis ministerium arbitremini, cuius in hoc perfectio est, vt ponatis animas pro fratribus vestris. Hoc inquam dicere poterat si potuissent portare modo. Hoc enim vera exempli eius imitatio est. Nam pedes corporaliter lauare possunt & illi qui nullatenus Domini & magistri huius exemplum sequuntur, sed nonnullis regibus atrociores, subiectis sibi sub religioso pastorum nomine superbissime dominantur. Non solum imparati pro illis animas ponere, sed etiam ausi rapaciter viduas & pupillos deuorare.

Quod autem hinc ad nos attinet quod ait. Si ego laui pedes vestros Dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes, hoc nimirum insinuat, vt per charitatem seruiamus inuicem, nō solum in lauando pedes fratrum, sed in quibuslibet eorum necessitatibus subleuandis. Proinde vt sicut nobis poenitentibus Dominus peccata dimittere consuevit, ita etiam peccantibus in nos fratribus dimittere non recusemus.

SAB

Phil. 2

Praeterea
de se senti-
re debent.

T

Alter alte-
rius lauare
pedes.

IN pace in idipsum dormiam & requiescam. Psal. 4.

A

Heb. 2.

Sap. 2.

Luc. 11.

Col. 2.

Decertato mortis agone, & principe tenebrarum qui mortis imperium habebat, cuius inuidia mors intrauit in orbem terrarum, illo inquam principe mundi huius, qui fortis armatus, eatenus atrium suum custodierat, per fortiorem superato atque spoliato redemptor noster in sepulchro quieuit, per mortem suam peccati chirographo deleta, inter Deum & hominem composita iam pace. In hac pace, inquit, dormiam & requiescam. Hoc autem sabbatum, hæc requies veneranda in illud sabbatum respicit, de quo in creatione mundi scriptum fuerat. Et quieuit Deus die sabbati ab omni opere suo quod patrauerat. Qui tunc sex diebus creaturam mundi perfecit, et septimo quieuit, ipse est qui prima sabbati (quã dominicam diem dicimus) ciuitatem ingressus, & sexto die tandem mortuus ob regenderandã creaturam humanam septima die in sepulchro secundum carnem quiescebat, anima vero paradisi beatissima requie fruebatur. Itaque tria se offerunt hoc sancto die attenta mente contemplanda. Primum est de impiissimæ gentis in Christum carne mortuum renouata persecutione. Secundum est de animæ Christi ad inferos descensione. Tertium est de quorundam huius diei mysteriorum expositione.

De Iudæorum in Christum mortuum persecutione.

B

Gene. 49.

Quoad primũ præmittendũ occurrit illud quod per patriarcham Iacob de Christo fuerat prophetatum. Catulus leonis Iuda, ad prædã fili mi ascendisti, requiescens accubuisti vt leo, & quasi leona. Quis suscitabit eum? Iuda quod interpretatur confessio, Christus

Itus Dominus est confessionis nostræ princeps, ortus
de tribu Iuda. Ipse Catulus leonis. i. filius Dei fortissi-
mi. Agnus fuerat eatenus & sicut ovis ad occisionem
ductus, sed ubi consummatum est quicquid secundū
similitudinē agni aut ovis eum pati oportebat, statim
infremuit idem catulus leonis, frustra Iudæis ipsius
gloriæ invidentibus.

Esa. 53

Viuens enim grauis illis fuerat etiam ad viden-
dum. Nunc autem mortuus & sepultus sic iacebat
vt etiam lapide signato, lapide valde magno super
eum posito, puteus sepulchri eius esset clausus & ob-
structus ne resurgeret, nec vel illuc anima introire ad
corpus, aut etiā si reuixisset posset inde proripere cor-
pus, adhibitis etiam custodibus propter discipulos
eius. At ille habitans in cœlis irridebat eos, & subsa-
nabat eos, sed interim sabbatizabat (vt dictum est). i.
requiescebat vt leo & quasi leæna, securus de præ-
da, quia mortuos eripuerat, & mortem captiuam
tenebat.

Sap. 2
Frustra
clauditur
monumē-
tum.

Sed aduertamus quidnam quiescente Domino, &
sabbatizante, insipientes & maligni qui quasi mare
effluens quiescere nequaquam potuerunt, actitauer-
int, vt malitię suę cui erant addicti morem gererent.
Ait Euangelista.

Mat. 27
C
In Chri-
stū mortu-
um sœuitia
Iudæorū.

Altera die quæ est post parasceuen conuenerunt
principes sacerdotum, & Pharisei ad Pilatum dicen-
tes, Domine recordati sumus quia seductor ille dixit
adhuc viuens post tres dies resurgam. Vides quacer-
bo in mortuum odio sœuiunt, cuius præ nimia inui-
diā nomen quod utiq; venerandū est super omne no-
men exprimere non possunt, sed clamitant seducto-
rem, vt constet impletū esse quod per Ieremiam Do-
minus longe ante prædixerat. Facta est mihi hære-
ditas mea quasi Hyena quæ est fera crudelis, & sœuit
in mortuos. Et quidem magna iniquitas, magna vi-
litas Iudæorum, q̃ necdum innocentis morte turpis

Iere. 12:
Iudæorū
synagoga
Hyena.

T sima

SABBATO

simia satiati, etiam mortuum criminari non cessant, seductorem Dei filium Christum coram praeside vocitantes. Sat illis esse debuerat quod ab iniquo iudice per falsas accusationes & clamores seditiosos, contra innocentem, iudicium mortis obtinuerant. Sed diabolico furore perciti & immortali furentes odio, nulla Pro. 17. innocentis Domini poena exsaturari potuerunt. Nam sicut omni tempore diligit qui amicus est, ita nimirum quisquis vere inimicus impense odit, odit semper. Et quoniam conscientia scelerata quia nequiter egit semper trepidat, ideo ne pateat malum quod iniuste commisit, inimicum etiam mortuum nouis (si quo modo potest) criminationibus insectatur, ne forte silendo videatur esse confusa.

D Itaque Dei filium salutis omnium autorem & viuentem & mortuum ore blasphemio seductorem appellarunt. Sed digni non erant qui ab eo seducerentur, si quidem in aeternae vitae sortem eorum fuisset acta seductio. Sed potius quam hunc sequeretur, infixi sordibus suis remanere maluerunt. Et quidem (tamen si aliter quam ipsi intendebant) innumeros homines Christus Dominus seduxit ad salutem, usque adeo, ut etiam mundi huius imperatores et reges terrarum qui in illam seductionem venerint crediderunt se beatos. Foelix enim est illa seductio quae a Sathanae vinculis ereptos, in libertatem gloriae filiorum Dei perducit.

Domine, inquiunt, seductor ille adhuc viuens. Dominum vocant cui non voluntate, sed necessitate subduntur inuiti: quia peruersorum est etiam laudare quem odiunt, ut perficiant ipsi quod nequiter cupiunt. Pro omnibus autem suis peragendis contra Christum factionibus recurrant ad praesidem, ut efficacior sit iniquitas, ubi adest autoritas. Iube, inquiunt, custodiri sepulchrum. Quid facient resurgenti quem timent in sepulchro quiescentem? Sed eorum cassa est sollicitudo, ut vita & resurrectio mortuorum a furto discipulorum

rum custodiatur.

Sanè proprio cōmento amplius confusi sunt, dum adhibiti custodes resurgentis Domini testes et ipsi effecti sunt. Signant proinde monumentū sigillis suis, sed hæc ipsa maximum resurrectionis testimonium erant præbitura.

Iudæi proprio cōmento amplius confusi,

De animæ Christi ad inferos descensione.

Christum ad inferos descendisse sancta constitetur ecclesia. Siquidem articulus fidei est. Credimus enim propter quod & loquimur, quia redemptor & saluator noster qui passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus est, ipse etiam descendit ad inferna. Et iuxta Apost. Descendit ad inferiores partes terræ. Sepultum enim est corpus ipsius, sed quoad animam descendit ad inferna.

B

Eph. 4

Quum enim Dei filius in habitu mortalitatis nostræ cum diabolo congressus, hunc fortem armatum vicisset, ad euidentiam suæ victoriæ & salutem suorum, intrare voluit domū fortis et diripere vasa eius, & spolia erepta distribuere. Quandiu autem corpus Christi fuit in sepulchro, anima ipsius diuinitati coniuncta, fuit in inferno, quod ipsius Christi testimonio confirmatur, qui ait, Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus et tribus noctibus. Hanc figuram superius habes expositam.

Christus domū fortis intrauit

Mat. 12
Jonas in ceto.

Christus enim tempestate Iudaici furoris exorta in passiōis amaritudinē quasi in mare proiectus est, quē inferus quasi cetus grandis, aperto glutinuit ore, quē tamen die tertia euomuit. Sed aduerte quod quum dicitur Christus ad inferna descendisse, inferorū nomine non pœnas sed locū duntaxat pœnarū designari. Ad quē quidē locū nō necessitate vt ceteri, sed voluntate descendit, vnus ipse inter mortuos liber.

T 2

Dei

SABBATO

P Descendit autem illuc tamen propter scripturę ad Zach. 9. impletionem dicente Zacharia propheta in eum, Tu quoq; in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua. Tum vt consuetam ostenderet humilitatem. Qui enim descendere dignatus est de cœlis ad regalibus sedibus in has exiliij nostri calamitates, ipse idem (quod certe per angelicum ministeriũ efficere potuisset) per semetipsum facere voluit. Tum ad consolationem vinctorum, quam proculdubio populus electorũ apud inferos eatenus captiuis accepit, quum ad eos ipse per se venit. Tum propter confusionem aduersariorum tam hominum damnatorum, qui dum viueret in cordibus suis dicebant, Non est Deus, q̃ ipsorum demonum, vt qui ab ipso coacti & victi fuerant in mundo, etiam ab ipso triumpharentur victi & spoliati in inferno. Decebat enim vt potestatem suam Dei filius, quam & viuendo & moriendo ostenderat in terra, etiam in inferno declararet.

De qua ipsius ad inferos descensione B. Aug. pulchre loquitur di. Mox vt Christus spiritum tradidit, vnita suę diuinitati anima ad infernorũ profunda descendit. Quumq; tenebrarum terminos quasi quidam depredator splendidus & terribilis apprehendisset, aspicientes eum tartareę legiones territę perquirere cœperunt. Vnde est iste tam fortis, tam terribilis, tam præclarus? Mundus ille qui nobis subditus fuit nunc quam nobis talem mortuum misit. Ecce qui solebāt nobis esse subditi, non solum iam nihil verentur, sed insuper nobis minantur. Vt quid huc istum adducere voluisti o princeps noster. Perijt nobis omnis lætitia dum Christum suspendis in ligno. Ignoras quanta damna sustineas in inferno post istas iam audaciũ voces dicentium. Quem expectabamus benedictus aduenisti redemptor noster. Hoc enim innumerabiles sanctorum populi lachrymabili voce clamabant,
Aduo

Aduenisti, quem quotidie expectabamus, descendisti pro nobis ad inferos. Hæc ille.

Cæterum diabolo illusori qualiter per Christū illudatur & qualiter violentus prædo per eundem de prædatur, attendendū est. Diabolus enim est ille draco quem Dominus formauit ad illudendum ei, sicut de illo ad beatū Iob sub interrogatione loquitur di. Nunquid illudes ei quasi aui? aut ligabis eum ancillis tuis? quasi dicat, Intantum humiliabitur draconis istius fortitudo & omnino pro nihilo erit, vt illudendus habeatur, & ad illudendum sanctis angelis deputetur. Quod autem quasi aui illudi perhibetur, hoc vtiq; significat q; velut res parua & minima ad virtutem Dei omnipotentis habeatur. Quod autem ab ancillis ligandus dicitur, illud est quod ipse Dominus in Euang. ad discipulos suos ait, Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & supra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocerebit. Non solum igitur à Christo, sed etiam à sanctis animabus, quæ sunt quasi ancillæ Dei, alligatur atque illuditur.

De quo rursus ibidem dicitur, An extrahere poteris Leuiathan hamo? videlicet ex multitudine gentium quasi ex mari ne illic vltra dominetur. Hoc ille solus potuit qui appropinquatē passionē suā ait, Nūc princeps huius mundi eijcietur foras.

Qualiter autem huic illusori per Dei sapientiam illusum sit aduerte. Ero, inquit, mors tua o mors, morsus tuus ero inferne. Sic, inquit, de morte redimā eos, non auro neque argento, sed morte mea mortem ipsorum interficiendo. Moriar vt ipsi viuant, & ad infernum descendā. Hoc enim est quod dicit ad ipsam mortem, ad ipsum infernum sermonem conuertendo, mortis & inferni potens debellator, vitæ & mortis dominator, ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne. Ostendit ergo qualiter ipse futurus esset mors

G
Qualiter
diabolus
illusor est.

Iob. 40

Luc. 10

Iob. 40
Leuiathan
hamo captus.
Ioan. 12

Osee. 13

SABBATO

mortis dicens. Morsus tuus ero inferne. Et est sensus;

H Tu qui habes mortis imperium, tu Leuiathan draco magne in aquis gentiū per mortem dominationem exercens, tu inquam deceptus mordebis me, Ego factus homo tibi hamus ero. Sicut enim in hamo esca. i. carnis teneritudo ostēditur, et acumē ferri occultatur, sic humanitatis infirmitas te o humani generis inimice inuitabit, vt mordeas, vt te diuinitatis interior fortitudo transigat, vt captius pendeas. Quia taliter morsus tuus efficiar, mors mortis ero, quia interiora tua o inferne deglutitum me nō sustinebunt, sed quū vitam momorderis, disrupto ventre vitam remittes, morte mortua, euadentibus viuis, quicunq; vita sunt digni.

Diabolo
esca & ha-
mus,

7. rictus
diaboli.

Sed operæ precium est aduertere quomodo cruentus hic draco præpositus mortis, vt Christum deuoraret, hominibus impijs carnem suam occidere volentibus ore patulo septē rictus immanes aperuit, & in cæteris frustratus, septimo tandē rictu carnē comprehendit, sed malo suo, vt dictum est.

Mat. 2. Primus nanque draconis huius hiatus fuit, vbi secundum Matthæum mox nati pueri Iesu animam furens Herodes quæsiuit, & propter eum infantes occidit.

Luc. 4 Secundus fuit, vbi secundū Lucam quum venisset Nazareth, vbi fuerat nutritus, & doceret in Synagoga, surrexerunt & eduxerūt illum extra ciuitatem, & duxerunt vsq; ad supercilium montis, supra quem ciuitas illorū erat edificata, vt precipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat.

I Tertius fuit, quando miserunt principes & pharisei ministros vt apprehenderent eum. Quibus reuersis vacuis cum eis diceretur, Quare non adduxistis eum? responderunt, Nunquam sic locutus est homo.

Ioan. 7. At illi in intentione persistentes, adduxerunt mulierem in adulterio deprehensam, tentantes vt possent

Ioan. 8.

accusare

accusare eum.

Quartus rictus siue hiatus fuit, vbi quum dixisset, Amen amen dico vobis antequam Abraham fieret ego sum, tulerunt lapides vt iacerent in eum. Ioan. 8.

Quintus, vbi quum dixisset, Ego & pater vnum sumus, sustulerunt lapides vt lapidarent eum. Ioan. 10.

Sextus, Vbi abeuntes Pharisei concilium inierunt vt caperent eum in sermone, & mittunt ei discipulos suos cum Herodianis interrogantes si licet censum dare Cesari an non, vitæ ipsius insidiantes. Mat. 22.

Septimus qui & vltimus, vbi collegerunt aduersus eum conciliū, nec destiterunt donec crucifigerent eum, præposito mortis qui in ipsorum cordibus habitabat hos agitante. Ioan. 11.

Cæterum de inferiorū spoliatione (ex quo iam per crucem suam fortem illum armatum custodientem atrium suum fortior ipse superueniens superatum alligauerat) ipse apud Matthæum ait, Quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem? & tunc domum illius diripiet. Quis alter hoc efficere potuisset præter eum in quem Zacharias quod supra memorauimus ait, Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua? Ipse nimirum est ille catulus leonis de quo (vt etiam supra meminimus) scriptum est dicente Iacob, Catulus leonis Iuda, ad prædam fili mi ascendisti. K Mat. 12.

Requiescens accubisti vt leo, qui apertis dormit oculis, & quasi leæna. Consummato siquidem negotio, mox vt dicto consummatum est spiritum emisisti, requieuisisti a laboribus tuis, requieuisisti cum præda quam cepisti ex inferis. Ad prædam, inquit, fili mi ascendisti, ad prædandum infernum inualuisti. Primum spoliū quod iste prædator mortis inferno abstulit, latro ille fuit qui quum ad ipsas iam appro-

Christus
catulus leo-
nis.

Primum
Christi
spoliū.

SABBATO

Luc. 23. pinquaret fauces inferni, vna breui confessione retentus ab illo audiuit. Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.

Ioan. 12. Sed ad quantam prædam protinus sic incipiendo ascendit? Verè desyderatus prædo, reddens vitæ quos abstulit morti, reddens cælo quos eripuit infero, quod ipse non incerto futurū sciens. Ego, inquit, si

Heb. 2. exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum, omnia. scilicet electa, siue omnem potestatem in cælo & in terra. Nam propter passionem mortis gloria & honore coronatus, propter patibulum crucis iudex viuorum & mortuorum est constitutus, & omnia subiecta sunt pedibus eius.

L Requiescens accubuiſti vt leo & quasi leæna. Nimirum quia Deus & homo in vna eademq; persona, secundum diuinam naturam, leo: de quo & alibi scriptum est, Leo rugiet quis non timebit? Porro secundum naturam humanam paulò antè ouis dum duceretur ad immolandum, nunc autem ex quo dixit consummatum est, iam leæna erat: Leæna, inquam, quæ catulos suos. id est omnes electos quos æternæ vitæ suo sanguine pepererat, in cubili suo componebat, in paradiso suo lactabat anima fortis & libera, statim post Sabbatum ad carnem suam reditura, eamq; catulis suis reportatura, cuius de visione nimirum catulis illis copiosior manare habebat & nunc manat vitalis lactis alimonia.

De quorundam huius diei mysteriorum expositione.

M Proprium quoddam huius diei decus est cereus
Mysteriū cerei paschalis. à Zozimo Romanæ Ecclesiæ Pontifice tricesimo nono per Ecclesias benedici institutus, à cuius dulci sona benedictione, præconia gloriosæ resurrectionis Christi inchoantur. Significat enim eundem Dominum nostrum resurgentem, suorum tristitiam discipulo

pulorum imò mundum vniuersum lætitiæ salutaris claritate serenantem. Et hoc quidem mirè congruit, vt sicut præteritis noctibus extincta luminaria faciem Ecclesiæ contristauerunt, sic eandem nocte hac cereus illuminatus igni, flammæ tripudiantis iubarē lætificet.

Sanè sicut per candelas quæ extinctæ sunt significatur mortes Prophetarum & iustorum, qui à sanguine Abel iusti vsq; ad Christum occisi sunt, ita per ipsam candelam non maiorem cæteris, quæ vltimo (& vt quibusdam Ecclesijs mos est) ad Euangelium extinguitur, ipse Dominus significatur qui euangelizans occiditur, vnus ex Prophetis reputatus. Constat autem quòd hunc qui cōtemptus & humilis occisus est, Deus suscitauit, ac principem ac saluatorem exaltauit, ad dandam poenitentiam in remissionem peccatorum. Bene ergo significationis ordo procedit, dum claram resurgentis magnitudinem, præclari significat cerei magnitudo. Eo autem vel maximè per cereum Christus significatur quòd paruula quæ substantiam ceræ apes mater educit, absq; concubitu cōcipit & parit, Cui rectè comparatur virgo Maria Christi mater, quæ humilitate apud se paruula, inuiolata nobis Deum in carne quasi mel in cera protulit. Quum ergo rectè cereus hic humanitatis Christi similitudinem gerat, annus illi (vti multis Ecclesijs mos est) ab incarnatione eiusdem Domini consequenter insculpitur.

Sed quærere posset aliquis cur benedictionem materiæ tantæ rei significatiuæ, super cereum pronunciet diaconus, præsentē sacerdote vel etiam Pontifice. Sed causa manifesta sese offert quærentibus. Constat enim quia bonum sanctæ resurrectionis Christi nuncium per minorem sexum, id est, per mulieres sanctis Apostolis flentibus & lugentibus Euangelizatum est. Hoc autem tam rationabili diuinitatis dispositio-

Candelæ
extinctæ in
tenebris
quid.
Mat. 23.

Act. 8.

N
Cur cereū
diaconus
benedicit.

T 5 ne

SABBATO

ne actum est, vt inter illa quæ significatiue sunt in Ecclesia memoriale suū omnino iure habere debeat. Nam quia mulier à diabolo missa viro mortem obtulit, pulchrè sexus idem à rediuuio Christo missus, virili sexui vitam euangelizauit. Hinc ergo rectè gradus inferioris minister, tam dulci, tam pulchra, tamq; melliflua cerei benedictione, tantæ solennitatis nostræ gaudium inchoat, quia per inferiorem sexum tam iocundum, tamq; pium dominicæ resurrectionis miraculum, viris non quibuscumque, sed ipsis Apostolis nunciatum est.

Cur p mu
lierē Chri
sti resurre
ctio pri
mū nūcia
tur.

O
frustula in
censi quæ
cereo insi
guntur
quid.
Mar. 16.

Quod ig
ne nouo ce
reus accen
ditur quid

Quod à ce
reo cereoli
ecclesiæ il
luminetur
quid.
Ioan. 20.

Luc. 12.

Quod autem quādo diaconus cum ceteris submisistis ad benedicendum cereum accedit, frustula quoq; portantur incensi, vt cruciculæ quæ cereo insculpta est offerendo insigat, & hoc quoq; ad prædicta respicit. Illæ namq; mulieres quæ mortuum quærebant Dominum & viuum videre meruerunt, aromata ferebant, sicut Euangelista referente cognouimus vt vngerent Iesum.

Quod autem non quolibet igne, sed nouo atq; benedicto cereus illuminatur, illud innuitur, qd extinguitam in sepulchro iacentem humanitatis Christi substantiam, de supernis aspirans ignea diuinitatis potentia rursus animauit, & sicut verè rutilans ignis ita gloria beatæ resurrectionis hac nocte in perpetuum nobis gaudium feliciter illuxit.

Proinde qd eodem igne consecrati cerei, cuncti qui in Ecclesia sunt illuminari debent cereoli, id nimirū significat, quod Dominus noster ea die qua resurrexit, quum esset sero, stans in medio discipulorum suorum, manusque & latus ostendens eis, insufflauit & dixit eis: Accipite spiritum sanctum. Illic enim cepit hominibus dari ignis, quem per hunc visibilem ignem constat significari, quem venit ipse mittere in terram, & voluit vehementer accendi,

Cata

Cæterum per hoc q̄ in huius cerei benedictione inter cætera pronuntiatur, Columnæ huius præconia nouimus & cætera apertè nobis innuitur, q̄ illud idem per hanc preciosam lampadem intelligere debeamus q̄ per illam præfigurabatur columnam quæ castra filiorum Israël de Ægypto exeuntium per mare Rubrum præcedebat. Significabat autem illa columna nobis, bene notam nobis nubem humanitatis Christi. In qua proprie posuit thronum suum sapientia Dei, sicut ipsa dicit. Thronus meus in columna nubis. Siquidem nunc illa columna nubis, populum suum à diaboli seruitute liberatum, & baptismi Rubrum mare transeuntem præcedit dux itineris, vt inducat in veram terram repromissionis, terram viuendum, quam (sicut Moyses ait) Dominus Deus noster die ac nocte intuetur, nunc cœlestibus doctrinis compluens, vt verè columna nubis, nunc igne sui spiritus accendens, vt verè columna ignis.

Deniq̄ dies hæc pro mysteriorum magnitudine commune nomen excessit vt vocetur Sabbatum sanctum, & hoc propter multa quæ per singula profectum, qui longum esset, præsertim tamen propter hoc, quod ad suscipiendam tantam luminis claritatem noua Ecclesia sacro baptismi fonte sanctificatur. Hac enim die solenne est, & iuxta veram & Euangelicam patrum traditionem, fontes benedici, & præparata per fidem tam corporum quàm animarum credentium vasa, regeneratione noua sanctificari. Præparantur animæ quæ mortuæ fuerant vitæ victrici, morte victa, de bello reuertenti, vt in magna regis Christi curia nulus sit vernaculus aut seruus emptitiuus qui non ad ingressum triumphantis Domini gratiæ serico vestiatur. Quum enim fortem illum armatum (de quo superius dictum est) Christus Dominus fortior superaret

P
Cereus &
columna
ignis.

Exod. 12.
& 14.

Eccli. 24

Deut. 17

Q
Cur sabbatum sanctum dies ista vocetur.

SABBATO SANCTO.

rarit & arma eius abstulerit in quibus confidebat,
 & crucis suæ vexillum eidem bellator inferens ip-
 sum ceperit, alligauerit, & spolia paradiso reddiderit,
 rectè nunc celebratur baptismi sacramentum, quo
 constanter aduersus victi potestatem iniquam eant
 sacerdotes, legati utiq; victoriosi regis Christi, titu-
 losque victoriae proferentes, victi abrenunciationem,
 victorisq; ab hominibus qui ab ipsius potestate ere-
 ptisunt exigunt professionem. Et licet modo baptis-
 mi sacramentum non magis hoc Sabbato sancto
 quàm alijs diebus administretur, seruatur tamen sua
 per fontes Iherusalem & oratio consueta, pro illis
 qui baptizati sunt, quatenus adiutrice
 gratia baptismi professionem di-
 gnè Deo seruare & operi-
 bus Christianismo di-
 gnis valeant re-
 dimere.

Homiliarum quadragessi-
 malium finis.

Typis Ioan. Graphel.

apalabras locas ovesas sordas

surdus ad insanam coniuncturam murmuris vocis
 nec moueant animos frivola pœba tuos.

dean con Rabia desu dueno traba

dentibus adripet campum irritata protuberans
 et dominum Rabie sollicitante suum

feruida Rectro caret iracundia clamo

mi sancti aut pensu, vitrea bilis habet

abuen hombre goza d'guerto

sepius obtentu bonitatis fraude potimur

nam tegit admissum laus celebrata nefas

aspice quid valeat sincere gloria famæ

ulla potest facili condere nube dolos,

ebat,
s ip
lerit,
quo
eant
titua
em,
erca
otila
cto
sua

ERRATA.

Fol.	Fa.	Linea.	Fol.	Fa.	Linea.
1	1	18. dele, inquit,	32	1	30. diuina vō
2	2	9. res propter.	57	1	5. ad nec
23	1	8. humiliati,	64	1	10. & ipse
18	1	33. secutus.	70	1	25. del. quas deus
20	2	15. vel flores.	70	2	26. del. alibi hic
24	2	12. fonte.	78	2	28. quo dict.
25	2	35. de. per psal.	81	1	28. dispersi
30	2	37. portat.	85	1	12. prophetarū
34	2	25. videretur.	88	2	12. ad statum.
38	1	4. de. intenta.	91	2	9. dele autem
39	2	33. fandum in ea	94	1	35. fidei lu.
		tribu.	99	2	29. euentu.
46	1	19. In ea.	101	1	2. & gentium
48	1	21. in mar. ecclēs	102	1	24. nisi ea
48	1	33. Væ Assur.	105	1	18. Hi.
49	1	5. astus.	113	1	8. psal. dicitur
50	1	20. extemplo.	114	1	4. dele &
51	2	4. respondent.	117	2	11. Iudxi.

no ay boda sin tor-na boda.

post Risum lamenta time. post pocula lites
 post lucem tenebras: post tua vota necem.
 nocte dux premit. tristi merore voluptas
 gaudia principium cuncta dedere mali.

lactia con sangue entra

et patris et patre delectamta Relinque
 musaz quis quis limina sacra teris.
 ad disciplinas nemo sine sanguine honestas
 fecit iter, sophie per salubrosa via est
 encara del Rijn la muger es alquazil

ou mpsit, confuxq virum sibi duxit meptam
 quem facit obsequis subcubuisse suis.
 non homo, sed molis dicendus foemina qn.
 imperij, -enun confuge dante capis,

vo

s deus
bi hic
ct.

tarū
m.
m

nt

ur

